

Yeni, müstəqil Azərbaycan uğrunda!

**Yeni Azərbaycan
Partiyasının
I Qurultayı**

20-21 dekabr 1999-cu il

Stenoqrafik hesabat

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN
İŞLƏR İDARƏSİNİN
KİTABXANASI

**AZƏRBAYCAN
NƏŞRİYYATI**
Bakı — 2000

2404

Buraxılışa məsul

Ə.C. Əhmədov

J14(2000)

Yeni Azərbaycan Partiyasının I qurultayı. (20-21 dekabr 1999-cu il. Stenoqrafik hesabat). — Bakı, “Azərbaycan” nəşriyyatı, 2000.-248 s.

J 4804000000-014(2000) Sifarişlə
M670(07)-2000

© “Azərbaycan” nəşriyyatı, 2000.

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ,
YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASININ SƏDRİ
ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB HEYDƏR ƏLİYEVİN
N İ T Q İ**

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Hörmətli qonaqlar!

Əziz dostlar!

Sizi Yeni Azərbaycan Partiyasının I qurultayı münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Yeni Azərbaycan Partiyasına, onun bütün üzvlərinə və təəssübkeşlərinə cansağlığı, səadət və yeni-yeni uğurlar arzulayıram.

Yeni Azərbaycan Partiyasının I qurultayı məni 7 il bundan öncəki günlərə yönəldir. Burada çox çıxışlarda o günlər xatırlandı. Mən sizin hamınızı dinləyərək düşündüm ki, Azərbaycanın tarixi, xalqımızın tarixi çox zəngindir. XX əsrdə də Azərbaycan xalqının tarixi Azərbaycan xalqının zəngin töhfələri ilə həmişə dolu olubdur. Ancaq 1992-ci ildə Naxçıvanda Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranması, bu münasibətlə keçirilmiş ilk konfrans və Yeni Azərbaycan Partiyasının bu gün sona çatan I qurultayı Azərbaycan xalqının və müstəqil Azərbaycanın tarixinə qızıl hərflərlə yazılacaqdır.

Qurultayda həm məruzələrdə, həm də qurultay nümayəndələrinin çıxışlarında Yeni Azərbaycan Partiyasının 7 il ərzində gördüyü işlər, əldə etdiyi nailiyyətlər və uğurlar ətraflı, obyektiv, ədalətli təhlil olundu. Eyni zamanda, həm məruzələrdə, həm çıxışlarda Azərbaycan dövlətinin, hökumətinin, yəni bugünkü iqtidarın son 6 il yarım ərzində gördüyü işlər, əldə etdiyi nailiyyətlər və Azərbaycan xalqının bu illərdə keçdiyi ağır, çətin, cəmiyyətə çox şərəfli yol öz əksini tapdı.

Bu təbiidir ki, Yeni Azərbaycan Partiyası yaranandan az bir müddət sonra Yeni Azərbaycan Partiyasının sədrinin üzərinə partiya işindən əlavə yeni böyük bir məsuliyyət — Azərbaycanın ağır dövründə, 1993-cü ildə Azərbaycan Respublikasına, ölkəmizə, xalqımıza rəhbərlik etmək məsuliyyəti düşdü. Buna görə də o zaman dan indiyə qədər dövlətin, hökumətin gördüyü işlər və Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyəti bir-biri ilə vəhdət təşkil edir, üzvi surətdə bağlıdır.

İ qurultay məndə çox böyük təəssürat yaratdı. Biz partiya yaranandan sonra qurultay keçirə bilməmişik. Qurultayı keçirmək bəlkə də mümkün idi, lakin bunu etməmişik. Bunun müəyyən səbəbləri olubdur. Ancaq mən dünən də, bu gün də qurultayın işini müşahidə edərək belə fikrə gəldim — yəqin biz düzgün etmişik ki, qurultayı bundan əvvəl keçirməmişik. Çünki böyük bir zaman keçibdir, biz Azərbaycan xalqının tarixinin böyük bir hissəsini yaşamışıq. Bu zaman ərzində Yeni Azərbaycan Partiyası addım-addım irəliləyib, inkişaf edib, genişlənib və böyük bir partiya çevrilibdir.

Ona görə də bugünkü qurultay partiyanın nə qədər güclü, nə qədər özəmətli və nə qədər dərin fikirlərə malik olduğunu sübut edir və Azərbaycanın bütün vətəndaşlarına, dünya ictimaiyyətinə nümayiş etdirir.

Qurultayın işi məni çox sevindirir. Təbiidir ki, mən bu partiya ilə daim əlaqədəyəm və partiyanın ildönümləri mərasimlərinin çox hissəsində iştirak etmişəm. Bunların heç birisi qurultayın əvəzini verməyibdir və verə də bilməz.

Qurultay yüksək əhval-ruhiyyə nümayiş etdirir. Qurultay Yeni Azərbaycan Partiyası üzvlərinin yüksək əqidəyə malik, partiya sədaqətli olduqlarını nümayiş etdirir. Qurultay Yeni Azərbaycan Partiyası üzvlərinin yüksək intellektual səviyyəsini əks etdirir. Düşünürəm ki, ötən illərdə partiyanın inkişafı bir çox sahələri əhatə etmişdisə də, ən böyük sahə partiya üzvlərinin yetkinləşməsi, mətinləşməsi, cəsurlaşması və intellektual səviyyəsinin yüksəlməsi olmuşdur.

Həm məruzələr, həm də nümayəndələrin çıxışları çox məzmunludur, konkret, əksəriyyəti də çox emosionaldır, yəni ürəkdən gələn sözlərdir, formal sözlər deyildir. Mən çıxışların hamısındakı səmimiyyəti xüsusi qiymətləndirirəm.

Qurultay artıq göstərir ki, Yeni Azərbaycan Partiyası yarandığı dövrdən indiyə qədər Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında özünün dəyərli yerini tutubdur və bu yeri heç kəsə verməyəcəkdir və gələcəkdə öz yerini möhkəmləndəcəkdir.

Partiyamızın yaranması və inkişaf tarixi haqqında burada çox doğru-düzgün məlumatlar verildi və çox xoş sözlər deyildi. Biz Naxçıvanda Yeni Azərbaycan Partiyasını yaradarkən inanırıq ki, bu partiya Azərbaycanın həyatında öz yerini tutacaqdır. Ancaq biz yekəxanalıq etmək istəmirdik, yəni özümüzdən razılıq hissi ilə yaşamırıq. Çünki o zaman Azərbaycanda olan gərgin ictimai-siyasi vəziyyəti bilirdik və qanunsuzluğu, hərc-mərcliyi, demokratiyanın, insan hüquqlarının pozulmasını görürdük.

Çıxışlarda tamamilə düzgün qeyd edildi ki, bu partiyayı bir adam yox, o illərdə Azərbaycanın ağır vəziyyətini görən, buna dözə bilməyən və bu ağır vəziyyətdən çıxış yolunu axtaran insanlar və xüsusən ziyalıların hamısı birlikdə yaradıblar.

Bu gün bir daha qeyd etmək istəyirəm ki, mənim o vaxt partiya yaratmaq fikrim yox idi. Mənim həyatım sizə məlumdur. Bunun məni həmişə sevindirmiş parlaq illəri də olubdur. Mən keçmiş zamanlarda xalqıma həmişə sədaqətlə xidmət etmişəm. Amma Moskvada yüksək vəzifələrdən kənarlaşdırıldıqdan, istefaya gedəndən sonra ətrafımda cərəyan edən ədalətsizliyi və on illər boyu sədaqətlə xidmət etdiyim hökumətin, partiyanın mənə qarşı təzyiqlərini, təqiblərini görürkən yenidən siyasətə qayıtmaq fikrində olmadım. Hesab etdim ki, mən həyatda öz missiyanı yerinə yetirmişəm, onun qiymətini isə gələcək, tarix verəcəkdir.

Məni siyasi həyata qayıtmağa məcbur edən 1990-cı ildəki yanvar hadisələri oldu. Mən ondan əvvəl də Azərbaycandakı vəziyyəti imkan dairəsində izləyirdim, baxmayaraq ki, Moskvadakı yaşayışım çox məhdud şəraitdə keçirdi. Təbiidir, mən orada yaşayarkən ürəyim Azərbaycanda, öz xalqımla, öz torpağımla idi. Əgər imkanım olsaydı dərhal qayıdıb, Azərbaycana gəlib öz torpağımda yaşayardım. Ancaq bunlar o zaman mümkün deyildi. Buna baxmayaraq mən 1988-ci ildən Azərbaycan xalqının başına gələn bəlaları oradan müşahidə edirdim, görürdüm, inciyirdim, ağrıyırdım. Çalışırdım ki, öz fikirlərimi o vaxtkı Sovet hökumətinin, Kommunist Partiyasının başçıları-

-na çatdırırm. Ancaq təəssüflər ki, o vaxt onlar da məni nəinki eşitmək istəmirdilər, hətta mənə düşmən gözü ilə baxırdılar.

Mənim Azərbaycanda vaxtilə işlədiyim dövrdə yetişmiş, inkişaf etmiş kadrlar da hesab edirdilər ki, Azərbaycanın işlərini onlar özləri görürlər, Heydər Əliyevə ehtiyacları yoxdur. Əksinə, onlar Azərbaycanın düşmənlərinin səsini qoşularaq Heydər Əliyevin əleyhinə təbliğatlar aparırdılar, böhtanlar, yalanlar yayırdılar, mətbuat səhifələrinə çıxarırdılar.

Bunların hamısını görən, həyatını öz xalqına, millətinə, torpağına sərf etmiş insan, təbiidir ki, başqa cür fikirləşə bilməzdi. Bunlara görə də mən yenidən siyasətə qayıtmaq istəmirdim. Yanvar hadisələri məni coşdurdu. Yanvar hadisələri XX əsrdə Azərbaycanın başına gətirilmiş ən ağır bəlalardan biridir və Azərbaycana qarşı edilən hərbi təcavüz, terrordur.

Nəzər salın - tarixçilər bunu daha dəqiq deyə bilərlər - sovet hakimiyyəti dövründə heç bir müttəfiq respublikaya, heç bir xalqa bu cür hərbi təcavüz, terror edilməmişdi. Bu, Azərbaycan xalqına, o vaxt SSRİ-nin tərkibində olan Azərbaycan Respublikasına qarşı edilmişdir.

Biz Yanvar faciəsinin 10-cu ildönümü ərəfəsindəyik. Mən bu barədə fərman imzalamışam, lazımi işlər görülməlidir. Biz bu faciənin 10-cu ildönümünü qeyd edəcəyik. Çünki bunu heç vaxt unutmaz. Tarixdə həm nailiyyətləri, həm də faciələri unutmaz. Xüsusilə faciələr gələcək nəsillər üçün ibrət dərsi olmalıdır.

Mən ondan sonrakı dövrdə Naxçıvanda yaşamağa məcbur oldum. Ancaq Azərbaycana gələrkən bəziləri belə başa düşdü ki, mən vətənə yenə də hakimiyyəti ələ almaq üçün gəldim. Dəfələrlə bəyan etdim ki, bu məqsədlə gəlməmişəm, mən azərbaycanlıyam, Azərbaycan mənim ana torpağım, vətənimdir. Mənim burada yaşamağa haqqım vardır. Gelişimin əsas məqsədi budur. Eyni zamanda, Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında gedən proseslərə öz köməyimi, yardımımı göstərmək məqsədidir. Mən bunları təklif etdim. Siz bilirsiniz ki, mən Azərbaycanın Ali Sovetinin sessiyasında bunları təklif etdim. Ancaq o vaxt bunları qəbul etmədilər.

Beləliklə, mən çalışırdım ki, insan üçün nə lazımdır edim. Ancaq heç bir iddiam yox idi.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının əhalisi ağır bir dövrdə məni Muxtar Respublikaya rəhbərlik etməyə dəvət etdi. Mən bir neçə gün müqavimət göstərdim, bundan imtina etdim. Ona görə yox ki, mən istəmirdim Naxçıvan əhalisinə, Muxtar Respublikaya xidmət edim. Ona görə ki, mən sadəcə, özümü yenidən dövlət işinə bağlamaq istəmirdim.

Ancaq o vaxt Naxçıvanda ağır şərait məni məcbur etdi. Bəlkə də bu, Naxçıvanın şansı imiş. Bəlkə də Allah naxçıvanlılara və Azərbaycanın qədim müqəddəs torpağı olan Naxçıvana rəhm etmişdi ki, məni Naxçıvana getməyə məcbur etdi.

Ona görə də mən Naxçıvanda yaşayırdım və Muxtar Respublikanın problemləri ilə məşğul idim. Lakin göürdüm ki, respublika dağılır, Azərbaycan gündən-günə ağır vəziyyətə düşür. Ancaq nə etməli? Bu zamanlar Naxçıvana mənim yanıma çoxları, Azərbaycanın hər yerindən adamlar gəlirdilər. Mən onları qəbul edirdim, onlarla danışırıdım, məsləhətlərimi verirdim, bu adamların dərdlərinə şərik çıxırıdım, nə mümkündürsə edirdim. Ancaq heç bir iddiam yox idi.

1992-ci ilin fevralında Azərbaycanda hakimiyyət dəyişikliyi baş verən zaman adi vətəndaşlardan başqa, Azərbaycanın bir çox görkəmli insanları, ziyalıları, dövlət adamları, hətta mətbuat səhifələrində əleyhimə məqalə yazmış, fəaliyyətimi tənqid etmiş, Azərbaycanın Ali Sovetinin sessiyalarında mənim çıxışlarıma mane olmaq istəmiş adamlar Naxçıvana müraciət edirdilər, mənim yanıma gəlirdilər, məni Azərbaycana - mən orada da Azərbaycanda idim, - Bakıya dəvət edirdilər. Amma mən bunların heç birisini qəbul etmədim. Qəbul etmədim və onlara başa saldım ki, siz nəhayət, anlamısınız - Heydər Əliyev Azərbaycana lazımdır. Amma mən isə indi hesab edirəm ki, sizinlə bir yolda gedə bilmərəm.

Xatirimdədir, o vaxt Azərbaycan prezidenti istefa verəndən sonra respublikanın yeni prezidenti seçilənə qədər müvəqqəti, 3 ay hakimiyyətdə olanlar da - o zaman Ali Sovetin sədri işləyən Yaqub Məmmədov mənə bir neçə telefon edərək xahiş etdi ki, Naxçıvana gəlsin və mənimlə görüşsün. Mən ona dedim ki, məqsəd nədir? Dedi ki, siz təcrübəli adamsınız, məsləhətləşmək istəyirik. Dedim ki, yox, mən sizinlə görüşmək istəmirəm. Naxçıvana gələ bilərsiniz, heç bir qadağa yoxdur, ancaq mən Naxçıvanda sizi qəbul edə bilmərəm.

O, mənə bir neçə dəfə müraciət etdi, xahiş etdi, telefon etdi. Çünki niyə? Başqaları kimi, o da mənim vaxtilə yüksək vəzifələrə çəkdiyim adamlardan biri idi. Ancaq təəssüf ki, sonra başqa yola düşmüşdü. Yəqin, Azərbaycan ağır vəziyyətdə olarkən onun və onun kimilərinin başları daşa dəydi, fikirləşdilər ki, Heydər Əliyevə müraciət etmək lazımdır.

Bir o deyildi, başqaları da var idi. O vaxt baş nazir vəzifəsini icra edən Feyruz Mustafayev keçmişdə mənim yanımda çox yüksək vəzifələrdə işləmiş adam idi. Başqaları da var idi. Mən onların hamısından imtina etdim və Azərbaycanın qarışıq vaxtında Bakıya gəlməyi özümə rəva bilmədim. Baxmayaraq ki, ürəyim Vətənim, ölkəm, xalqım üçün yanırdı.

Sonra - 1992-ci ilin may hadisələri zamanı Azərbaycanda Ali Sovetin sədri seçilirdi. Xatirimdədir, bir neçə deputat — Arif Rəhimzadə, Eldar İbrahimov və bir çox başqaları təklif etmişdilər ki, Heydər Əliyev Ali Sovetə sədr seçilsin. Hətta o vaxt sessiyanın işini saxlamışdılar və müraciət etmişdilər ki, mən Bakıya gəlim.

Doğrudur, o vaxt hakimiyyətə can atan Xalq Cəbhəsi bunun öleyhinə idi. Ancaq onların öleyhinə olub-olmaması mənim üçün əhəmiyyətli deyildi. Mən sadəcə, yəni də elə bir şəraitdə Azərbaycana, yəni Bakıya gəlməyi özümə rəva bilmədim. Amma onlar təhlükə altında idilər. Bir tərəfdən mənə dövət edən adamlar, ikinci tərəfdən hakimiyyəti ələ keçirmək istəyən Xalq Cəbhəsi və Müsavat - onlar çox qorxu altında idilər ki, Heydər Əliyev birdən Bakıda zühur edə bilər.

Bir fakt da mənim yadımdadır. May ayının 14-də Mütəllibovu yenidən hakimiyyətə gətirdilər və ayın 15-də onu hakimiyyətdən qovdular, qaçdı. O zaman mənə çoxlu zənglər oldu. Bir də gördüm, Etibar Məmmədov Rəsul Quliyevlə birlikdə Türkiyədən mənə telefon edirlər ki, bəs, Bakıda olan hadisələrdən məlumatınız varmı? Dedim ki var. Soruşdular ki, buna necə baxırsınız? Dedim ki, bilmirəm, mən burada, Naxçıvandayam. Dedilər ki, Sizin Bakıya getmək fikriniz yoxdur? Dedim ki, yox. Bildirdilər ki, burada təyyarə tapa bilmirik, amma təcili Bakıya getməliyik. Siz bizə kömək edə bilərsinizmi gələk, - o vaxt Araz çayı üzərində tikilən körpü hələ tam istifadəyə verilməmişdi, - oradan keçib Bakıya gedək? Dedim ki, gələ bilərsiniz. Onlar gəldilər.

Mən nümayəndəmi göndərdim, gedib onları sərhəddə qarşıladı. Onlar gəldilər, mənimlə bir-iki saat danışmaq apardılar. Gördüm, bunların da məqsədi ondan ibarətdir ki, indi, Azərbaycanda hakimiyyət məsələsi müzakirə edilən zaman mən Bakıya getmək fikrindəyəm, yoxsa yox? Doğrudur, bir-iki dəfə dedilər ki, gəlin bizimlə gedək. Dedim ki, yox, mən sizinlə getmirəm və ümumiyyətlə getmirəm.

Sonra Rəsul Quliyev mənə belə söyləmişdi ki, - mən burada onunla bərabər işləyəndə - o vaxt biz Naxçıvandan uçub Bakıya gələndən sonra Pənah Hüseynov mənə dedi ki, biz bildirdik siz gedib orada Heydər Əliyevlə görüşməsünüz və çox narahat idik ki, Heydər Əliyevlə bir yerdə Bakıya gələcəksiniz. Çox diqqətlə nəzarət edirdik, əgər Heydər Əliyev təyyarədə olsaydı, biz o təyyarənin Bakıya enməsinə icazə verməyəcəkdik, həmin təyyarə ya Naxçıvana qayıtmalı, ya da Gəncəyə enməli idi və s.

Mən bu faktları heç vaxt deməmişəm. Amma bu gün bu barədə öz xatirələrimi sizə ona görə çatdırıram ki, mən heç bir iddiada deyildim. Mən sadəcə, Naxçıvan Muxtar Respublikasının həyatını təmin etməyə çalışırdım və ondan artıq heç bir iddiam yox idi.

Belə bir şəraitdə, 1992-ci ildə ziyalılar mənə müraciət edən zaman mən çox tərəddüd edirdim. Xatirimdədir, burada öyləşənlərin çoxu bir necə dəfə mənim yanıma gəlmişdilər, danışmışdılar. Ancaq nəhayət, 1992-ci ilin oktyabrında mətbuatda mənə müraciət olunan-dan sonra düşündüm və bu təklifə - yəni onlarla birləşməyə və partiya yaratmağa müsbət cavab verdim.

Burada çıxışlarda deyildi. O vaxt, oktyabrın 16-da mənə müraciət ediləndə, yəni bu müraciət mətbuatda dərc olunan kimi, oktyabrın 23-də Xalq Cəbhəsi hakimiyyəti Naxçıvanda dövlət çevrilişinə cəhd göstərdi və orada mənim hakimiyyətimi devirmək, hakimiyyəti tamamilə ələ almaq istədi.

Baxmayaraq ki, mən onlara qarşı həmişə loyal münasibətdə olmuşdum, amma onlar bunu anlama bilmirdilər. Mən vaxtilə onlara kömək etmişdim, dəstək vermişdim. Bunların da hamısı həqiqətdir. Soruşarsınız ki, niyə? Uzun illər xidmət etdiyim Kommunist Partiyasının və Sovet hökumətinin Azərbaycan xalqına qarşı ədalətsizliyini görəndən sonra mən artıq hesab edirdim ki, bəlkə həqiqətin yeni

insanlar Azərbaycana daha sədaqətlə xidmət edə bilərlər. Doğrudur, mən onların içərisində bu iş üçün o qədər də yararlı adam görmürdüm, amma eyni zamanda, mən onlara dəstək vermişdim, kömək etmişdim.

Yəqin onlar unutmayıblar ki, 1992-ci il mayın 14-də Mütəllibov yenidən hakimiyyətə qayıdanda onu Ali Sovetə gətirdilər, əl çaldılar və o da orada böyük bir nitq söylədi. O, həmin nitqində - baxmayaraq ki, ondan əvvəl o, Naxçıvanda məni əzib, necə deyirlər, puç etmək istəyirdi - məcbur oldu ki, Naxçıvana, mənə müraciət etsin. Mən bu nitqi Naxçıvanda televiziya vasitəsilə eşitdim. O deyirdi, - bəli, mən Naxçıvana müraciət edirəm, Heydər Əliyevə müraciət edirəm, gəlin birləşək, bir yerdə olaq. Baxmayaraq ki, bundan əvvəl o, mənim Bakıda yaşamağımı qadağan etmişdi.

Bundan sonra Bakıdan, Xalq Cəbhəsinin qərargahından dərhal mənə müraciət etdilər. Mən onlara cavab verdim. Onlar bu cavabımı səsyzan cihaza yazdılar və keçmiş 26 Bakı komissarı adına bağda toplaşmış adamlara mənim bəyanatımı dəfələrlə çatdırdılar.

Mən onda nə dedim? Mən dedim ki, Mütəllibovun yenidən hakimiyyətə gəlməsi qanunsuzdur. Mən bunu qəbul etmirəm, buna etiraz edirəm. Mən xalqın ona qarşı etdiyi etirazı dəstəkləyirəm.

Hesab edirəm ki, bu da onlara insanları səfərbər etmək üçün müəyyən qədər kömək etmişdi. Bu mövzuya sonra yenidən qayıtmaq üçün onu da demək istəyirəm ki, o vaxt da, biz Yeni Azərbaycan Partiyasını yaradandan sonra da - baxmayaraq ki, onlar oktyabr ayında Naxçıvanda dövlət çevrilişinə cəhd göstərmək istədilər, partiyamızın yaranmasına maneçilik törətdilər, burada məruzədə deyildi, onlar tərəfindən bizim partiya qarşı bir neçə cinayət halları oldu - bütün bunlara baxmayaraq, 1993-cü ilin fevral ayında Azərbaycanda dövlət böhranı yarandı. Bəlkə də bunu indi bəziləri unudublar. O vaxt Surət Hüseynov və Rəhim Qaziyev Xalq Cəbhəsindən ayrılaraq Xalq Cəbhəsinə qarşı Gəncədə hərəkata başlamışdılar. Bu, həmin hərəkatın birinci mərhələsi idi. Bakıda Xalq Cəbhəsinin hakimiyyəti çox ağır vəziyyətdə idi, danışmaq aparmaq üçün Gəncəyə bir neçə nümayəndə göndərmişdilər. Amma onlar təslim olmamışdılar, öz iddialarından çəkinməmişdilər.

O vaxt Xalq Cəbhəsinin qərargahından yenə mənə müraciət etdilər. Mən bəyanat verdim - onu dərc ediblər. Bəyanat verdim ki, ölkənin bu ağır dövründə hansısa bir dövlət çevrilişinə cəhdə yol vermək olmaz, mən xalqı Azərbaycan Prezidenti Əbülfəz Elçibəyin ətrafına toplaşmağa, xalqı birliyə dəvət edirəm.

Bu da həqiqətdir. Ancaq bunların müqabilində bizim yaratdığımız partiya qarşı təqiblər, təzyiqlər göstərirdilər, indi gecə-gündüz demokratiyadan, insan hüquqlarından dəm vuranlar o vaxt - Azərbaycan müstəqilliyini təzəcə əldə etdiyi, körpə bir demokratiya yarandığı bir zaman öz şəxsi iddialarına görə demokratiya prinsiplərini pozurdular. Bu, təkcə Yeni Azərbaycan Partiyasına qarşı deyildi, bir çox başqa qüvvələrə də qarşı idi. Mən bunları bu gün sizə ona görə çatdırıram ki, bizim partiyanın yaranma tarixini, o dövrü biləsiniz və bunlar da heç vaxt unudulmasın.

Beləliklə, biz 1992-ci ilin noyabr ayında Naxçıvanda partiyamızı - onun Proqramı və Nizamnaməsi haqqında burada deyildi - ağır, çətin bir şəraitdə yaratdıq. Nizamnamədə də var, bu partiya hakimiyyət uğrunda mübarizə aparan bir partiya kimi yaranmadı. Biz partiyanın Nizamnaməsində yazdıq ki, partiya Azərbaycanın bu ağır dövründə ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında iştirak etmək və Azərbaycanı bu ağır vəziyyətdən çıxarmaq üçün yaranır, bu partiya parlament tipli partiyaadır. Yəni biz tamamilə demokratiya yolu ilə gəldik.

Partiyanı yaradarkən heç kəs qarşıya məqsəd qoymurdu ki, biz hakimiyyəti devirəcəyik, - necə ki, ayrı-ayrı müxalifət qüvvələri hakimiyyəti devirmək haqqında, yaxud da hakimiyyət uğrunda mübarizə aparacaqları barədə ayda bir dəfə bəyanatlar verirlər. Bizim partiya sağlam düşüncə, sağlam fikir - xalqı birləşdirmək və Azərbaycanın o müəkkəb həyatında ölkənin problemlərinin həll olunmasında iştirak etmək, öz xidmətlərini göstərmək məqsədi ilə yarandı.

Ancaq hadisələr bizim nəzərə aldığımızdan da başqa cür inkişaf etdi. Partiya yaranandan cəmi 7 ay sonra, 1993-cü ilin iyun ayında Azərbaycanda böyük dövlət böhranı yarandı. Azərbaycan dağılmağa başladı, o vaxtkı iqtidar ölkəni idarə edə bilmədi. Gəncədə toqquşma baş verdi, qan töküldü. Gəncədən başlayan hərəkat Azərbaycanın ərəzisinin demək olar ki, yarısından çoxunda hakimiyyəti öz əlinə aldı.

Vaxtilə məni təqib edən, Naxçıvanda məni devirmək, məni Azərbaycandan sıxışdırıb çıxarmaq istəyən o vaxtkı iqtidar belə bir zamanda ələcsiz qaldı və mənə müraciət etdi. Ancaq ondan əvvəl mənə müraciət edənlər bizim partiyanın üzvləri, Azərbaycanın müxtəlif təbəqələrinin nümayəndələri, ziyalıları oldu. Onlar məni yenidən Bakıya dəvət etdilər. Bu dəfə isə mən artıq Azərbaycanın dağıldığını gördüm.

Naxçıvanda mənimlə dörd gün aparılan söhbətdən sonra mən Bakıya gəlib vəziyyəti öyrənmək istədim. Gəldim. Vəziyyətin nə qədər gərgin olduğunu xatırlayın - o vaxt bunların hamısı televiziya ilə verilirdi. Azərbaycan parçalanırdı, dağılırdı. Bunlar haqqında dünən də, bu gün də burada deyildi. Belə bir ağır, çətin zamanda böyük təhlükə altında Gəncəyə getdim. Nəhayət, Azərbaycanın ağır vəziyyətdən çıxmasında iştirak etməyə söz verdim. Ancaq o vaxtkı iqtidar o qədər vahiməyə düşmüşdü, o qədər qorxmışdu, xalqın inamını o qədər itirmişdi ki, onlar qaçdılar, dağıldılar, gizləndilər və meydanda təkə Heydər Əliyev qaldı.

Ondan sonrakı bütün dövr məlumdur. Mən sizə təşəkkür edirəm ki, çıxışlarınızda həmin dövrü təhlil etdiniz, gördüyümüz işləri, əldə etdiyimiz nailiyyətləri göstərdiniz. Mən bunları sizə söyləyərək, partiyanın yaranma prosesi və o dövrdə konstruktiv mövqe tutan bir partiya kimi yaranması fikrini sizə çatdırmaq istəyirəm. Bununla da bizim partiya indi müxalifətdə olan və bu gün Azərbaycan iqtidarına düşmən gözü ilə baxan bütün partiyalardan fərqlənir.

Azərbaycanda partiya çoxdur. Azərbaycan iqtidarı və Yeni Azərbaycan Partiyası ilə əməkdaşlıq edən bir çox partiyalar vardır. Onlar sağlam fikirli partiyalardır. Güman edirəm ki, həmin partiyaların nümayəndələri qurultayımızda iştirak edirlər. Bu partiyalar həqiqətən sağlam yolla gedən partiyalardır.

Ancaq hərəsinin öz platforması var. Birinin o birisindən bəlkə də müəyyən qədər fərqi var. Ancaq bunların ümumi amalı birdir - Azərbaycanda demokratiyanı inkişaf etdirmək, Azərbaycanın müstəqilliyini inkişaf etdirmək və Azərbaycanda sabitliyi qorumaq, saxlamaq. Ona görə biz bu partiyalarla bu gün də əməkdaşlıq edirik.

Ancaq Azərbaycanı dağıdan və Heydər Əliyevi gətirib Azərbaycanda parlament sədri seçən insanların bir qismi, yəni o vaxt

iqtidarda olanlar sonra qaçdılar, dağıldılar və bir aydan, iki aydan sonra müxalifətə keçdilər. Bu, vicdansızlıqdır və vicdansızlıq heç vaxt xalq içərisində hörmət qazanmayacaqdır.

Burada dünən də, bu gün də deyildi ki, partiyanın inkişaf dövrü, məsələn, 1993-cü, 1994-cü, 1995-ci illərdə bir az zəif getdi. Bu da həqiqətdir. Ona görə yox ki, xalq bizim partiya daxil olmaq istəmir. Ona görə ki, o vaxt mənim üçün, Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri üçün birinci növbədə Azərbaycanın Prezidenti kimi Azərbaycanın problemlərini həll etmək vacib idi. Partiyamız da məqsədi bu idi, partiyamız da bu arzu ilə yaranmışdı. Ona görə də mən bütün söylərimi, bütün imkanlarımı, bütün vaxtımı, bütün biliyimi, iradəmi buna yönəltdim, buna səfərbər etdim. Görürsünüz ki, nəhayət, 1993-cü, 1994-cü illərdə Azərbaycanı o ağır dövrdən çıxarmağa nail oldum.

Ancaq bu, təkə mənim işim deyildi. Bizim partiyanın üzvləri daim mənim yanımda idilər. Ancaq bu da az idi. Bu gün hamı bu həqiqəti dərk edibdir ki, əgər xalqın, Azərbaycan vətəndaşlarının, millətimizin Heydər Əliyevə böyük inamı, etibarı və böyük ümidi olmasaydı, onlar o ağır dövrdə Heydər Əliyevin ətrafında birləşə bilməzdilər. Bu isə olmasaydı, Heydər Əliyev bu məsuliyyətin altından çıxma bilməzdi.

Ona görə də Azərbaycanın Prezidenti və Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri kimi mənim əsas gücüm, əsas mənbəyim xalqdır. 1987-ci ildə mən bütün işlərdən kənar olandan sonra vaxtilə mənimlə vəzifələrdə işləmiş insanlar uzağa çəkildilər. Bəzisi xəyanət etdi. Bəzisi sadəcə, özünü qorumaqla məşğul oldu, - mən onları anlayıram, bağışlamışam, amma bunu yadımdan çıxarmıram. Ancaq insanların qəlbindən Heydər Əliyevi heç kəs çıxara bilmədi. Nə Qorbaçov hakimiyyəti, nə Vəzirov hakimiyyəti, nə Mütəllibov hakimiyyəti, nə Əbülfəz Elçibəy hakimiyyəti - heç birisi Heydər Əliyevi Azərbaycan xalqının qəlbindən çıxara bilmədi.

O vaxt Moskvada yaşayanda mənə bəzi məlumatlar verirdilər. Məlumat verirdilər ki, Azərbaycanda sürücülər, yəni şoferlər, həm yük maşınlarının şoferləri, həm taksi şoferləri portretimi, şəklimi, - bəziləri general formasında, bəziləri də adi, mülki geyimdə, - öz avtomobillərinin şüşəsinin qabağına qoyub nümayiş etdirirlər. Yəqin ki,

bunu siz də xatırlayırsınız. Bunu heç kim təşkil etmədi. Amma bu, sadə adamların, heç bir hakimiyyətdən qorxmayan, heç bir konyunktura ilə yaşamayan adamların - xalqın əksəriyyəti bunlardan ibarətdir - qəlbindən gələn duyğular idi, ona görə bunu edirdilər. Mən bu gün onu unutmamışam və həmin o Azərbaycan oğullarına, sürücülərə, şoferlərə xüsusi təşəkkür edirəm. Ona görə yox ki, onlar məni təbliğ edir, mənim haqqımda təbliğat aparırdılar. Ona görə ki, onlar məni qəlblərində saxlamışdılar. Mən onların qəlbində o qədər yaşamışdım ki, öz hissiyatlarını bu yolla bürüzə verirdilər.

Amma təkcə bu deyildir. Azərbaycan xalqının əksəriyyəti unutmadı, xidmətlərini qiymətləndirdi. Məhz buna görə də mən 1993-cü ildə yenidən Azərbaycanın böyük, ağır yükünü çiyinə götürəndə bu vəzifəni uğurla həyata keçirə bildim. Məhz buna görə - xalqın mənimlə birliyinə görə, xalqın dəstəyinə görə 1994-cü ilin oktyabr ayında Azərbaycanda dövlət çevrilişi cəhdinin - o gecə artıq baş verməkdə idi, - qarşısını xalqın qüdrəti, birliyi, iradəsi ilə ala bildik. O vaxt həmin çevrilişə cəhd edənlər silahlı idilər, özü də onlarda bütün silahlar var idi. Amma məndə heç bir tapança da yox idi. Ancaq mənə hər bir silahdan güclü olan xalq məhəbbəti var idi.

Bütün bu dediklərimin hamısı eyni zamanda və xüsusən Yeni Azərbaycan Partiyasına aiddir, Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvlərinə aiddir. Bəli, o ağır dövrdə, Heydər Əliyev təqib olunduğu halda və blokada şəraitində Naxçıvanda yaşadığı halda Yeni Azərbaycan Partiyasının təşkilat konfransına toplaşanlar qəhrəmanlıq ediblər. O illərdə Yeni Azərbaycan Partiyasına yazılanlar və bu partiyanın təşkilatlarına üzv olanlar qəhrəmanlıq ediblər. Bunlara görə mən Azərbaycanda artıq məlum olan 91-lərə, yəni 1992-ci il oktyabr ayının 16-da "Səs" qəzetində dərc olunmuş mənə müraciətə imza atan 91-lərin hamısına bir daha, bir daha təşəkkür edirəm. Naxçıvana toplaşmış Yeni Azərbaycan Partiyasını yaradanlara, bu işin fəal iştirakçılara və birinci konfransına seçilmiş İdarə Heyətinə, Siyasi Şuraya xüsusi təşəkkür edirəm. Çünki onlar bu təşkilat işinin başında durmuşdular və sonrakı dövrdə - mən dövlət işi ilə məşğul olduğuma görə - partiyanın inkişaf etməsində böyük xidmətlər göstərmişdilər. Təşəkkür edirəm.

Öz aqibətini Yeni Azərbaycan Partiyası ilə bağlayanlar səhv etməmişlər. Tarix, keçən illər bunu göstərdi. Yeni Azərbaycan Partiyası sədrinin, Azərbaycan Prezidentinin həyata keçirdiyi daxili və xarici siyasət ilbəlil uğurlar gətirir, Azərbaycan yüksəlir, inkişaf edir. Bu barədə dünən də, bu gün də dediyiniz sözlərə görə, verdiyiniz qiymətə görə təşəkkür edirəm.

Həqiqətən də dərin bir quyuda olan Azərbaycanı oradan çıxarmaq mümkün deyildi. Mümkün deyildi! Bir tərəfdən iqtisadi böhran, ikinci tərəfdən daxildə qanunsuz silahlı dəstələr, cinayətkarlar və sair, sabitliyin olmaması, bununla yanaşı Ermənistan silahlı birləşmələrinin Azərbaycan torpaqlarını ardıcıl surətdə işğal etməsi və belə şəraitdə hər bir cinayətkar dəstənin, hər bir cinayətkarın öz şəxsi məqsədləri üçün yeni cinayətlər törətməsi - bunlar hamısı 1993-94-cü illərin gerçəklikləri idi. Biz bunların qarşısını aldığımız.

Ancaq indi, zaman keçəndən sonra, insanlar bu gün rahat yaşadığı halda bəzən tez unudublar ki, 1993-cü ildə, 1994-cü ildə vəziyyət necə idi, indi necədir. Mən təşəkkür edirəm ki, siz unutmursunuz və qurultayda bu barədə çox dəyərli sözlər dediniz.

Biz Azərbaycanı böhrandan çıxardıq. 1990-cı ildən 1994-cü ilə qədər Azərbaycanın iqtisadiyyatı dağılma dövrü keçiribdir. Əgər Azərbaycanın son dövr tarixinə nəzər salsaq, bunu təxminən belə qiymətləndirmək olar: 1988-ci ildən Azərbaycanda qeyri-sabitlik hökm sürürdü. Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi Azərbaycanın həyatını gərginləşdirmiş və o vaxtdan daxili vəziyyət sabitliyini itirmişdi.

1992-1993-cü illərdə isə bu vəziyyət daha gərgin və ağır idi. Həm torpaqların böyük bir qismi işğal olunmuş, həm də Azərbaycanın daxilində parçalama qüvvələri peyda olmuş və Azərbaycan artıq parçalanmışdı.

Demək, sonrakı dövrdə biz bir tərəfdən iqtisadiyyatı normal vəziyyətə gətirməli idik, ikinci tərəfdən isə ictimai-siyasi sabitliyi təmin etməli idik. Eyni zamanda beynəlxalq aləmdə Azərbaycanın mövqelərini yaratmalı idik. Bunlar hamısı çox böyük enerji və zəka tələb edirdi. Biz bunların hamısına nail olduq.

İctimai-siyasi sabitlik təmin edildi. Ancaq ictimai-siyasi sabitliyi saxlamaq üçün təkcə hüquq-mühafizə orqanlarının, yaxud başqa

orqanların fəaliyyəti yetərli deyildi. İctimai-siyasi sabitliyi saxlamaq üçün eyni zamanda ölkənin iqtisadiyyatında ciddi dəyişikliklər etmək lazım idi, insanların həyatında ciddi dəyişikliklər etmək lazım idi. Biz bunlara da nail olduq.

1990-cı ildən başlayaraq 1994-cü ilə qədər Azərbaycanın iqtisadiyyatı ildə 20-25 faiz tənəzzül edib, aşağı düşüb. 1993-cü ildəki, 1994-cü ildəki vəziyyəti xatırlayın. Çörək almaq mümkün deyildi. İnsanlar çörək almaq üçün nə qədər növbəyə dururdular. Biz taxıl tapa bilmirdik ki, insanları çörəklə təmin edək. O dövrdə bəzi cinayətkar qruplar bu vəziyyətdən istifadə edərək Azərbaycanın malını-dövlətini talan edirdilər. Yaşayış çox ağır idi, insanlar əziyyət çəkirdi. Malların qiyməti bahalaşır, manatın da dəyəri günü-gündən sürətlə aşağı düşürdü.

1995-ci ildə biz iqtisadiyyatdakı tənəzzülün qarşısını aldıq. Ondan sonrakı illər - 1996-cı, 1997-ci, 1998-ci, 1999-cu illər Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişaf dövrüdür.

Yəni bu işlər paralel getməli idi. Biz bir tərəfdən qanun-qayda yaratmalı, daxili vəziyyəti sabitləşdirməli idik. Müstəqil, demokratik dövlət kimi Azərbaycanın təsisatlarını yaratmalı idik. Eyni zamanda Azərbaycanda iqtisadiyyatın bu ağır dövründə müsbət dəyişikliklər edilməsinə nail olmalı və bir çox başqa işlər görməli idik. Biz bunların hamısını görə bildik. 1995-ci ildə ilk Konstitusiyamızın qəbul edilməsi, ilk dəfə demokratik şəraitdə ali qanunvericilik orqanının seçilməsi Azərbaycanın gələcək həyatı üçün ən böyük əsaslardan oldu.

Ondan sonrakı dövr Azərbaycanda qanunçuluğun, demokratiyanın iqtisadiyyatın inkişaf etdirilməsi və bunların hamısının nəticəsində Azərbaycanda ictimai-siyasi vəziyyətin ilbəliləşməsi dövrüdür. Bunlar bugünkü günün realıqlarıdır.

Məruzədə və çıxışlarda bizim iqtisadi nailiyyətlərimiz haqqında bir çox məlumat verildir. Azərbaycanın iqtisadiyyatını 1990-1994-cü ilə qədər olan ağır vəziyyətdən çıxartmaq və bundan sonra onun ardıcıl inkişafını təmin etmək - bu, postsovet məkanında nadir bir haldır. Bizim iqtisadi göstəricilərimiz göz qabağındadır. Bunlar statistikanın məlumatlarıdır və artıq beynəlxalq maliyyə mərkəzləri tərəfindən — Beynəlxalq Valyuta Fondu, Dünya Bankı, Avropa

Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, Avropa Birliyinin İqtisadi Komissiyası tərəfindən daim nəzarət altındadır. Ona görə bizim göstəricilərimizin hamısı göz qabağındadır.

Bu da ondan ibarətdir ki, ümumi daxili məhsul ilbəliləşir, sənaye istehsalı, kənd təsərrüfatı istehsalı artır, kapital qoyuluşu artır. Bunların nəticəsində də insanların rifah halı yaxşılaşır. Bunun əsası nədədir? Əsası bizim həyata keçirdiyimiz düzgün, doğru daxili siyasətdədir. Demokratik, hüquqi dövlət quruculuğu və bu prosesin ardıcıl surətdə həyata keçirilməsi, iqtisadiyyatda müxtəlif islahatların aparılması, insanlara sərbəstlik verilməsi, Azərbaycan iqtisadiyyatının dünya iqtisadiyyatı ilə inteqrasiyası, Azərbaycana sərmayənin cəlb olunması - bunlar hamısı böyük, kompleks iqtisadi proseslərdir. Bunları bu qısa müddətdə həyata keçirmək, inanın, asan iş deyildir. Həm də bizim göstəricilərimiz Müstəqil Dövlətlər Birliyi ölkələrinin göstəriciləri içərisində yüksək yerləri tutur.

Ona görə də biz son illərdə əhəlinin rifah halının yaxşılaşdırılmasına nail ola bilmişik. Ona görə də maaşları, - burada deyildi, - dəfələrlə artırma bilmişik, pensiyaları artırma bilmişik. Bunlar hamısı həqiqətdir.

Həm siyasi sahədə, həm dövlət quruculuğu sahəsində, həm də iqtisadi sahədə bizim islahatlarımız çox əhəngdar gedir. bunlar hamısı kompleks şəkildə Azərbaycanın demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət quruculuğu prosesini təşkil edir. Əgər biz iqtisadi islahatları ağıllı, düşüncəli və uzaqgörənliklə aparmasaydıq, bu nailiyyətləri əldə edə bilməzdik.

Məsələn, təsəvvür edin, indi, - mən bu ili götürürəm, - Azərbaycanda əldə olunan ümumi daxili məhsulun 60 faizi özəl sektorun hesabına. Bu, islahatların nəticəsidir. Sənayedə 30 faiz özəl sektorun hesabına. Kənd təsərrüfatında 98 faiz, ticarətdə 98 faiz, tikintidə təxminən 60-70 faiz, yük daşımalarında təxminən 45-50 faiz özəl sektorun hesabına. Demək, bizim iqtisadi islahatlarımız öz konkret nəticələrini verir.

Təbiidir ki, iqtisadiyyatın bir qismi, xüsusən böyük istehsal müəssisələri, o cümlədən ağır sənayenin müəssisələri dövlət inhisarındadır. Ancaq o müəssisələr ki, dörd-beş il bundan öncə ağır vəziyyətdə idi, biz onların da daha güclü işləməsinə nail ola bilmişik.

Beləliklə, həm dövlət sektorunda olan sahələrin inkişaf etdirilməsi, yaxşı işləməsi üçün şərait yaradılması, həm də özəl sektorun güclənməsi, sahibkarlığa geniş imkanlar verilməsi, sahibkarlar təbəqəsinin yaranması, özəl sektora böyük imkanlar verilməsi, xarici ticarətin liberallaşdırılması - bütün bunlar hamısı həmin bu nəticələrə verir.

Azərbaycana xarici sərmayənin cəlb olunması çox gözəl nəticələr veribdir. Bizi gözü götürməyənlər, yaxud da bizə düşmən gözü ilə baxanlar belə deyirlər ki, bəli, Azərbaycana xarici investisiya gəlir, ancaq bu, təkcə neft sektorudur. Amma həqiqət bundan ibarət deyildir. Son dörd ildə Azərbaycana 5 milyard Amerika dolları həcmində vəsait, sərmayə qoyulubdur. Bunun yarısı neft sektoruna, yarısı isə başqa sektorlara qoyulubdur. Bu il isə qoyulan təxminən 1 milyard 600 milyon dollar investisiyanın 60 faizi qeyri-neft sektoruna, 40 faizi neft sektorudur.

Bunlar real göstəricilərdir, statistikadır. Kiçik bir ölkəyə dörd il içərisində 5 milyard dollar həcmində investisiyanın gəlməsi, iqtisadiyyatın inkişaf etməsi bu gün üçün, gələcək üçün nə qədər böyük imkanlar yaradır. Bu, nə qədər yeni iş yerləri açır, nə qədər insanların işləməsi və yüksək əmək haqqı alması üçün şərait yaradır. Budur bizim iqtisadi göstəricilərimiz, budur bizim islahatlarımızın nəticəsi!

Bu minvalla biz bundan da yaxşı irəliyə gedirik və gedəcəyik. Əmin ola bilərsiniz ki, bizim iqtisadi siyasətimiz bundan sonra daha çox uğurlar görəcək, Azərbaycan xalqının rifah halı günü-gündən yaxşılaşacaqdır. Bizim imkammız olacaqdır ki, hər il məşğullar artsın, insanların gəlirləri artsın və Azərbaycan xalqı firavan yaşasın.

Azərbaycanın çox düşünülmüş və tarazlı xarici siyasəti var. Məhz bu siyasətin nəticəsində Azərbaycan qısa bir zamanda, demək olar, beş il içərisində dünya miqyasında, dünya birliyində özünə layiq yer tutdu və böyük hörmət qazandı. Azərbaycan artıq dünya miqyasında tanınmış və inkişaf etmiş bir ölkə kimi görünür. Azərbaycana maraq artır, Azərbaycanla daha da çox hesablaşırlar. Azərbaycanın coğrafi-strateji vəziyyəti, Azərbaycanda görülən işlərin nəticəsi, ölkəmizin təbii sərvətləri, həyata keçirdiyimiz böyük layihələr - həm neft layihələri, həm də boru kəmərləri layihələri - bunlar hamısı Azərbaycana diqqət və münasibəti tamamilə dəyişdiribdir.

Belə bir şəraitdə, təbii ki, bizim qarşımızda duran ən əsas vəzifə Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsini, Dağlıq Qarabağ problemini həll

etməkdir. Çox təşəkkür edirəm ki, siz Azərbaycan Prezidentinin, Azərbaycan dövlətinin apardığı həm daxili siyasəti, həm xarici siyasəti dəstəkləyir və bunu yüksək qiymətləndirirsiniz. Məhz sizin dəstəyinizə, xalqın dəstəyinə və etibarına arxalanaraq, Azərbaycan Prezidenti kimi mən belə cəsarətli addımlar atıram və cəsarətli siyasət həyata keçirirəm.

Mən sizə təşəkkür edirəm ki, 1994-cü ildə atəşkəs əldə olunması barədə bizim qərarımızı dəstəkləyirsiniz. Amma təkcə siz - Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvləri yox, Azərbaycan Respublikasının, ölkəmizin əhalisinin əksəriyyəti, bəlkə də hamısı bunu dəstəkləyir. Bu, bizim böyük nailiyyətimizdir. Ancaq eyni zamanda bu müddətdə məsələni tam həll etmək mümkün olmadığına görə, təbii ki, biz öz üzərimizdə olan məsuliyyəti hələ tamamilə yerinə yetirə bilməmişik.

Amma bilin və bütün xalqımız, bütün ölkəmiz bilsin - bu, heç də asan məsələ deyildir. Bunun səbəbləri məlumdur. ancaq bunlara baxmayaraq, biz bunu həll edəcəyik. Bilirsiniz ki, mən təkcə Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin həll olunması üçün yox, bütün Qafqazda sülhün, əmin-amanlığın yaranması sahəsində də təşəbbüslərdə bulunmuşam. Xüsusən Cənubi Qafqazda təhlükəsizliyin və əməkdaşlığın təmin olunması üçün ATƏT-in İstanbul sammitində təklif irəli sürmüşəm. O təkliflə mən ATƏT-in üzvlərini dəvət etmişəm. Həm Avropa Birliyini dəvət etmişəm, həm dünyanın böyük dövlətlərini, ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrləri olan Amerika Birləşmiş Ştatları, Rusiya və Fransanı dəvət etmişəm, bu işdə marağı olan başqa ölkələri dəvət etmişəm ki, hamımız birlikdə birləşib Cənubi Qafqazda təhlükəsizliyin təmin olunması və əməkdaşlığın inkişafı üçün pakt təsis edək. Bu, mümkündür. Amma bunu həyata keçirmək üçün Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi həll olunmalı, Azərbaycanın Ermənistan tərəfindən işğal edilmiş torpaqları azad olunmalı, qaçqınlar öz yerlərinə qayıtmalı və Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh yaranmalıdır.

Təbii ki, bunlar hamısı bir ildə ola bilməz. Amma əgər bunlar haqqında qərar qəbul olunsaydı, bu barədə lazımı müqavilələr imzalandı, şübhəsiz ki, onda mənim müraciət etdiyim çox dövlətlər təhlükəsizlik və əməkdaşlıq paktının yaranmasında iştirak etməyə çalışacaqlar.

Bizim bölgədə qonşu dövlətlərlə bu barədə əlaqələrimiz həmişə sıx olmalıdır və biz bu siyasəti aparıq. Bu dövlətlər Rusiyadır, Türkiyədir,

Gürcüstandır, İrandır. İran böyük dövlətdir. Qafqazdakı problemlərin həll olunmasında İran kənarda qala bilməz. Ona görə də mən bu gün bəyan edirəm ki, təhlükəsizliyin və əməkdaşlığın təmin olunmasında, təbiidir ki, İran da öz töhfəsini verməlidir, öz təşəbbüsünü irəli sürməlidir. Yalnız beləliklə Qafqaz ölkələri və Qafqazı əhatə edən ölkələr, Qafqaza maraq göstərən Avropa ölkələri, ATƏT üzvləri, Amerika Birləşmiş Ştatları - hamısı birlikdə Qafqazda bunu edə bilirlər.

Bu, mütləq lazımdır. Çünki görürsünüz ki, Qafqaz indi dünyanın ən gərgin bir regionuna çevrilibdir. Təsəvvür edin, əgər ümumdünya miqyasında götürsəniz, Qafqazda olan münaqişələr heç bir yerdə yoxdur: birinci münaqişə olan Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, Gürcüstanda Abxaziya, Osetiya münaqişələri, Şimali Qafqazda Çeçenistan münaqişəsi, İnquşetiya, Şimali Osetiyada və başqa yerlərdə müəyyən problemlər, ümumiyyətlə Şimali Qafqazda sabitliyin yaranması problemi. Görün, dünyanın kiçik bir bölgəsində nə qədər ağır münaqişələr baş veribdir. Buna görə də Qafqaz həm dünyanın diqqət mərkəzindədir, dünyanın böyük ölkələrinin diqqətini cəlb edir, həm də Qafqazda əmin-amanlıq, sülh yaratmaq üçün böyük dövlətlərin və Qafqazı əhatə edən dövlətlərin hamısı öz səylərini göstərməlidir.

Mən sizə bəyan edirəm ki, Azərbaycan dövləti bu sahədə bundan sonra da öz təşəbbüslərini irəli sürəcək, nəinki Cənubi Qafqazda, bütün Qafqaz regionunda sülhün, əmin-amanlığın əldə olunmasına biz öz töhfələrimizi verəcəyik.

Bilirsiniz ki, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsini həll etmək üçün mən bu il də bir çox tədbirlər görmüşəm, bir çox görüşlər keçirmişəm. Bunların içərisində Ermənistan prezidenti ilə mənim təkbətək, birbaşa görüşlərim olubdur. Onu deyə bilərəm ki, bu görüşlər nəticəsində biz sülhə yaxınlaşa, sülhə gedə bilərik. Ancaq biz reallığı dərk etməliyik və reallığı dərk edərək hər iki tərəf müəyyən kompromislərə getməlidir. Əgər bu, mümkün olmasa, məsələni həll etmək çox çətin, ağır olacaqdır.

Ancaq təəssüflər olsun ki, bu problemləri dərinlən bilməyən, bəlkə heç problemlərin həll olunmasını istəməyən adamlar, barışmaz müxalifətdə duran ayrı-ayrı siyasi qüvvələr, partiyalar məsələnin həll olunmasına yox, indi məsələnin həlli prosesində atılan addımlardan

öz məqsədləri üçün istifadə etməyə çalışırlar: "Dağlıq Qarabağa yürüş", "Dağlıq Qarabağ hərəkatı". Bunun üçün müxalifət partiyaları yığışdılar, toplaşdılar. Motodromda bir mitinq keçirdilər, onunla da özlərinin sosial dayaqlarının nəyə qabil olduğunu göstərdilər.

Atəşkəs rejimi yaranandan indiyə qədər heç bir müxalifət partiyası, heç bir müxalifət hərəkatı, qüvvəsi bu problemin həll olunması üçün ağıllı, konkret, real bir təklif verməyibdir. Əgər həmin o Motodromda keçirilən mitinqdə çox bəsit şəkildə yazılmış qətnamədə göstənilirsə ki, Dağlıq Qarabağa ancaq mədəni muxtariyyət verilə bilər - bu, gülüşdən savayı başqa bir şey doğura bilməz. İnsanları bununla aldatmaq mümkün deyildir. Əgər 1988-ci ildə Dağlıq Qarabağda yaşayan ermənilər və onların havadarları olan Ermənistan millətçiləri, dünyanın başqa yerlərində olan millətçilər Moskvanın dəstəyi ilə, öz əllərində olan vilayət muxtariyyəti ilə qane olmurdularsa, ona görə Azərbaycan hakimiyyətindən imtina etdilsə və qısa bir zamanda Azərbaycanın tərkibindən faktiki olaraq çıxdılsa, 1989-cu ilin yanvar ayında Dağlıq Qarabağın idarə edilməsi üçün Moskvanın yaratdığı Xüsusi İdarənin təşkili ilə əlaqədar Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tərkibindən faktiki olaraq çıxdısa, indi hansı mədəni muxtariyyətdən danışmaq olar?

Xatırlayıram, 1991-ci ilin əvvəlində - fevral ayında mən ilk dəfə gəlib Ali Sovetin sessiyasında çıxış edərkən ürəyim yanırdı. Ancaq təəssüf ki, o vaxt mənim çıxışımı anlamaq əvəzinə, mənə qarşı cürbəcür təzyiqlər, böhtanlar, təhqirlər gördüm. Mən o vaxt nə dedim? Mən dedim ki, Dağlıq Qarabağ tamamilə əldən gedib, Dağlıq Qarabağ artıq Azərbaycanın deyil və Dağlıq Qarabağ haqqında Azərbaycan dövlətinin konsepsiyası, siyasəti yoxdur. Bütün işlər parakəndə görülür. Kim haradasa bir tüfəng ata bilirsə, atır, kim haradasa nə edə bilirsə, edir. Siyasət yoxdur.

Belə də oldu. 1988-ci ildən başlayaraq konkret, real bir konsepsiya olmadığına görə, konkret siyasət olmadığına görə, hamı birləşib bu məsələni həll etmək yollarını birlikdə axtarıb tapa bilmədiklərinə görə Azərbaycan belə ağır vəziyyətə düşdü. Nəinki Dağlıq Qarabağ əldən getdi, Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ ətrafında olan yeddi rayonu, sırf azərbaycanlılar yaşayan rayonları da işğal edildi. Bax, nəticə bundan ibarətdir. Bunda günahkar çoxdur. Həm o hakimiyyət - 1988-

ci ildə Azərbaycanda olan hakimiyyət, həm ondan sonrakı hakimiyyət - 1990-cı ilin yanvar faciəsində tökülən qanlar üzərində hakimiyyətə gəlmiş qüvvələr, həm də ondan sonra hakimiyyəti əlinə keçirmiş Xalq Cəbhəsi, Müsavat - hamısı günahkardır. Hamısı günahkardır.

Bütün bu günahlar nəticəsində əldən verilmiş mövqeləri bir gündə, bir ayda, bir ildə bərpa etmək mümkün deyildir. Bəziləri deyirlər: 1993-cü ildə Heydər Əliyev gəldi, bəs niyə bir şey etmədi? Heydər Əliyev şəhirlə çubuq deyil, Heydər Əliyev insandır. Bəli, böyük siyasətçidir, onun böyük siyasəti var. Ancaq bu cür ağır vəziyyətə düşmüş məsələni bir gündə həll etmək mümkün idi mi? Mümkün deyildi.

Biz bu məsələni həll etməyə doğru gedirik. Bunun üçün müəyyən kompromislər olmalıdır. Nə olacaq, nə olmayacaq - mən bunu indidən deyə bilmərəm. Çünki bu, hər iki tərəfdən asılıdır - həm Azərbaycan tərəfindən, həm də Ermənistan tərəfindən. Ancaq mən inanıram ki, biz bu məsələni sülh yolu ilə həll edəcəyik. İnanıram ki, işğal edilmiş torpaqlar azad olunacaq, çadırlarda ağır şəraitdə yaşayan soydaşlarımız öz yerinə-yurduna, obasına, evinə qayıdacaqlar.

Siz həm məruzədə, həm də çıxışlarda dövlətin, hökumətin, iqtidarın işləri haqqında çox danışdığınıza görə mən də çıxışımın çox hissəsini buna həsr etdim. Təbii ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının əməli işi, siyasəti - mən bunu əvvəl dedim, bir də deyirəm - bugünkü Azərbaycan iqtidarının işi ilə birbaşa bağlıdır, vəhdət təşkil edir. Ona görə də təbii ki, biz bu barədə çox danışırıq.

Ancaq partiyanın konkret işlərinə gəldikdə, hesab edirəm ki, Yeni Azərbaycan Partiyası ötən yeddi ildə böyüyüb, inkişaf edib, genişləndirib. Dünən, bu gün burada səslənən fikirlərin hamısına şərik çıxaraq deyirəm ki, Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycanın həyatında ən güclü, ən böyük intellektual səviyyəyə malik, ən böyük hörmətə malik olan siyasi partiyadır. Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycanın bu gününün partiyasıdır, XXI əsrin partiyasıdır, üçüncü minilliyin partiyasıdır. Yeni Azərbaycan Partiyası qurultayının bu qədər məzmunlu, mənalı, mütəşəkkil və nikbin əhval-ruhiyyədə keçməsi partiyanın cəmiyyətimizdə hörmətini daha da yüksəklərə qaldırır və qaldıracaqdır, Yeni Azərbaycan Partiyasının ətrafında Azərbaycanın daha da çox vətəndaşları toplaşacaqdır.

Bu gün nailiyyətlərdən çox danışıldı, ancaq işimizdə olan qüsurlardan, nöqsanlardan çox az danışıldı. Mən dünən də, bu gün də bunu müşahidə edərkən ziddiyyətli fikirdə idim. Bəlkə də olmamalı idi. Ancaq eyni zamanda sonra hamısını ölçüb-biçib bu fikrə gəldim ki, partiyanın birinci qurultayıdır. Yeddi il ötüb, partiya böyük bir həyat yolu keçibdir və ağır dövr yaşayıbdır. Ona görə də partiyanın qurultayının məhz bu əhval-ruhiyyədə, bu məzmununda, mənada keçməsi məqsədəuyğundur. Hesab edirəm ki, eyni zamanda partiya öz işində olan nöqsanları, çatışmazlıqları, qüsurları da yaxşı dərk edir, bu barədə məruzədə və çıxışlarda deyildi.

Ən təhlükəlisi odur ki, Yeni Azərbaycan Partiyasına əqidəsi olmayan adamlar qatılmasın. Ötən dövr bu barədə bir çox nümunələr verdi. Ancaq bunu da dramatikləşdirmək lazım deyildir. Bu, təbii prosesdir. Cəmiyyətdə konyunktur məqsədlər güdən insanlar həmişə olubdur. Hər bir partiyada, hər bir yerdə olubdur - bundan xilas olmaq mümkün deyildir. Ona görə də kim Yeni Azərbaycan Partiyasına hansısa şəxsi məqsəd, təmənna, hansısa konyunktur məqsədlər üçün gəlmişdisə, onlar partiya ilə konarlaşdılar. Əgər bu gün belələri varsa, mən güman edirəm, dərk etməlidirlər ki, onların yolu partiyanın yolu ilə düz gəlmir. Partiyada əqidə adamları olmalıdır. Partiyaya xidmət etmək, millətə xidmət etmək, müstəqil Azərbaycan dövlətinə xidmət etmək deməkdir. Ona görə də partiyamız məhz bu cür əqidəli insanlarla böyüməli, inkişaf etməli və genişlənməlidir.

Partiyamız indi iqtidar partiyası olduğuna görə, təbii ki, partiya üzvlərinin imtiyazları da olmalıdır. Bu imtiyazlar nədən ibarət olmalıdır? Dövlətimizi, hökumətimizi, iqtisadiyyatımızı, həyatımızın bütün sahələrini istədiyimiz kimi inkişaf etdirmək üçün bizə müasir tələblərə cavab verən kadrlar lazımdır. Bu kadrlar Yeni Azərbaycan Partiyasının içərisində var, çoxdur. Amma eyni zamanda, Yeni Azərbaycan Partiyasından kənarda da çoxdur. Ona görə siz görək mənə düzgün başa düşəsiniz. Mən Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri olaraq Azərbaycanın Prezidentiyəm. Azərbaycanın həyatının, iqtisadiyyatının, siyasi qurumların və başqa sahələrinin - yəni mən icra orqanlarını deyirəm - işini daha da yaxşı təşkil etmək üçün mən yalnız Yeni Azərbaycan Partiyasından kadrları götürə bilmərəm. Mən Azərbaycan

xalqının Prezidentiyəm, Azərbaycan vətəndaşlarının Prezidentiyəm. Ona görə də mənim üçün hər bir Azərbaycan vətəndaşı eyni qiymət kəsb edir. Mən Azərbaycanın hər bir vətəndaşının təminatçısıyam və Azərbaycan xalqına, hər bir vətəndaşa xidmət edən Prezidentəm.

Bunu deyərək bildirmək istəyirəm ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvləri içərisindən dəyərli kadrlar yetişdirilməlidir, inkişaf etdirilməlidir, hakimiyyətin müxtəlif sahələrində, iqtisadiyyatda və başqa orqanlarda özlərinə yer tapmalıdır və fəaliyyət göstərməlidir. Ancaq onlar keyfiyyətə buna cavab verən adamlar olmalıdırlar, peşəkar adamlar olmalıdırlar, yaxud da bu işi tezliklə qavraya bilən adamlar olmalıdırlar. Amma bunlarla bərabər, Azərbaycan vətəndaşlarının bütün təbəqələri Azərbaycanın həyatının bütün sahələrində iştirak edirlər və iştirak edəcəklər və mən Azərbaycan Prezidenti kimi Azərbaycan vətəndaşlarının hər birinə eyni gözlə baxıram və bundan sonra da eyni gözlə baxacağam.

Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvlərindən kadrların yetişməsi və məsul vəzifələrə çəkilməsi həm Yeni Azərbaycan Partiyasının təşkilatlarının üzərinə düşən vəzifədir, həm İdarə Heyətinin üzərinə düşən vəzifədir, həm də mənim üzərimə düşən vəzifədir. Gələn danışaq ki, biz hamımız bundan sonra bu vəzifəmizi yerinə yetirməyə daha da diqqətli olacağıq.

Burada çıxışlarda, məruzələrdə qeyd edildi ki, Yeni Azərbaycan Partiyasında gənclərə daha da çox imkan vermək lazımdır. Bu fikri mən keçən görüşlərimizdə də demişəm, bu gün də deyirəm. Bu, təbii prosesdir. Mən artıq bəyan etdim ki, Yeni Azərbaycan Partiyası XXI əsrin və üçüncü minilliyin partiyasıdır. Buna görə də bizim gərək gənc kadrlarımız üzə çıxsın, özlərini müxtəlif sahələrdə sınaqdan keçirsin, təcrübə toplansın və XXI əsrdə onlar bizim gördüyümüz işlərin, yaratdığımız bu bünövrənin, təməlin üzərində qalxan, ucalan və böyük bir dövlətə çevrilən Azərbaycanı irəliyə aparsınlar.

Partiya üzvlərinin 29 faizi gənclərdir. Hesab edirəm, bu, azdır. Bu rəqəm belədir ona görə yox ki, gənclər Yeni Azərbaycan Partiyasına az maraq göstərirlər. Gənclərin içərisində Yeni Azərbaycan Partiyasına sədaqətli insanlar çoxdur. Bu rəqəmin 29 faiz olması yəqin ki, yerli partiya təşkilatlarının işlərində olan nöqsanların,

qüsurların, o cümlədən İdarə Heyətinin işində olan nöqsanların, qüsurların nəticəsidir. Ona görə də bizim bu qurultayımızın gələcək üçün proqramında əsas məsələlərdən biri Yeni Azərbaycan Partiyasında gənclərin sayını artırmaq, Yeni Azərbaycan Partiyasında gənclərə daha da çox imkanlar vermək, onlara özlərini göstərmək, öz istedadlarını nümayiş etdirmək üçün şərait yaratmaq və Yeni Azərbaycan Partiyasının tərkibini gəncləşdirməkdən ibarətdir.

Bu, heç də Yeni Azərbaycan Partiyasının veteranlarına, necə deyirlər, biganəlik, yaxud da ki, ayrı-seçkilik deyildir. Yeni Azərbaycan Partiyasının veteranları, bizim alimlərimiz, çox yüksək səviyyəli ziyalılarımız Yeni Azərbaycan Partiyasının qızıl fondudur. Amma onlar öz biliklərini, öz təcrübələrini, partiyağa olan sədaqətlərini gənclərə daha da tezliklə çatdırmalıdırlar. Gəncləri öz arxaları ilə daha da sürətlə aparmalıdırlar, gənclərə öz istedadlarını göstərmək üçün imkanlar verməlidirlər. Beləliklə, biz həm partiyanın yaşlı nəslinə, veteranlarına daha da çox imkanlar yaradacağıq, eyni zamanda partiyanın gəncləşməsinə təmin edəcəyik. Mən bunu partiyanın qarşısında əsas vəzifə kimi qoyuram.

Partiyanın Proqramı və Nizamnaməsi dərc edilibdir, siz tanış olmusunuz. İndi yəqin müzakirə olunacaqdır. Mən məmnunam ki, 1992-ci ildə çox ağır şəraitdə Naxçıvanda bizim yazdığımız və qəbul etdiyimiz Proqram bu gün də öz aktuallığını saxlayıbdir. Demək, biz o vaxt nə qədər uzaqgörənlik etmişik, ölkəmizdə olan vəziyyəti nə qədər düzgün qiymətləndirmişik və partiyağımızın gələcək yolunu, istiqamətini nə qədər düzgün müəyyən etmişik.

Təbiidir ki, yeddi ildən sonra bu Proqram təkmilləşməlidir, genişlənməlidir. Ancaq onun əsasını, özünü təşkil edən bizim 1992-ci ildə qəbul etdiyimiz Proqramdır. Mən bununla fəxr edirəm və Proqramın qəbul olunmasında iştirak etmiş insanların hamısı fəxr etməyə qadırlar, layiqdirlər.

Əziz dostlar!

Bizim qurultayımız çox vaxt aldı. Ancaq mən düşünürəm ki, yeddi ildən bir qurultay keçirirən, təbiidir ki, biz gərək vaxta qənaət etməyək. Bu zalda, bu salonda şübhəsiz, çox adamlar var ki, ürəklərində olan səmimi sözlərini, hissiyyatlarını qurultayda bildirmək

istəyirdilər. Təbiidir ki, bu, mümkün deyildir. Amma mən salonda olan əhval-ruhiyyəni, qurultayın gedişini və sizin nitqlərinizi, sizin hərənizin və yerində olan münasibətini müşahidə edərək görürəm ki, həqiqətən, bizim Yeni Azərbaycan Partiyası çox yüksək səviyyəli partiya və həqiqətən bizim belə möhtəşəm qurultay keçirməyə əsasımız vardır.

Biz 1992-ci ilin şaxtalı bir günündə, elektrik enerjisinin olmadığı bir halda, Naxçıvan Dövlət Teatrının binasında paltoda və papaqda oturaraq ilk konfransımızı keçirdik. Doğrudur, mən papaqda deyildim. Təbiətim belədir ki, mən hər bir soyuq havada papaqdan istifadə etmirəm. Amma burada oturanların əksəriyyəti papaqda idilər. Üşüyürdük, əlimizi-əlimizə sürtürdük. Amma iradəmiz yüksək idi, iradəmiz güclü idi və gələcəyə çox nikbinliklə baxırdıq. Budur, yeddi ildən sonra Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycanın ən möhtəşəm sarayında öz qurultayını keçirir.

Siz bilirsiniz ki, 1970-1972-ci illərdə, cəmiyi iki il müddətində Azərbaycanın bu "Respublika" sarayı mənim təşəbbüsüm, şəxsi himayəm və bilavasitə iştirakım nəticəsində tikilibdir. O vaxt mən hər gün bu tikintiyə gəlirdim və bunun məhz 1972-ci ildə qurtarmasına çalışırdım. Məmnunam ki, Azərbaycanda gördüyüm çox işlərlə bərabər, ucaldığım böyük binalar, zavodlar, fabriklərlə bərabər Azərbaycanın bu günü və gələcəyi üçün belə bir möhtəşəm saray da yarada bildim. Bu sarayda çox qurultaylar keçib, konfranslar keçib, mərasimlər keçib, yubileylər, şənliklər keçibdir. Mən bunların bir çoxunun iştirakçısı olmuşam. Doğrudur, mən Azərbaycandan təcrid olanda bu sarayın yanından keçməyə də mənə imkan vermirdilər. Ancaq ədalət öz yerini gəlmiş tutdu.

Məni sevindirən budur ki, dediyim o ağır şəraitdə Naxçıvanda bizim keçirdiyimiz konfrans partiyanın bu qədər böyük inkişaf yolunu təmin etdi və partiya bu gün belə gözəl, möhtəşəm sarayda iki gündür öz qurultayını keçirir.

Mən sizinlə bərabər fəxr edirəm ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvüyəm və Yeni Azərbaycan Partiyasının sədriyəm. Sirus Təbrizli dedi ki, Heydər Əliyev vaxtilə sovet dövlətinin başında duran adamlardan biri idi və bir zaman Sovet İttifaqının başçısı vəfat edəndən sonra Heydər Əliyev Sovet İttifaqının başçısı ola bilirdi.

Bəli, Sirus Təbrizlinin sözləri həqiqətdir. O, bunu havadan götürməyibdir. O vaxt bir dəfə yox, iki dəfə - çünki o vaxt dalbada hər il Sovet İttifaqının başçıları vəfat edirdilər: 1982-ci ildə Brejnev, 1983-cü ildə Andropov, 1984-cü ildə Çernenko. Həmin o zamanlar həqiqətən mənim - Heydər Əliyevin də belə bir vəzifə tutmaq ehtimalı var idi və bunu istəyənlər də çox idi. Ancaq hörmətli Sirus Təbrizli, heç heylsilənmə ki, bu, olmayıb. Mən heç vaxt heylsilənməmişəm. Amma onunla fəxr edirəm ki, tarixdə mən Azərbaycanın adını bir təbəqə yüksəklərə qaldırmışam.

Rusiya imperiyası böyük tarixə malik olan bir imperiyadır. O, devriləndən sonra Sovet hökuməti - onu biz sovet imperiyası da adlandıra bilərik - yarandı. Bu, dünyanın XX əsrdə super dövlətlərindən biri idi. Tarixdə heç vaxt azərbaycanlı, müsəlman nə rus imperiyasında, nə də sovet imperiyasında yüksək vəzifə tutmağa layiq görülməmişdir. Çünki azərbaycanlılara, müsəlmanlara o ölkədə dördüncü, beşinci təbəqə kimi baxırdılar.

Xatirimdədir, vaxtilə Azərbaycana 22 il rəhbərlik etmiş Mircəfər Bağırovun Stalinlə də çox yaxın əlaqələri var idi və vaxtilə Siyasi Büronun bir çox üzvləri ilə sıx əməkdaşlıq etmişdi. Mühəribə vaxtı da Azərbaycan nefti şübhəsiz ki, İkinci Dünya müharibəsində Sovet İttifaqının qələbəsində həlledici rol oynamışdı. O illərdə də bu adam, sonra cinayətkar kimi günahlandırılarsa da, Azərbaycanın başında olmuşdu. 1952-ci ildə 19-cu partiya qurultayında - mənim xatirimdədir, hamısı gözümün qabağındadır - Azərbaycan çox gözləyirdi ki, o heç olmasa Siyasi Büronun üzvlüyünə namizəd seçiləcəkdir. Ancaq qurultay qurtardı, bu, olmadı və Azərbaycanda da böyük narahatlıq oldu ki, niyə bizim xalqımıza qiymət vermirlər.

Partiyanın ideologiyasından asılı olmayaraq, dövlətin quruluşundan, ideologiyasından asılı olmayaraq Sovet hökuməti dünyada yaranmış hakimiyyətlərdən, super dövlətlərdən biri kimi tarixdə qalacaqdır. Mən azərbaycanlı olaraq, müsəlman olaraq o hökumətin başında olmağa layiq görüldüyümə görə də və Azərbaycan xalqını Kremldə təmsil etdiyimə görə də həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm.

Ancaq yenə də Sirus Təbrizliyə müraciət edirəm. Mən o vaxt bunu, yəni o hökumətin başında olmağımı arzu etmirdim. Arzu edənlər çox

idi. Mənim arzum ancaq və ancaq öz xalqıma xidmət etməkdən ibarət olmuşdur və qəlbim həmişə bununla yaşamışdır. Ona görə də əgər indi Sirus Təbrizli hirsələnirsə ki, bu, olsaydı yaxşı olardı, ya bu, yaxşıdır, - mən deyirəm ki, mən müstəqil Azərbaycana rəhbərlik etməyi, onun Prezidenti olmağı dünyada heç bir şeylə dəyişə bilmərəm.

Siz bilirsiniz ki, mən 1970-1980-cı illərdə də Azərbaycana rəhbərlik etmişəm, xalqa sədaqətlə xidmət etmişəm. O vaxt ağır problemlər yox idi. O vaxt insanlar rahat yaşayırdı. O vaxt indiki problemlər yox idi. Ancaq mən bu gün Azərbaycan xalqının etimadını qazanaraq Prezident seçilməyimi və müstəqil Azərbaycana bu ağır dövrdə Prezidentlik etməyimi bütün o dövrlərin hamısından şərəfli, hamısından qiymətli hesab edirəm. Ona görə ki, mənim xalqım - Azərbaycan xalqı indi azaddır. İndi müstəqil Azərbaycan var, heç kəsdən asılı olmayan, müstəqil yaşayan dövləti vardır. İndi biz xalqımızın tarixi ənənələrini, tarixi köklərini heç kəsdən qorxmayaraq, heç kəsdən çəkinməyərək qaldıraraq göstəririk və xalqımızın böyük sərvəti kimi dünyaya nümayiş etdiririk.

Xalqımız bu müstəqillik yolunda daha da böyük nailiyyətlər əldə edəcəkdir. Çünki azad xalq öz imkanlarının hamısından səmərəli istifadə edə bilər. Xalqımız azaddır. Bütün bu çətinliklərin hamısı keçib gedəcəkdir. Azərbaycan bir müstəqil dövlət kimi möhkəmlənəcəkdir. Azərbaycanın böyük iqtisadi gələcəyi artıq göz qabağındadır. Azərbaycanda demokratiya qələbə çalacaqdır. Azərbaycan demokratik, hüquqi dövlət kimi dünya birliyində həmişə yaşayacaqdır. Belə bir zamanda, belə bir dövrdə Azərbaycanın gələcəyi üçün imkanlar yaratmaqdan ötrü Azərbaycanın dövlətinə başçılıq etmək, Azərbaycanın Prezidenti olmaq mənim üçün ən böyük şərəfdir. Əmin ola bilərsiniz ki, mən bunu yüksək qiymətləndirirəm. Təkcə sizə yox, bütün Azərbaycan xalqına bəyan edirəm ki, mən bundan sonra da bütün enerjimi, bütün gücümü, biliyimi, zəkamı Azərbaycan xalqına sədaqətlə xidmət etmək üçün istifadə edəcəyəm və əlimdən gələni edəcəyəm ki, Azərbaycan daim müstəqil olsun, Azərbaycan xalqı azad olsun, Azərbaycan xalqı inkişaf etsin.

Yaşasın müstəqil Azərbaycan!

Yaşasın Yeni Azərbaycan Partiyası!

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ,
YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASININ SƏDRİ
ZATİ-ALİLƏRİ CƏNAB HEYDƏR ƏLİYEVİN**

Y E K U N N İ T Q İ

Hörmətli qurultay nümayəndələri !

Xanımlar və cənablar!

Hörmətli qonaqlar !

Bizim qurultayın işi sona çatır və son mərhələdə qurultay öz təşkilati məsələlərini həll edibdir.

Ən əvvəl, istəyirəm qurultayın yenidən etimad göstərərək məni Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri seçməsi münasibətilə sizə təşəkkürümü və minnətdarlığımı bildirim.

Əgər biz Yeni Azərbaycan Partiyasını ağır vəziyyətdə yaratdığımız zaman mən bu vəzifəni üzərimə götürmüşəmsə, indi, yeddi il ötəndən, partiyamız böyüyəndən, güclənəndən sonra, təbii ki, mən bu vəzifəni bundan sonra da daşmalıyam.

Əmin ola bilərsiniz ki, mən Azərbaycan xalqına, müstəqil Azərbaycana, ölkəmizə indiyə qədər sədaqətlə xidmət etdiyim kimi, Yeni Azərbaycan Partiyasının yarandığı gündən indiyə qədər Yeni Azərbaycan Partiyasını qəlbimdə saxladığım kimi, Yeni Azərbaycan Partiyasına bundan sonra da sədaqətlə rəhbərlik edəcəyəm.

Qurultay nümayəndələri Siyasi Şurasının üzvlərini seçdilər. Onlar sizə məlumdur, siz seçdiniz. Sonra isə Siyasi Şura üzvlərinin iclası keçirildi. Həmin iclası mən aparırdım. Biz orada idarə heyətini, partiyanın sədr müavinlərini və başqa vəzifələrə adamlar seçdik. Ona görə də sizi birinci növbədə, idarə heyətinin seçilmiş tərkibi ilə tanış etmək, yəni sizə təqdim etmək istəyirəm.

(YAP-ın İdarə Heyətinin tərkibi oxundu)

Bu, Siyasi Şuranın seçdiyi İdarə Heyətidir. Mən hesab edirəm ki, bu tərkibdə İdarə Heyəti üzərinə düşən vəzifələri bundan sonra uğurla həyata keçirə biləcəkdir.

Partiyanın sədr müavinlərini Siyasi Şuraya təqdim etdik və seçdik, ona görə mən elan etmək istəyirəm. Partiyanın sədr müavinləri Murtuz Ələsgərov, Əli Nağıyev, Rəfael Allahverdiyev, Sirus Təbrizli, İlham Əliyev seçildilər.

Mən partiyada varislik prinsipinin saxlanmasının tərəfdarıyam. Görürsünüz, ona görə İdarə Heyətində 1992-ci ildə seçilmiş adamların tam əksəriyyəti var və 1992-ci ildə seçilmiş sədr və sədrin müavinlərinin hamısı bu gün mənim təklifimlə seçiliblər, gənclərin rəhbərlikdə təmsil olunması üçün İlham Əliyev də seçilibdir.

Qurultaydan sonra partiyanın işinin yeni mərhələsi başlayır. Düz iki gün keçən qurultayda hamımız aydınca gördük ki, Yeni Azərbaycan Partiyası böyüyüb, inkişaf edib, genişləniib, sayca artıb, tərkibcə, keyfiyyətcə yüksəlib. Yeni Azərbaycan Partiyasının üzərinə artıq daha da çox vəzifələr düşübdür. Ona görə də Yeni Azərbaycan Partiyasının işini, təbii ki, Siyasi Şura, İdarə Heyəti təşkil etməlidir, aparmalıdır. Həm Siyasi Şura, həm də İdarə Heyəti qəbul etdiyimiz nizamnamə əsasında fəaliyyət göstərməlidir. Çalışmaq lazımdır ki, nizamnaməyə riayət edilsin və nizamnamə heç vaxt pozulmasın.

Ancaq eyni zamanda yeni mərhələdə partiya həm böyüdüyünə, həm də genişləndiyinə, sayının artdığına, yerli təşkilatlar gücləndiyinə görə partiyanın əməli işini daha da gücləndirmək lazımdır. Ona görə də mənim təklifim nizamnamədə öz əksini tapıbdır, qəbul edilibdir ki, partiyada icraçı katib və icraçı katibin müavinləri olsun.

Nizamnamədə icraçı katibin həm rolu, həm də səlahiyyətləri müəyyən edilibdir. Mən bu barədə danışmaq istəmirəm. Məqsəd ondan ibarətdir ki, icraçı katib həm partiyanın aparatına rəhbərlik etsin, həm yerli təşkilatlarla daim əlaqə saxlasın, onların problemlərinə, məsələlərinə baxsın, partiyanın rəhbərliyi ilə yerli təşkilatlar arasında müntəzəm əlaqələri təmin etsin, idarə heyətinin işini təşkil etsin və idarə heyətində müzakirə olunan məsələləri vaxtılı-vaxtında hazırlasın, idarə heyətinin müzakirəsinə versin, idarə

heyətinin işinə rəhbərlik etsin. Təbii ki, sədr, sədr müavinləri idarə heyətinin işinə rəhbərlik edirlər.

Ancaq belədir ki, sədr prezident vəzifələri ilə çox məşğuldur, müavinlər də indi yüksək vəzifələrdədir. Murtuz Ələsgərov Milli Məclisin sədridir, Əli Nağıyev nazirdir, Rəfael Allahverdiyev Bakı şəhər icra hakimiyyətinin başçısıdır, Sirus Təbrizli nazirdir, yeni seçilən İlham Əliyevin də vəzifəsi var - həm Milli Məclisin deputatıdır, həm də Dövlət Neft Şirkətinin birinci vitse-prezidentidir. Təbii ki, onlar bu vəzifələri daşıyaraq, eyni zamanda öz müavinlik vəzifələrini daşmalıdırlar. Ancaq onların işini yüngülləşdirmək lazımdır. Mənim üçün, düzü, o da lazımdır, bu da lazımdır. Prezident kimi mən həmin nazirdən, həm də Bakı şəhər icra hakimiyyətinin başçısından iş tələb edirəm. Doğrudur, Milli Məclisin sədrindən mənim iş tələb etməyə Konstitusiyaya görə haqqım yoxdur, amma istəyirəm ki, Milli Məclisin işini daha da yaxşı aparmaq üçün ona imkan yaradaq.

Demək lazımdır ki, bu şəxslər bu vəzifələri tutandan sonra bu vəzifələr onların vaxtını çox aldığına görə partiyada doğrudan da istənilən səviyyədə - bəzisi bir az çox, bəzisi bir qədər az - iş görə bilməyiblər. Ona görə də icraçı katibin, onun müavinlərinin olması lazımdır. Lazımdır ki, bizim belə böyük partiyamızın ştatlı, yəni hər bir başqa vəzifədən azad yaxşı aparatı, aparatın şöbələri, işçiləri olsun. Yerli təşkilatlarda yenə də bütün başqa vəzifələrdən azad aparatlar olsun, onlar partiyanın vəsaiti ilə saxlansın. Partiyanın mülkiyyəti olsun. Partiyanın həm mərkəzində, həm yerlərdə yaxşı iş şəraiti yaratmağa imkan verən yaxşı binaları olsun. Bu binalar da özəlləşdirilib partiyanın əmlakına çevrilsin. Bunlar hamısı böyük əməli iş tələb edir. Bunların hamısını etmək üçün icraçı katibin olması lazımdır.

Biz Siyasi Şuranın iclasında Əli Əhmədov icraçı katib seçdik. O, indi Xətai rayon icra hakimiyyətinin başçısıdır, bundan öncə, Prezidentin İcra Aparatında işləmişdir. Əvvəllər əsas iş yeri Bakı Dövlət Universiteti olubdur. Özü də 1992-ci ildə Heydər Əliyevə göndərilən müraciətin müəlliflərinin — 91-lərin siyahısındadır, yəni həmin müraciəti o da imzalayıbdır. Gəncdir, ona görə də mən hesab edirəm ki, bu şəxs bu vəzifəni lazımi səviyyədə apara bilər.

Biz icraçı katibin müavinlərini də seçdik. İcraçı katibin müavinləri Mübariz Qurbanlı, Bahar Muradova və Siyavuş Novruzovdur. Görürsünüz, bunlar hamısı gənclərdir. Beləliklə, sizin də, mənim də arzum həyata keçir. Biz əməli işləri daha da çox gənclərə tapşırıq, gəncləri irəliyə çəkirik.

Beləliklə, partiyanın bütün rəhbər orqanları təşkil olunubdur. Sədr, idarə heyəti, sədrin müavinləri, icraçı katib, onun müavinləri seçilibdir.

İndi isə idarə heyəti icraçı katiblə birlikdə, təbiidir ki, bu işləri əməli surətdə təşkil etməlidir. Güman edirəm ki, sabah da olmasa, bu yaxın günlərdə mən idarə heyəti ilə ayrıca görüşəcəyəm. İdarə heyətinin birinci iclasını özüm aparacağam və əməli tədbirlərin həyata keçirilməsi haqqında orada lazımı qərarlar qəbul edəcəyik.

Əziz dostlar, beləliklə, Yeni Azərbaycan Partiyasının I qurultayı öz işini sona çatdırır. Böyük məmnuniyyət hissi ilə demək olar ki, qurultay Yeni Azərbaycan Partiyası üzvlərinin arzularını, ümidlərini müvəffəqiyyətlə yerinə yetirdi. Qurultay yüksək səviyyədə, mütəşəkkillik şəraitində keçdi və Azərbaycanda siyasi partiyanın hansı səviyyədə olmasını bariz surətdə nümayiş etdirdi.

Partiyanın fəaliyyətinin yeni mərhələsində qarşımızda çox böyük vəzifələr durur. Bu vəzifələr bütün partiyanın, ancaq birinci növbədə, qurultay nümayəndələrinin və qurultayın seçdiyi partiyanın rəhbər orqanlarının üzərinə düşür.

Hesab edirəm ki, hər bir nümayəndə partiyanın qəbul etdiyi qərarları, qurultayın işini, onun məzmununu, qurultayda irəli sürülmüş fikirləri və qurultayın əhval-ruhiyyəsini öz ərazisində partiyanın bütün üzvlərinə çatdıracaqdır və partiyanın həm təşkilati işi, əməli fəaliyyəti, həm də təbliğati işi bundan sonra da güclü olacaqdır.

İqtidarda olduğuna görə Yeni Azərbaycan Partiyasında bir balaca arxayınçılıq var. Arxayınçılıq da ondan ibarətdir ki, partiyanın sədri prezidentdir, partiya üzvlərinin əksəriyyəti həm ali qanunvericilik orqanında, həm icra orqanlarında - həm mərkəzdə, həm yerlərdə - yüksək vəzifələrdədirlər. Ona görə də mən partiyada belə əhval-ruhiyyəni hiss edirəm ki, hər şey bizim əlimizdədir, nə lazımdır? Bu, düzgün deyildir.

Biz demokratiya, siyasi plüralizm şəraitində yaşayırıq, biz insanların tam azadlığı, sərbəstliyi — mətbuat azadlığı, fikir azadlığı

şəraitində yaşayırıq. Belə bir vətəndaş cəmiyyəti, belə bir hüquqi, demokratik dövlət, təbiidir ki, vətəndaşların hamısını heç vaxt istənilən qədər təmin edə bilməz. Bu səbəbdən də Azərbaycanda çoxlu partiya yaranıbdir.

Doğrudur, əgər biz özümüzü böyük ölkələrlə müqayisə etsək, Azərbaycanda demək olar ki, onların hamısından çox partiya vardır. Məsələn, Rusiyaya baxırıq. Dekabrın 19-da Rusiya Dumasına seçkilər keçirildi. Orada Kommunist Partiyasından və bir də hansısa başqa bir partiyadan savayı, iştirak edənlərin qalanları seçki ərəfəsində yaranmış hərəkatlardır. Bu, Rusiyanın təcrübəsidir.

Böyük demokratiya yolu keçmiş ölkələrin bu barədə təcrübəsi müxtəlifdir. Məsələn, həm iqtisadi, həm siyasi cəhətdən, həm də demokratiya sahəsində inkişaf etmiş ölkələrin — İngiltərədir, Amerika Birləşmiş Ştatlarıdır — hərəsində cəmi iki-üç partiya vardır. İngiltərədə əsasən Mühafizəkarlar və Leyboristlər partiyalarıdır. Amerika Birləşmiş Ştatlarında Demokratlar və Respublikaçılar Partiyalarıdır. Düzdür, bizə qonşu, dost Türkiyədə partiyalar bu ölkələrindəkindən çoxdur, amma onlar da Azərbaycanda olan qədər deyildir. Azərbaycan bu barədə rekord vurubdur. Nə Fransada, nə İtaliyada, nə də Avropanın digər ölkələrində bu qədər partiya vardır. Amma buna heç kəs etiraz edə bilməz.

Mən bunu demişəm, bu gün yenə demək istəyirəm - bu, bizim keçid dövrünün xarakterik cəhətləridir. Bəli, keçid dövrünün belə xəstəlikləri də olur və olmalıdır. Keçid dövrü onsuz yaşaya bilməz.

Məsələn, Azərbaycanda həddindən artıq müxtəlif qəzetlər var. Yenə qayıdaq Türkiyəni götürək. Orada Azərbaycanda çıxan qədər qəzet varmı? Yox. Orada çox böyük, sanballı, azad fikirli qəzetlər var. Onların adları nəinki bizdə, bütün dünyada məşhurdur. Ancaq bizdə bir də görürsən haradansa bir adam çıxır, onun pulu, imkanı var, gedib bir qəzet yaradır, müəyyən qədər jurnalistləri ətrafına toplayır, -- onların da pula ehtiyacı var, - qəzet çap edir. Eləcə də partiyalar belədir. İndi elə partiyalar var ki, başçılarından savayı, deyərsən - buraya yüz adam düz görək, onlar kimlərdən ibarətdir, - həmin yüz adamı düzə bilməzlər. Ancaq adını partiya qoyubdur. Özünü cəmiyyətdə partiya kimi aparır, fəaliyyət göstərir. Onların əksəriyyəti

də müxalifət mövqeyindədirlər, bunların heç birinə etiraz etmək mümkün deyildir. Bu, demokratiyanın təbii təzahürüdür. Biz bunu tam təbii qəbul etməliyik.

Ona görə də cəmiyyətimizdə fikir mübarizəsi bu gün də, sabah da var, gələcəkdə də olacaqdır. Fikir mübarizəsi ona görə var ki, iqtidar var, iqtidara müxalifətdə olan qüvvələr, partiyalar var. Əgər müxalifət olmasaydı, Azərbaycanda demokratiya olmazdı. Müxalifət olmalıdır və vardır. Ancaq mən dəfələrlə demişəm, gərək müxalifət konstruktiv olsun, ümummilli, ümumxalq məsələləri ilə əlaqədar problemlərdə öz yetkinliyini göstərsin və iqtidarı apardığı siyasət Azərbaycanın milli mənafeələrinə zidd deyilsə, onu anlaya, dərk edə bilsin, qəbul etsin, əməkdaşlıq etsin.

Ancaq təəssüf ki, müxalifətdə olan xırda partiyalar yetişməyiblər və yetişmə prosesi uzanır. Ona görə də fikir mübarizəsi gedir və gedəcəkdir.

Mən bu fürsətdən istifadə edib Azərbaycan cəmiyyətinə, bütün vətəndaşlarımıza və siyasi partiyalarımıza, ictimai təşkilatlara müraciət edirəm ki, demokratiyanın tələblərini düzgün və olduğu kimi qəbul etsinlər, ölkəmizin demokratik yolla getməsi üçün öz fəaliyyətlərini həqiqətən demokratik üsullarla həyata keçirsinlər. Müraciət edərək - baxmayaraq ki, müxalifət partiyalarının bir çoxunun, bəlkə də əksəriyyətinin iqtidara, demək olar ki, tamamilə əsassız düşməninə münasibəti vardır - mən onların hamısını ümummilli birliyə, ümumi vətəndaşlıq birliyinə, global, ümummilli, ümumxalq, ümumdövlət məsələlərinin həll olunması üçün əməkdaşlığa dəvət edirəm. Kim əməkdaşlıq edər, -- biz onunla əməkdaşlığın yollarını müəyyən edə bilirik. Kim mənim bu müraciətimə də məhəl qoymayacaqsas, onun öz işidir.

Ancaq bunlara baxmayaraq, təbiidir ki, bizim lap konstruktiv əməkdaşlığımız olsa da, yenə də fikir mübarizəsi daimi bir prosesdir. Ona görə də Yeni Azərbaycan Partiyası üzvlərinin əsas vəzifəsi ondan ibarətdir ki, Azərbaycan iqtidarının, hakimiyyətinin həm daxili, xarici siyasətini, həm gördüyü işləri, həm də onların əməli nəticələrini, fəaliyyətini daim kütlələrə, vətəndaşlara çatdırı, anlada bilsinlər və onu təbliğ edə bilsinlər.

Bu lazımdır, ona görə yox ki, Azərbaycan vətəndaşları iqtidarı, prezidentin, bütün hakimiyyət orqanlarının fəaliyyətini bilmir, yaxud

da bunu dəstəkləmir, qəbul etmirlər. Mən vəziyyəti yaxşı bilərəm, ümumi rəy də məlumdur. Bəzən qəzetlər reytinglər dərc edirlər. Bu xəstəlik təkcə bizdə deyil, Rusiyada da var. Bu gün kimsə hansı televiziya da reytingin siyahısını verir, sabah o birisi deyir ki, bunlar hamısı yalançıdır, mən dediklərim düzdür. İndi eybi yoxdur, ruslar demişkən "qoy dəcəllik etsinlər". Əgər bu, onların xoşuna gəlsə, qoy dəcəllik etsinlər. Amma yenə də deyirəm, ümumi rəy məlumdur. Əgər bunu bilməsəm mən prezidentlik fəaliyyətimi həyata keçirə bilmərəm. Azərbaycan vətəndaşlarının, cəmiyyətinin əksəriyyəti Azərbaycan hakimiyyətinin, prezidentin, iqtidarı, hakimiyyətin bütün budaqlarının fəaliyyətini bəyənir, dəstəkləyir və bizimlə birlikdədir. Əgər bu olmasaydı, altı il yarım ərzində biz uğurla irəliyə gedə bilməzdik.

Ancaq bununla qətiyyəni arxayınlaşmaq olmaz. Bizim Yeni Azərbaycan Partiyasında belə arxayınçılıq əhval-ruhiyyəsi var. Mən xahiş edirəm və arzu edirəm ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının hər bir üzvü bu partiya üzv olmaq naminə gəlməsin, partiyanın fədakar əsgəri olmaq fikri ilə gəlsin. Partiyanın hər bir üzvü partiyanın həqiqətən fədakar əsgəri olsa və partiyanın ideyalarını öz qəlbində daim qəbul edərək başqa təbəqələrə çatdırı bilsə, onu təbliğ edə bilsə, təbiidir ki, bizim partiya daha yüksələcək və partiya Azərbaycan iqtidarına daha da çox kömək edəcəkdir.

Çıxış edənlərdən kimsə dedi ki, səkkiz milyonluq əhalinin indi, ola bilər, yeddi milyon yarımı heç bir partiya daxil deyil. Bəlkə də bu rəqəm düzgün deyildir. Çünki ölkəmizdəki bütün partiyaların sayını götürsək, onları bir yerə yığsaq, bu, 200-250 mindən artıq ola bilməz. Demək, qalanlarının heç birisi partiya deyil. Heç lazım da deyildir ki, hamı partiya olsun. Onda bu, partiya olmayacaq, cəmiyyət ilə partiya bir-birinə qarışacaqdır.

Mən qurultayımızdakı nitqimdə dedim və indi də demək istəyirəm. Partiyaya əqidəli, partiya xidmət edən adamlar gəlməlidir. Partiyanın üzvləri gərək partiya ilə daim bir yerdə olsunlar, partiyanın fəaliyyətini həyata keçirsinlər və partiyanın - Azərbaycan iqtidarının fəaliyyətini geniş təbliğ etsinlər. Bax, bu, indiki fikir mübadiləsində və xüsusən, mətbuat vasitəsilə aparılan mübarizədə çox vacibdir, lazımdır.

Təbiidir ki, partiyasız, yaxud da bizə aid mətbuat orqanları bəzi müxalifət qüvvələrinə mənsub olan qəzetlərin səviyyəsinə heç vaxt enməzlər. Çünki, mən baxıram, -- müxalifət qəzetlərindəki yazıların tam əksəriyyəti ya yalandır, ya uydurmadır, ya fitnəkarlıq xarakteri daşıyır, ya da böhtandır. Bilirsiniz, beləliklə çox yaşamaq olmaz. İnsanlar buna bir il, iki il, üç il dözər. İnsanlar bu yalana, böhtana daim dözə bilməz. Düzdür, cəmiyyətin bir təbəqəsi var ki, belə şeylərə aludədir. Onlar elə istəyirlər görsünlər ki, harada bir münaqişə, pis fikir, mənfi bir şey var. Cəmiyyətdə belə təbəqəyə mənsub olan insanlar da var. Bu da təbiidir. Cəmiyyət heç vaxt bir rəngdə ola bilməz. Əgər keçmişdə kimsə bunu bir rəngdə etmək istədisə, onlar hamısı məğlub oldu. Cəmiyyət müxtəlifdir, insanların, vətəndaşların fikir müxtəlifliyi var, bu da təbiidir. Bunların hamısı Yeni Azərbaycan Partiyasından mübariz olmağı tələb edir. Mən sizin qarşınızda bunu əsas vəzifə kimi qoyuram.

Əziz dostlar, beləliklə, bizim qurultayımız bitdi, biz öz işlərimizi gördük. Sizin hamınıza, Yeni Azərbaycan Partiyasının bütün üzvlərinə cənaətlə, səadət, yeni-yeni uğurlar arzulayıram.

(Azərbaycan Prezidenti YAP-ın sədri, Heydər Əliyevin yekun nitqi böyük diqqətlə dinləndi, dəfələrlə gurultulu, sürəkli alqışlarla qarşılandı)

YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASININ BİRİNCİ QURULTAYININ MATERIALLARI

20-21 dekabr 1999-cu il

"Respublika" sarayı

Qurultayın birinci günü

(20 dekabr 1999-cu il)

Qurultay nümayəndələri və qonaqlar salona daxil olan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri Heydər Əliyevi hərətli, gurultulu və sürəkli alqışlarla qarşıyırlar. Prezidentin şərafinə şüarlar səslənir. Dövlətimizin başçısı xarici ölkələrdən gəlmiş qonaqlarla səmimi görüşür.

Rəyasət Heyətində Yeni Azərbaycan Partiyası sədrinin müavinləri, İdarə Heyətinin üzvləri öyləşmişlər.

Qurultayı YAP sədrinin müavini, Milli Məclisin deputatı, əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Əli Nağıyev açıq və fasiləyədək iclasa sədrlik edir.

S ə d r : Hörmətli, möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli siyasi həmfikirilər!

Hörmətli qonaqlar!

Bu gün biz bir ay öncə yeddi yaşı tamam olan partiyamızın - Yeni Azərbaycan Partiyasının birinci qurultayının keçirilməsi münasibətilə toplaşmışıq. Yeni Azərbaycan Partiyasının respublikamızın bütün bölgələrində təmsil olunan 150 minlik üzvlərini bu münasibətlə qurultay iştirakçıları adından təbrik edirəm. *(Alqışlar)*.

Möhtərəm cənab Prezident, möhtərəm sədr, əziz Heydər Əlirza oğlu!

Hörmətli siyasi həmfikirilər, hörmətli qonaqlar!

Yeni Azərbaycan Partiyası yaşadığı, fəaliyyət göstərdiyi yeddi il ərzində müstəqil Azərbaycanımızın həyatında gedən bütün proseslərdə yaxından iştirak edib, əziz Prezidentimizin dövlət quruculuğu prosesindəki fəaliyyətində, Azərbaycanın müstəqilliyini dönməz etmək uğrunda fəaliyyətində Azərbaycan xalqının Dünya Birliyinə qoşulması, Azərbaycanın müstəqil dövlətinin dünyada öz yerini tutması istiqamətində dövlətimizin fəaliyyətində öz rolunu oynayıb, əziz Prezidentimizin, əziz sədrimizin ən yaxın köməkçisi olubdur. *(Alqışlar)*.

Yeni Azərbaycan Partiyasının keçdiyi yol çox keşməkeşli, enişli-yoxuşlu olub, partiya bu yolda fədakarlıqlar göstəribdir. Bu məsələlər barədə bugünkü qurultayda hesabat məruzəsində və çıxışlarda geniş söhbət açılacaqdır.

Ancaq mən bu gün bizim birinci qurultayımızda qısa məruzə etmək istəyirəm. İdarə heyətinin iyunun 20-də keçirilmiş iclasının qərarından sonra, partiyamızın qurultayının keçirilməsi barədə qərar qəbul olunduqdan sonra Azərbaycanın bütün rayonlarını əhatə edən partiya təşkilatlarında qurultayqabağı konfranslar keçirilmişdir. Bu konfranslarda qurultaya 2228 nümayəndə seçilmişdir. Həmin nümayəndələrdən 61 nəfər üzürlü səbəbdən qurultayda iştirak etmir. Qurultay səlahiyyətlidir və öz işinə başlaya bilər.

Səsə qoyuram. Kim buna razıdırsa səs versin. Etiraz edən, bitərəf qalan yoxdur.

Qurultayı açıq elan edirəm. (Sürəkli alqışlar)

Uşaq xorunun ifasında Azərbaycan Dövlət Himni səslənir. *(Sürəkli alqışlar)*

Kiçikyaşlı uşaqlar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, YAP sədri cənab Heydər Əliyevi şərlə salamlayırlar:

Hər günümüz xoş keçir,
Səninlə Heydər baba.
Yurdumuz çiçək açır,
Səninlə Heydər baba.

Sənin kimi ağıllı,
Sənin kimi qayğıkeş,

Dağ vüqarlı, mehriban,
Baba görməmişik biz.

Sən bizim babamızsən,
Səni candan sevirik.
Vətənə sülh gətirdin,
Səninlə fəxr edirik.

Balacalar Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevə gül dəstələri təqdim edirlər.

Sədr: Təklif var ki, qurultayın işini aparmaq Yeni Azərbaycan Partiyasının İdarə Heyətinə tapşırılsın.

Səsə qoyuram. Etiraz edən, bitərəf qalan varmı? Yoxdur. Təklif qəbul olunur.

Qurultayda respublikamızın ictimai-siyasi təşkilatlarının, siyasi partiyaların 210 nəfərədək rəhbərləri, dövlət və hökumət orqanlarının rəhbər vəzifəli şəxsləri, 80-dək mətbuat və informasiya orqanının nümayəndələri qonaq sifətilə iştirak edirlər. Qurultayda xaricdən gəlmiş 30-dan artıq nümayəndə, o cümlədən ABŞ-ın Respublikaçılar və Demokratlar partiyalarının, Türkiyə Demokratik Sol Partiyasının, Çin Kommunist Partiyasının, Özbəkistan Xalq Demokratik Partiyasının, Gürcüstan Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının nümayəndələri də iştirak edirlər.

Qonaqları sizə təqdim etmək istəyirəm.

ABŞ - **Devid Merqil** - Demokratlar Partiyasının Milli Komitəsinin regional nümayəndəsi və **Co Henson** - Respublikaçılar Partiyasının Milli Komitəsinin regional nümayəndəsi;

Türkiyə - Demokratik Sol Partiyası (**Aydın Tumen** - Qrup başqan vəkili və Ankara millət vəkili);

Ana Vətən Partiyası (**Şamil Ayrım** - Böyük Millət Məclisinin üzvü);

Çin - **Tsao Vey** - Çin Kommunist Partiyasının nümayəndəsi;

Özbəkistan - **Ayjamov Sirojiddin Hidayətoviç** - XDP Mərkəzi Təftiş Komissiyasının sədri;

Gürcüstan - **Nokoloz Lekişvili** - GVHP-nın sədrinin I müavini.

Qurultayın gündəliyi haqqında.

Gündəliyə aşağıdakı məsələlər daxildir:

1.YAP İdarə Heyətinin fəaliyyəti barədə hesabat;

2.YAP-ın nizamnamə və proqramına dəyişiklik və əlavələr edilməsi barədə;

3.YAP Mərkəzi Nəzarət - Təftiş Komissiyasının fəaliyyəti barədə hesabat;

4.Mandat Komissiyasının hesabatı;

5.YAP-ın rəhbər orqanlarının seçilməsi;

6.YAP-ın I qurultayı nümayəndələrinin Azərbaycan xalqına müraciətinin qəbul olunması.

Gündəliyi səsə qoyuram.

Kim gündəliyin qəbul olunması təklifinə razıdırsa, səs versin.

Etiraz edən, bitərəf qalan varmı? Yoxdur.

Qurultayın gündəliyi təsdiq olundu.

Qurultay iki gün davam edəcəkdir: 20-21 dekabr 1999-cu il.

Təklif var ki, qurultayın rəqlamenti təsdiq olunsun. Hesabat məruzəsi üçün 90 dəqiqə, çıxışlar üçün 10 dəqiqə vaxt verilsin.

Kim bu təklifə razıdırsa, səs versin.

Etiraz edən, bitərəf qalan varmı? Yoxdur.

Belə bir təklif də var ki, hər 3 saatdan bir fasilə elan olsun.

Kim bu təklifə razıdırsa, səs versin.

Etiraz edən, bitərəf qalan yoxdur.

Belə bir təklif də var ki, qurultayın Katibliyi 7 nəfərdən, Mandat Komissiyasının tərkibi isə 9 nəfərdən ibarət seçilsin. Bu təklifi səsə qoyuram.

Etiraz edən, bitərəf qalan varmı? Yoxdur.

Qurultayın katibliyinə aşağıdakı yoldaşların seçilməsi təklif olunur:

Novruzov Siyavuş

Hacıyeva Tamella

İsmayılov Süleyman

Tağıyev Əhliman

Əhmədov Əli

Aydınov Məhəddin

Kazımov Mirkazım

Kim bu təklifə razıdırsa səs versin.

Etiraz edən, bitərəf qalan varmı? Yoxdur.

Mandat Komissiyasının tərkibinə aşağıdakı yoldaşların seçilməsi təklif olunur:

Allahverdiyev Rəfael

Mirzəyev Vaqif

Eyyubov Yaqub

Əsgərov Şahlar

Zabelin Mixail

Manafova Asya

Əliyev Firdovsi

Əhmədova Gülər

Kim bu təklifə razıdırsa, səs versin.

Etiraz edən, bitərəf qalan varmı? Yoxdur. Təklif yekdilliklə qəbul olundu. Katibliyə seçilən yoldaşlardan xahiş olunur ki, öz yerlərini tutsunlar. (Qurultayın Katibliyi öz yerini tutur).

S ə d r : Azərbaycan Demokratik İstiqlal Partiyasının (ADİP) rəhbərliyi kollektiv şəkildə Yeni Azərbaycan Partiyasına daxil olmaq barədə YAP-ın sədri cənab Heydər Əliyevə və qurultaya müraciət qəbul edibdir. (*Alqışlar*)

Müraciəti səsə qoyuram.

Kim buna razıdırsa, səs versin.

Etiraz edən, bitərəf qalan varmı? Yoxdur. (*Alqışlar*)

ADİP üzvlərinin kollektiv şəkildə (YAP-a qəbul qaydalarına uyğun olaraq) Yeni Azərbaycan Partiyasına qəbul edilməsi qərara alınır.

YAP İdarə Heyətinin fəaliyyəti barədə hesabat məruzəsi ilə çıxış etmək üçün YAP sədrinin müavini, Milli Məclisin sədri Murtuz Ələsgərova söz verilir.

M.N.Ələsgərov - YAP sədrinin müavini, Milli Məclisin sədri:

Hörmətli, cənab Prezident!

Hörmətli xanımlar və cənablar!

Hörmətli qonaqlar!

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

İcazə verin, Sizi partiyanın birinci qurultayı münasibətilə səmim-qəlbdən təbrik edirəm, YAP-m bütün üzvlərinə, təəssübkeşlərinə və tərəfdaşlarına cansağlığı, səadət, qurultayın işinə müvəffəqiyyətlər arzulayım.

Azərbaycanda müstəqil dövlət quruculuğunun vüsət aldığı belə bir məsul dövrdə xalqımızın ən geniş təbəqəsini öz sıralarında cəmləmiş Yeni Azərbaycan Partiyasının birinci qurultayının keçirilməsi tarixi bir hadisədir. Hesab edirəm ki, iki günlük gərgin və məhsuldar iş təqvimini çərçivəsində qurultay nümayəndələri həm müstəqil Azərbaycan Respublikasında, onun ətrafında, beynəlxalq aləmdə baş verən hadisələrə, həm də partiyamızın daxilində yaşanan proseslərə, qarşıda duran vəzifələrə dərin təhlil verəcək və hazırkı fəaliyyətimizin əsas istiqamətlərini müəyyənləşdirəcəkdir.

Yeni Azərbaycan Partiyası xalqın istək və arzularının nəticəsi kimi yaranmış, onun yaxından iştirakı ilə təşkilatlanmış və geniş dəstəyi ilə hakimiyyətə gətirilmişdir. Odur ki, bu partiyanın hər bir mühüm tədbiri, xüsusən də qurultayı Azərbaycan xalqı üçün tələyüklü əhəmiyyət daşıyır. Qurultayın qəbul etdiyi hər bir qərar, müəyyən etdiyi hər bir strateji addım bu və ya digər şəkildə ümumxalq əhəmiyyəti kəsb edir və hər bir Azərbaycan vətəndaşının həyatında öz əksini tapacaqdır.

Partiyamız Azərbaycanda çox gərgin, mürəkkəb və ağır bir dövrdə yaranmışdır. Yarandığı 1992-ci ildən keçən yeddi ildə nəinki lazımi səviyyədə təşkilatlanmış, eyni zamanda qısa müddətdə uğurlu yol keçərək respublikamızın ən aparıcı partiyasına çevrilmişdir. Azərbaycanın ən ağır, ən faciəli günlərində partiyamız üzvlərini sadıq əsgərə, sinəsini sipərə çevirib xalqını, dövlətini məhv olmaq, parçalanmaq təhlükəsindən çıxarmaq işində iştirak etmiş, onun müstəqil dövlətçiliyini, varlığını öz amalı kimi qorumuşdur.

Bu gün yeddi il keçəndən sonra tam əsasla söyləmək olar ki, 1992-ci ildə YAP-ın yaranması, Azərbaycanın ümummilli lideri, Heydər Əliyevin ona rəhbər seçilməsi respublikamızın o zamankı gərgin, təhlükəli ictimai-siyasi vəziyyətindən irəli gələn zəruri tarixi hadisə olmuşdur. Bu partiyanın yaradılmasının nə qədər zəruri və ölkəmiz, xalqımız üçün tələyüklü əhəmiyyətə malik olmasını ötən yeddi il bir daha sübut etdi.

Keçən illərdə partiya öz proqramına, bəyan etdiyi prinsiplərə və amallara tam sadıqlıq nümayiş etdirərək xalq qarşısında, Vətən qarşısında şəərəflə xidmət etmiş, ölkə həyatının bütün sahələrində var gücü ilə çalışmışdır.

7 illik partiya tarixinin ən mühüm və əhəmiyyətli hissəsi onun yaranma dövrü olmuşdur. Düzdür, partiyanın təsis konfransı 21 noyabr 1992-ci ildə keçirildi, lakin buna qədər bu sahədə çox ciddi və böyük hazırlıq işləri aparılmışdır. Həmin hazırlıq prosesi YAP-ın yaranmasına duyulan zəruri ehtiyacın, Azərbaycan cəmiyyətinin bütün təbəqələrini əhatə edən insanların Vətən, xalq taleyi üçün narahatlıqlarının, arzu və istəklərinin ortaya qoyulması və həyata keçirilməsi mərhələsi olmuşdur.

1988-ci ildən Azərbaycanda yaranmış siyasi, iqtisadi, ictimai və mədəni vəziyyətin pisləşməsi, ağırlığı və ən əsası getdikcə bu vəziyyətin dözülməz və təhlükəli həddə çatması 1992-ci ilin ortalarında xalqı sözün əsl mənasında hərəkətə, təlatümə gətirdi. Ən dəhşətli o idi ki, Azərbaycanda bu illərdə yaranmış hakimiyyətsizliyə, milli maraqlara cavab verməyən rəhbərlərin antimilli siyasətinə etiraz əlaməti olaraq küçə və meydanlara çıxan, öz etiraz səsini ucaltdan xalq hərəkətindən istifadə edərək hakimiyyətə gəlmiş Cəbhə-Müsavat iqtidarı vəziyyəti getdikcə daha da ağırlaşdırırdı. Xalqın hərəkəti, keçmiş iqtidarlara etirazı üzərində rəhbərliyə gəlmiş bu qüvvələr nəinki ölkəni, xalqı bu ağır vəziyyətdən çıxarmaq üçün əməli bir iş görə bilmirdi və yaxud görmək istəmirdi, əksinə qısa bir müddətdə özlərindən əvvəlki hakimiyyətlərdən də dəhşətli antixalq siyasəti yeridirdilər. Əvvəllər xalq heç olmasa etiraz səsini ucalda bilirdi. Bunlar isə buna da imkan vermir, onların qanunsuz əməllərinə etiraz edənləri zor və güc ilə susdururdu.

Lakin silahla, zorla bir nəfəri, on və yüz insanı susdurmaq olar. Bütöv xalqı zorla təbə etdirmək tarixdə hələ heç kimə müəssər olmamışdır. Azərbaycan xalqı da qısa zamanda özünə gəldi, öz xilasını haqqında, öz gələcəyi haqqında düşünməyə başladı. Beləliklə, 1992-ci ildə bir tərəfdə Azərbaycanın ağır, təhlükəli taleyi qarşısında, onun xilasını məqsədilə birləşən insanlar, o biri tərəfdə bu vətənpərvər insanların birləşməsinə, təşkilatlanmasına maneəçilik törətməyə çalışan hakimiyyət dairələri fəaliyyət göstərirdi.

Özlərini demokratiyanın, siyasi plüralizmin, çoxpartiyalılığın tərəfdarı kimi elan edən o zamankı hakimiyyət dairələrinin əsl antidemokrat siması YAP-ın yaranması dövründə üzə çıxdı. Düzdür, bu qüvvələrin YAP-ın yaranmasına törətdiyi qanunsuz maneçiliklər, əsassız təzyiqlər vətənpərvər insanları yarı yolda dayandıra, onların özmini və iradəsini qıra bilmədi. Çünki bu insanların məqsədi aydın idi: Azərbaycanı düşər olduğu təhlükə, dağıntı girdabından çıxarmaq!

Bu işə rəhbərliyi isə, yalnız, bütün həyatını Azərbaycana həsr etmiş, böyük təcrübəsi, qabiliyyəti olan insan, bütün xalqın inandığı və güvəndiyi şəxsiyyət həyata keçirə bilərdi. Odur ki, vətənpərvər insanlar özlərini Naxçıvana, Heydər Əliyevə tutdular. Nəyə görə? Ona görə ki, hamı, bütün xalq nicatını bu böyük insana bağlamışdı, hamı onu arzulayırdı, ona güvənirdi və Azərbaycanı vahiməli uçurumdan yalnız onun xilas edəcəyinə inanırdı.

Ən maraqlısı o idi ki, Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə partiya yaratmaq təşəbbüsü, bu böyük insanı Azərbaycanın taleyüklü məsələlərinə daha yaxından, daha fəal cəlb etmək istəyi təkcə Bakıda, bir qrup uzaqgörən ziyalılar tərəfindən deyil, bütün bölgələrdə, şəhər və kəndlərdə, ayrı-ayrı vətəndaşlar, gənclər və digər qruplar arasında eyni zamanda başlanmışdı. Sözsüz ki, ilk anlarda kortəbii başlanan, dağınıq, əlaqəsiz fəaliyyət get-gedə mütəşəkkilləşmiş və bir qrup əlaqələndirici ziyalı dəstəsini bu barədə Heydər Əliyevə müraciət etmək, onunla məsləhətləşmək və onu bu işə qoşmaq üçün ciddi qərar qəbul etmək fikrinə gətirib çıxarmışdı.

Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranmasının özü də başqa partiyaların yaranması prosesindən fərqli olmuşdur. Belə ki, Yeni azərbaycançılar bir və yaxud bir neçə insanın siyasi fəaliyyət göstərmək, hakimiyyətə gəlmək üçün məqsədyönlü şəkildə partiya yaratmaq, sonra da ətraflarına tərəfdarlar toplayaraq hakimiyyət uğrunda mübarizə aparmaq xətti ilə hərəkət etməmişlər. Burada əksinə, əvvəl insanlar, tərəfdarlar kütləvi hərəkətə başlamış, ayrı-ayrılıqda, bir-birləri ilə çox vaxt əlaqələri olmaya-olmaya ümumazərbaycan məqsədi, vahid Vətən amalı ətrafında birləşmiş, partiya yaratmaq ideyasını reallaşdırmış və ona rəhbərlik etmək üçün liderə - Heydər Əliyevə üz tutmuşlar. Görün nə qədər fərqli fəaliyyət olmuşdur. Bir yerdə şəxs hərəkət edir, qarşıma məqsəd qoyur, təşkilat yaradır, sonra insanları

öz ətrafına yığmağa çalışır. O, biri tərəfdə insanlar özləri hərəkətə gəlir, qarşılarına məqsəd qoyur, təşkilatlanır və şəxsiyyəti özlərinə rəhbərlik etməyə çağırır. YAP-ın xalqın istəyindən, arzusundan qaynaqlanmasını, xəlqiliyini və ümummilliliyini də məhz bu keyfiyyəti təşkil edir.

YAP-ın yaranmasını bir şəxs deyil, bütün xalq, bütün əhali arzulamışdır ki, onların da fikirlərini ən qabaqcıl ziyalılar özlərinin ayrı-ayrı çıxışlarında, yazı və müraciətlərində bəyan etmişlər. Düzdür, Heydər Əliyevi bu partiya sədrlik etməyə razı salmaq o qədər də asan olmamışdır. Lakin ömrü boyu firəvanlığı və xoşbəxtliyi üçün çalışdığı Azərbaycan xalqının iztirabları, öz əli ilə qurduğu Azərbaycanın iflasa və məhvə sürüklənməsi təhlükəsi, Azərbaycan ziyalılarının ürək ağrısı, ürək yangısı qarşısında o, tədricən özünün böyük siyasətə qatılmamaq fikrindən əl çəkdi. Ölkə ziyalılarının 16 oktyabr 1992-ci ildə "Səs" qəzetində dərc olunmuş və Heydər Əliyevə ünvanlanmış müraciətinə 24 oktyabrda verilən cavab bunun əyani sübutu idi.

Ziyalıların Azərbaycanda müstəqil dövlətçiliyin, onun bütövlüyünün təhlükə qarşısında qalmasından, ölkədaxili hərc-mərclikdən, vətəndaş və milli qarşıdurmadan, insanların həyatının dözülməz hala düşməsindən və bütün bu vəziyyətin getdikcə çıxılmaz xarakter almasından yaranan nigarancılığını və həyəcanını bölüşən Heydər Əliyev ziyalılara cavab məktubunda yaranmış vəziyyəti dərin təhlil etmiş və çıxış yollarını göstərmişdir.

Məktubda göstərilirdi ki, Azərbaycanda mövcud olan ictimai-siyasi və sosial-iqtisadi durum son dərəcə ağırdır. Ölkənin qarşısında duran vəzifələr - müstəqil dövlətin qurulması, milli-demokratik dövlət atributlarının formalaşdırılması, bu dövlətin suverenliyinin, təhlükəsizliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunması, vətəndaşların dinc, firavan həyat şəraitinin təmin edilməsi və sairə vəzifələr taleyüklü məsələlərdir və bütün bunlar həm ölkə rəhbərliyindən, həm də hər bir vətəndaşdan ciddi səy tələb edir. Lakin rəhbərlik nəinki özü bu taleyüklü məsələlərin əhəmiyyətini, getdikcə ağırlaşan və təhlükəli xarakter alan vəziyyəti anlamır, düşünülmüş və optimal çıxış yolları aramır, vətəndaşların səyini səfərbər etmir, əksinə belə təəssürat yaranır ki, ümumiyyətlə bu işlər taleyin hökmünə buraxılıb,

ölkədə heç kim nə etməli olduğunu, vəziyyətdən necə çıxmağı dərk etmir və heç etmək də istəmir.

Məktubda ölkədəki vəziyyət dərin təhlil olunmuş və bu vəziyyətdən çıxış yolları göstərilmişdir. Heydər Əliyevin Azərbaycanın mövcud durumunu və yaranmış təhlükəli vəziyyətdən çıxış yollarını göstərən, onun müdrik tövsiyələrini əks etdirən bu məktubu sonralar YAP-ın fəaliyyətinin əsas prinsiplərini və istiqamətlərini təşkil etmişdir. Məhz zamanın reallıqlarından qaynaqlanan həmin uzaq-görən həyat proqramı ilə Azərbaycan sonrakı illərdə xilas edilmişdir. Azərbaycanın xilasını naminə, xalqın müştəkkil tələbi və istəyi nəticəsində onun YAP-a rəhbərlik etməyə razılıq verməsi Azərbaycan naminə böyük siyasətə yenidən qayıdışın əsasını qoydu və beləliklə, partiyanın təsis konfransı baş tutdu.

Lakin buna Xalq Cəbhəsi - Müsavat hakimiyyəti o zaman necə kəskin, pis reaksiya verdi, bunu bütün partiya qurucuları bilir. Ziyalıların 16 oktyabr müraciətinə 24 oktyabrda hakimiyyət orqanları Naxçıvanda dövlət çevrilişi cəhdi göstərməklə cavab verdilər. Hakimiyyətdən kənarda, şəxsi maraqlar, şəxsi razborkalar, xalqı zorla bu və ya digər aksiyalara məcbur etmək məqsədilə saxlanılan Xalq Cəbhəsinin silahlı dəstələrini Naxçıvanın mühüm dövlət obyektlərinə - Daxili İşlər Nazirliyinə, Televiziyaya, Ali hakimiyyət orqanlarına yeritdilər.

Bunun ardınca Bakıda o zamankı daxili işlər naziri İsgəndər Həmidovun əmri ilə daxili qoşunları ən müasir döyüş texnikası ilə silahlandıraraq Naxçıvana göndərmək üçün Bakı hava limanına topladılar. Sonra xalqın, ziyalıların ürək sözünü mətbuata çıxardığına görə, həmin vaxt Naxçıvana gəlmiş Siruz Təbrizlinin həbslə hədələnərək Bakıya buraxılmaması, partiyanın qərargahına silahlı basqın edilməsi, sədrin müavini Murtuz Ələsgərovun fiziki işgəncəyə məruz qoyulması, İsgəndər Həmidovun partiya sədrini güllələməklə hədələməsi və digər bu kimi antidemokratik, antixalq əməllərə görə bu gün də adam bu insanların əməllərindən xəcalət çəkir. Yaxşı ki, o vaxt geniş xalq kütləsi həm Bakıda, həm Naxçıvanda, digər rayonlarda kütləvi etiraza başladı və "demokratiya" adı ilə hakimiyyətə gəlmiş Cəbhə-Müsavatçı qolbəyilərinin eybəcər, antixalq, antidemokratik aksiyalarının qarşısını aldı.

İndi, yeddi il keçəndən sonra YAP-ın, onun sədri Heydər Əliyev iqtidarının yaratdığı hərtərəfli şəraitdən bəhrələnərək bu insanların geniş siyasi fəaliyyətlə məşğul olmalarını görəndə əsl demokratiyanın nə olduğunu anlamaq olur. İndinin özündə də bu adamların fəaliyyəti göstərir ki, hələ də onlar o zamankı əməllərinə ayıq başla, düzgün qiymət verib, doğru nəticə çıxarmayıblar.

Bəli, iradəli insanları, müştəkkil xalq istəyini heç bir repressiv tədbir, heç bir silahlı müdaxilə haqq yolundan döndərə bilmədi. Qışın şaxtılı günlərində Bakıda imkan verilmədiyinə görə Naxçıvanda toplaşaraq partiyamızı yaratdıq. 1992-ci il noyabrın 21-də Azərbaycanın bütün yaşayış məntəqələrindən Naxçıvana axışan insanlar orada təsis konfransı keçirdilər.

Beləliklə, Azərbaycanın müasir və gələcək tarixində, Azərbaycan xalqının taleyində mühüm rol oynayan və bundan sonra da oynayacaq Yeni Azərbaycan Partiyası yaradıldı.

İlk dəfə idi ki, Azərbaycanda partiyayı hakimiyyətə gəlmək, öz ətrafına tərəfdarlar toplayaraq siyasi fəaliyyətlə məşğul olmaq məqsədi ilə konkret bir insan deyil, əksinə, artıq mövcud olan partiyaların heç birinə etimad göstərməyən, təşkilatlanaraq özləri lider axtarışına çıxan müştəkkil xalq istəyi, müştəkkil xalq hərəkəti, kütləvi insanlar yaradırdı.

Sonrakı hadisələr göstərdi ki, müdrik xalq öz seçimində yanıl-mayıb, bu partiyanın yaradılması real zərurətdən doğub və hələ bir az da yubanıbdır. O işləri ki, qısa müddətdə bu partiya gördü, onu nə o zaman hakimiyyətdə olan partiyalar, nə də ki, müxalifətdə olanlar görə bilmirdi və bilməyəcəkdi də. Göründüyü kimi, YAP-ı yaradan insanlar Azərbaycanın ən uzaqgörən, onun gələcəyi haqqında ən çox düşünən, xalqın istək və arzularını, problem və qayğılarını ən çox duyan və buna müvafiq hərəkət edən insanlar imişlər.

Beləliklə, 1992-ci il noyabrın 21-də Azərbaycanın 7.250 nəfər ən saf, ən ağıllı, ən cəsarətli, ən vətənpərvər övladını - oğul və qızlarını təmsil edən təşkilat qrupu zamanın hökmü ilə Yeni Azərbaycan Partiyasını yaratdı. Vətəninə, xalqını hədsiz məhəbbətlə sevən bu insanlar nicat, qurtuluş yolunu əsrimizin ən nəhəng siyasətçilərindən biri və bütün varlığı, məənəviyyəti, əməlləri ilə əsl azərbaycanlılığını dəfələrlə sübuta yetirmiş Heydər Əlirza oğlu Əliyevi bu partiya sədr seçdilər.

Təsis konfransında partiyanın şəxsən sədr tərəfindən hazırlanan proqram və nizamnaməsi qəbul olundu. YAP-ın rəhbər orqanları - Siyasi Şura və İdarə Heyəti seçildi. Bu gün partiya qurultayının tribunasından həmin vətənpərvər ziyalıları, partiya qurucularını hörmətlə xatırlayır və onlara bir daha qurultay adından sağ ol deyirik.

Yeni Azərbaycan Partiyasını 1992-ci ildə bütün xalqın Heydər Əliyevi hakimiyyətdə görmək arzusu, istəyi və inadlı təkidi yaratdı. Əslində bu partiya yaranmasaydı belə, ayağa qalxmış xalq onu gec-tez hakimiyyətə gətirəcəkdə. Lakin nə yaxşı ki, bu böyük siyasətçinin Yeni Azərbaycan Partiyası kimi sağlam, əqidəli və saf partiyası yarandı, özü də vaxtında.

Yeni Azərbaycan Partiyası hər şeydən əvvəl, o zaman Naxçıvan Ali Məclisinin sədri işləyərkən ayrı-ayrı qüvvələr tərəfindən mütəmadi olaraq müxtəlif hücumlara məruz qalan Heydər Əliyevin bütün Azərbaycanda həqiqi tərəfdarlarını güclü, nüfuzlu siyasi təşkilatda birləşdirdi.

Nəhayət, Yeni Azərbaycan Partiyası bir siyasətçi, dövlət xadimi kimi onun Azərbaycandakı nüfuzunun, hörmət-ehtiramının, xalqın ona olan inamının, məhəbbətinin nə qədər güclü və böyük olduğunu əyani sübut etdi və bütün dünyaya nümayiş etdirdi.

Azərbaycanın ən ağır günlərində geniş xalqın inam və ümidləri ilə yaranmış bu partiya həm də bədbinləşmiş əhalidə azad, xoşbəxt gələcəyə ümid və inam yaratdı, öz fəaliyyəti ilə inamı itmiş xalqı özünə qaytardı. Xalqın arzusu və tələbi ilə yaranmış, güclü lideri, fədakar üzvləri olan Yeni Azərbaycan Partiyası xalqın arzu və istəklərinin əsl nəticəsi oldu.

Partiyanın yaranmasından indiyə kimi YAP-ın üzvləri ən ağır, ən həlledici məqamlarda xalqın içərisində olmuş, möhtərəm sədrimizin, hər cür göstərişlərini və tapşırıqlarını canla-başla, fədakarcasına yerinə yetirmiş və bundan sonra da yalnız xalqa, respublikaya, Azərbaycana xidmət göstərmək amalı, əqidəsi ilə yaşayırlar.

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Yeni Azərbaycan Partiyası yarandığı gündən keçən yeddi ildə çox şərəfli, keşməkeşli və mətin bir mübarizə yolu keçmiş, bütün təzyiqlərə mətanətlə sinə gərərək doğma Azərbaycanımızın tərəqqisi və çiçəklənməsi naminə fəaliyyət göstərmişdir. Partiyamız yaxın

keçmişimizdə baş verən çox mürəkkəb, ziddiyyətli və son dərəcədə dramatik hadisələrdən inamla çıxmış, bütün gücü ilə Azərbaycan dövlətçiliyinin və istiqlaliyyətimizin keşiyində durmuş, onun dönməzliyi naminə əzmlə mübarizə aparmışdır. Liderimizin mübarizliyi, polad əzmi və qırılmaz iradəsi ideya-siyasi mübarizəmizə və hərəkətimizə qüvvət vermiş, sıralarımızı daim möhkəmləndirmişdir.

Keçən yeddi il Yeni Azərbaycan Partiyasının və onun hər bir üzvünün həyatında əlamətdar hadisələrlə dolu olmuşdur.

Yeni Azərbaycan Partiyası yarandığı gündən Azərbaycanın dövlətçiliyinin çox böyük təhlükə qarşısında olduğunu nəzərə alaraq onun xilas edilməsi məqsədi ilə dərhal respublikamızın mövcud durumunu dərinlən təhlil etməyə və vəziyyətdən çıxış yolunu müəyyənləşdirməyə başladı.

Partiyanın təsis konfransında qəbul edilmiş Proqramında və respublika əhalisinə ünvanlanmış müraciətdə həmin dövrdə Azərbaycanın ictimai-siyasi, iqtisadi və beynəlxalq vəziyyətinin kəskin böhran keçirdiyi qeyd edilmiş, vəziyyətdən çıxış yolları göstərilmişdir. Proqramda göstərilirdi ki: *"Bu gün respublika çox ağır siyasi, iqtisadi, sosial və mənəvi böhran keçirir. Dövlətçiliyimiz təhlükə qarşısındadır. Ölkədə milli və vətəndaş qarşudürməsi, silahlı dəstələrin özbaşınalığı, ölkənin var-dövlətinin talan edilməsi dözülməz həddə çatıb. Vəziyyətin ağırlığından, çıxılmazlığından, həyatın qeyri-sabitliyindən gələcəyə ümitsizlik hökm sürür".*

Partiya böhran edirdi ki, böhran nə qədər dərin olsa da, başlıca şort sakitliyi, həyatın bütün sahələrində qanunçuluğu qorumaq, Azərbaycanın bu təhlükədən sovuşması və yeniləşməsi naminə aydın məqsədlər ətrafında ciddi və qəti tədbirlər görmək lazımdır.

Partiya proqramında o da qeyd edilirdi ki, "real tarixi mərhələnin mühümlüyü intellekt azadlığına, peşəkarlığa və sərəştəliyə əsaslanmağı, əsas məqsədə çatmaq üçün sivil, demokratik, hüquqi, iqtisadi cəhətdən səmərəli və sosial ədalətli, demokratik dövlət qurmağı tələb edir. Bunun üçünsə, Azərbaycanın rastlaşdığı bütün problemlər geniş təhlil olunmalı, vəzifələr müəyyənləşdirilməli, çıxış yolları aranmalı, bu vəzifələri həyata keçirə bilən sərəştəli kadrlar toplanmalı, ölkədə hərc-mərcliyə, özbaşınalığa, qanunsuzluğa son qoyulmalıdır. Ölkədə aparılan müharibənin, dərinləşən sosial-iqtisadi böhranın, yetişən

vətəndaş və milli qarşıdurmanın dayandırılması və aradan qaldırılması üçün sistemli və ardıcıl iş aparılmalıdır".

Həyat yeddi il keçəndən sonra bir daha təsdiq edir ki, o zaman möhtərəm Heydər Əliyev və onun rəhbərlik etdiyi YAP ölkəni xilas etməyin nə qədər tam və aydın proqram reseptini veribmiş. Həm ağır böhrandan çıxmanın, həm də yeni inkişafın konseptual əsaslarını müəyyənləşdiribmiş.

Təəssüf ki, o zaman Yeni Azərbaycan Partiyasının bu konstruktiv təklifləri nəinki qəbul olunmadı, əksinə, partiya AXC-Müsavat iqtidarı tərəfindən gözümçixdıya salındı və çox ciddi təqiblərə məruz qaldı. Lakin bütün sıxıntılara baxmayaraq Yeni Azərbaycan Partiyası hakimiyyətin bütün səviyyələrdəki sərəştəsizliyini və bir çox hallarda xalqın mənafeyinə zidd, cinayətkar fəaliyyətini daim dərin təhlil və konstruktiv tənqid etmiş, törədilən maneələrə, üzləşdiyi maliyyə və texniki çətinliklərə baxmayaraq, respublikamızın müxtəlif regionlarında öz təşkilatlarını yaratmış, sosial bazasını genişləndirmişdi.

Bütün bunlar ona görə mümkün olmuşdur ki, partiyanın həm yaranma amalı, həm də məqsəd və məramı Azərbaycan dövlətçiliyi, Azərbaycan xalqının mənafeyi və Heydər Əliyevin xalqa, torpağa məhəbbəti üzərində köklənmişdir. Məhz elə bunun nəticəsi idi ki, ən kəskin təqib dövründə partiya cəmi 6 ay ərzində öz sıralarına on minlərlə üzv və tərəfdaş cəlb edərək, respublikanın 29 şəhər və rayonunda öz təşkilatlarını yarada bilmişdi.

Bəhs edilən dövrdə, ölkədaxili vəziyyət günü-gündən pisləşirdi. Respublikada nəinki siyasi, iqtisadi, sosial islahatlar aparılmırdı, demokratik, hüquqi dövlət quruculuğuna doğru real addım atılmırdı. Əksinə, AXC-Müsavat iqtidarı keçmişdən qalma nə varsa dağıdıb, məhv etməklə cəmiyyəti qarşısalınmaz böhrana, sonu görünməyən uçuruma doğru sürükləyirdi. Bu iqtidarın respublikada yaratdığı ictimai-siyasi xaos, şəxsi məqsədlərə xidmət edən silahlı qruplaşmaların sayının gündən-günə artması, güc nazirliklərinin dövlətimizin, xalqımızın mənafeyinə deyil, şəxsi ambisiya və varlanmaq məqsədi güdən adamlara xidmət göstərməsi, "dövlət reketliyi", qoluzorluluq nəticə etibarı ilə milli və vətəndaş qarşıdurmasının kəskinləşməsinə və dövlətin tam iflasına rəvac verirdi.

Mühüm dövlət vəzifələrinə cinayətkar dəstələrə havadarlıq edən Rəhim Qaziyev, İsgəndər Həmidov, Surət Hüseynov, Fəhmin Hacıyev və s. kimilərinin irəli çəkilməsi xalqımızı böyük bəlalara düçar etmişdi. Heç bir sərəştəsi, xalq qarşısında xidməti, milli hissi və dövlət idarəçiliyində təcrübəsi olmayan şəxslərin ali vəzifələrə təyin edilməsi, onlar arasında baş alıb gedən özbaşınalıqlar, mənəməməlik, qanunsuzluq, xalqın istək və arzusuna etinasızlıq son nəticədə ölkəmizi iyun fəlakəti ilə qarşılaşdırdı və AXC-Müsavat hakimiyyətinin aqibətini həll etdi.

1993-cü ilin iyun hadisələri zamanı ölkəmizdə cərəyan edən təhlükəli ictimai-siyasi proseslər, qızıxan vətəndaş müharibəsi və paralel olaraq Ermənistanın şiddətlənən horbi təcavüzü Azərbaycanı "olum və ya ölüm" dilemması qarşısında qoymuşdu. Partiyamızın lideri, möhtərəm Heydər Əlirza oğlu belə bir tarixi vaxtda ümumxalq tələbi ilə respublika həyatına qayıtdı, böyük qurtuluş missiyasını - Azərbaycanı düşdüyü müsibətlərdən xilas etmək məsuliyyətini öz üzərinə götürdü.

15 iyundan keçən qısa müddətdə görülmə işlər, həyata keçirilən tədbirlər noticosində Azərbaycan dövlətçiliyi təhlükə qarşısında olan, qeyri-sabit, parçalanan, milli və vətəndaş müharibəsi ilə üzleşən, dağılmaqda olan məmləkətdən Qafqaz regionunun ən perspektivli, aparıcı və sürətlə inkişaf edən dövlətinə çevrildi.

Prezident Heydər Əliyevin müstəqil, bölünməz və demokratik Azərbaycan uğrunda başladığı mübarizə dünyanın geosiyasi və geoiqtisadi maraqlarını nəinki respublikamıza, hətta bütün regiona cəlb etdi. Beləliklə, Azərbaycanın müstəqillik və dövlətçilik maraqlarının təmin olunması uğrunda xalqımızın apardığı mübarizə nəhayət ki, düzgün məcraya yönəldi.

Qısa müddətdə AXC-Müsavat iqtidarının ifrat millətçi və yarıtmaz milli siyasətinin nəticələri, ölkədə baş alıb gedən separatçı hərəkətlərin, bəzi siyasi qüvvələr tərəfindən onilliklər ərzində respublika vətəndaşlarında formalaşmış vahid azərbaycançılıq hisslərinə vurulan zərbələrin və digər dövlətçiliyimizə zidd meyillərin qarşısı alındı.

Hamımızın xatirindədir ki, həmin günlərdə Əlikram Hüseynov kimi üzdənirə "cəbhə qəhrəmanları" Azərbaycanı parçalamaq üçün hansı fitnələrə əl atır və bütün vasitələrlə dövlətçiliyimizi məhv etməyə çalışırdı. Lakin Azərbaycan xalqı öz liderinin bircə çağırışı ilə

ayağa qalxdı, dövlətçiliyimizin keşiyində durdu və azğın, separatçı hümbətovçuları məğlub etdi.

O zaman respublikanın şimal bölgəsində də qeyri-sağlam vəziyyət yaranmışdı. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə qarşı fəaliyyət göstərən millətçi "Sadval" təşkilatı 1993-cü ilin yayında şimal regionunda bir sıra təxribatlar törətmişdi. Bu hadisələrin törədilməsi də bir çox xarici dairələrin Azərbaycanda yenidən hakimiyyətə gələn və Azərbaycanın rifahı naminə çalışan müstəqil, milli hökumətin devrilməsinə cəhd idi. Lakin liderimiz öz müdrikliyi, siyasi mübarizliyi ilə bütün çətinliklərdən mərdliklə çıxaraq bu regionda da tam sabitliyin bərqərar olmasına nail oldu.

Heydər Əliyevin o zaman bəyan etdiyi: "Mən həyatımın qalan hissəsini də xalqıma bağışlayıram" sözlərini bütün Azərbaycan xalqı kimi biz yeni azərbaycanlılar da yüksək qürurla qarşıladıq. Bu sözlər, həm də partiyamızın hər bir üzvünü, bütövlükdə xalqımızı doğma Azərbaycanımızın müstəqilliyinin və bütövlüyünün qorunması uğrunda yenilməz mübarizəyə səfərbər etdi.

Bəli, 1993-cü ilin ikinci yarısı sözün həqiqi mənasında dövlətçiliyin xilasını, Azərbaycanın müstəqilliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunması, bütün gələcək tərəqqinin əsasını qoyan möhkəm və dayanıqlı ictimai-siyasi sabitliyin yaradılması dövrü kimi qiymətləndirilməlidir. Məhz elə bunun nəticəsi idi ki, xalqımız böyük müştəşəklik və yekdillik nümayiş etdirərək oktyabr ayının 3-də bu müdrik siyasətçini Azərbaycanın prezidenti seçdi. Beləliklə, yenidən təşkilatlanmağa, inkişafa başlayan partiyamız sədrinin Prezident seçilməsi nəticəsində iqtidar və hakimiyyət partiyasının statusu ilə Azərbaycan Prezidentinin ən yaxın siyasi köməkçisinə çevrildi.

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Sizə məlum olduğu kimi, Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə qayıdışı 1988-1993-cü illərdə Azərbaycanda yaranmış iqtidarsızlığa, hərc-mərcliyə son qoydu və eyni zamanda iki əsas amili önə çıxardı. Birincisi, hakimiyyətin naşı və vassal düşüncəli dairələrin əlində olmasının Vətən üçün, xalq üçün nə qədər təhlükəli olmasını; ikincisi, Azərbaycanda siyasi hakimiyyəti ələ keçirmək naminə xarici qüvvələrdən dəstək almaq niyyətində olanların iflasının qanunauyğunluğunu.

Azərbaycan xalqı onun qayıdışından sonra 1993-cü ilədək iqtidarda olmuş dairələrin xəyanətini, naşılığını, hakimiyyət hərisliyini və əsassız ambisiyalarını əyani şəkildə gördü, kimin kim olduğunu bir daha dərk etdi. Tarixi gerçəklik bir daha təsdiq etdi ki, xalqın istək və iradəsini heç nə ilə - yalan və şantajla, silah və zor gücünə sındırmaq olmaz. 1994-1995-ci illərdə dövlətə, dövlətçiliyə xəyanət edənlərin, dövlət çevrilişi cəhdlərinin, Heydər Əliyevin fiziki məhvinə qərar verənlərin qarşısı da məhz xalqın dəstəyi və yaxından köməyi ilə alındı.

Sədrimizin xalqın tələbi ilə Azərbaycanda yenidən rəhbərliyə qayıdışı və dövlətin tələyüklü məsələlərinin həllinə başlaması Yeni Azərbaycan Partiyasının tarixində keyfiyyətə yeni bir mərhələnin başlanğıcını qoydu. Partiya dərhal səfərbər oldu və öz sədri ilə birlikdə Azərbaycanın xilasını, onun dövlətçiliyinin qorunması və tələyüklü məsələlərinin həlli sahəsində həyata keçirilən işlərə qoşuldu. Bu mərhələ *həm müstəqil Azərbaycan dövlətinin, həm də Yeni Azərbaycan Partiyasının tarixində əbədi həkk olunmuş cəhanşümul, tələyüklü məsələlərin həlli, dövlətçiliyin qurtuluşu, xalqımızın tərəqqisinin başlanğıcı kimi yadda qalmışdır.*

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Yeni Azərbaycan Partiyasının birinci qurultayının keçirildiyi belə bir tarixi məqamda qurultayın tribunasından bəhs edilən mərhələdə keçilən yola bir daha siyasi və konseptual baxımdan nəzər salmaq, görülən işləri təhlil süzgəcindən keçirib, gələcəyə atacağımız addımların əsas istiqamətlərini və prinsiplərini dəqiqləşdirməyə ehtiyac duyulur.

Bu günlərdə möhtərəm sədrimizin yenidən, ikinci dəfə müstəqil Azərbaycan dövlətinə Prezident seçilməsinin bir ilini qeyd etdik. 1998-ci ilin oktyabr ayında xalqımız özünün siyasi iradəsini nümayiş etdirərək tam demokratik şəraitdə onun mandatını daha beş il uzatdı. Bunu xüsusi vurğulamaqla bildirmək istəyirəm ki, 1998-ci il seçkiləri xalqın öz seçimini müəyyənləşdirdiyi ilk seçki deyildi. Xalq əslində öz seçimini 1993-cü ildə, Heydər Əliyevi ölkə rəhbərliyinə dəvət edəndə qəti olaraq müəyyənləşdirmişdi. 1998-ci il seçkilərinin əsas əhəmiyyəti isə o oldu ki, həmin gün xalq beş il əvvəl etdiyi seçimin doğruluğuna, düzgünlüyünə yenidən şəhadət verdi. Azərbaycan vətəndaşları bu böyük insanı alternativsiz lider, əvəzsiz dövlət xadimi

kimi dəyərləndirdiklərini bir daha təsdiq etdi. Möhtərəm sədrimizin yeni müddətə prezident qalmasına göstərilən 76 faizdən çox seçici etimadı, ondan əvvəl bütün oktyabr 1994, mart 1995 və sonrakı dövlət çevrilişi cəhdlərinin, antixalq, antidövlət fəaliyyətlərin qarşısının alınmasında xalqın birmənalı dəstəyi də onun fəaliyyətinə verilən yüksək qiymətin təzahürü idi.

Artıq tarixə qovuşmuş 1993-1998-ci illər nə qədər təlatümlü, ziddiyyətli, ictimai-siyasi gərginliklərlə səciyyələnən dövr olsa da məzmun etibarilə *siyasi müdrikliyin, illərlə toplanmış böyük dövlətçilik təcrübəsinin, iradə yenilməzliyinin, Vətən sevgisinin təntənəsi dövrü, Vətənin xilas, xalqın müstəqilliyə, dövlətçiliyə, azadlığa, firavan gələcəyə inamının bərpası dövrü kimi yadda qalacaqdır.*

Xalqın iradəsi, istəyi və məhəbbəti ilə 1993-cü ildə siyasi hakimiyyətə qayıtmış möhtərəm sədrimiz partiyamızın əsas sənədlərində öz əksini tapmış, bütün respublika vətəndaşlarını ümumi amal ətrafında birləşdirə biləcək dövlətçilik ideologiyasını - Azərbaycan dövlətçiliyinin təməl prinsiplərini özündə birləşdirən və bu gün xalqımız tərəfindən Əliyevçilik adlandırılan Yeni Azərbaycançılıq ideologiyasını cəmiyyətə təqdim etdi. Müstəqil Azərbaycanın təməl prinsipi olan Əliyevçiliyin əsas qayəsini - müstəqillik, dövlətçilik, qanunçuluq, azərbaycançılıq, ədalətlik, demokratiklik, həmrəylik, milli tərəqqi və bəşərlik kimi yüksək məfhumlar təşkil edir.

Zəngin siyasi proseslər, hüquqi, demokratik dövlət quruculuğu və milli dirçəliş sahəsində mühüm nailiyyətlərlə müşahidə olunan son altı il bu ali dəyərlərin həyata keçirilməsi baxımından çox əlamətdar tarixi mərhələ olmuşdur.

Bu illərdə dövlət və hökumət orqanlarının ümumi fəaliyyətinin ən mühüm nəticəsi, hər şeydən əvvəl, Azərbaycan dövlətçiliyi üçün 1993-1995-ci illərdə mövcud olan bütün təhlükələrin aradan qalxması, möhkəm sabitliyin yaradılması və onun qorunub saxlanması, müstəqilliyinin dönməz, əbədi xarakter alması olmuşdur.

Digər mühüm nəticə isə, bu illər ərzində yaradılmış sabit ictimai-siyasi durum, sağlam mənəvi-psixoloji mühitdə ölkəmizin gələcək milli inkişaf strategiyasının müəyyənləşdirilməsi və bu sahədə ciddi işlərin görülməsi olmuşdur.

1993-cü ildən sonra atılan əsas addımlardan biri də Azərbaycanın qarşısında duran ən ümdə, tələyüklü məsələnin həlli - erməni təcavüzünün dəf edilməsi, işğal olunmuş torpaqların geri qaytarılması, ev - eşiyindən didərgin salınmış bir milyondan çox soydaşımızın el-obalarına dönməsi istiqamətində görülən tədbirlərdir. Qurultay nümayəndələrinin diqqətinə çatdırmaq istəyirəm ki, bu vəzifə partiyamızın 1992-ci ildə qəbul edilmiş fəaliyyət proqramının əsas müddəalarından biri idi. Bütün bunların reallaşdırılmasına görə Prezidentimizə, dövlət və hökumət, qanunvericilik və məhkəmə orqanlarına, bu işdə iştirak etmiş partiya nümayəndələrinə minnətdarlığımızı bildiririk.

1993-cü ilin ikinci yarısında Azərbaycanda daxili ictimai-siyasi durumun son dərəcə mürəkkəb olmasına baxmayaraq təcili surətdə həyata keçirilən təşkilati tədbirlər nəticəsində ayrı-ayrı xarici mərkəzlərdən dəstək alan Ermənistan silahlı qüvvələrinin irəliləməsinin qarşısı alındı, düşməno güclü əks-zərbələr endirildi və beləliklə də 1994-cü ilin mayında münaqişənin həllində ilk mərhələ kimi cəbhə xəttində atəşkəs elan edildi.

Mənasız qanlar axıdılmasına, ordunun canlı qüvvəsinin sıradan çıxmasına son qoyuldu. Daxili hərc- mərciliyin, kaosun aradan qaldırılması, ölkədə bir çox özbaşınalıqların səbəbkarı olan qanunsuz silahlı dəstələrin təcridən ləğv edilməsi, nizami ordu quruculuğuna başlanılması üçün fürsət qazanıldı.

Təcavüzkar düşmənin dəf olunması, eyni zamanda respublikamızın ərazi bütövlüyünün qorunmasına etibarlı təminat verən güclü ordunun yaradılması keçən altı ildə Azərbaycanda həyata keçirilən ən mühüm vəzifələrdən biri olmuşdur.

1993-cü il noyabrın 2-də ölkə Prezidenti xalqa müraciət etdi. Bu tarixi müraciətdə o, Azərbaycanın düşməndən müdafiəsi sahəsində yaranmış ağır vəziyyətin səbəblərini dərinlən təhlil etdi, milli ordu quruculuğu məsələsinin həlli üçün ümdə vəzifələri müəyyənləşdirdi.

Bütün Azərbaycan xalqı kimi, biz - Yeni Azərbaycan Partiyası üzvləri də liderimizin çağırışı ilə səfərbər olduq, bir nəfər kimi ölkənin müdafiəsinə qoşulduq. O günlər milli ordumuzun tarixi salnaməsinin yazıldığı günlər kimi yadda qalacaqdır.

Müstəqil dövlətçiliyimizin müdafiəsinin təşkil edilməsi, onu qorumağa qadir olan ordu quruculuğu sahəsində görülmə işlər tezliklə öz bəhrəsini verdi. Bu gün tam məsuliyyətlə və razılıq hissi ilə qeyd etmək olar ki, Azərbaycanın güclü, düşməyə layiqli cavab verməyə qadir, nizami milli ordusu yaradılmışdır.

Dağlıq Qarabağ probleminin həlli yönündə hazırkı iqtidarın 1993-cü ildən başlayan geniş və çoxşaxəli fəaliyyətinin əsas məzmununu münaqişənin beynəlxalq normalara uyğun və dünya ictimaiyyətinin yaxından köməyi ilə nizama salınması təşkil edir.

Vaxtilə dünya siyasətindən təcrid olunmuş, informasiya blokadasında sıxılan, haqqı tapdandığı halda erməni təbliğatı sayəsində üstəlik dünya birliyinin də qınağına tuş gələn, ABŞ Konqresinin 1992-ci ildə qəbul etdiyi məlum 907-ci düzəlişlə cəzalandırılan, ayrı-seçkiliyə məruz qalan Azərbaycan, yalnız və yalnız ölkə rəhbərliyinin fəal diplomatiyası nəticəsində dünyanın bütün demokratik dövlətlərinin və aparıcı ictimai təşkilatlarının ölkəmizə, onun zorla cəlb olunduğu silahlı münaqişəyə münasibətini kökündən dəyişdirməyə nail ola bildi.

Azərbaycana, onun problemlərinə dünya birliyinin münasibətindəki dəyişiklik və təkamül prosesi həyata keçirilən geniş fəaliyyət nəticəsində özünü 1994-cü ilin dekabrında - ATƏT-in Budapeşt sammitində qabarıq şəkildə büruzə verdi. İlk dəfə bu sammitdə Dağlıq Qarabağ və Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi xüsusi məsələ kimi gündəliyə çıxarıldı və sammitin qərarına bununla bağlı ayrıca müddəə salındı. Bu sammitdə ilk dəfə sülhü qorumaq üçün bölgəyə göndiriləcək sülhməramlı qüvvələrin təkcə Rusiya ordusundan deyil, digər ölkələrin də əsgərlərindən formalaşacağı təsdiqləndi.

Bunun ardınca 1996-cı ilin dekabrında Lissabon sammitində ilk dəfə olaraq ATƏT-in 54 üzvündən 53-ü Dağlıq Qarabağ probleminin həll edilməsində Azərbaycanın milli mənafeələrini əks etdirən prinsipləri açıq şəkildə dəstəklədi. Bu, Azərbaycan diplomatiyasının böyük uğuru olmaqla yanaşı, Azərbaycanın cəlb olunduğu münaqişənin nizama salınmasında keyfiyyətə yeni mərhələ idi.

Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli istiqamətində Azərbaycanın diplomatik səylərinin yeni bir nəticəsi bütün dünyada sülhün, təhlükəsizliyin təmin edilməsində xüsusi xidmətləri olan Amerika

Birləşmiş Ştatlarının, aparıcı Avropa dövlətlərinin və digər ölkələrin bu problemin həlləsinə xüsusi diqqətinin artırılmasında özünü göstərir.

Dünya dövlətlərinin Azərbaycanda qaçqınların problemlərinə diqqət yetirməsi, yurd-yuvalarından didərgin düşmüş insanlara həm ayrı-ayrı ölkələr, həm də beynəlxalq ictimai təşkilatlar tərəfindən humanitar yardımlar göstərilməsi də bu illərdə həyata keçirilən uğurlu beynəlxalq siyasətin və diplomatik səylərin bariz təzahürüdür.

Bu illərdə Azərbaycanın xarici siyasət fəaliyyəti təkcə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlləsinə və məhdudlaşmayaraq çoxşaxəli istiqamətlərdə inkişaf etmişdir. Bu siyasət bütünlükdə ölkəmizin müstəqilliyinin və təhlükəsizliyinin qorunmasına, onun global beynəlxalq siyasətə qoşulmasına, dünya birliyinə inteqrasiyasına xidmət edir.

Keçən 6 ildə dünyanın ABŞ, Rusiya, Böyük Britaniya, Fransa, Almaniya, Belçika, Polşa, Rumıniya, Yaponiya, Çin Xalq Respublikası, Türkiyə, İran, Pakistan və s. kimi aparıcı dövlətlərinə Azərbaycan Prezidenti yüzdən çox rəsmi səfərlər etmiş, ölkələrimiz arasında bərabərhüquqlu əlaqələrin tərəfdaşlıq münasibətlərinin yaradılması məqsədilə 2350-dən çox görüş keçirmiş, 450-yə yaxın hüquqi-normativ sənəd imzalanmışdır.

Bu illər ərzində dünyanın ən aparıcı dövlətləri ilə əlaqələrimiz keyfiyyətə yeni mərhələyə qalxmış, qarşılıqlı mənafe və sarsılmaz təməl üzərində qərar tutmuşdur.

İndi Azərbaycan bütün dünyaya açıqdır, çoxşaxəli diplomatik əlaqələrə malikdir, 20-dən çox nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların, birliklərin, iqtisadi və maliyyə qurumlarının üzvüdür.

Ölkəmizin dünya birliyində nüfuzu günü-gündən artır, dövlətimiz beynəlxalq və regional siyasətin həyata keçirilməsində getdikcə daha fəal iştirak edir.

Azərbaycanın BMT, ATƏT kimi nüfuzlu təşkilatlarla əməkdaşlığının dayanıqlı xarakter kəsb etməsi, NATO ilə tərəfdaşlıq əlaqələrinin yaradılması və getdikcə güclənməsi də son illərin uğurlu xarici siyasətinin real nəticələridir.

Müasir beynəlxalq həyatda cərəyan edən proseslər prizmasından yanaşaraq ümid edirik ki, müəyyən olunmuş siyasi xətt qısa vaxtda öz bəhrələrini verəcək, Dağlıq Qarabağ problemi ədalətli prinsiplər

əsasında nizama salınacaqdır. Bunu bu yaxınlarda İstanbulda keçirilən ATƏT-in növbəti zirvə görüşü, orada aparılan müzakirələr və qəbul edilən mühüm sənədlər bir daha sübut etdi.

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Azərbaycanda keçən altı ildə əldə edilən ən mühüm, strateji əhəmiyyət daşıyan nailiyyətlər sırasında Azərbaycanın təbii ehtiyatlarından və əlverişli coğrafi-strateji mövqeyinin üstünlüklərindən ölkənin milli mənaflarına və xalqımızın firavan həyatına uyğun şəkildə istifadə edilməsinə yönəldilmiş siyasətin işlənilib hazırlanması və uğurla həyata keçirilməsi xüsusi diqqətə layiqdir.

Partiyamızın Proqramında göstərilmişdir ki, "respublikamız tükənməz təbii sərvətlərə, zəngin sənaye, kənd təsərrüfatı və intellektual potensiala, əsaslı istehsal fondlarına, istənilən qədər işçi qüvvəsinə malikdir. Bütün bunlardan Azərbaycanın müstəqilliyini möhkəmlətmək və əhalinin həyat səviyyəsini yaxşılaşdırmaq üçün səmərəli istifadə olunmalıdır".

YAP-ın Proqramında öz əksini tapmış bu müddəa 1993-1999-cu illərdə Azərbaycan Prezidentinin həyata keçirdiyi iqtisadi strategiyanın əsasını təşkil etmişdir. Ölkədə bazar iqtisadiyyatının bərqərar olması məqsədi ilə həyata keçirilən islahatlar, dünya dövlətləri ilə iqtisadi əməkdaşlıq və Azərbaycanın qabaqcıl dünya iqtisadiyyatına inteqrasiya edilməsi bu strategiyanın əsas istiqamətlərini təşkil etmişdir.

Azərbaycanın zəngin sərvətlərinin milli maraqlara uyğun istifadə edilməsi bu strategiyanın ana xətti hesab olunur.

Xəzər neftinin hasilatı və ixracı ilə bağlı dünyanın aparıcı neft şirkətləri ilə 1994-cü ilin sentyabr ayında bağlanan "Əsrin müqaviləsi" və sonrakı sazişlər yeni iqtisadi siyasətin reallaşmasında həlledici məqam oldu.

"Əsrin müqaviləsi"ni reallaşdırmaqla möhtərəm sədrimiz Azərbaycanın yeni neft strategiyasının və siyasətinin əsasını qoymuşdur. Bu strategiya keçən illərdə Xəzərin Azərbaycan sektorunun karbohidrogen ehtiyatlarının istismarı ilə əlaqədar yeni-yeni müqavilələrin imzalanması, ölkəmizin iqtisadi potensialının dirçəldilməsi, iqtisadiyyata bu gün lazım olan milyardlarla dollar xarici sərmayənin axması üçün geniş imkanlar yaratmışdır.

Dünyanın 15 ölkəsinin 33 ən iri şirkəti ilə bağlanmış 19 neft müqaviləsinə əsasən Azərbaycana 60 milyard dollardan çox xarici sərmayə qoyulması gözlənilir ki, bu da ölkənin iqtisadi sistemini, müvafiq infrastrukturunu cana gətirəcək güclü maliyyə kanalıdır.

Lakin neft müqavilələrinin əhəmiyyətini təkcə iqtisadi kateqoriyalarla müəyyənləşdirmək, hesab edirəm ki, onun tarixi mənasını azaltmaq olardı.

İmzalanmış sazişlərin siyasi mənası, dəyəri heç də bundan az əhəmiyyət daşımır. Dünyanın aparıcı dövlətlərinin ən qüdrətli şirkətlərinin iştirak etdiyi, sərmayə qoyduğu neft müqavilələri Azərbaycanın coğrafi-strateji mövqeyini və beynəlxalq siyasətdə rolunu əhəmiyyətli dərəcədə gücləndirən, onun müstəqilliyinin dönməzliyinə, dövlətçiliyinə əlavə təminat verən amil funksiyasını da uğurla həyata keçirir.

Bu yaxınlarda İstanbulda ATƏT-in zirvə toplantısının keçirildiyi günlərdə Azərbaycan neftinin Bakı-Ceyhan əsas ixrac kəməri ilə Türkiyəyə, oradan da dünya bazarına çıxarılması ilə bağlı Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə arasında imzalanan, Qazaxıstanın və Türkmənistanın da qoşulduğu saziş dediklərimizi bir daha əyani təsdiq etdi. Xüsusən bu prosesdə ABŞ-ın iştirakı nəinki təkcə bu layihənin reallaşmasına göstərilən maraq və təşəbbüs idi, bu həm də geosiyasi müttəfiqlik məsələsi, ortaq maraqların uyğunlaşdırılması və milli maraqlara zidd olan kənar təsirlərdən qorunması işində mühüm qarant rolunu oynayır.

Heydər Əliyevin qlobal iqtisadi layihələri bir təkcə neftlə bitmir. Onun şəxsi təşəbbüsü və nüfuzu, uzaqgörən siyasəti sayəsində tarixi İpək yolunun bərpası ilə bağlı ümumdünya kommunikasiya proqramının həyata keçirilməsində Azərbaycanın həlledici rol oynaması, bu layihənin mərkəzində dayanması, proqramın icraçı katibliyinin Bakıda yerləşməsi haqqında qərarın qəbul edilməsi də ölkəmizin iqtisadi tərəqqisinə təkan verməklə yanaşı, onun beynəlxalq və regional siyasətdə mövqeyinin güclənməsini şərtləndirir.

Təqdirəlayiq haldır ki, tarixi İpək yolunun bərpası ilə bağlı ilk beynəlxalq konfrans Azərbaycanın təşəbbüsü ilə Bakıda keçirilmişdir. 1998-ci ilin sentyabrında keçirilən Bakı konfransında 32 ölkənin və 14 beynəlxalq təşkilatın yüksək nümayəndəliyinin, o cümlədən 9

ölkənin prezidentinin təmsil olunması bu tədbirin xüsusi statusunu vurğulamaqla bərabər, Avropa ilə Asiyanı birləşdirəcək kommunikasiya sisteminin yaradılmasında Azərbaycana böyük önəm verildiyini də göstərir.

1993-cü ildən sonra həyata keçirilən genişmiqyaslı tədbirlər sisteminin mühüm bir hissəsini iqtisadi islahatlar təşkil etmişdir. Qısa müddətdə bazar iqtisadiyyatına və azad iqtisadi münasibətlərə keçidin hüquqi-normativ əsasları yaradılmış, bazar iqtisadiyyatına keçid istiqamətində ciddi praktiki addımlar atılmışdır.

Makroiqtisadi tənəzzülün qarşısının alınması və ilk artım meyllərinin özünü büruzə verməsi, özəlləşdirmə proqramının birinci mərhələsinin başa çatdırılması, aqrar islahatların həyata keçirilməsi və ilk bəhrələrini göstərməsi, inflyasiyanın dəf edilməsi və manatın alıcılıq qabiliyyətinin qorunması ölkənin iqtisadi siyasətinin ilkin uğurlu nəticələrini təşkil etmişdir.

İqtisadiyyata kapital qoyuluşu bu illərdə əhəmiyyətli dərəcədə çoxalmış, xüsusilə də istehsal təyinatlı yatırımın artım sürəti daha yüksək olmuşdur.

İqtisadi islahatların vüsəti aqrar sahədə özünü daha aydın büruzə verir. "Torpaq haqqında" qanunun qəbul edilməsi ilə torpaq üzərində xüsusi mülkiyyət hüququ təsbit edilmiş, kənd əhalisinə torpaq sahələri paylanmışdır.

Kolxoz və sovxozların əmlakının özəlləşdirilməsi kənddə sahibkarlığın inkişafına geniş tökan vermiş, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalının artımını təmin etmişdir.

Bazar iqtisadiyyatına keçid şəraitində adamların güzəranının yaxşılaşdırılması, sosial müdafiəsi məsələləri Prezidentin daim diqqət mərkəzində olmuşdur.

Hər bir Azərbaycan vətəndaşına dinc, firavan və layiqli həyat bəxş etmək Heydər Əliyev fəaliyyətinin məzmununu təşkil etmiş, onun bütün həyatından qırmızı xətlə keçmiş məqsəd olmuşdur. 1992-ci ildə bu məqsədi o partiyamızın fəaliyyət proqramına da aparıcı vəzifələrdən biri kimi daxil etmişdir. Hakimiyyətə gəldiyi ilk gündən insanlara qayğı, onların həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması möhtərəm sədrimizin əsas fəaliyyət istiqamətlərindən birinə çevrilmişdir. Ötən 6 il ərzində bu sahənin problemləri ilə bağlı 20-dən çox böyük yığın-

caq və iclas keçirilmiş, onlarla mühüm qərar, sərəncam və fərman imzalanmışdır.

Ermənistanın Azərbaycana hərbi təcavüzü, respublikamızın torpaqlarının 20 faizinin işğal olunması nəticəsində, qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşmüş bir milyon soydaşımızın ağır vəziyyətinə və problemlərinə Prezident Heydər Əliyev mütəmadi surətdə xüsusi diqqət və qayğı göstərmişdir.

Ötən dövrdə ölkəmizin başçısı qaçqınların və məcburi köçkünlərin məskunlaşdığı yerlərdə dəfələrlə olmuş, onlarla görüşmüş, qaçqınların məsələləri ilə bağlı ümumrespublika miqyaslı tədbirlər keçirmişdir. Xarici ölkələrin, beynəlxalq təşkilatların diqqətini problemin həllinə cəlb etmiş, dünya birliyinin, BMT-nin, beynəlxalq humanitar təşkilatların əli ilə mövcud problemlərin aradan qaldırılmasına çalışmış, bu məqsədlə bütün vasitələrdən istifadə etmişdir. Qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial müdafiəsini ardıcıl surətdə təmin etmək üçün prezident tərəfindən xüsusi Dövlət proqramı qəbul olunmuşdur və bu gün o Proqram müvəffəqiyyətlə həyata keçirilir.

Bundan başqa bu illərdə vətəndaşların iqtisadi və sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması sahəsində də mühüm işlər görülmüşdür. Görülən işlər nəticəsində əhalinin orta aylıq əmək haqqı 1995-ci ildə 62,5 min manat təşkil edirdisə, 1996-cı ildə 89,4 min manat olmuş, 1997-ci ildə 142 min manata və 1998-ci ildə 168,6 min manata çatmış, 1999-cu ildə isə 180 min manat təşkil etmişdir. Bu illər ərzində orta aylıq əmək haqqının artım sürəti inflyasiyanın səviyyəsindən dəfələrlə yüksək olmuşdur. Başqa sözlə, bu o deməkdir ki, əhalinin real pul gəlirləri göstərilən dövrdə xeyli artmışdır.

Son illərdə büdcədən maliyyələşdirilən təşkilatlarda işçilərin əmək haqları bir neçə dəfə artırılmışdır.

Əhalinin aztəminatlı təbəqəsinin sosial müdafiəsinin yaxşılaşdırılması məqsədi ilə bir çox əhəmiyyətli tədbirlər həyata keçirilmişdir. Bu işdə ünvanlılıq prinsipinə üstünlük verilmiş, aztəminatlı ailələrin, əlillərin, ailə başçısını itirənlərin, şəhid ailələrinin pensiya və müavinətləri xeyli artırılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1996-cı il 23 sentyabr tarixli sərəncamı ilə təhsil, səhiyyə, kütləvi informasiya vasitələri,

bədən tərbiyəsi və sosial təminat sistemində çalışan işçilərin vəzifə maaşları 40 faiz, həmçinin 1997-ci ildə ölkə prezidentinin müvafiq sərəncamları (31 yanvar 1997-ci il, 17 iyun 1997-ci il və 25 iyul 1997-ci il tarixli) əsasında mədəniyyət və incəsənət işçilərinin və Elmlər Akademiyası işçilərinin aylıq vəzifə maaşları 50 faiz, pedaqoji işçilərin aylıq vəzifə maaşları 30 faiz, icra və məhkəmə hakimiyyəti işçilərinin maaşları 50 faiz artırılmışdır. Bu günlərdə imzalanan yeni fərmanla müəllimlərin, təhsil sistemində işləyən işçilərin, mədəniyyət, incəsənət xadimlərinin əmək haqları və məcburi köçkünlərə verilən müavinətlərin məbləği bir daha artırılmışdır.

Həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində təhsil işçilərinin orta aylıq əmək haqqı 1995-ci ildəki 46,4 min manatdan (o cümlədən müəllimlərin 30 min manatdan) 1999-cu ildə müvafiq olaraq 150 və 190 min manata çatdırılmışdır.

-Səhiyyə və bədən tərbiyəsi sistemində müvafiq olaraq 26,3 min manatdan (1995-ci il) 100 min manata (1999-cu il);

-Mədəniyyət və incəsənət 33,4 min manatdan (1995-ci il) 90,3 min manata (1999-cu il);

-Elm və elmi xidmət sistemində - 69 min manatdan (1995-ci il) 220 min manata (1999-cu il).

Başqa sözlə desək, son dörd ildə təhsil işçilərinin orta aylıq əmək haqqı 3,6 dəfə (müəllimlərin isə 6 dəfə), səhiyyə və bədən tərbiyəsi işçilərinin - 3,4 dəfə, mədəniyyət və incəsənət işçilərinin - 3 dəfə, elm və elmi xidmətdə çalışanların 3,7 dəfə artmışdır.

Vətəndaşların pensiya təminatı sahəsində aparılan islahatlar nəticəsində 1997-ci il avqustun 1-dən pensiyaçıların böyük əksəriyyətinin (650 min nəfərdən çox) pensiyaları 2,1 dəfə artırılmışdır. Bu ilin avqust ayından isə 800 min pensiyaçının pensiyaları yenidən hesablanaraq artırılmışdır. Nəticədə 1997-ci ilin avqustundan ölkədə orta aylıq pensiyanın məbləği bu dövrə qədər olan 25,5 min manatdan 45,5 min manata çatdırılmışdır.

Bu dövrdə Azərbaycan Prezidenti mədəniyyət, səhiyyə, elm, təhsil və idman məsələlərinə daim qayğı göstərmiş, mövcud problemlərin həlli istiqamətində real addımlar atmışdır. Cənab Prezident xalqımızın zəngin milli-mədəni irsinin qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsi məsələlərini daim diqqət mərkəzində saxlamışdır.

Azərbaycanın qocaman mədəniyyət və incəsənət xadimlərinə, gənc yazıçı və şairlərinə, gənc istedadlara Prezident tərəfindən təyin edilən fərdi və xüsusi təqaüdlər ölkə başçısının bu sahəyə böyük qayğısının parlaq təzahürüdür. Ümumiyyətlə, bu sahələrin problemləri ilə bağlı bu illərdə hakimiyyət orqanları 177 yığıncaq, iclas və görüş keçirmiş, 250-dən çox qərar qəbul etmişdir.

Partiyamızın sədrinin bu illərdə həyata keçirdiyi siyasətin xarakterik keyfiyyətlərindən biri də idarəçilikdə demokratik metodlara, aşkarlığa, kadrların yaradıcılıq təşəbbüskarlığına geniş meydan verməsi olmuşdur. Prezidentə daxilən xas olan bu keyfiyyətlər müstəqil, demokratik dövlət quruculuğu prosesində özünü daha qabarıq şəkildə büruzə vermişdir.

Hələ 1992-ci ildə Azərbaycan ziyalılarının müraciətinə cavabında Heydər Əliyev göstərmişdir ki, kadrların rəhbər vəzifələrə iş qabiliyyəti, biliyi, bacarığı, təsərrüfat və idarəetmə təcrübəsi nəzərə alınmadan, yalnız Xalq Cəbhəsinə mənsubluğuna görə irəli çəkilməsi nə hüquq normalarına, nə də ki, Azərbaycanın maraqlarına cavab vermir. Ötən illərdə həm respublikamızda, həm də konarda kifayət qədər yüksək təhsil almış, mühüm iş təcrübəsi toplamış kadrların siyasi mənsubiyyətinə görə işdən çıxarılması, yeniləşən, demokratikləşən Azərbaycan naminə onlardan istifadə edilməməsi özünün katastrofik nəticələrini tezliklə göstərəcək.

Onun uzaqgörənliklə etdiyi bu xəbərdarlıq doğrudan da tezliklə özünü göstərdi. Ölkə idarəçiliyinin hansı vəziyyətə salınması 1993-cü ildə qabarıq şəkildə üzə çıxdı.

1993-cü ildən başlayaraq o, keçmiş cəbhəçilərin səhvlərini aradan qaldıraraq YAP üzvlərini kütləvi şəkildə hakimiyyətə gətirmədi və böyük uzaqgörənliklə, dövlət idarəçiliyinə siyasi mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, rəhbərlik etdiyi sahədə ən yüksək nəticələrə nail ola bilən, peşəkar, təcrübəli, dövlətçilik təfəkkürü olan insanları təyin etməklə idarəçilik sistemini tam yeniləşdirdi.

Ümumiyyətlə, həm dövlət idarəetmə sisteminin təkmilləşdirilməsi, onun yeni şəraitə, yeni vəzifələrə və yeni Konstitusiyamıza uyğunlaşdırılması, həm də bütün sahələrdə peşəkar kadrların istifadə olunması idarəetmə sisteminin bu illərdə əsasını təşkil etmişdir. Bu da öz növbəsində dövlət idarəçiliyinin dəqiq və

işlək olmasına, çevik və operativliyinə, az məsrəflə daha yüksək nəticə əldə olunmasına rəvac vermişdir.

1993-cü ildən etibarən götürülən siyasi xəttin əsas üstün cəhətlərindən olan demokratik, hüquqi dövlət quruculuğu yönündə ardıcıl, məqsədyönlü tədbirlərin həyata keçirilməsi ölkəmizdə demokratiyanın, insan hüquq və azadlıqlarının fundamental prinsiplərinin qərar tutmasına zəmin yaratmışdır.

1995-ci ildə ölkənin milli xüsusiyyətlərini və bəşəri demokratik dəyərləri özündə əks etdirən ilk Konstitusiyanın qəbul edilməsi sözün həqiqi mənasında tarixi hadisə idi. Bu Konstitusiyada ilk dəfə Azərbaycanın demokratik, dünyəvi, humanist dövlət quruluşu təsbit edilmiş, siyasi idarəçilikdə və cəmiyyət həyatının bütün digər sahələrində demokratiyanın bərqərar olması üçün siyasi plüralizmə, çoxpartiyalılığa rəvac verilmiş, dövlət hakimiyyətini formalaşdırmağın ədalətli və etibarlı vasitəsi olan seçki sistemi formalaşdırılmışdır.

1995-ci ildə demokratik prinsiplər, çoxpartiyalı sistem, moioritar və proporsional əsaslarla ölkənin Milli Məclisinə ilk seçkilər keçirilmiş və hakimiyyətin əsas qanadlarından biri olan qanunverici orqan yaradılmışdır. Bu orqan bu gün müvəffəqiyyətlə fəaliyyət göstərir və qanunvericilik fəaliyyətini həyata keçirir. Partiyamız bütün bu proseslərdə aktiv iştirak etmiş, sədrimizlə çiyin-çiyinə çalışmışdır. Parlament seçkilərində həm moioritar və həm də proporsional sistemdə xalqın mütləq əksəriyyətinin səsini toplayaraq uğurlu qələbə qazanmışdır.

Bu illərdə bununla yanaşı ölkə tarixində ilk dəfə olaraq Konstitusiyaya məhkəməsinin fəaliyyətə başlaması, "Bələdiyyə seçkiləri haqqında" Qanunun hazırlanıb Milli Məclisdə qəbul olunması, bir sıra digər mühüm qanunların qəbulu və əməli tədbirlərin həyata keçirilməsi, son olaraq 12 dekabrda tam demokratik bələdiyyə seçkilərinin baş tutması Azərbaycan iqtidarının, hakimiyyətin demokratik dövlət quruculuğu yolunda atdığı önəmli addımlardandır.

1993-1999-cu illərdə Azərbaycanda siyasi plüralizmə rəvac verilməsi, söz və mətbuat azadlığının tam təmin edilməsi, siyasi partiyaların və ictimai təşkilatların fəaliyyəti üçün hərtərəfli əlverişli şərait yaradılması ölkəmizdə demokratik mühitin qəti şəkildə qərar-

laşdığından və YAP-ın bu sahə ilə bağlı da əsas prinsiplərinin reallaşdığından xəbər verir.

İnsan hüquq və azadlıqlarının qorunması, humanizm, sosial ədalət prinsiplərinin möhkəmlənməsi həmişə Heydər Əliyev hakimiyyətinin mahiyyətini və YAP-ın prinsiplərini təşkil edən dəyərlər kimi qavranılıb və indi də qavranılmaqdadır. Hazırda həyata keçirilməkdə olan genişmiqyaslı hüquq islahatları, məhkəmə orqanları sisteminin təkmilləşdirilməsi sözügedən prinsiplərin hüquqi bazasını yaradır. Buna görə də 1993-cü ildən sonrakı dövrü ölkəmizdə insan hüquq və azadlıqlarının inkişafı tarixində dönüş mərhələsi kimi səciyyələndirməliyik.

Möhtərəm Sədrimizin təşəbbüsü və qətiyyətli addımı ilə Şərqdə ilk dəfə olaraq Azərbaycanda ölüm cəzasının ləğv olunması onun insan hüquq və azadlıqlarına hörmət və ehtiramının, Partiyamızın bəşəri ideyalara sədaqətinin parlaq təzahürü, həmçinin həyata keçirdiyi humanist dövlət siyasətinin məntiqi nəticəsidir.

İnsan hüquqları və azadlıqları sahəsində Azərbaycanda ardıcıl sürətdə həyata keçirilən tədbirlərin təməlində 1992-ci ildə YAP-ın Proqramına yazılmış, partiyanın əsas ideyalarından biri olan, insana qayğı, insan ləyaqətinə hörmət dayanır. Bu illərdə Azərbaycan Prezidenti ölkəmizin inkişafını məhz bu yüksək ideyalar əsasında quraraq, onun tərəqqi yolunu müəyyən etmişdir. Odur ki, bu qısa vaxtda hər bir insanın həyatında və cəmiyyətdə insan hüquqlarının realığa çevrilməsi əməli ilə yaşayan Azərbaycan dövləti insan hüquq və azadlıqları sahəsində 125 beynəlxalq konvensiya və sazişə qoşulmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "İnsan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında" 1998-ci il 22 fevral tarixli fərmanı ölkəmizin dünyaya və Avropaya integrasiyası prosesinin sürətləndirilməsinə və demokratiyanın inkişaf etdirilməsinə daha geniş imkanlar yaratmış, insan hüquqları sahəsində görülməli işlərin istiqamətini və konsepsiyasını müəyyən edərək, onu dövlət siyasəti səviyyəsinə qaldırmışdır.

Məhz indiki iqtidarın uğurlu daxili və xarici siyasəti nəticəsində 1996-cı ilin iyun ayında Azərbaycan Avropa Şurasına "xüsusi qonaq" statusu ilə qəbul olunmuşdur. Bununla da ölkəmizdə hüquqi islahatların uğurla aparılması, demokratik, hüquqi dövlət quruculuğu və

insan hüquqlarının müdafiəsi kimi bəşəri dəyərlərə dönmədən əməl olunması özünün layiqli qiymətini almışdır. Hazırda Avropa Şurasının tamhüquqlu üzvü olmaq üçün ölkəmizdə məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilməkdədir və partiyamız əmindir ki, XX əsrin son ilində Azərbaycan bu Şuraya üzv qəbul olunacaq.

Ölkəmizdə cinayət hüququ siyasətinin humanistləşdirilməsi sahəsində çox mühüm tədbirlər həyata keçirilmiş, 1995-ci ilin mayında əfvə təsisatı bərpa edilmiş, bu günə qədər bir neçə amnistiya aktı qəbul olunmuşdur. Son beş il ərzində əfv fərmanlarına və amnistiya aktlarına əsasən 60 mindən artıq şəxs müxtəlif cəzalardan tam və ya qismən azad edilmişdir.

Bu dövrdə hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətində də əsaslı dönüş yaranmış, bu orqanlarda ciddi intizam, tələbkərlilik, qanunçuluğun dönmədən qorunması və dövlət mənafeyi amilləri ön plana çəkilmiş, mühüm təşkilati-praktiki tədbirlər həyata keçirilmişdir. Bütün bunların sayəsində tarixi qayıdışın hələ ilk 6 ayı ərzində cinayətlərin artımının qarşısı qətiyyətlə alındı, ölkədə hərc-mərcliyə, anarxiyaya, qoluzorluluğa, hakimiyyət uğrunda qeyri-qanuni silahlı mübarizəyə son qoyuldu. Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitlik, qanunçuluq və əmin-amanlıq bərpa olundu.

Heydər Əliyevin 6 illik prezidentliyi dövründə onun genişmiqyaslı dövlətçilik fəaliyyətində qabarıq şəkildə özünü göstərən istiqamətlər sırasında ideya-tərbiyə işinin, milli şüurun, milli təfəkkürün yüksəldilməsi istiqamətində söylərin gücləndirilməsi xüsusilə aydın görünür.

1998-ci il noyabrın 21-də Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasının 6-cı ildönümü ilə əlaqədar keçirilən təntənəli toplantıda Prezidentin geniş məzmunlu nitqi cəmiyyətdə müstəqil dövlətçilik və azərbaycançılıq ideologiyası zəminində milli məfkurənin formalaşdırılması yolları və vasitələri haqqında proqram kimi qəbul edilmişdir.

Dövlətimizin başçısı milli təfəkkürün inkişafında azərbaycançılıq ideyasının xüsusi əhəmiyyətini ön plana çəkmiş, habelə Azərbaycan dilinin, islam dininin mədəni-əxlaqi təsir gücünün inkişaf etdirilməsini, bəşəri dəyərlərlə zənginləşdirilməsini bu ideyanın gerçəkləşdirilməsi vasitələri kimi səciyyələndirmişdir.

Xalqın tarixi keçmişinə bağlılıq, mütərəqqi ənənələrimizdən bəhrələnmək, Azərbaycan dilinin incəliklərinə bələd olmaq, onu inkişaf etdirmək, islam dininin insan mədəniyyətini saflaşdırıcı xüsusiyyətlərindən və insanlara mədəni-emosional təsir gücündən milli birlik və barışıq vasitəsi kimi səmərəli istifadə edilməsi, milli-mədəni dəyərlərin qorunması və bəşəri dəyərlərlə zənginləşdirilməsi, Vətənə sevgi, sədaqət Prezident Heydər Əliyevin irəli sürdüyü azərbaycançılıq məfkurəsinin fundamental prinsipləridir.

Dövlətimizin başçısı bu gün qarşımızda duran və gələcəkdə meydana çıxıb bütün ümummilliy problemlərin uğurla həlli üçün azərbaycançılıq ideologiyasının bütün atributları ilə birlikdə möhkəm mənimsənilməsini zəruri şərt hesab edir.

1993-1999-cu illərdə dövlətin fəaliyyətinin, görülən tədbirlərin ümumi məntiqi və milli mənafehlərə xidmət edən sintetik qayəsi də məhz azərbaycançılıq ideyasının təsdiqinə və reallaşmasına xidmət göstərmişdir. Bu Partiyamızın əsas proqram müddəalarından birini təşkil edirdi.

Bu illərdə gənclərlə iş, gənc nəslin tərbiyəsinə göstərilən qayğı dövlət səviyyəsinə qaldırılmış, onlarda azərbaycançılıq, millilik və bəşəriyyət kimi keyfiyyətlərin aşılınması üçün xüsusi siyasət yeridilmişdir. Xalqımızın tarix boyu qərarlaşmış azərbaycançılığı, vətənsəvarliyi ehtiva edən milli dəyərlərinin bərpa edilməsi, vətəndaş birliyinin qorunması, Azərbaycan dilinin inkişafı, mədəniyyətimizin, əxlaq normalarımızın, dinimizin, mədəniyyətimizin yüksəldilməsi, gənclərin azərbaycançılıq ruhunda tərbiyə edilməsi həm dövlətin, həm də partiyamızın əsas fəaliyyətində öz əksini tapmışdır.

Azərbaycan dilinin, mədəniyyətinin inkişafına, mədəniyyət və incəsənət xadimlərinə dövlət qayğısının son illərdə artırılması, tariximizin obyektiv mənzərəsinin yaradılması və s. kimi milli mədəniyyət və milli qururu yüksəldən, milli şüuru və milli ruhu zənginləşdirən özünəqayıdış prosesi Sədrimizin 1992-ci ildə öz əli ilə YAP-ın Proqramına yazdığı əsas maddələrdən biri olan mədəni dəyərlərin qorunması ideyasını realığa çevirmişdir.

Bütün bu sadalananlar 1993-1999-cu illərdə Partiyamızın sədri, Azərbaycanın Prezidenti möhtərəm Heydər Əliyevin şəxsi keyfiyyətləri, idarəetmə bacarığı və bilavasitə rəhbərliyi altında həy-

ata keçirilən genişmiqyaslı tədbirlərin ümumiləşmiş qısa səciyyəsidir. Bütün bu tədbirlərin arxasında nə qədər böyük zəhmət, yuxusuz gecələr, həyəcanlı günlər, təhlükəli risklər durduğunu, liderdən nə qədər möhkəm əzm, iradə tələb etdiyini iqtidarda təmsil olunanlar, hakimiyyət dairələri, bu proseslərdə iştirak etmiş insanlar və xalqımız çox yaxşı başa düşür. Azərbaycan xalqı, hər bir vətəndaş yaşadığı bu illərin şahidi kimi, ölkəmizin hansı vəziyyətdən - hansı vəziyyətə gətirildiyini öz gözləri ilə görüblər.

Biz yeni azərbaycançılar bu prosesin bilavasitə iştirakçısı, möhtərəm Sədrimizin silahdaşları və ən yaxın köməkçiləri kimi görülən işlərin yükünü və ağırlığını öz çiyinlərimizdə bəlkə də hamıdan çox hiss etmişik. 1992-ci ildə möhtərəm Heydər Əliyev indi artıq görülmüş və reallığa çevrilmiş bu cəhanşümul vəzifələri partiyanın Proqramına salanda, çoxları buna xəyal kimi baxırdı. Şəxsiyyətin böyüklüyü, iradənin dönməzliyi, əzmin yenilməzliyi elə onunla ölçülür ki, hamı üçün əlçatmaz, xəyal hesab olunan vəzifələri reallaşdırsın. Heydər Əliyev bunu artıq sübut etdi.

Bu illərdə görülən işlərin əhəmiyyəti təkcə onunla ölçülmür ki, xalq 1998-ci ildə yenidən möhtərəm Sədrimizə Prezidentlik mandatı verdi. Beş ildə təmin edilən ictimai-siyasi sabitliyin, yaradılan iqtisadi bazanın, sağlam, mənəvi-psixoloji durumun və digər müsbət reallıqların əsas dəyəri və mənası müstəqil Azərbaycan dövlətinin qorunmasıdır, Azərbaycanın gələcək tərəqqisinin və strateji inkişafının sağlam təməlinin yaradılmasıdır, Azərbaycan xalqının dinc, firavan həyatının əsasının qoyulmasıdır. Bu tələpəli işlər bizim - Yeni Azərbaycan Partiyası üzvlərinin əsas amalı və istəyi ilə tam üst-üstə düşdüyü üçün, bizim məqsəd və vəzifələrimizə tam cavab verdiyi üçün möhtərəm Sədrimizə bir daha çox sağ ol, yaşa deyirik.

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Yeni Azərbaycan Partiyası keçən yeddi ildə respublikada cərəyan edən ictimai-siyasi proseslərdə birmonalı mövqə tutmuş, müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurulması, iqtisadi və sosial inkişafının sürətlənməsi, ictimai-siyasi sabitliyin və vətəndaş həmrəyliyin yaranması istiqamətində həyata keçirilən dövlət tədbirlərində, Heydər Əliyevin yeritdiyi daxili və xarici siyasətin partiya üzvləri və xalq arasında izah olunmasında, xalqın səfərbər edilməsində yaxından

iştirak etmişdir. Sözsüz ki, bütün bunlar elə belə, asan başa gəlməmişdir. Partiya dövlət, xalq qarşısında dayanan tələpəli məsələlərin həllində yaxından iştirak etmək üçün əvvəl təşkilatlanmalı, öz ideya-siyasi və təşkilati strukturlarını yaratmalı, əhalini səfərbər etmək üçün həm nüfuza, həm də lazımı siyasi və təşkilati mexanizmlərə malik olmalıdır. Odur ki, bir qədər də Sizin diqqətinizi keçən illərdə mövcud olmuş partiyadaxili ideya-siyasi və təşkilati məsələlərə, partiyanın daxili inkişafı ilə bağlı problemlərə yönəltmək istəyirəm.

YAP təsis olunduğu 1992-ci ildən bu günədək çox şərəfli, məsul, çətin və mürəkkəb bir inkişaf yolu keçmişdir. Əgər 1992-1993-cü illərdə partiyanın təşkilatlanmasına, xalq arasında fəal siyasi iş aparmasına o zamankı hakimiyyət dairələri bütün cəhdlə, açıq-açıq maneçilik törədirdisə, 1993-cü ilin ikinci yarısından başlayaraq, onu daxildən, öz üzvlərinin və təəssübkeşlərinin əli ilə tutduğu yoldan sapdırmağa, partiya-dövlət idarəçiliyi münasibətlərini gərginləşdirməyə, onlar arasında uçurum yaratmağa, partiyanın sosial bazasının güclənməsinə maneçilik törətməyə, onun ictimai rəyin formalaşdırılmasında oynadığı mühüm rolə kölgə salmağa can atan insanlar olmuşdur.

Bütün bunlar möhtərəm Sədrimizi mütəşəkkil siyasi dayaqdan məhrum etməyə, partiyanın cəmiyyətdəki nüfuzuna kölgə salmağa, onu parçalayaraq ləğv etməyə xidmət edirdi. Xoşbəxtlikdən, YAP-a və onun Sədrinə namərdcəsinə gizli düşmən mövqedə duranların Heydər Əliyev şəxsiyyəti ilə onun mütəşəkkil siyasi dayağı olan partiya arasında uçurum yaratmaq cəhdləri həm müdrik siyasətçinin özü, həm də onun əqidəli partiya silahdaşları tərəfindən vaxtında düzgün qiymətləndirildi və bunun qarşısı alındı.

1995-ci ilin parlament seçkiləri ərəfəsində YAP-a daxil olmuş, sonra da onun dəstəyi ilə sədr seçilmiş Azərbaycanda vaxtilə dövlətdən və xalqdan oğurladığı pullarla indi öz maliyyə oligarxiyasını yaratmış və antiazərbaycan fəaliyyətilə məşğul olan Rəsul Quliyev partiyamızı daxilindən parçalamaqla öz ətrafında sosial baza yaratmaq və bundan da istifadə edərək hakimiyyəti ələ keçirmək istəyi ilə nə qədər çirkin və təxribatçı fəaliyyətlə məşğul oldusa da, bir şeyə nail ola bilmədi.

Belələrinin öz çirkin məqsədinə çatmasına yol verilmədi və verilə bilməzdi də. Partiya rəhbərliyi R.Quliyev və onun kimilərinin bədnam niyyətlərinə və fəaliyyətinə ciddi siyasi qiymət verdi.

Möhtərəm Heydər Əliyev partiyamızdan öz şəxsi ambisiyaları üçün istifadə etmək istəyənlərə hələ Yeni Azərbaycan Partiyasının ikinci ildönümünə həsr olunmuş toplantıda lazımi qiymət vermiş və belə söyləmişdir: "Yeni Azərbaycan Partiyasına şəxsi məqsədlər üçün gələnlər buna nail olmadıqlarını gördükdə kənara çəkildilər, kim ideya, məslək yolu ilə gəlibsə, o, bütün çətinliklərə dözür, cəfəkeşlik edir, bu gün partiya ilə birlikdədir".

Bəli, Heydər Əliyev qüdrətinə və məsləkinə söykənən partiyamızı şəxsi, cılız məqsədlərlə istifadə etməyə çalışan rəsul quliyevlər Yeni Azərbaycan Partiyasını öz yolundan döndərə bilmədilər və kənara çəkildilər. Onlar bir daha yəqin etdilər ki, yeni azərbaycançıların tükənməz iradəsini sındırmaq, onu öz yolundan və məsləkindən döndərmək qeyri-mümkündür.

Hörmətli xanımlar və cənablar!

YAP-ın yaradılmasından keçən 7 illik zaman kəsiyində partiyanın formalaşması, onun təşkilat strukturunun təkmilləşdirilməsi və möhkəmlənməsi istiqamətində xeyli işlər görülmüşdür.

Partiyanın 21 noyabrda keçirilmiş təsis konfransının sənədləri Ədliyyə Nazirliyinə təqdim olunduqdan sonra 1992-ci il dekabrın 18-də Yeni Azərbaycan Partiyası rəsmi dövlət qeydiyyatından keçmişdir.

Bundan sonra 1993-cü ilin yanvarından partiyanın ilk rayon təşkilatlarının yaradılması işinə başlanılmışdır. Qısa bir vaxtda Yeni Azərbaycan Partiyasının yerli təşkilatlarının yaradılması ümumxalq işinə çevrilmiş və əhali çox fəallıqla bu işin həyata keçirilməsinə qoşulmuşdur.

Təsis konfransının birinci ili ərzində partiyanın təşkilatlanma prosesi sürətlə və uğurla davam edərək Azərbaycanın əksər regionlarında Yeni Azərbaycan Partiyasının 43 mindən artıq partiya üzvünü təmsil edən 65 rayon (şəhər) təşkilatı təsis olunmuşdur.

Azərbaycanın qalan rayonlarında partiyanın yerli təşkilatlarının yaradılması prosesi 1994-95-ci illərdə davam etmiş və 1995-ci ildə artıq Yeni Azərbaycan Partiyasının respublikamızın bütün regionlarını əhatə edən və 95 mindən artıq partiya üzvünü birləşdirən 81 rayon (şəhər) təşkilatının fəaliyyəti təmin edilmişdir.

1995-99-cu illərdə partiya öz fəaliyyətini genişləndirərək rayon daxilindəki bütün yaşayış məntəqələrinə, qəsəbə və kəndlərə daxil olmuş və həm ilk təşkilatlarının, həm də üzvlərinin sayını xeyli artırmışdır.

Hal-hazırda Yeni Azərbaycan Partiyasının 4300-dən artıq ilk təşkilatı fəaliyyət göstərir ki, bu təşkilatlarda da 159.556 partiya üzvü cəmləşmişdir. Bu illərdə Partiyanın artım dinamikası aşağıdakı kimi olmuşdur:

1992-ci ildə YAP-a 7250 nəfər

1993-cü ildə 34.875 nəfər

1994-cü ildə 16.305 nəfər

1995-ci ildə 36.774 nəfər

1996-cı ildə 8.630 nəfər

1997-ci ildə 17.394 nəfər

1998-ci ildə 22.885 nəfər

1999-cu ildə 19.739 nəfər daxil olmuşdur.

Göründüyü kimi keçən illər ərzində partiya sıraları daim artaraq böyümüş, yerlərdə fəaliyyəti genişlənmiş, yerli təşkilatların işi güclənmiş və strukturu formalaşmışdır.

Hesabat dövründə partiyanın tərkibi həm sayca, həm də keyfiyyətə zənginləşmişdir.

YAP üzvlərinin 1999-cu il yanvarın 1-nə olan sosial tərkibinə görə partiya üzvlərinin 55.988 min nəfəri istehsal sahələrində, 59.004 min nəfəri qeyri-istehsal sahəsində çalışır, qalanları isə tələbə, təqaüdçü və müvəqqəti işsizlər kimi qeydiyyatda alınmışdır. Bunlardan səhiyyədə 20 mindən çox, təhsil sistemində 18 mindən çox, mədəniyyət, incəsənət sahəsində 6 mindən çox, idarəetmə sahəsində 5 mindən çox partiya üzvü çalışır.

Statistik hesabat göstərir ki, bu gün hər üç YAP üzvündən biri tam ali təhsilli mütəxəssisdir. YAP-ın tərkibində ali təhsillilərin xüsusi çəkisi 34,9 faiz (50341 nəfər) təşkil edir.

Yeni Azərbaycan Partiyasının tərkibində 7350 nəfər (5,1 faiz) respublikanın azsaylı xalq və millətlərinin nümayəndələrindən ibarət üzv vardır. Bunlardan ruslar - 2.155, ləzgilər - 3126, avarlar - 781, kürdlər - 256, talışlar - 337, tatlar - 110, saxurlar - 156, udinlər, tatarlar, yəhudilər və qeyriləri 430 nəfər təşkil edir.

YAP üzvlərinin yaş dərəcələrinə görə təhlili göstərir ki, 18-35 yaşına qədər olan gənclər partiyanın ümumi tərkibində 42.129 nəfər olmaqla 29,2 faiz təşkil edirlər. 36-45 yaşında olanlar 36,4 faiz, 46-60 yaşlılar 26,6 faiz, 60 yaşından yuxarı 7,8 faiz təşkil edirlər.

Partiyanın ümumi tərkibində gənclərin artması və sıralarının möhkəmləndirilməsi məqsədilə bir çox rayon (şəhər) təşkilatları partiya sıralarına yeni qəbulda gənclərə daha çox üstünlük verirlər.

Hesabat dövründə YAP üzvlərindən 340 nəfər vəfat etmiş, 1674 nəfər partiyadan çıxarılmışdır.

Partiyadan çıxanların 1276 nəfəri partiya intizamını pozduğuna, Nizamnamə tələblərinə əməl etmədiklərinə, fəaliyyətsizlik göstərdiklərinə və partiya qarşısında səmimi olmadıqlarına görə YAP sıralarından xaric edilmişlər.

Hesabat dövründə YAP rayon (şəhər) təşkilatları bütövlükdə partiyanın Proqram və Nizamnamə tələblərinin yerinə yetirilməsi sahəsində YAP üzvlərinin qüvvələrini səfərbər edə bilmiş və partiyanın siyasi, təşkilati işlərinin canlandırılması istiqamətində zəruri tədbirlər həyata keçirmişdir.

1993-cü ildən partiya sıralarında gənclərin və qadınların təşkilatlanması istiqamətində işlərin təşkil edilməsi üçün xüsusi Təşkilat Komitəsi yaradılmış və bu Komitə öz işini davam etdirərək 1995-ci ilin iyununda partiyanın gənclər təşkilatını - Yeni Azərbaycan Partiyasının Gənclər Birliyi adlı xüsusi qurumu təsis etmişdir.

Yarandığı gündən partiyanın Gənclər Birliyi çox aktiv fəaliyyət göstərərək geniş təşkilati işlər aparmış, Yeni Azərbaycan Partiyasının bütün rayon (şəhər) təşkilatlarında özünün yerli təşkilatlarını yaratmış və partiya ilə əlaqəli şəkildə fəaliyyət göstərmişdir.

Hal-hazırda partiya üzvü olan gənclər Yeni Azərbaycan Partiyası üzvlərinin 30,3 %-ni təşkil edirlər. Bu 48.282 nəfərə bərabərdir ki, onlar da partiyanın Gənclər Təşkilatında birləşərək fəaliyyət göstərirlər.

Yeni Azərbaycan Partiyasının Gənclər Birliyi respublikada fəaliyyət göstərən ən böyük gənclər təşkilatı olaraq ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında özünəməxsus rolunu oynayan təşkilatlardandır.

1995-ci ildə Yeni Azərbaycan Partiyasının Qadınlar Şurası yaradılmışdır. Hazırda bu şura partiya üzvlərinin 29,8 faizini özündə

birləşdirir. Başqa sözlə, Yeni Azərbaycan Partiyasının qadın üzvlərinin sayı 46.610 nəfərdən ibarətdir.

Bütün rayon (şəhər) təşkilatlarında olmasa da, partiyanın əksər yerli təşkilatında Yeni Azərbaycan Partiyası Qadınlar Şurasının yerli təşkilatları yaradılmış və müvəffəqiyyətlə fəaliyyət göstərir. Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, partiyanın Qadınlar Şurasında təşkilatlanma prosesi uğurla davam etməkdədir.

Yeni Azərbaycan Partiyası keçən 7 il ərzində təşkilatlanmış, güclənmiş və daim inkişaf etmiş, respublikanın ictimai-siyasi həyatında fəal iştirak etmişdir. Eyni zamanda qeyd etmək istəyirəm ki, keçən təşkilatlanma dövründə partiyamız bir neçə dəfə respublikamızın taleyində mühüm məsələ olan seçkilərdə iştirak etmişdir.

Açıq demək istəyirəm ki, seçkilərdə iştirak etməklə və keçən bütün seçkilərdən yüksək qələbə ilə çıxışla Yeni Azərbaycan Partiyası bir tərəfdən yeni təcrübə toplamış, seçki kampaniyasının məsuliyyəti qarşısında təşkilatlanma prosesini daha da sürətləndirmiş, digər tərəfdən və ən başlıcası isə öz gücünü, öz potensialını bütün dünyaya sübut etmişdir.

Yeni Azərbaycan Partiyası hakimiyyətə sivil yolla, seçki yolu ilə gəlməyin önəmsini qoymuşdur ki, bu da həm beynəlxalq aləm, həm də xalqımızın bütün sosial təbəqələri tərəfindən dəstəklənmişdir.

1993-cü ildə keçirilən prezident seçkilərində Yeni Azərbaycan Partiyası fəal iştirak edərək, Sədrimizin namizədliyinin irəli sürülməsi ilə bağlı Azərbaycanda vüsət almış ümumxalq təşəbbüsündə yaxından iştirak etmiş, imza toplanmasının, təbliğat kampaniyasının təşkilində, seçki dairələrinin işində, seçki məntəqələrinin, komissiyaların fəaliyyətində ciddi və nizamlı fəaliyyət göstərmişdir.

Bundan əlavə 1995-ci ildə yeni, çoxpartiyalı sistem əsasında keçirilmiş parlament seçkilərində fəal iştirak edən Yeni Azərbaycan Partiyası istər majoritar, istərsə də proporsional qaydada seçicilərin səsinin xeyli hissəsini qazanaraq parlamentdə böyük üstünlük əldə etmiş və bir daha demokratik seçki mədəniyyəti nümayiş etdirmişdir.

Parlament seçkilərində Yeni Azərbaycan Partiyası proporsional sistem üzrə 25 namizəd irəli sürülmüş və 19 deputat mandatı əldə etmiş, majoritar sistem üzrə isə yerlərin 50 faizdən çoxunu qazan-

mişdir. Ümumilikdə hal-hazırda Yeni Azərbaycan Partiyası 70 nəfər deputatla parlamentdə təmsil olunur ki, bu da bir daha xalqın Yeni Azərbaycan Partiyasına olan böyük rəğbət və inamının nəticəsi kimi dəyərləndirilə bilər.

1998-ci ildə keçirilən prezident seçkilərində də Yeni Azərbaycan Partiyasının böyük aktivlik nümayiş etdirməsi bir daha partiyanın ciddi nizam-intizam əsasında qurulan, dəqiq işlək mexanizminin olduğunu sübut etmişdir. Möhtərəm Heydər Əliyevin seçki qərargahı Yeni Azərbaycan Partiyasının mərkəzi qərargahında yerləşdirilmiş, onun namizədliyini irəli sürən, geniş xalq kütlələrini əhatə edən 13 təşəbbüs qrupunun fəaliyyəti bu mərkəzdən əlaqələndirilmişdir. Partiyanın rəhbərliyi, sırası üzvləri, ilk təşkilatlar seçki prosesində aktiv iştirak edərək Sədrimizin Azərbaycan ziyalılarından, geniş xalq təmsilçilərindən ibarət vəkillərlə, qərargah üzvləri ilə çiyin-çiyinə seçki kampaniyasında yüksək fəallıq nümayiş etdirmişlər. Nəticədə xalqın böyük əksəriyyətinin səsi ilə qələbə qazanılmışdır.

Bütün bu işlər Yeni Azərbaycan Partiyasının liderinə, onun yaratdığı partiya xalqın sevgisi, ziyalıların dərin hörmət və rəğbətindən və partiya üzvlərinin yetkin siyasi fəaliyyətinin nəticəsi kimi qiymətləndirilməlidir.

Dekabr ayının 12-də keçirilmiş yerli bələdiyyə seçkilərində də Yeni Azərbaycan Partiyası çox fəal iştirak etmiş, 12600 nəfər partiya üzvünün yerli özünüidarə orqanlarına namizədliyini irəli sürmüşdür. İndiyə qədərki seçkilərdə qələbə çalaraq böyük seçki təcrübəsi toplayan Yeni Azərbaycan Partiyasının bələdiyyə seçkilərində də qələbə çalacağına inanırıq.

Hesabat dövründə partiyanın qazandığı və əldə etdiyi uğurlardan, nailiyyətlərdən söz açarkən onun daxilində baş vermiş müəyyən mənfi təzahürləri və neqativ halları da qeyd etmək lazımdır.

İlk əvvəl bildirmək istəyirəm ki, keçən dövrdə partiya daxilində mövcud olan demokratik ab-havadan, fikir azadlığından, tənqid-özünütənqid üçün yaradılmış geniş şəraitdən heç də həmişə partiyanın təşkilatlanması, qüdrətlənməsi məqsədilə istifadə edilməmişdir. Bu vəziyyətdən bəzi partiya üzvləri şəxsi ambisiyaları üçün sui-istifadə etməyə çalışmışlar.

Belə hal xüsusilə Şəki, Binəqədi, Yevlax, Füzuli, Qusar, Dəvəçi, Ağdam rayon təşkilatları sədrlərinin təmsalında daha qabarıq olmuşdur. Partiyanın Nizamnaməsini ciddi surətdə pozaraq bu təşkilatların sədrləri partiyanın rəhbərliyi və partiya haqqında, dövlət idarəçiliyində irəli çəkilmiş partiya üzvləri haqqında əsassız, qərəzli və subyektiv mövqedən çıxış etmiş, onlar haqqında böhtan, uydurma şayiələr yaymış və beləliklə də həm partiyamızın, həm də dövlətimizin imicinə böyük zərbə vurmuşlar.

Bu şəxslərin və belə rayon təşkilatları sədrlərinin fəaliyyəti uzun müddət cəzasız qalsa da, 1999-cu ildə partiyanın I Qurultayına hazırlıq üzrə Təşkilat Komitəsi və İdarə Heyəti tərəfindən ciddi müzakirə olunmuş və onlar haqqında çox ciddi, prinsipial qərarlar qəbul edilmişdir.

Belə hallar mövcud olan rayon təşkilatı və bəzi ilk təşkilat sədrləri vəzifələrindən azad edilərək həmin rayonlarda yeni konfranslar keçirilmiş, yeni sədrlər seçilmişdir.

Qeyd etmək istəyirəm ki, bəzi rayonlarda baş verən belə neqativ hallar ayrı-ayrı ziyalıların, elm, təhsil, düşüncə adamlarının və bütövlükdə geniş xalq kütlələrinin partiya münasibətinə və ümumilikdə partiyanın boy artımına mənfi təsir etmişdir.

Partiya daxilində baş vermiş neqativ hallardan söhbət açarkən bir faktın da üzərində dayanmaq istəyirəm. Bu, Azərbaycanın bəzi rayonlarda mövcud olmuş partiya yerli təşkilat sədrləri ilə yerli İcra hakimiyyəti başçısı arasındakı münasibətlə bağlıdır. Belə ki, bəzi rayonlarda İcra hakimiyyətinin başçıları ilə partiyamın yerli təşkilat sədrləri arasında heç də hər zaman normal münasibət olmamış, birgə fəaliyyət təşkil edilməmişdir. Bəzən onlar arasındakı münasibətlər kəskin qarşıdurma səviyyəsinə çatmışdır.

Belə rayon təşkilatlarının sədrləri özlərini İcra Hakimiyyətinin başçılığına potensial namizəd kimi təəvvür etdiklərinə görə həmin rayonların İcra Hakimiyyəti başçılarının fəaliyyətini pozmağa, ona qarşı qərəzli mövqedən çıxış etməyə cəhd göstərmiş və sözsüz ki, əks tərəfdən də uyğun münasibətlə qarşılanmışdır. Nəticədə həm partiyanın nüfuzuna zərbə dəymiş, onun təşkilatı vəziyyəti zəifləmiş, həm də bu hal rayonda, partiyada ümumi ictimai-siyasi duruma öz mənfi təsirini göstərmişdir.

Eyni zamanda onu da qeyd etmək lazımdır ki, müəyyən rayonların İcra Hakimiyyətinin başçıları da Yeni Azərbaycan Partiyasına qarşı bəzən qərəzli mövqe tutmuş, yerli təşkilat sədrləri ilə olan soyuq münasibətlərinə görə bütövlükdə YAP-a pis münasibət bəsləmiş və partiyanın fəaliyyətinə süni maneələr yaratmışlar.

Neqativ hallar sırasında bir faktı da qeyd etmək yerinə düşərdi. Belə ki, Azərbaycanın bəzi rayonlarında rayon İcra Hakimiyyətinin başçıları, həm də YAP-ın rayon təşkilatlarının sədrləri olmuşlar. Belə rayonlarda doğrudan da partiya, onun siyasətinə sədaqətlə xidmət edən, onun sıralarını və təşkilati fəaliyyətini genişləndirən sədr-icra başçıları ilə yanaşı, partiya sadəcə özü üçün örtük yaratmaq, öz fəaliyyətsizliyini YAP sədrliyi ilə pərdələmək istəyən sədr- başçılar da mövcud olmuşdur. Bu da həmin rayonlarda partiyanın fəaliyyətinin müəyyən dövr ərzində yerində saymasına və yaxud zəifləməsinə səbəb olmuşdur.

Möhtərəm Sədrimizin İdarə Heyətinin üzvləri ilə görüşündə İcra Hakimiyyəti başçılarının YAP rayon təşkilat sədrləri kimi fəaliyyət göstərməsinin məqsədəuyğun olmadığını bildirən tövsiyələrindən sonra bu problem də aradan qaldırılmış və partiyanın bəzi geridə qalan rayon təşkilatlarında xüsusi canlanma baş vermişdir.

Hesabat dövründə partiyanın fəaliyyətini ümumilikdə qənaətbəxş, hazırkı mərhələdə isə yüksək qiymətləndirmək olar. Şübhəsiz ki, I Qurultay Yeni Azərbaycan Partiyasının yeni yüksəliş mərhələsi olacaq və qurultaydan sonra partiya xeyli inkişaf edəcəkdir. Yeni Azərbaycan Partiyası Heydər Əliyevin siyasi məktəbidir. Onun siyasi baxış və ideyaları əsasında yaranan bu məktəbdən hər bir şəxs, hər bir vətəndaş bəhrələnməlidir. Bütün bu neqativ hallar partiyanın maddi-texniki bazasının zəif olması faktoru da daxil olmaqla təşkilatlanma prosesinə müəyyən qədər mənfi təsir göstərsə də, partiyamızda bütövlükdə təşkilatlanmaya, inkişafa ciddi təsir göstərə bilməmişdir.

Partiyamızın beynəlxalq əlaqələri bütövlükdə zəif olsa da respublikamızın hüduqlarından kənarda fəaliyyət göstərən ictimai və siyasi təşkilatlarla əlaqələr yaratmaq və ölkəmizdə aparılan siyasi, iqtisadi, sosial islahatlar, demokratik dünyəvi və hüquqi dövlət quruculuğu həqiqətlərini dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq istiqamətində müəyyən işlər görülmüşdür. Partiyamızın Türkiyə, Ukrayna, Gürcüstan, Rusiya,

Böyük Britaniya, Fransa, Almaniya, ABŞ və digər ölkələrin siyasi təşkilatları ilə əlaqələri yaranmaqdadır.

Bundan əlavə, YAP-ın bir çox nümayəndələri bir sıra beynəlxalq qeyri-hökumət qurumlarının təşkil etdiyi beynəlxalq konfranslarda, simpoziumlarda, dünya demokratiyası və müxtəlif siyasi sistemlər haqqında biliklərə yiyələnmək məqsədi ilə təşkil olunmuş bir çox kurslarda iştirak etmişlər.

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Xalqına və Vətəninə xidmət edən hər bir kəs cəmiyyətdə milli barışığı əsas götürməlidir. Möhtərəm Heydər Əliyevin bəyan etdiyi kimi, xalqımızın birliyi gələcək uğurlarımızın təməlidir. Son illərdə bu günkü iqtidarın böyük səyləri nəticəsində cəmiyyətimizdə sivil, konstruktiv siyasi mübarizə bərqərar olmuşdur. Bu, Azərbaycan demokratiyasının ən böyük uğuru və qazancıdır. Yaxın keçmişimizdə bir sıra siyasi qüvvələr zorakılıq metodlarına əl ataraq Azərbaycan Prezidentinə, Azərbaycan dövlətçiliyinə və Azərbaycan xalqına qarşı çox günahlar işlətməmiş, qeyri-qanuni, qeyri-Konstitusion yollarla mübarizə aparmışlar. Lakin bu qüvvələr cəmiyyətimiz tərəfindən qəbul olunmamış, milli tariximizə qayda-qanunlara, dövlətçiliyə, demokratiyaya və öz xalqına qarşı çıxış etmiş qüvvələr kimi daxil olmuşdur.

Biz, yeni müstəqil və demokratik Azərbaycan uğrunda mübarizəyə qoşulan yeni azərbaycanlılar bu gün bütün siyasi qüvvələrlə, ictimai qurumlarla, kütləvi informasiya vasitələri ilə əməkdaşlıq edir, onları ümummilli amallar ətrafında birləşdirməyə, istiqamətləndirməyə çalışırıq. Yeni Azərbaycana yol yalnız milli barışıqdan və vətəndaş həmrəyliyindən keçir. Bunu ölkəmizdəki hər bir siyasi partiya, ictimai qurum, hökumət və qeyri-hökumət təşkilatı dərk etməli və bu istiqamətdə fəaliyyət göstərməlidir.

Eyni zamanda biz bu gün bir daha bəyan edirik ki, Yeni Azərbaycan Partiyası öz mübarizliyini gücləndirərək Azərbaycanın müstəqilliyinə, dövlətçiliyinə və Prezidentinə xəyanət edən hər bir qüvvəyə qarşı amansız mövqe tutacaqdır.

Hörmətli xanımlar və cənablar!

Bəşəriyyət XXI əsrin astanasındadır. Başa vurmaqda olduğumuz XX əsr istər dünya miqyasında, istərsə də Azərbaycanda baş vermiş

hadisələrin mürəkkəbliyi, əhəmiyyəti və bir sıra hallarda fəvqəladə olması ilə əvvəlki dövrlərdən kəskin şəkildə fərqlənir. XX əsr iki cahan savaşı, elmi-texniki tərəqqi, nüvə texnologiyasının, mürəkkəb kompüter sistemlərinin mənimsənilməsi, bir sıra müstəmləkə imperiyalarının süqut etməsi, milli dövlətlərin təşəkkülü prosesinin güclənməsi, problemlərin qloballaşması və s. bu kimi mühüm səciyyə kəsb edən xüsusiyyətləri ilə tarixə qovuşmaqdadır.

Bu əsr Azərbaycan xalqının tarixinə də xüsusi səhifələr yazmışdır. Əsrin əvvəllərində müstəqilliyini əldə edən xalqımız bözi subyektiv və obyektiv səbəblər üzündən onu qoruyub saxlaya bilmədi.

XX əsrin sonlarında tarixi və milli nemətimiz olan müstəqilliyimizə təkrarən qovuşmuşuq. İndiki nəslin ən ümdə vəzifələrindən biri əldə etdiyimiz müstəqilliyimizi qorumaq, qüdrətli, güclü, hüquqi və dünyəvi Azərbaycan dövlətini qurmaq, beynəlxalq aləmdə onun layiqli yer tutmasını təmin etmək, Azərbaycan xalqına dinc, firavan həyat şəraiti yaratmaq, iqtisadi, siyasi, mədəni həyatın bütün sahələrində ölkəmizin tərəqqisinə və milli inkişafına nail olmaqdır.

Bütün bu vəzifələr və onların reallaşması ilə bağlı partiya fəaliyyətinin əsas istiqamətləri qurultay nümayəndələrinə paylanmış partiya proqramında geniş əksini tapmışdır. Bunun üzərində çıxış edənlər yəqin ki, ətraflı dayanacaqlar.

Mənim çatdırmaq istədiyim odur ki, bütün bu məqsədlərə çatmaq üçün partiyamız xalqımızın ümummilli lideri, Heydər Əliyevin siyasi təcrübəsinə, idarəetmə taktikasına və yenilməz iradəsinə, onun müəyyən etdiyi inkişaf konsepsiyasının ümumxalq dəstəyinə arxalanır. XX əsrin üçdə birini milli lider və rəhbər kimi millətə xidmət edən Heydər Əliyevə xalqın inamı və etimadı əbədidir. 1998-ci il 11 oktyabr prezident seçkiləri və həmin seçkilərdə xalqın mütləq əksəriyyətinin Heydər Əliyevə səs verməsi, bu illərdə həmişə, istənilən çətin anda, təhlükəli məqamlarda onu birmənalı dəstəkləməsi buna bariz nümunələrdən biridir.

Yeni Azərbaycan Partiyası ümummilli, ümumxalq partiyası kimi cəmiyyətin ən yetkin, ən hazırlıqlı, intellektli, milli və dövlətçilik təfəkkürlü insanlarını öz tərkibində birləşdirərək Azərbaycanın bu günü və sabahı üçün ləyaqətlə, şərəflə çalışır.

Partiyanın təməl prinsipləri, vəzifələri və fəaliyyətinin əsas istiqamətləri xalqımız və dövlətimiz qarşısında duran tələpəli məsələlər üzərində köklənmişdir. Bu məsələlərin həlli üçün partiyanın bütün imkanları və ən əsası möhkəm əzmi və iradəsi vardır.

Sıralarımızda müstəqil Azərbaycanın təməlini qoyan, onun dövlətçilik sütunlarını ucaldan, möhtərəm sədrimizin dövlət idarəçilik və siyasi məktəbini keçmiş, təcrübəli, sınaqdan çıxmış silahdaşlarla yanaşı, on minlərlə saf, əqidəli, möhkəm iradəli, intellektli, milli ruhlu gənclər təmsil olunur. O gənclər ki, sabah, XXI əsrdə dövlətçilik və idarəçilik estafetini bizdən alacaq və dövlətimizi, xalqımızı daha da irəli aparacaqdır.

1998-ci ilin noyabr ayında partiyamızın 6 illik yubileyində möhtərəm sədrimizin YAP haqqında dediyi sözləri bir daha diqqətinizə çatdırıram: "Yeni Azərbaycan Partiyasının böyük gələcəyi vardır. Çünki ötən altı ildə bu partiya vətəndaşlarımıza və bütün dünya ictimaiyyətinə sübut etdi ki, o siyasi fəaliyyət göstərməyə, Azərbaycanın tələpəli məsələlərini həll etməyə qadir partiyadır. Azərbaycan xalqının tələyi ilə əlaqədar olan məsuliyyəti öz üzərinə götürüb daşıya bilən bir partiyadır. Ona görə də Yeni Azərbaycan Partiyası yaşayacaq, inkişaf edəcək, xalqımızı, müstəqil dövlətimizi xoşbəxt gələcəyə aparacaqdır".

Partiyamızın liderinə və qurucusuna bütün qurultay nümayəndələri adından bəyan edirəm ki, bəli, Möhtərəm Sədr! Yeni Azərbaycan Partiyası doğrudan da yaşayacaq və nöinki təkcə yaşayacaq, cəmiyyət zamanda Azərbaycan xalqını yaşadacaq və tərəqqiyə qovuşduracaq!

O Sizin adınızı, böyük, cəhanşümul ideallarınızı, xalqımızla bağlı bütün istək və arzularınızı daim yaşadacaq, daim qoruyacaq!

O Sizin əsasını qoyduğunuz müstəqil Azərbaycanı yaşadacaq, başladığımız milli intibahı, bütün dünya azərbaycanlılarının milli birliyini başa çatdıracaq, respublikamızda yaşayan bütün xalqlara, millətlərə, dilindən, dinindən, etnik mənsubiyyətindən asılı olmayaraq bütün xalqlara xoşbəxtlik, firavanlıq bəxş edəcək. Dilimizin, torpağımızın, yurdumuzun və dövlətimizin müqəddəs adı olan — Azərbaycanı, Sizin ən əziz və ən doğmanız olan Vətəni, bir daha deyirəm, Azərbaycanı yaşadacaq! Azərbaycansız, Vətənsiz — Yeni Azərbaycan da, yeni azərbaycançılar da mövcud ola bilməz.

Yeni Azərbaycan Partiyası ona görə yaşayacaq və yaşadacaq ki, o özü bir canlı həyatdır. Bu həyatı Siz yaratmışınız. Onun torpağını, suyunu xalqın istək və arzusundan, qayğı və problemlərindən götürmüşünüz. Siz xalqla, insan həyatı ilə nəfəs alan, ürəyi xalqın nəbzi ilə birgə döyən bir övlad yaratmışınız. Bu övladı xalqa, Vətənə Siz bəxş etmişiniz, təməlini sağlam amallar üzərində, Siz qurmuşunuz, möhtərəm Sədr!

Partiyanın qurultayda qəbul ediləcək yeni fəaliyyət proqramı onun sabaha hansı amalla getdiyini, hansı vəzifə və məqsədlərlə yaşadığını, taleyüklü məsələləri necə həll edəcəyini aşkar göstərir. Bütün bunlar da yalnız və yalnız möhtərəm Sədrimiz, Sizin, müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarının, Azərbaycan intibahının banisinin, Azərbaycan xalqının milli liderinin tərəqqi və inkişaf yoludur.

Yaşasın, müstəqil, demokratik Azərbaycan dövləti, bu dövləti quran, yaşadan və gələcəyə apararı Heydər Əliyev və onun ümum-milli, ümumxalq Partiyası!

Sağ olun. *(Alqışlar)*

"Gənc Heydərçilər" salona daxil olurlar. Onlar Heydər babanı və qurultay iştirakçılarını mahnı və şeirlə qarşılayırlar.

Siz ana torpağımın
Bükülməyən qolusuz.
Siz azəri elinin
Günəşsiz, nurusuz.
Sizə hünər dilərik,
Biz gənc Heydərçilərlik!

Siz ən yüksək ad almış,
Siz — alınmaz qalamız,
Ey dünyada tanınmış
Əziz, doğma babamız.
Sizə zəfər dilərik,
Biz gənc Heydərçilərlik!

Siz bu əsrin qalibi,
Yeni əsrin yolusuz.
Ey azadlıq çarçısı,
Ululardan ulusuz.
Sizə uğur dilərik,
Biz gənc Heydərçilərlik!

Sədr: Möhtərəm sədr! İndi işə qurultayın gündəliyində duran ikinci məsələnin müzakirəsinə başlayırıq. Yeni Azərbaycan Partiyasının Nizamnamə və Proqramına dəyişiklik və əlavələr olunması barədə məruzə etmək üçün YAP sədrinin müavini Siruz Təbrizliyə söz verilir.

S.X.Təbrizli — mətbuat və informasiya naziri, YAP sədrinin müavini:

Zati-aliləri, möhtərəm Prezident!

Hörmətli sədarət!

Əziz qurultay nümayəndələri və qonaqlar!

Qurultaya hazırlıq və qurultayqabağı konfransların keçirildiyi mərhələdə Yeni Azərbaycan Partiyasının Nizamnaməsinə və Proqramına ediləcək düzəlişlər barədə təklif və mülahizələrin ümumiləşdirilməsi məsələsi İdarə Heyətində və Siyasi Şurada müzakirə olunmuş, layihəyə əlavələrlə bağlı xüsusi işçi qrupu yaradılmışdır. Verilmiş təkliflər xüsusi məsələ kimi bütün rayon, şəhər konfranslarının gündəliyinə çıxarılmış, partiya üzvlərinin yüzlərlə təklifi, əlavəsi nəzərə alınmışdır.

Daxil olmuş təklif və rəyləri ümumiləşdirmək, sistemləşdirmək və qurultayın müzakirəsinə çıxarmaq üçün partiyanın I qurultayını hazırlayan Təşkilat Komitəsinin tərkibində yaradılmış xüsusi işçi qrupu keçən müddətdə, yəni son bir neçə ayda geniş fəaliyyət göstərmişdir.

İşçi qrupuna yerli partiya təşkilatlarından, partiyanın İdarə Heyəti və Siyasi Şurası üzvlərindən, ayrı-ayrı partiya üzvlərindən 182 təklif, mülahizə və rəy daxil olmuşdur. Ayrı-ayrı partiya üzvlərinin mətbuat səhifələrində dərc etdirdiyi 26 təklif, rayon təşkilatlarının konfransları tərəfindən işçi qrupuna göndərilmiş 68 təklif, partiya üzvlərinin yazılı şəkildə göndərdikləri 26 təklif, Siyasi Şura, İdarə Heyəti və Nəzarət-təftiş qrupunun nümayəndələri tərəfindən müxtəlif iclaslarda səslənmiş 34 təklif, YAP mərkəzi aparatı tərəfindən təqdim olunmuş 28 təklif işçi qrupu tərəfindən toplanmış, təhlil edilmiş və yeni layihədə nəzərə alınmışdır. Həmin təkliflər partiyanın həm Nizamnaməsinə, həm də Proqramına əlavə və dəyişikliklər edilməsini nəzərdə tutur.

Təkliflər xarakterinə görə həm təşkilati, həm hüquqi, həm də ideya-siyasi əhəmiyyətli dəqiqləşdirmələrdən, xüsusi maddə və bəndlərdən, bölmə və fəaliyyət istiqamətləri ilə bağlı düzəlişlərdən ibarətdir. Bu təkliflərdən daha çoxu partiyanın məqsəd və vəzifələrinə, həmin vəzifələrin həyata keçirilməsi ilə bağlı fəaliyyət istiqamətlərinə, partiyanın hüquqi statusuna, əmlakına və təşkilati quruluşuna aiddir.

İşçi qrupu hər bir təklifi, rəyi və mülahizəni öyrənmiş, onları qruplaşdırmış və nəzərdə tutulan dəyişiklikləri İdarə Heyəti, Siyasi Şura üzvləri və partiya rəhbərliyi ilə müzakirə etmişdir. Ümumi fikir ondan ibarət olmuşdur ki, işçi qrupunun Nizamnamə və Proqrama təklif etdiyi düzəlişlər Yeni Azərbaycan Partiyasının Nizamnamə və Proqramına əlavə edilsin, ümumi layihə qurultay nümayəndələrinə paylansın. Qurultayda səslənən təklif və mülahizələr də nəzərə alınmaqla işçi qrupu bu sənədi bir daha təkrar nəzərdən keçirsin və beləliklə, qeydiyyat üçün Ədliyyə Nazirliyinə təqdim etsin.

Nizamnamə və Proqrama edilmiş düzəliş və dəyişikliklər ümumiləşmiş şəkildə aşağıdakı kimi aparılmışdır:

1. Nizamnamənin "Partiyanın məqsəd və vəzifələri" bölməsində hazırkı dövrdə partiya qarşısında duran məqsəd və vəzifələrdə dəqiqləşmələr aparılmış, Azərbaycan dövlətinin, müasir dünyanın inkişafından, irəli gələn və partiyanın fəaliyyətinə öz təsirini göstərən mühüm strateji və cari məsələlər nəzərə alınmışdır.

2. Partiyanın təşkilati məsələləri və hüquqi statusu ilə bağlı müdələrdə bəzi düzəliş və dəyişikliklər aparılmışdır. Ən əvvəl, partiyanın ən ali orqanları olan qurultayın, Siyasi Şuranın, İdarə Heyətinin fəaliyyət dairəsi və səlahiyyətləri ilə bağlı bəzi dəqiqləşmələr aparılmış, keçən müddətdə praktiki fəaliyyətimizdə rastlaşdığımız müsbət və mənfi hallar ümumiləşdirilərək nəzərə alınmışdır.

Partiyada yeni mühüm bir post — icra katibliyi postu təsis edilmiş, ona partiyanın operativ idarəçiliyi, partiyanın mərkəzi aparatının formalaşdırılması və ona rəhbərlik, yerli təşkilatların icra aparatlarının işinin əlaqələndirilməsi və partiya fəaliyyəti ilə bağlı sair mühüm səlahiyyət və funksiyalar ayrılmışdır. "İcra katibi və onun səlahiyyətləri" maddəsi Nizamnaməyə xüsusi bənd kimi əlavə edilmişdir.

Bundan başqa, partiyanın digər təşkilati məsələləri — hüquqi statusu və əmlak vahidləri ilə bağlı Nizamnamədə mövcud olan müdələlər dəqiqləşdirilmiş, həm Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının, qanunvericiliyinin tələbləri, həm də keçən illərdə bizim rastlaşdığımız, praktiki təcrübədən irəli gələn bir çox məsələlər nəzərə alınmışdır.

Daha çox dəyişiklik partiyanın fəaliyyət proqramında aparılmışdır.

Qurultay nümayəndələrinə məlum olduğu kimi, 1992-ci ildə Yeni Azərbaycan Partiyası yarananda həm respublikamızda mövcud ictimai-siyasi, iqtisadi və sosial durum indikindən fərqlənirdi, həm hakimiyyət, siyasi partiyalar və cəmiyyət münasibətləri başqa məcrada inkişaf edirdi, həm də Azərbaycanın beynəlxalq vəziyyəti və bundan irəli gələn vəzifələr tamamilə fərqli idi. Odur ki, həmin vaxt bizim qəbul etdiyimiz proqram, fəaliyyət istiqamətləri və prinsipləri, strateji və cari vəzifələr sözsüz ki, indikindən çox-çox fərqli idi.

Bir faktı da vurğulayıram ki, o zaman YAP iqtidar və hakimiyyət partiyası deyildi. Sözsüz ki, bu da partiyanın o zamankı proqramının həm xarakterini, həm də məqsəd və vəzifələrini fərqli edirdi.

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Sizin diqqətinizə və müzakirənizə təqdim olunan partiya Proqramı Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyətinin yaxın illər üçün əsas prinsip və istiqamətlərini, ölkəmizdə və respublikamızdan kənarda cərəyan edən proseslərə siyasi və konseptual baxışlar sistemini, partiya fəaliyyətinin əsas məqamlarını əks etdirmişdir.

Proqram partiyanın geniş mütəxəssis potensialından istifadə edilməklə, sədrimiz möhtərəm Heydər Əliyevin yaxından iştirakı və bilavasitə rəhbərliyi ilə ərsəyə gəlmişdir. Bu Proqramda partiya keçilmiş yola ümumi qiymət vermiş, ölkəmiz və partiyamız qarşısında duran vəzifələrə siyasi və konseptual baxış nümayiş etdirmiş və onların həlli ilə bağlı partiya fəaliyyətinin əsas istiqamətlərini, məqsədini, vəzifələrini, metod və vasitələrini təklif etmişdir.

Proqram Azərbaycanın müstəqil dövlətçiliyini, milli təhlükəsizliyini, ərazi bütövlüyünü və Dağlıq Qarabağ probleminin həllini, ölkəmizin iqtisadi, siyasi, sosial və mədəni inkişafının bütün cəhətlərini nəzərə almış və partiyanın fəaliyyət müstəvisinə salmışdır.

Hesab edirəm ki, qurultay nümayəndələri partiyanın Nizamnamə və Proqram layihələri ilə yaxından tanış olublar və öz çıxışlarında bu məsələyə hərtərəfli münasibət bildirəcəklər.

Bu Proqramın qəbul edilməsi təkcə Yeni Azərbaycan Partiyasının gələcək fəaliyyətinə, onun cəmiyyətimizdəki yerinə və roluna deyil, eyni zamanda Azərbaycan dövlətinin, Azərbaycan cəmiyyətinin də həyatına öz təsirini göstərəcəkdir. Çünki Yeni Azərbaycan Partiyası iqtidar və hakimiyyət partiyası olaraq xalqımızın istəyi və təşəbbüsü ilə yaranmış, onun yaxından iştirakı ilə təşkilatlanmış və dəstəyi ilə ümummilli, tələpəli məsələlərin həllində iştiraka cəlb edilmişdir.

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra ölkəmizdə onlarca siyasi partiya yaradılmışdır. Dənılmaz bir həqiqət var ki, bu çoxsaylı partiyalar içərisində öz Nizamnamə və Proqramını reallaşdırmaq, onu həyata keçirmək imkanını məhz Yeni Azərbaycan Partiyası əldə etmiş, edir və bundan sonra da edəcəkdir. Ona görə ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının lideri böyük Heydər Əliyev həm də Azərbaycan xalqının ümummilli lideridir.

Eşq olsun belə liderə!

Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədr: Hörmətli sədr və qurultay iştirakçıları! qurultayın qətnaməsinin hazırlanması, habelə YAP-ın Nizamnamə və Proqramına dəyişiklik və əlavələr olunması ilə əlaqədar verilən təkliflər üzərində iş aparılması üçün Redaksiya komissiyasının seçilməsi təklif olunur. Təklifi səsə qoyuram.

Etiraz edən, bitərəf qalan yoxdur.

Redaksiya komissiyasına aşağıdakı yoldaşların seçilməsi təklif olunur:

Həsənov Əli

Əsgərov Ağabəy

Salahlı Səyyad

Rəhimzadə Vüqar

Mirzəzadə Aydın

Qocayev Xeyrəddin

Səfərov Eldar

Səsə qoyuram.

Etiraz edən, bitərəf qalan varmı?

Yoxdur. Təklif qəbul olunur.

İndi isə gündəliyin üçüncü məsələsi — YAP Mərkəzi Nəzarət-Təftiş Komissiyasının fəaliyyəti barədə məruzə etmək üçün partiyanın İdarə Heyətinin üzvü, Milli Məclisin komissiya sədri Kərim Kərimova söz verilir.

K.Kərimov — YAP-ın İdarə Heyətinin üzvü:

Möhtərəm sədr!

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranmasından 7 ildən artıq vaxt keçir. Tarix baxımından qısa müddət olsa da, ötən 7 il Yeni Azərbaycan Partiyasının həyatında, inkişafında, müstəqil, suveren Azərbaycan dövlətinin qurulmasında, möhkəmlənməsində və dünya dövlətləri arasında özünə layiq yer tutmasında uğurlu illər olmuşdur.

Xalqımızın əvəzsiz lideri cənab Heydər Əliyevin xalqın tələbi ilə ikinci dəfə hakimiyyətə qayıdıqdan sonra Azərbaycanda vətəndaş müharibəsinə qısa zamanda son qoyuldu, Azərbaycanın kiçik dövlətlərə parçalanması məqsədini güdən etnik-separatçı meyillərin qarşısı alındı, Ermənistan işğalçıların hərəkətlərinə layiqli cavab verildi, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə birdəfəlik ədalətli həllinə qədər atəşkəs elan olundu. Bir sözlə dünyanın siyasi xəritəsindən Azərbaycanın bir dövlət kimi silinməsi təhlükəsinin qarşısı alındı.

Əldə olunmuş möhkəm ictimai-siyasi sabitlik şəraitində ötən illər Azərbaycanda demokratiyanın inkişafı, hüquqi, demokratik, sivil dəyərlərə söykənən dövlət quruculuğu istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirilmiş, müstəqil dövlətimizin yeni Konstitusiyası qəbul edilmişdir. Bu dövrdə ölkəmizin vətəndaşlarının həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması, dağılmış iqtisadiyyatın bərpası, bütövlükdə cəmiyyətin bütün sahələrinin inkişafı üçün mühüm sosial, siyasi, iqtisadi islahatların keçirilməsinə başlanmış, möhtərəm Prezidentimiz, partiyamızın sədri cənab Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə aparılan bu islahatların müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilməsi sahəsində mühüm uğurlar qazanılmışdır. Ötən dövrdə Azərbaycan

xalqının xoşbəxt gələcəyi, müstəqil dövlətimizin qüdrətli sabahı naminə bir sıra böyük müqavilələr imzalanmışdır.

Yeni Azərbaycan Partiyası xalqımız və dövlətimiz üçün bütün taleyüklü proseslərdə partiyamızın sədri möhtərəm cənab Heydər Əliyevin yaxın köməkçisi və silahdaşı olmuşdur.

YAP-ın Nəzarət-Təftiş Komissiyası öz fəaliyyətində möhtərəm cənab Heydər Əliyevin göstərişlərini, partiya Nizamnaməsinin tələblərini, partiyanın Siyasi Şurası tərəfindən təsdiq olunmuş əsasnaməni həmişə rəhbər tutmuşdur. Komissiya partiyanın ideya-siyasi və təşkilati işinin yaxşılaşdırılmasına, onun maddi bazasının yaradılmasına, partiya üzvlərinin fəallığının və intizamının daha da yüksəldilməsinə, həmçinin Nizamnamədə göstərilmiş digər mühüm vəzifələrə əməl edilməsinə çalışmışdır.

Komissiya partiyanın mərkəzi aparatında, rayon (şəhər) təşkilatlarında məktub, ərizə və şikayətlərə baxılmasına və vətəndaşların partiya üzvlüyünə qəbulu məsələlərinə diqqət yetirmişdir. Partiyanın maliyyə işi mütəmadi təftiş olunmuş, büdcə vəsaitinin təyinatı üzrə düzgün xərclənməsinə nəzarət edilmiş, üzvlük haqqının ödənilməsi və toplanmış üzvlük haqları barədə hesabat verilməsinə nəzarətin təşkilinə xüsusi fikir verilmişdir.

Nəzarət-təftiş komissiyası hesabat dövründə partiyanın mərkəzi aparatında və rayon (şəhər) təşkilatlarında partiya üzvlərinin, partiya tərəfdarlarının, eləcə də digər vətəndaşların məktublarına, şifahi müraciətlərinə baxılması və konkret tədbirlər görülməsi işini xüsusi nəzarətdə saxlamışdır.

Yeni Azərbaycan Partiyasına ünvanlanmış məktub və müraciətlərdə vətəndaşlar möhtərəm Prezidentimiz cənab Heydər Əliyevin daxili və xarici siyasətini tam dəstəklədiklərini bildirirlər.

Bununla belə, həmin məktub və müraciətlərin müəllifləri yerlərdə baş verən bir sıra qanun pozuntularından, iqtisadi islahatların gedişində, xüsusilə aqrar islahatların aparılmasında buraxılmış səhvlərdən, yol verilən nöqsanlardan, ərizə və müraciətlərə vaxtında cavab verilməməsindən şikayətlənirlər. Yerlərdə bir çox hallarda şikayətlərə obyektiv baxılmadığından vətəndaşlar eyni məzmunlu şikayətləri yuxarı təşkilatlara, mərkəzi hakimiyyət orqanlarına göndərmək məcburiyyətində qalmışlar.

Nizamnaməyə görə, partiya həyatına aid müraciətlərə ilk təşkilatlardan başlamış partiyanın ali orqanına qədər bütün səviyyələrdə baxılır. Partiyaya aid olmayan ərizə və müraciətlər isə müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına və digər təşkilatlara göndərilir. Onların bəziləri lazımi hallarda nəzarətə götürülür. Şübhəsiz ki, şikayətlərin hamısını təmin etmək mümkün deyildir. Lakin şikayətçiye bütün hallarda qayğı ilə yanaşmaq lazımdır.

Şikayət və müraciətlərə baxılması YAP-ın Suraxanı, Gəncə, Naxçıvan, Qax, Səbail, Nəsimi, Yasamal, Qaradağ və digər rayon təşkilatlarında daha yaxşı təşkil edilmişdir.

Məktub, ərizə və şikayətlərə baxılmasında, vətəndaşların dinlənilməsində və onlara kömək göstərilməsində YAP-çı millət vəkllərinin və dövlət orqanlarında çalışan partiya üzvlərinin işini təqdirəlayiq hesab etmək olar.

Yeni Azərbaycan Partiyasının Nəzarət-təftiş komissiyası əsasnaməyə görə digər vəzifələrlə bərabər, partiyanın təşkilatlanma prosesinə də nəzarəti həyata keçirir. Hesabat dövründə təşkilatlanmanın vəziyyəti, ümumiyyətlə, qənaətbəxş hesab edilə bilər. 1999-cu ilin dekabrın 1-nə olan məlumata görə YAP-ın 81 rayon (şəhər) təşkilatı və 159.556 üzvü vardır. Hesabat məruzəsində bu barədə geniş bəhs edildi.

Partiyanın ideya-siyasi və təşkilati işlər sahəsində uğurlarından danışb, nöqsanlar haqqında susmaq olmaz. Partiyamızın sədri möhtərəm cənab Heydər Əliyev Nizamnamə tələblərinə uyğun olaraq partiyadaxili demokratiyaya, tənqid və özünütənqid prinsiplərinə dönmədən əməl edilməsini rəhbər orqanlar qarşısında həmişə bir vəzifə borcu kimi qoymuşdur. Lakin aparılan yoxlamalar göstərmişdir ki, bu tələblər heç də həmişə lazımi səviyyədə yerinə yetirilməmişdir.

Partiyanın təşkilatlanması prosesində ayrı-ayrı rayonlarda bir sıra ciddi nöqsanlar olmuşdur. Məsələn, Füzuli rayon təşkilatında partiyaya qəbul məsələsində ciddi nöqsanlara yol verilmiş, nüfuzlu rayon ziyalıların partiyaya daxil olması süni şəkildə ləngidilmişdir. Bu rayonda 1700 nəfərin partiyaya daxil olmaq haqqında ərizələrinə uzun müddət baxılmamışdır. Yalnız partiyanın mərkəzi aparatının işə müdaxiləsindən sonra göstərilən nöqsanlar aradan qaldırılmışdır.

Partiyaya əngəl törədən istər ilk təşkilatların, istərsə də rayon (şəhər) təşkilatlarının sədrlərinə bir daha xatırlatmaq istərdik ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradıcısı, sədri möhtərəm cənab Heydər Əliyevin ideyalarına, onun işinə sədaqət, YAP-ın Proqram və Nizamnamə tələblərinə əməl olunması partiya qəbulun yeganə meyarı sayılmalıdır. Partiyaya qəbul məsələsində şəxsi mülahizələrə və subyektivliyə yol vermək olmaz.

Ağstafa, Samux, Füzuli, Qusar, Dəvəçi, Balakən, Şəki, Binəqədi, Ağdam, Yevlax rayon təşkilatlarının işində də çoxlu nöqsanlar olmuşdur. Adı çəkilən rayon təşkilatlarından Samux, Dəvəçi və Ağdam təşkilatlarının sədrləri üzüdünlük, əqidəsizlik nümayiş etdirmişlər. Ağstafa, Binəqədi, Şəki, Füzuli, Yevlax rayon təşkilatlarının sədrləri isə Nizamnamə tələblərini kobud surətdə pozduqlarına və işdə yol verdikləri nöqsanlara görə tutduqları vəzifələrdən uzaqlaşdırılmışlar.

Bəhs edilən rayonların da bəzilərində hesabat dövründə boy artımı yüksələn xotlə inkişaf etməmişdir. Bu vəziyyət heç də o rayonlarda əhəlinin ictimai-siyasi fəallığının azalması, yaxud partiyaamızın nüfuzunun aşağı düşməsi kimi qiymətləndirilə bilməz. Bu, ilk növbədə rayon təşkilatlarının, onların şuralarının, idarə heyətlərinin, xüsusilə onun sədrlərinin bacarıqsızlığının, kollektivdə, rayonda sağlam mənəvi-psixoloji iqlim yarada bilməməsinin nəticəsidir. Odur ki, bu rayonların təşkilat sədrləri işlərində yol verdikləri nöqsanlara görə tutduqları vəzifələrdən uzaqlaşdırılmışlar.

Hesabatda göstərildiyi kimi, bəzi rayonlarda, xüsusilə Füzuli, Şəki, Binəqədi rayonlarında partiya təşkilatları daxilində sağlam münasibətlər yaradılmamış, hətta intriqa halları mövcud olmuşdur. Bu səbəbdən bəzi rayon təşkilatları hətta dağılmaq dərəcəsinə gəlib çatmışdır. Belə rayonlardan partiya üzvləri mərkəzi aparatı şikayət etmişlər. Rayon təşkilatlarında aparılan yoxlamaların nəticəsinə uyğun olaraq partiyanın İdarə Heyəti həmin rayon təşkilatları barədə müvafiq qərarlar qəbul etmişdir.

Görülən tədbirlər adları çəkilən rayon təşkilatlarında öz müsbət nəticələrini vermiş, ötən dövr ərzində yeni seçilən sədrlər, rəhbər orqanlar məqsədyönlü təşkilatçılıq işi aparmış, ilk təşkilatların, partiya üzvlərinin sayını xeyli artırmışlar. Bu uğurlar həm də rayon partiya təşkilatlarının yerli icra hakimiyyəti orqanları ilə sağlam əlaqələrinin nəticəsidir.

Hesabat dövründə Şəki, Yevlax, Ağstafa, Binəqədi, Ağdam, Qusar rayon təşkilatları tərəfindən yerli icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətinə aid təsərrüfat, kadr məsələlərinə müdaxilə halları olmuş, bəzi hallarda partiya təşkilatları icra hakimiyyəti başçısına qarşı mətbuatda əsassız və qərəzli bəyanatla çıxış etmişlər. Bu cür hərəkətlər yolverilməzdir və partiya rəhbərliyi belə halların qarşısını qətiyyətlə almaq əzmi nümayiş etdirmişdir.

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Hesabat dövründə Nəzarət-toftiş komissiyası mərkəzi aparatın işlər idarəsi ilə birlikdə partiya büdcəsinin icrasına və maliyyə intizamına əməl olunmasına ciddi nəzarət etmişdir. Büdcə vəsaiti təyinatlara uyğun surətdə düzgün və məqsəduyğun şəkildə xərclənir.

Partiya büdcəsinin gəlir və xərcləri aşağıdakı məbləğlərdə olmuşdur (məbləğlər yuvarlaq, milyon manatla göstərilir):

1993-cü il: gəlir-5,4 milyon manat; xərclər - 1,7 milyon manat; qalıq - 3,7 milyon manat.

1994-cü il: gəlir - 9,9 milyon manat; xərclər - 8,1 milyon manat; qalıq - 5,5 milyon manat.

1995-ci il: gəlir- 76,4 milyon manat; xərclər- 39,6 milyon manat; qalıq - 42,4 milyon manat.

1996-cı il: gəlir - 86,7 milyon manat; xərclər - 102,4 milyon manat; qalıq - 26,7 milyon manat.

1997-ci il: gəlir - 108,3 milyon manat; xərclər - 124,6 milyon manat; qalıq - 10,3 milyon manat.

1998-ci il: gəlir - 132,3 milyon manat; xərclər - 125,3 milyon manat; qalıq - 17,3 milyon manat.

1999-cu ilin 11 ayı üzrə: gəlir - 208,7 milyon manat; xərclər - 207,3 milyon manat; qalıq - 18,7 milyon manat.

Partiya büdcəsinin xərcləri aşağıdakı sahələrə sərf edilmişdir:

Əmək haqqı, pensiya fondu, gəlir vergisi, "Yeni Azərbaycan" qəzetinin inkişaf fonduna ayırmalar, əzamiyyə xərcləri, telefon, enerji xidmətləri, dəftərxana ləvazimatı, tədbirlər üçün binaların icarəyə götürülməsi xərcləri və s.

1993-cü ildən başlayaraq, 1999-cu ilin 11 ayı da daxil olmaqla, bütün illər ərzində partiya büdcəsinin gəliri büdcə təyinatından artıq yerinə yetirilmişdir. Lakin bu, heç də o demək deyildir ki, partiya maliyyə çətinliyi çəkmir.

Maliyyə vəsaitinin çatışmazlığı səbəbindən rayon təşkilatlarının çoxunda ştatlı işçilərdən ibarət aparatın formalaşdırılması mümkün olmamışdır. İctimai əsaslarla aparılan iş isə heç də həmişə səmərəli olmur. Əksər rayonlarda az maaş alan bir iki nəfərdən ibarət aparat yaradılmışdır. Onlar isə rayon təşkilatının ideoloji, təşkilati, mühasibat, uçot işlərini, ilk təşkilatlarla və mərkəzi aparatla əlaqələrini lazımi səviyyədə qura bilmirlər.

Partiyanın büdcəsi əsasən partiya üzvlük haqlarının hesabına formalaşır. Partiya üzvlük haqlarının ödənilməsi məsələsi ilk təşkilatlarda, rayon təşkilatlarında, eləcə də mərkəzi aparatda müzakirə edilmişdir. Mərkəzi aparatın işlər idarəsinin maliyyə-təsərrüfat hesabatı İdarə Heyətinin iclasında, bir qayda olaraq, ildə iki dəfə dinlənilmişdir.

Qurultay nümayəndələrinin nəzərinə çatdırmaq istərdim ki, üzvlük haqqının yığılmasında keçid dövrünün çətinlikləri nəzərə alınmış, partiyanın işsiz və az təminatlı üzvlərindən üzvlük haqqı toplanmamışdır. Gəncə, Ağsu, Tovuz, Suraxanı, Yasamal, Nəsimi, Lənkəran, Saatlı, Bərdə, Salyan, Siyəzən, Ucar, Qazax, Xətai, Səbail, Cəlilabad, Biləsuvar rayonlarında üzvlük haqlarının yığılması işi daha yaxşı təşkil edilmişdir.

Bununla belə, bir sıra rayon təşkilatları partiya üzvlük haqlarının yığılması işi ilə məşğul olmamış və partiyanın mərkəzi aparatının hesabına pul keçirməmişlər. Sumqayıt, Yevlax, Gədəbəy, Neftçala, Ağdaş, Şəki, Naftalan, Ağdam, Xaçmaz, Lərik, Astara rayon təşkilatlarında bu iş xüsusilə pis təşkil edilmişdir. Həmin nöqsanları keçid dövrünün çətinlikləri ilə əlaqələndirmək olmaz. Adları çəkilən təşkilatların rəhbərləri Nizamnamə tələblərinə və partiya intizamı normalarına sadəcə, biganəlik nümayiş etdirirlər.

Partiya həyatının mühüm şərtlərindən biri də partiyada möhkəm nizam-intizama riayət olunmasıdır. Partiyanın rayon təşkilatlarında bu sahədə məqsədyönlü iş aparılmışdır. Bununla belə, partiya üzvləri arasında Nizamnamə tələblərini pozanlar da yox deyildir.

Hesabat dövründə partiya üzvlərindən 1674 nəfər partiyadan xaric edilmiş, 811 nəfər isə digər partiya cəzası almışdır. Onlardan 493 nəfərinə şifahi töhmət elan edilmiş, 318 nəfərə isə kollektiv tərəfindən məzəmmət elan olunmuşdur.

Təəssüflər olsun ki, bəzi rayonlarda partiya qəbul zamanı kəmiyyət dalınca qaçaraq, keyfiyyət göstəriciləri unudulmuş, partiya qəbul edilənlərin ideya yetkinliyinə, əqidə saflığına, partiya ideyalarına sadiqliyinə ciddi diqqət yetirilməmişdir. Bu da qeyri-səlam fikirli ayrı-ayrı adamların, öz ambisiyalarını partiya mənafeyindən üstün tutanların sıralarımıza daxil olmasına şərait yaratmışdır. Yaxşı ki, belələri vaxtında aşkarlanmış, onlara ciddi partiya cəzası verilmiş, bəziləri partiya sıralarından uzaqlaşdırılmışlar.

Valeh Yusifov, Əli Həsənov, Mustafa Əhmədov işdə buraxdıqları kobud səhvlərə görə partiyanın rayon təşkilatında tutduqları vəzifələrdən uzaqlaşdırılmışlar. Partiyanın Binəqədi rayon təşkilatının keçmiş sədri Abbas Mustafayev həmin təşkilatda intriqa və parçalanma yaratdığına, bu meylin bütövlükdə partiya həyatında kök salması istiqamətində söylər göstərdiyinə, partiya rəhbərliyinə və dövlətdə yüksək vəzifə tutan ayrı-ayrı şəxslərə qarşı qərəzli, böhtan, şantaj və qeyri-etik vasitələrə əl atdığına, partiya üzvünə yaraşmayan digər hərəkətlərinə görə partiya Nizamnaməsinin 3-cü bölməsinin 6-cı maddəsinə əsasən YAP sıralarından çıxarılmışdır.

Partiyada ideya-siyasi işin yenidən qurulması, partiya məsuliyyətinin və nizam-intizamın səviyyəsi hesabat dövründə heç də yüksək səviyyədə olmamışdır. Partiya öz sıralarının təmizliyini, mənəvi saflığını qoruyub saxlamağı bacarmalıdır. İstər rəhbər orqanlara, istərsə də deputatlığa namizəd təqdim edərkən partiya təşkilatları ciddi məsuliyyət hiss etməlidirlər. İrəli çəkilənlərin peşəkarlığı ilə bərabər, onların məsləki, mənəviyyəti də araşdırılmalıdır.

Təəssüflər olsun ki, hesabat dövründə partiya sıralarında belə savadsız adamların irəli çəkilməsi halları müşahidə edilmişdir. Hətta bəzi adamların partiyanın nüfuzundan istifadə edərək Milli Məclisin deputatı seçilə bilməsi və partiyanın nüfuzundan şəxsi məqsədləri üçün istifadə etməsi halları da olmuşdur.

Özünü tənqid qaydasında bunu da deməyi vacib bilirəm ki, hesabat dövründə Nəzarət-təftiş komissiyasının işi də nöqsansız olmamışdır. Yoxlamalar bəzən plansız aparılmış, rayon təşkilatlarındakı nöqsanlar İdarə Heyətinin müzakirəsinə vaxtında çıxarılmamış, sənədləşmə və uçot işləri günün tələbləri səviyyəsində olmamışdır.

Nəzarət-təftiş komissiyasının yeni seçiləcək heyəti bu nöqsanları, qurultay nümayəndələrinin tənqidi mülahizələrini və təkliflərini nəzərə almalı, Nizamnamə tələblərinə və partiya intizamına əməl edilməsi üçün partiya üzvlərinin məsuliyyətinin güclənməsinə nail olmalıdırlar.

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

İcazə verin, çıxışımın sonunda sizin adınızdan partiyamızın sədri, müdrik rəhbərimiz, xalqımızın milli lideri, möhtərəm cənab Heydər Əliyevi əmin edirəm ki, Yeni Azərbaycan Partiyası onun ideyalarımın, qurub yaratdıqlarının keşiyində daim duracaq, doğma Azərbaycanımızın suverenliyi, dövlətçiliyimizin qorunub saxlanması və daha da möhkəmləndirilməsi naminə onun siyasi xəttinin dönməzliyinin təminatçısı olacaqdır.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədr: Mandat komissiyasının hesabatı barədə məruzə etmək üçün YAP sədrinin müavini, Milli Məclisin deputatı, Bakı şəhəri İcra hakimiyyətinin başçısı Rəfael Allahverdiyevə söz verilir.

R.X.Allahverdiyev — YAP sədrinin müavini, Bakı şəhər İcra hakimiyyətinin başçısı:

Əzizimiz, Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri, möhtərəm Prezident cənab Heydər Əliyev!

Hörmətli qurultay nümayəndələri, qonaqlar, xanımlar və cənablar!

Yeni Azərbaycan Partiyası təsis olunduğu 1992-ci ilin noyabrından keçən yeddi illik zaman kəsiyində ilk qurultayını keçirir. Eyni zamanda bu yeddi il Azərbaycan tarixinin çox mühüm bir mərhələsini təşkil edir. Azərbaycanın müstəqilliyinin qorunması və möhkəmləndirilməsi, hüquqi dövlət quruculuğu prosesinin həyata keçirilməsi, dövlət həyatının bütün sahələrinin yenidən qurulması məhz bu yeddi ildə partiyamızın lideri cənab Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə aparılan siyasətin yekunu olmuşdur.

Yarandığı vaxtdan keçən yeddi il ərzində Yeni Azərbaycan Partiyası daim inkişaf etmiş, böyüyüb güclənmiş, təşkilatlanma prosesini başa çatdırmışdır. Partiyanın təsis konfransında qarşıya qoyulmuş məqsədlərin, partiya Proqramının müəyyən hissəsi həyata keçirilmiş, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi təmin edilmiş, hüquqi dövlət quru-

culuğu prosesi uğurla həyata keçirilmiş, iqtisadi, mədəni, mənəvi inkişaf üçün əsaslı baza yaradılmış, ədalətsiz müharibənin qarşısı alınaraq ordu quruculuğu prosesi başa çatdırılmışdır.

Keçən dövr ərzində Yeni Azərbaycan Partiyası artıq özünün I qurultayını keçirmək üçün ciddi hazırlaşmış və bu gün qurultay öz işinə başladı.

Nəzərinizə çatdırmaq istəyirəm ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının I qurultayına hazırlıqla bağlı YAP-ın İdarə Heyəti, rayon, şəhər və ilk partiya təşkilatları zəruri tədbirlər həyata keçirmişlər. Yeni Azərbaycan Partiyası İdarə Heyətinin qərarı ilə qurultaya hazırlıq üzrə Təşkilat Komitəsi yaradılmış və işçi qrupları müəyyənləşdirilmişdir.

Qurultaya hazırlıq işləri ilk partiya təşkilatlarında aparılan hesabat-seçki yığıncaqlarından başlanmışdır. Partiyanın ali orqanlarının forumuna yüksək fəallığı, partiyanın işində və ictimai-siyasi proseslərdə fəal iştirakı, partiyanın ideyalarına sondaqətli xidməti, savadı, intellekti və digər keyfiyyətləri nəzərə alınmaqla ilk partiya və rayon, şəhər təşkilatlarına verilən bütün tövsiyələrə, təlimatı sənədlərə və tələblərə əməl olunmuşdur.

Qurultayqabağı konfranslar 1999-cu il iyun ayının 6-dan başlayaraq noyabrın 30-dək davam etmişdir. Partiyanın 81 rayon və şəhər təşkilatının hamısından qurultaya nümayəndələr seçilmişdir.

Müəyyən edilmiş nümayəndəlik norması üzrə partiyanın I qurultayına 1999-cu il 1 yanvar tarixinə olan statistik məlumatlara əsasən 142.113 partiya üzvünün hər 64 nəfərindən bir nümayəndə seçilməsi qərara alınmışdır.

Keçirilən konfranslarda Yeni Azərbaycan Partiyasının I qurultayına 2228 nümayəndə seçilmişdir. Qurultay nümayəndələrinin 18 faizi qadınlardır.

Rayon və şəhər təşkilatlarının konfranslarının keçirilməsi diqqət mərkəzində olmuş, yeni tərkibin və qurultay nümayəndələrinin seçilməsi haqqında gündəlik operativ məlumatlar ümumiləşdirilmiş, mətbuat səhifələrində dərc edilmiş, Təşkilat Komitəsi ilə birlikdə Yeni Azərbaycan Partiyası İdarə Heyətinin iclasında müzakirə olunmuş, məsələ ilə bağlı konfransların keçirilməsinə məsul şəxslərin rəyləri dinlənilmişdir.

Qurultaya seçilən nümayəndələrin tərkibini öyrənmək və ümumi siyahısını əldə etmək üçün Yeni Azərbaycan Partiyası mərkəzi aparatının kompüter bölməsində xüsusi proqram hazırlanmışdır. Seçilmiş nümayəndələr tərəfindən "Qurultay nümayəndəsinin anketi" doldurularaq Təşkilat Komitəsinin işçi qrupuna təqdim edilmişdir. Kompüterə yığılmış anket məlumatlarına əsasən, qurultay nümayəndələrinin hər rayon və şəhər təşkilatı və bölgələr üzrə sayı, keyfiyyət tərkibi müəyyənləşdirilmiş və onların ümumi siyahısı hazırlanmışdır.

Respublikanın bölgələrindən qurultaya Naxçıvan Muxtar Respublikası üzrə 84 nümayəndə, cənub bölgəsi üzrə 165, Mil-Muğan bölgəsi üzrə 192, Şəki-Zaqatala bölgəsi üzrə 154, Quba-Xaçmaz bölgəsi üzrə 99, Şirvan bölgəsi üzrə 203, Gəncəbasar bölgəsi üzrə 246, Qarabağ bölgəsi üzrə 147, qaçqın-köçkün rayonları üzrə 111, Bakı-Sumqayıt və Abşeron bölgəsi üzrə 827 nəfər nümayəndə seçilmişdir. Ümumilikdə, kənd rayonları təşkilatları üzrə qurultaya 1401 nəfər nümayəndə seçilmişdir.

Rayon və şəhər təşkilatları arasında çoxsaylı nümayəndələri ilə fərqlənən Yasamal rayon təşkilatı 107, Gəncə təşkilatı 77, Qaradağ təşkilatı 76, Nəsimi təşkilatı 74, Səbail təşkilatı 67, Suraxanı, Binəqədi, Nərimanov, Xətai, Sumqayıt təşkilatlarının hər biri 62 nümayəndə ilə qurultayda təmsil olunurlar.

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Qurultay nümayəndələrinin tərkibinin öyrənilməsi və təhlili göstərir ki, onlar respublikanın ictimai, siyasi, iqtisadi və mədəni həyatının müxtəlif sahələrini təmsil edirlər.

Qurultay nümayəndələrinin ümumi tərkibində ziyahılar, sənaye, nəqliyyat, kənd təsərrüfatı, özəl sahələrdə çalışan mütəxəssislər faiz hesabı ilə daha çoxluq təşkil edirlər.

Ziyalılardan ibarət qurultay nümayəndələri 1412 nəfər olmaqla 63,4 faiz təşkil edirlər. Onların tərkibində müəllimlər, həkimlər, hüquqşünaslar, politoloqlar, sosioloqlar, elmi işçilər, mühəndislər, idarə, müəssisə rəhbərləri, nazirlər, komitə və şirkət rəhbərləri, icra hakimiyyəti başçıları və digərləri vardır.

Qurultay nümayəndələrinin 816 nəfəri, yəni 36,62 faizi respublikanın iqtisadi və digər sahələrində çalışırlar.

Qurultay nümayəndələrinin 2008 nəfəri və yaxud 90,4 faizi ali təhsilli, 220 nəfəri, yəni 9,9 faizi isə orta təhsillidir.

216 nümayəndənin elmi dərəcələri vardır. Onlardan 67 nəfəri elmlər doktoru, 149 nəfəri elmlər namizədidir.

Qurultay nümayəndələrindən 302 nəfərinin fəxri adları və dövlət mükafatları vardır. Fəxri adları olanların tərkibində Azərbaycan Elmlər Akademiyasının akademiki, "Əməkdar elm xadimi", Respublika Dövlət mükafatı laureatı, "Əməkdar müəllim", "Əməkdar həkim", "Əməkdar incəsənət xadimi", "Xalq artisti", "Əməkdar inşaatçı", "Əməkdar mədəniyyət işçisi", "Qızıl qələm" mükafatı laureatı, Heydər Əliyev təqaüddüsü, dünya çempionu, dövlət tərəfindən fəxri fərmanla təltif olunanlar, əmək veteranları və onlarca digər fəxri adları olan nümayəndələr vardır.

Fəxri adları olan nümayəndələr arasında beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən verilən fəxri adlara malik olanlar da vardır. Onların sırasında müxtəlif xarici ölkə universitetlərinin fəxri professorları, müxtəlif xarici ölkə akademiyalarının həqiqi və fəxri üzvləri, beynəlxalq federasiyaların fəxri üzvləri və beynəlxalq miqyaslı bir neçə digər fəxri adlara malik olanlar da vardır.

Qurultay nümayəndələri yaş tərkibinə görə aşağıdakı qaydada təmsil olunurlar:

18-35 yaşınadək olanlar 28,7 faiz, 36 yaşından 40 yaşınadək — 10,1 faiz, 41-50 yaşınadək — 32,8 faiz, 51-dən 60 yaşınadək — 19,2 faiz, 60 yaşından yuxarı olanlar 8,2 faiz təşkil edirlər.

Qurultay nümayəndələrinin milli tərkibində Azərbaycanın azsaylı xalq və millətlərindən olan 47 nəfər nümayəndə vardır. O cümlədən ləzgilər 26, ruslar 10, avarlar 7, kürdlər 3, gürcü 1 nəfərdir.

Qurultay nümayəndələri partiya stajına görə partiyanın təsis olduğu gündən bu günə qədər olan dövrü əhatə edirlər. Nümayəndələrin ümumi tərkibində 1992-ci ildən Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvü olanlar 255 nəfər, 1993-cü ildən 696 nəfər, 1994-cü ildən 165 nəfər, 1995-ci ildən 384 nəfər, 1996-cı ildən 184 nəfər, 1997-ci ildən 302 nəfər, 1998-ci ildən 182 nəfər, 1999-cu ildən 61 nəfər olduğu müəyyən edilmişdir.

Qurultay nümayəndələrinin anket məlumatlarından aydın olmuşdur ki, 1894 nəfər bilavasitə partiya işi ilə məşğul olanlardır. O cüm-

lədən Yeni Azərbaycan partiyası Siyasi Şurasının üzvü, Siyasi Şura üzvü olan Milli Məclis deputatları, rayon, şəhər təşkilatlarının sədr-ləri və onların müavinləri, rayon və şəhər təşkilatları idarə heyətinin üzvləri, ilk partiya təşkilatlarının sədrleri və müavinləri, Gənclər Birliyinin rayon və şəhər təşkilatlarının idarə heyətinin üzvləri, o cümlədən Gənclər Birliyinin sədrleri və müavinləri, Yeni Azərbaycan Partiyası Qadınlar Şurasının sədri, müavinləri və idarə heyətinin üzvləri, rayon və şəhər qadınlar şuralarının sədrleri, müavinləri, idarə heyətinin üzvləri, nəzarət-təftiş qrupunun üzvləri, sədrleri, müavinləri, partiyada ictimai əsaslarla təşkilat və ideologiya işləri üzrə fəaliyyət göstərənlər və digərləridir.

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Qurultayın Mandat komissiyası nəzərinizə çatdırır ki, rayon və şəhər konfranslarında partiyanın I qurultayına nümayəndələrin seçilməsi işində demokratik prinsiplər gözlənilmiş və Nizamnamə tələblərinin pozulması faktları müşahidə olunmamışdır. Seçilmiş qurultay nümayəndələrinin tam səlahiyyətli olması təsdiq edilmişdir.

Diqqətinizə görə çox sağ olun.

S ə d r : Bir saatlıq tənəffüs elan olunur.

T Ə N Ə F F Ü S D Ə N S O N R A

Qurultaya sədrlik edir: YAP sədrinin müavini Milli Məclisin depu-tatı, Bakı şəhəri İcra hakimiyyətinin başçısı **Rəfael Allahverdiyev**.

S ə d r : Siyasi həmfikirilər! Qurultay öz işini davam etdirir. Xahiş edirəm ki, ötən illərdə həyatdan getmiş partiya üzvlərinin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad olunsun. (Bir dəqiqəlik sükut).

Məruzələr ətrafında çıxışlara başlayırıq. YAP İdarə Heyətinin üzvü, Milli Məclisin deputatı, səhiyyə naziri Əli İnsanova söz verilir.

Ə.B.İnsanov — YAP İdarə Heyətinin üzvü, Milli Məclisin depu-tatı, səhiyyə naziri: Möhtərəm cənab Prezident!

Möhtərəm sədr!

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Hörmətli qonaqlar!

İcazə verin, Yeni Azərbaycan Partiyasının I qurultayının iş başla-ması münasibətilə partiyamızın əvəzsiz lideri, möhtərəm cənab

Heydər Əliyevi və bütün həmfikirilərimi səmimi qəlbədən təbrik edirəm və qurultayımıza uğurlar arzulayım.

Yeni Azərbaycan Partiyası yeddi il əvvəl 91-lərin xalqımızın yeganə ümidi olan möhtərəm cənab Heydər Əliyevə müraciəti ilə tarixi zərurət-dən yaranmışdır. Burada iki məsələnin üzərinə qayıtmaq istərdim.

Birincisi, 91-lərin müraciəti o dövrdə mətbuatda dərc edildikdən dərhal sonra çoxsaylı ziyalılarımız, soydaşlarımız bizə müraciət edib bu müraciətə onları dövlət etmədiyimizə görə bizdən incidilər. Güman edirəm ki, bu, belə olsaydı, müraciəti imzalayanların sayı 91 yox, on minlərlə olardı.

İkincisi, dövlətimizin süqutu və xalqımızın məhv olma təh-lükəsinin yaranması ilə bağlı Azərbaycan ziyalıları ayrı-ayrı partiya və qurumlara deyil, məhz xalqın yeganə ümidi və xilaskarı olan böyük şəxsiyyətə - cənab Heydər Əliyevə müraciət etdilər.

Xatırladım ki, o dövrdə cənab Heydər Əliyev siyasətə qayıtmaq istəmədiyini bir daha bəyan etmişdi. Yeni Azərbaycan Partiyasının tarixində adları daim ehtiramla çəkiləcək 91-lərin əsas və ən böyük xidmətləri məhz cənab Heydər Əliyevin yaradılacaq nüfuzlu siyasi partiyaya liderlik etməyə razılıq verməsi oldu.

Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis konfransından az sonra on min-lərlə soydaşımız partiyamızın sıralarına daxil oldu. Belə demək olarsa, Yeni Azərbaycan Partiyası heç gözünü açmamış xalq ayağa qalxdı və yeganə xilaskarını dövrün tələbi ilə siyasətə dövlət etdi, hakimiyyətə gətirdi və bir il əvvəl seçimində buraxılmış tarixi səhvi düzəltdi. Xalqımızın bu düzgün addımını keçən yeddi il ərzində çoxsaylı çətin imtahanlar bir daha təsdiq etdi.

Əsas məruzədə ötən illər ərzində görülmüş işlər geniş təhlil olun-du. Ancaq mən bir məsələni bir daha vurğulamaq istəyirəm.

Partiyamızın lideri, möhtərəm Prezidentimiz cənab Heydər Əliyev inanılmaz bir problemi böyük iradə və müdrikliklə ölkəmizin xeyrinə həll edə bildi: Xəzər dənizində Azərbaycanın özü boyda bir iqtisadi məkanı bərqərar edərək bugünkü və gələcək nəsillərə ərməğan etdi. Ölkəmizə rəhbərlik etdiyi 30 il ərzində xalqın xeyrinə olan heç bir tarixi məqamı əldən verməmiş əvəzsiz liderimizə min əhsən!

Son illər Azərbaycanda demokratik prinsiplər durmadan inkişaf edir. Çoxsaylı siyasi partiyalar sərbəst fəaliyyət göstərir, yüzlərlə

qəzet buraxırlar. Ancaq bununla belə, müxalifət mövqeyində duran partiyalar ölkənin və xalqın problemlərinin həlli yolunda təkliflər vermək, əməli iş görmək əvəzinə, ölkə daxilində iqtidarın, xaricdə isə ölkəmizin nüfuzuna zərbə vurmaqla məşğuldurlar.

Yadıma çox sevdiyim dialektik bir qanun düşür: "Əksliklərin vəhdəti və mübarizəsi". Bizim müxalifət bu danılmaz təbiət qanununu da pozur - mübarizələri var, təəssüflər olsun ki, vəhdət arzusu yoxdur. Ancaq Yeni Azərbaycan Partiyası müxalifətdə olarkən liderimiz bizə Azərbaycan Prezidentinin ətrafında birləşməyi tövsiyə edirdi. Mən Yeni Azərbaycan Partiyası qurultayının ali kürsüsündən müxalifət partiyalarını sağlam, qərəzsiz, konstruktiv mövqe tutmağa, əsl vətəndaş mövqeyinə və siyasi mədəniyyət prinsiplərinə sadıq olmağa çağırıram.

Bu gün Yeni Azərbaycan Partiyası püxtələşir, yeniləşir, yetkin siyasətçilər yetişdirir. Heç kəsə sirr deyil ki, bu gün fəaliyyət göstərən onlarla müxalifət partiyalarını hələ indiyədək siyasi səhnəyə layiqincə heç bir lider çıxara bilməyiblər. Bu da bizim faciəmizdir.

Yeni Azərbaycan Partiyası üçün belə bir problem yoxdur. Yeni Azərbaycan Partiyasının bu gün də, sabah da, yaxın və uzaq gələcəkdə də qadir və xalqımızın uca adına layiq lideri vardır. Bu gün Yeni Azərbaycan Partiyasının sıralarında müqəddəs bir ailədə, cəmiyyətdə və bütövlükdə siyasətdə böyük məktəb keçmiş, sözün əsl mənasında Azərbaycan gənclərinin liderinə çevrilmiş İlham Əliyev vardır.

Bununla belə, Yeni Azərbaycan Partiyasında belə bir fikir formalaşmışdır: partiyamızın əvəzsiz lideri cənab Heydər Əliyev siyasi rəhbərlikdən getməyə tələsmir, İlham Əliyev isə böyük siyasətə gəlməyə tələsmir.

Gəncləşən Yeni Azərbaycan Partiyasına bu gün böyük axın vardır. Çünki Yeni Azərbaycan Partiyası təbliğat işini düzgün qurub. Xatırladım ki, 8 milyon əhalinin 7,7 milyonu bitərəfdir. Bizi ideologiya sahəsində daha çox işlər gözləyir.

Yeni Azərbaycan Partiyasının Şərur rayon təsis konfransında partiyamızın sədri cənab Heydər Əliyevin dediyi sözləri xatırlayım: "Siyasət silahdan güclüdür".

Gənclərimiz Heydər Əliyev siyasi məktəbini keçməlidirlər. Yeni Azərbaycan Partiyasının veteranları gəncləri qısqanmadan

himayələrinə götürməlidirlər. Nyutonun dahi sözlərini xatırlayıram. Ondan soruşanda: "Necə oldu ki, sən müəllimin Qalileydən qabağa keçdin?" Nyuton cavab vermişdir: "Mən heç bir iş görmədim, sadəcə müəllimin çiyinlərinə çıxıb ondan uzağı görə bildim".

Bu gün yeni Azərbaycan gənclərinin polad sütunlu veteran çiyinlərinə böyük ehtiyacı vardır. Gənclərimizə Heydər Əliyevimizin müqəddəs siyasətinin işığını göstərmək lazımdır, bu işığın sönməzliyini isbat etmək lazımdır, təkrarsızlığına inandırmaq lazımdır. Bunun hamısı elmi əsaslarla tədris edilməli, ardıcıl olaraq həyata keçirilməlidir.

Böyük türk mütəfəkkiri, filosof Əl-Fərabinin sözlərini xatırlatmaq istəyirəm: "Beyində həkk olunmuş ideyadan əl çəkmək havanın çirklənməsindən qorxaraq nəfəsalmanı dayandırmaq qədər mümkün-süzdür". Məhz biz müqəddəs siyasəti gənclərimizin beyninə həkk etməliyik. Xalqımızın nicat yolu və gələcəyi bundadır.

Mən öz çıxışımı daim xəyalımda canlanan və ürəyimdən gələn sözlərlə bitirmək istəyirəm. İnsan təfəkkürü formalaşdığı dövrlərdən bəri Azərbaycan xalqı barmaqla sayılacaq qədər bəşəri dahilər yetişdirmişdir. Bu dahilərdən biri, cəsarətlə deyə bilərəm ki, birincisi, möhtərəm Prezidentimiz, xalqımızın təkrarsız, əvəzolunmaz lideri cənab Heydər Əliyevdir.

Yaşasın Yeni Azərbaycan Partiyası və onun bənzərsiz lideri cənab Heydər Əliyev!

Sədr: YAP-ın Qadınlar Şurası sədrinin müavini Bahar Muradovaya söz verilir.

B.Ə.Muradova — YAP-ın Qadınlar Şurası sədrinin müavini: Zati-aliləri cənab Prezident, möhtərəm sədr!

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Xanımlar və cənablar!

İcəzə verin, YAP-ın çoxminlik Qadınlar Şurası adından sizi ölkəmizin siyasi həyatında mühüm əhəmiyyətə malik olan bir hadisə - Yeni Azərbaycan Partiyasının I qurultayı münasibətilə səmimi qəlbədən təbrik edirəm, hər birinizə cəsarəti və işlərinizdə uğurlar arzulayıram.

Cəmiyyətin inkişafında qadınların rolundan danışarkən beynəlxalq aləmdə, habelə Azərbaycan Respublikasında gedən ictimai-siyasi

proseslərdə qadın amilinin əhəmiyyətinin artdığını xüsusi qeyd etmək lazımdır.

Partiyamızın sədri möhtərəm cənab Heydər Əliyev Azərbaycanda siyasi hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra ölkəmizdə qadınların və uşaqların hüquqlarının qorunması, müdafiəsi sahəsində bir sıra fərmanlar, sərəncamlar, qərarlar qəbul etmiş, parlamentdə, idarəetmənin bir sıra yüksək vəzifələrində qadınların geniş təmsil olunması üçün çox mütərəqqi addımlar atmışdır.

Ölkəmizdə qadınların imkanlarından geniş istifadə edilməsi, qadınların dövlət həyatında iştirak edərək özünü təsdiq etməsinə hərtərəfli şərait yaradılması, idarəetmənin humanistləşdirilməsi sahəsində görülmüş işlər yüksək qiymətə layiqdir.

Möhtərəm Prezident, hörmətli sədr!

1994-cü ildə partiyanın yaradılmasının ikinci ildönümünə həsr olunmuş konfransdakı nitqinizdə qadınların, gənclərin rolunun artırılmasının vacibliyi ilə bağlı qarşıya qoyduğunuz vəzifələrin həyata keçirilməsi sahəsində son illər xeyli işlər görülmüşdür.

1995-ci ilin iyul ayında təsis konfransı keçirən YAP-ın Qadınlar Şurası ötən dövr ərzində partiyanın rayon, şəhər təşkilatları nəzdində struktur bölmələrini yaratmış, Qadınlar Şurasının tərkibinə öz sıralarından ən layiqli, nüfuzlu, saf əqidəli nümayəndələrini seçmişdir. Öz fəaliyyətində partiyanın proqram və nizamnaməsini rəhbər tutan Qadınlar Şurası, onun İdarə Heyəti Yeni Azərbaycan Partiyasının siyasi xəttinin təbliği, partiya və cəmiyyət həyatına qadınların daha yaxından cəlb olunması üçün üzərinə düşən vəzifələrin öhdəsindən layiqincə gəlməyə çalışmışdır.

Fəaliyyətə başladığımız ilk günlərdən biz daha çox diqqətə, qayğıya ehtiyacı olan, taleyinə qaçqınlıq, köçkünlük qisməti düşmüş qadınların həyatı ilə yaxından maraqlanmış, onlara dayaq olmağa çalışmışıq. Şuramızın üzvləri dəfələrlə çadır düşərgələrində olmuş, Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri, ölkəmizin rəhbəri Prezident Heydər Əliyevin qaçqınların həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində gördüyü işlər, imzaladığı fərmanlar, sərəncamlar barədə onlarla hərtərəfli söhbətlər aparmışlar.

YAP-ın Qadınlar Şurası Qadın Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi ilə və respublikada rəsmi qeydiyyatdan keçərək fəaliyyət göstərən bir

sıra ictimai-siyasi təşkilatlarla sıx əlaqələr qurmuş, ölkəmizin həyatının müxtəlif sahələrində qadınların qarşılaşdığı çətinliklərin aradan qaldırılması üçün çıxış yollarının araşdırılmasında yaxından iştirak etmişdir.

Biz "Müasir ictimai-siyasi durumda qadınların rolu" mövzusunda respublikanın 42 rayonunu əhatə edən 6 zona müşavirəsi, "Əlil qadınların problemləri", "Ailənin proqnozlaşdırılması və reproduktiv sağlamlıq" mövzusunda seminarlar, təhsildən kənarda qalan uşaqların problemlərinin həllinə həsr olunmuş "Dəyirmi stol"lar, "Qadın və uşaq hüquqlarının qorunması" mövzusunda diskussiyalar keçirmişik.

Şuramızın üzvləri 1995-ci ilin parlament, 1999-cu ilin bələdiyyə seçkilərində, eləcə də prezident seçkilərində istər təşkilati, istərsə də ideoloji işlərin aparılmasında fəallıq göstərmişlər.

YAP-ın Qadınlar Şurası İdarə Heyətinin üzvləri və fəalları dövrü mətbuatda vaxtaşırı olaraq analitik məqalələrlə çıxış etmiş, iqtidarın həyata keçirdiyi siyasət, partiya və cəmiyyətinin müxtəlif cəhətləri barədə fikir və mülahizələrini bildirmişlər. Müxalifət qüvvələrinin ölkəmizdə görülmüş işləri gözdən salmağa, xalqın ürəyində sabaha olan inamı qırmağa, Azərbaycan dövlətinin mənafeyi əleyhinə yönəldilmiş hərəkətlərinə biz öz münasibətimizi müntəzəm bildiririk, onların yalanlarını, iftirlərini tutarlı faktlarla ifşa edən cavablar veririk.

Qeyd etmək istəyirəm ki, şuramızın böyük uğurları ilə yanaşı, nöqsanlarımız da vardır. Biz təşkilati işləri vaxtında başa çatdırmamışıq, ona görə də bəzi rayonlarda konfranslarımızı hələ də keçirə bilməmişik. Cəmiyyətimizdə qadınları narahat edən bir çox məsələlər fəaliyyətimizdə hələ də əsas yer tutmamışdır. Biz təhsil, səhiyyə, elm sahəsində çalışan qadınların problemlərinin həlli ilə hələ də yaxından məşğul ola bilmirik.

Mən Sizi əmin edirəm ki, partiya və cəmiyyətin I qurultayının qəbul edəcəyi qərarları öz fəaliyyətimizdə rəhbər tutaraq, biz ünvanımıza söyləmədiyiniz tənqidlərdən nəticə çıxaracaq və bütün qüvvəmizi qarşıda duran vəzifələrin həyata keçirilməsinə səfərbər edəcəyik.

Təbiidir ki, hesabat məruzəsində söylənilən bütün fikirlərin hamısına münasibət bildirmək çətinidir. Lakin mən bir neçə vacib məsələ barədə öz fikirlərimi söyləmək istəyirəm.

Möhtərəm Prezident!

1998-ci ildə partiyamızın yaradılmasının altıncı ildönümündə Siz öz nitqinizdə Azərbaycanın milli ideologiyasının əsas prinsiplərini elan etdiniz. Həmin prinsiplərdən biri Azərbaycan dövlətinin və dövlətçiliyinin möhkəmləndirilməsi prinsipidir. Siz gənclərin milli vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunması sahəsində də qarşıya mühüm vəzifələr qoymusunuz. Yeni Azərbaycan Partiyasının Qadınlar Şurası bu sahədə öz vəzifələrini müəyyənləşdirmiş və onların həyata keçirilməsi işinə başlamışdır.

Ədalətsiz müharibəyə cəlb olunmuş, ərazisinin 20 faizi işğal edilmiş bir ölkədə vətənpərvərlik tərbiyəsi daha böyük əhəmiyyət daşıyır. Çünki döyüşə hər an hazır əsgərləri olan möhkəm bir ordu-muz olmasa, aparılan sülh danışıqlarından müsbət nəticələr əldə ediləcəyindən danışmağa dəyməz. Möhtərəm Prezidentimiz bu barədə öz mövqeyini dəfələrlə bəyan edibdir.

Dövlətimizin başçısının elan etdiyi "Yeni Azərbaycan Partiyasının hər bir üzvü mübariz insan olmalıdır" fikrini əldə rəhbər tutaraq biz öz vəzifələrimizi müəyyənləşdirmişik. Əgər bu gün bəzi analar öz övladlarını vətənə xidmət borcunu verməyə hazırlaya bilmirsə, yaxud onu bu borcdan azad etməyə çalışırsa, demək, YAP-ın Qadınlar Şurasının bu istiqamətdə görəcəyi işlər çoxalır və biz bütün gücümüzü səfərbərliyə almalıyıq. Biz vətənin müqəddəs torpaqlarının qorunması üçün xalqımıza məxsus ənənələrə yad olan belə halların aradan qaldırılmasında ölimizdən gələni etməliyik.

Mən hesab edirəm ki, ölkəmizdə həyata keçirilən bütün tədbirlərin fəal iştirakçısı olan Yeni Azərbaycan Partiyasının ideoloji, təbliğat aparatı yaradılmalıdır. Ölkəmizin bütün bölgələrini əhatə edən Yeni Azərbaycan Partiyasının ideyaları hər bir insanın şüuruna çatdırılmalı, YAP-ın üzvü olmayan adamlar da bu ideyaların daşıyıcılarına çevrilməlidirlər. Mənə elə gəlir ki, bu, çox incə bir məqamdır. Gələcəyin partiyası adlandırdığımız Yeni Azərbaycan Partiyasının sabahı naminə bu məsələlər nəzərdən qaçırılmamalıdır.

Müasir dünya və onun inkişaf meylləri mədəniyyət məsələlərinin daim ön planda saxlanmasını tələb edir. Bildiyiniz kimi, ölkəmizin ziyalı potensialının böyük əksəriyyəti Yeni Azərbaycan Partiyasında

cəmləşmişdir. Dövlət bu sahəyə mənsub olan adamların sosial müdafiəsi üçün lazımı tədbirlər görür. Qeyd etməliyəm ki, möhtərəm Prezidentimiz Heydər Əliyev bu sahədə gözəl bir dövlətçilik ənənəsi yaratmışdır. Fikrimcə, Yeni Azərbaycan Partiyası bu sahədə yeni vəzifələrini müəyyənləşdirməli, bu istiqamətdə öz işini Prezidentimizin həyata keçirdiyi tədbirlər səviyyəsinə qaldırmalıdır.

YAP-ın üzvü olan və olmayan ədəbiyyat, incəsənət xadimlərinin yubeyleylərinin, kitablarının təqdimat mərasimlərinin, diskussiyaların, görüşlərin, müzakirələrin keçirilməsi həmin ziyalıların partiyamızın mövqeyini müdafiə etməsinə şərait yaradardı. Biz YAP-ın üzvü olan ziyalıları partiya qarşısında məsuliyyətini dərk etməyə vadar etməklə bərabər, onlara lazımı qayğı göstərməliyik. Çünki ziyalıların hansı siyasi qüvvəni müdafiə etməsinin cəmiyyətin həyatında çox böyük əhəmiyyəti vardır və biz bu məqamı da nəzərdən qaçırmamalıyıq.

Həç kəsə sirr deyildir ki, müxalifət qüvvələri məlum və naməlum himayədarlarının köməyi ilə öz qəzetlərinin səhifələrində dövlətin gördüyü bütün işlərə gecə-gündüz qara yaxmaqla əhalinin sosial vəziyyətinin çətinliklərindən istifadə edərək müxtəlif idoloji təxribatlarla məşğul olurlar. YAP-ın hər bir üzvünün partiyanın və dövlətimizin rəhbərinin həyata keçirdiyi siyasətin mahiyyətini və məzmununu tutarlı faktlarla geniş təbliğ etməsi vacibdir.

Partiya mətbuatının rolu artırılmalı, onun səviyyəsi Azərbaycan Prezidentinin apardığı işin səviyyəsinə qaldırılmalıdır. Mən hesab edirəm ki, bizim bu sahədə görüləsi işimiz çoxdur.

Təbiidir ki, Yeni Azərbaycan Partiyası öz fəaliyyətini müxalifət rəylərinə və tənqidlərinə uyğun olaraq qurmur. Partiyamız tutduğu yola, prinsiplərinə sadıqlıq nümayiş etdirərək öz məqsədlərinə doğru qətiyyətlə irəliləyir. Bu məqsədlərə doğru yolda isə Yeni Azərbaycan Partiyasının bələdçisi — onun rəhbəri, ölkəmizin Prezidenti cənab Heydər Əliyevin irəli sürdüyü ideyalar olmalıdır. Prezidentimizin ideyalarını fəaliyyət proqramı kimi qəbul edən partiyamızın hər bir üzvü prinsipial, aydın mövqe tutmalı və Yeni Azərbaycan Partiyasının adını hər bir məqamda, hər zaman şərəfli və uca saxlamağa çalışmalıdır.

Möhtərəm Prezident!

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Bu gün hesabat məruzəsində də qeyd edildiyi kimi, YAP-ın Qadınlar Şurası öz ətrafında partiyamızın üzvlərinin 29,8 faizini, yəni 46.610 nəfərini birləşdirmişdir. Bizim sıralarımızda minlərlə alim - elmlər doktoru, professorlar, ziyalılar, həkimlər, mühəndislər və sairə vardır. Bu, çox böyük bir qüvvədir və bu qüvvənin potensialından maksimum istifadə edilməlidir.

Partiyamızın yeni seçiləcək rəhbər orqanları və aparatı Yeni Azərbaycan Partiyası Qadınlar Şurasının fəaliyyəti üçün elə formalar, elə üsullar seçməlidir ki, ictimai-siyasi həyatda yer tutmaq istəyən hər bir qadın özünü təsdiq edə bilsin. Bu şuranın qapıları hər bir qadının üzünə birgə əməkdaşlıq üçün açıq olmalıdır. Lakin eyni zamanda, bu qapılar öz şəxsi maraqlarını və ambisiyalarını həyata keçirmək istəyənlərin üzünə əbədi bağlanmalıdır. Bizim partiyanın həyatında belə faktlar olubdur.

Bir faktı yenə də nəzərinizə çatdırmaq istəyirəm. Mən bu haqda danışmaya bilmərəm. Mən vaxtilə partiyamızın dəstəyi ilə Milli Məclisə üzv seçilmiş şuramızın üzvləri Zəminə Dünyamalıyeva və Solmaz Ələsgərovanın adlarını çəkmək istəyirəm. Bu qadınlar kim idi? Yəqin, sizin hər birinizə məlumdur ki, bu qadınlar ancaq yaşadıkları rayonda - təbii ki, partiyamız yaranmamışdan əvvəl - öz qohumları və qonşuları tərəfindən tanınan adi azərbaycanlı qadınlar idi. YAP yarandıqdan sonra onlar partiyamızın sıralarında özlərinə yer aldılar, daha sonra partiyanın dəstəyi və onun sədri, möhtərəm Prezidentimizin qayğısı nəticəsində Milli Məclisə deputat seçildilər. Bəs sonra nə etdilər? Onlar siyasi səbətsizlik və dönüklük nümayiş etdirdilər, mənsub olduqları partiya və onun sədrinə xəyanət yolu tutdular. Mən belələrinin bizim sıralarımıza daxil olmasının qarşısını almağa çağırıram. Burada yaxşı qeyd edildi ki, nəinki partiya üzv olmaq prosesində, eyni zamanda mühüm dövlət postlarına, ali qanunvericilik orqanına namizədlikləri irəli sürülərkən onların bütün keçmişi, siyasi dünyagörüşləri araşdırılmalı və düzgün nəticələr çıxarılmalı idi.

Mən bu yaxınlarda təşkilati işlərlə olaşqadar bir ay Füzuli rayonunda oldum. Biz Biləsuvar rayonundakı çadır şəhərciyində iclas

keçirdik, mən partiyamızın qurultayına hazırlıq və qarşıda duran vəzifələr barədə çıxış etdim. İclasdan sonra Füzuli rayonundan olan bir qaqın qadın mənə yanaşaraq soruşdu ki, ay qızım, deyirlər, sən Füzuli rayonundansan, özün də Prezident Aparatında işləyirsən, elədir? Dedim ki, bəli, Füzuli rayonundanam, Prezident Aparatında işləyirəm. Həmin qadın daha sonra bildirdi ki, mən səni tanımıram, amma əgər Prezidentimizin adından gəlmisənsə, xahiş edirəm, mənə də həmin partiya üzv yaz.

Bu, çox ibrətamiz bir faktdır. O qadının sözləri hələ də mənim qulaqlarımda səslənir. Çünki biz şahidik ki, partiyanın dəstəyi, onun köməyi ilə hakimiyyətdə mühüm dövlət vəzifələri tutan bəzi adamlar sıfır nöqtəsindən nə qədər aralandıqlarının fərqi varmırlar. Elə bilirlər ki, onlar bu postları öz gücünə, intellektinə, nüfuzuna və xalq arasında hörmətinə görə qazanıblar. Bizim hər birimiz yaddan çıxarmamalıyıq ki, bu tribunadan çıxış etmək imkanını bizə möhtərəm Prezidentimiz yaratmışdır.

Çıxışının sonunda hesabat məruzəsində deyilənlərə öz münasibətini bildirərək partiyamızın hesabat dövründəki fəaliyyətini qənaətbəxş qiymətləndirir, eyni zamanda partiyanın proqram və nizamnaməsini hazırlayan işçi qrupunun üzvü kimi bu layihələri bəyəndiyimi bildirirəm. Qurultayımızın bundan sonrakı işinə uğurlar diləyərək Azərbaycan Prezidentinə, partiyamızın sədri möhtərəm cənab Heydər Əliyevə cəsağlığı, Allahdan kömək arzulayıram.

Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədr: Çıxış üçün söz verilir YAP-ın üzvü, Milli Məclisin deputatı, ARDNŞ-in birinci vitse-prezidenti, Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Əliyevə.

İ.H.Əliyev — YAP-ın üzvü, Milli Məclisin deputatı, ARDNŞ-in birinci vitse-prezidenti, Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti:

Hörmətli nümayəndələr, qonaqlar, xanımlar və cənablar!

Bu gün partiyamızın həyatında əlamətdar bir gündür. Biz partiyamızın I qurultayına toplaşmışıq.

Yeddi il bundan əvvəl uçurum kənarında olan ölkəmizi yalnız Heydər Əliyevin xilas edə biləcəyini başa düşən bir qrup vətənpərvər

adam öz azadlığı və həyatı üçün yarana biləcək heç bir təhlükədən qorxmayaaraq Naxçıvana yığılıb Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Yeni Azərbaycan Partiyasını yaratdı.

O zaman bu hadisə Azərbaycanda iqtidarda olan klanın böyük narahatlığına və qorxusuna səbəb olmuşdu. Onların təlaşsı əsassız deyildi. Bəlkə də yeganə hal idi ki, bu adamlar vəziyyəti düzgün qiymətləndirə bilmişdilər.

Qısa vaxt ərzində YAP xalqın böyük əksəriyyətinin etimadını qazanan və güclü təşkilat strukturu yaradan böyük siyasi qüvvəyə çevrildi.

Bu gün YAP Azərbaycanın siyasi təşkilatları arasında istər kəmiyyətcə, istərsə də keyfiyyətcə bərabəri olmayan bir partiyadır.

YAP-da əhalinin bütün təbəqələri, bütün nəsillər, Azərbaycanda yaşayan bütün millətlər təmsil olunmuşlar və bu amillər onu ümum-xalq partiyası adlandırmağa əsas verir.

Azərbaycanın inkişaf yolunu məhz YAP-ın qabaqcıl nümayəndələri müəyyən edirlər. Bu yolun düzgünlüyünü və xalq tərəfindən dəstəkləndiyini həyat özü sübut etmişdir, bugünkü nailiyyətlərimiz sübut etmişdir. Mən əminəm ki, hələ uzun illər və onilliklər boyunca məhz YAP ölkənin aparıcı siyasi qüvvəsi olaraq qalacaq və xalqımıza hələ çox fayda verəcəkdir.

Heç kəsə sır deyil ki, YAP Heydər Əliyevin sayəsində yaranmış, onun şəxsiyyəti ətrafında sıx birləşmişdir və məhz bu amil YAP-ın təşəkkül tapmasında və inkişafında, ölkənin aparıcı siyasi qüvvəsinə çevrilməsində həlledici rol oynayır.

YAP-ın gücü nədədir?

Mən bu suala qısaca olaraq belə cavab verərdim:

YAP-ın gücü ilk növbədə, əlbəttə, onun daimi lideri Heydər Əliyevdədir.

YAP-ın gücü bundadır ki, partiyanın yeritdiyi siyasət xalqın mənafeyinə uyğundur.

YAP-ın gücü bundadır ki, onun təməlində duran prinsiplər, onun proqram müddəaları kağız üzərində qalan gəlişigözəl sözlər deyildir, əməli surətdə həyata keçirilir.

YAP-ın gücü bundadır ki, Prezidentin və YAP-ın liderinin daxili və xarici siyasəti xalq tərəfindən dəstəklənir.

YAP-ın gücü bundadır ki, onun siyasətinin mayasını doğma xalqa xidmət təşkil edir.

İnsan üçün öz xalqına xidmət etməkdən, xalqa xeyir verməkdən, onun hörmət və məhəbbətini qazanmaqdan böyük xoşbəxtlik ola bilməz.

Biz hamımız bunları liderimiz Heydər Əliyevdən öyrənməli, ona oxşamağa çalışmalıyıq.

Partiyaya gənclərin axışıb gəlməsi xüsusilə sevindiricidir. Son vaxtlar bu proses xeyli güclənmişdir.

Mənim fikrimcə, bu, təbii prosesdir. Bütün cəmiyyətimiz kimi gənclər də başa düşürlər ki, ölkənin ictimai-siyasi həyatında YAP-ın rəhbər rolu olmasa, nə siyasi sabitlik olar, nə də iqtisadi yüksəliş. Bunun əvəzində hərəmərclik və anarxiya olar, iqtisadi böhran olar.

Öz vətəninə, öz xalqını sevən, gələcək nəsillərin qayğısını çəkən sağlam düşüncəli insanların heç biri Azərbaycanda əvvəlki vəziyyətin, 1993-cü ildən qabaq yaranmış vəziyyətin təkrar olunmasını istəməz və buna yol verməz.

Heç kəs quldurluq və anarxiya, hərəmərclik və separatizm şəraitində, ölkənin milli sərvətlərinin talan edilməsi şəraitində yaşamaq istəməz.

Heç kəs dövlətin idarə edilməsi haqqında təsəvvürü belə olmayan savadsız və səriştəsiz adamların rəhbərliyi altında yaşamaq və işləmək istəməz.

Buna görə də siyasi demaqoqlar, boşboğazlar və uğursuzlar çalışıb özlərində güc tapmalı və etiraf etməlidirlər ki, ölkənin siyasi səhnəsində onlara yer yoxdur. Onların yeri arxivdədir. Özü də bu qapalı kitabı arxivin ən uzaq küncünə atmaq lazımdır ki, yaxın keçmişimizin rüsvayçı səhifələri daha heç vaxt yada düşməsin.

Bu gün bütün cəmiyyətimiz kimi, gənclər də boş vədlərə yox, konkret işlərə inanırlar.

İndi konkret işlər zamanıdır, problemləri həll etməyi, qarşıya qoyulmuş məqsədlərə çatmağı bacaran, məsuliyyət altına girməkdən qorxmayan adamların zamanıdır. İndi peşəkarların zamanıdır.

Buna görə də Azərbaycan gənclərinin tutduqları yol tamamilə düşünülmüş və əsaslandırılmış yoldur, onların seçimi hadisələrin məntiqinə, Azərbaycanın son 6 ildə əldə etdiyi nailiyyətlərin məntiqinə əsaslanır.

İqtisadi islahatların aparılmasında, neft strategiyasının ardıcıl surətdə həyata keçirilməsində, ölkəmizə xarici investisiyaların cəlb edilməsində, beynəlxalq iqtisadi əlaqələrin genişlənməsində, böyük İpək yolunun bərpaşında, boru kəmərləri sisteminin yaradılmasında Azərbaycanın qazandığı müvəffəqiyyətləri yada salmaq kifayətdir.

Azərbaycanın uzaqgörən neft strategiyası artıq öz bəhrələrini verir. Ölkənin xəzinəsinə daxil olan yüz milyonlarla dollar vəsait Azərbaycanın iqtisadi sabitliyini xeyli dərəcədə müəyyən edir.

Reqlament məhdud olduğuna görə mən bu sahədə əldə etdiyimiz bütün uğurlardan ötraflı danışmayacağam, xüsusən ona görə ki, bu ilin sentyabr ayında "Əsrin müqaviləsi"nin beş illiyinə həsr olunmuş təntənəli mərasim zamanı nailiyyətlərimiz və qələbələrımız kifayət qədər təhlil edilmişdir. Ancaq onu demək istərdim ki, indiyədək qazanılmış müvəffəqiyyətlərlə yanaşı bizi gələcəkdə daha böyük nailiyyətlər gözləyir və neft layihələrinin yaradacağı bütün nemətlər məhz bu günün gənclərinin səərəcamında olacaq, bu nemətlərdən onlar istifadə edəəcəklər.

Ona görə də bugünkü gənclər gələcək işlərə hazır olmaqdan ötrü təcrübə və bilik toplamalıdır.

Cavanları məsul vəzifələrə cəsarətlə irəli çəkmək, onlara müxtəlif tapşırıqlar etibar etmək lazımdır.

Bu proses artıq getməkdədir və bizi olduqca sevindirir.

20-30 ildən sonra Azərbaycanın iqtisadi və siyasi inkişaf yollarını bu gün 20-30 yaşında olan adamlar müəyyən edəəcəklər. Buna görə də onlar elə indidən fəal işlərə, müxtəlif səviyyələrdə qərarlar çıxartılmasına cəlb edilməlidirlər.

Son vaxtlar gənclərin idmana böyük maraq göstərmələri Azərbaycanın Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti kimi mənə sevindirir.

Milli Olimpiya Komitəsi Gənclər və İdman Nazirliyi ilə birlikdə Azərbaycanda idmanın və olimpiya hərəkətinin inkişafı üçün böyük iş aparırlar.

İdmançılarımıza qayğı artır. Biz idmançılarımızın hazırlaşdığı müxtəlif yarışlarda iştirak etməsi üçün münasib şərait yaratmağa çalışırıq və bu istiqamətdə böyük uğurlarımız vardır. Müxtəlif beynəlxalq yarışlarda idmançılarımızın çoxlu medal qazanması bu işin əyani nəticəsidir.

1998-1999-cu illərdə Azərbaycan idmançıları müxtəlif beynəlxalq yarışlarda 334 medal, o cümlədən 130 qızıl, 90 gümüş və 114 bürünc medal qazanmışlar.

Sidneydə keçiriləcək olimpiya oyunlarında iştirak etmək üçün bu günədək 12 lisenziya qazanılmışdır. Əminəm ki, lisenziyaların sayı artacaqdır.

Azərbaycanın Milli Olimpiya Komitəsinin son 2 il ərzindəki fəaliyyəti Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin ən yüksək qiymətini almışdır.

Azərbaycan tarixində ilk dəfə olaraq ölkəmizdə iri beynəlxalq turnirlər, o cümlədən Avropa çempionatları və başqa yarışlar keçirilməsinə başlanmışdır.

Bu, əlbəttə, Azərbaycan idmanının nüfuzunu qaldırır, dünya idman ictimaiyyəti tərəfindən bizə böyük hörmət və etimad göstərildiyini sübut edir.

İndi inamla demək olar ki, Azərbaycan idmanı dünya idmanı sıralarında öz layiqli yerini tutmuşdur.

Lakin beynəlxalq yarışlarda əldə edilən nailiyyətlər, qazanan medallar öz yerində, kütləvi idmanın inkişafına, bunun üçün müvafiq şərait yaradılmasına da qayğı göstərmək lazımdır. Bu məqsədlə Azərbaycanın Milli Olimpiya Komitəsi ən yüksək beynəlxalq standartlara uyğun gələn yeni, müasir idman kompleksləri tikilməsini nəzərdə tutan xüsusi proqram həyata keçirməyə başlamışdır.

Özü də bu komplekslər təkcə Bakıda yox, həm də ölkənin müxtəlif regionlarında tikiləcəkdir.

Biz əminik ki, bu, Azərbaycanın böyük idman potensialına, istedadlı gənc idmançılara malik olan, lakin idman məşğələləri üçün şəraiti olmayan rayonlarında idmanın inkişafına böyük təkan verəcəkdir.

Bir daha qeyd etmək istəyirəm ki, bizim vəzifəmiz təkcə çempionatların və olimpiadaların medallarını qazanmaq deyildir, həm də fiziki və mənəvi cəhətdən sağlam olan gənc nəsli yetişdirməkdən, uşaqları, yeniyetmələri, bütün cavanları idman məşğələlərinə cəlb etməkdən ibarətdir.

Azərbaycana sağlam gənclər lazımdır, sağlam millət lazımdır və mən əminəm ki, bizim söylərimiz istənilən nəticəni verəcəkdir.

Hörmətli nümayəndələr!

Tarixən qısa müddət olan son 6 il ərzində Azərbaycan müxtəlif sahələrdə böyük müvəffəqiyyətlər qazanmışdır.

Azərbaycan qətiyyətlə demokratiya yoluna, hüquqi dövlət yaratmaq yoluna qədəm qoymuşdur.

Azərbaycan iqtisadi cəhətdən möhkəmlənmişdir. Ölkəyə milyardlarla dollar xarici investisiya cəlb edilmişdir. Adambaşına xarici investisiya qoyuluşunun həcminə görə Azərbaycan keçmiş Sovet İttifaqının bütün respublikalarından, habelə bəzi Şərqi Avropa ölkələrindən irəlidə gedir.

Azərbaycanda bazar iqtisadiyyatı mexanizmləri işləyir və inkişaf edir. Sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi istiqamətində iş aparılır, bir çox sosial məsələlər həll edilir. Bu dövr ərzində müxtəlif sahələrdə əmək haqqı və müavinətlər bir neçə dəfə artmışdır. Bütün bunlarla yanaşı bir neçə ildir ki, manatın məzənnəsi sabit qalır və inflyasiya yoxdur.

Azərbaycanda siyasi sabitlik yaranmış, ictimai asayiş bərqərar edilmişdir.

Dünyanın hər yerində Azərbaycana hörmət edir və onunla hesablaşırlar. Bizim ölkəmiz dünya birliyində layiqli yer tutmuşdur.

Azərbaycan öz müstəqilliyini möhkəmləndirmiş və dönməz etmişdir.

Bütün bunlar bizim böyük uğurlarımızdır. Azərbaycanın 1993-cü ildəki vəziyyəti ilə indiki vəziyyətini müqayisə edəndə bunlar çox aydın görünür. Bizim bugünkü gerçəkliyimiz vəziyyəti istənilən sözdən daha yaxşı ifadə edir.

Bütün bu müvəffəqiyyətləri biz daimi liderimizin rəhbərliyi altında qazanmışıq. Qarşımızda duran vəzifə də bu liderin rəhbərliyi ilə XXI əsrdə nailiyyətlərimizi daha da artırmaqdan, xalqın rifahını yüksəltməkdən, ölkənin iqtisadiyyatını inkişaf etdirməkdən və müstəqilliyini möhkəmləndirməkdən ibarətdir.

Bu yolda hamımıza müvəffəqiyyətlər arzulayıram. *(Sürəkli alqışlar).*

S ə d r : Partiyanın Siyasi Şurasının üzvü, Milli Məclisin deputatı Mixail Zabelinə söz verilir.

M.Y.Zabelin — Partiyanın Siyasi Şurasının üzvü, Milli Məclisin deputatı:

Hörmətli cənab Prezident, hörmətli partiya sədri!

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Hörmətli qonaqlar!

Bu gün biz birinci qurultayımıza toplaşmışıq. Bu qurultayın əhəmiyyəti misilsizdir. Yeni Azərbaycan Partiyası cəmiyyətimizdə həqiqətən ən məşhur partiya çevrilib və cəmiyyətin ən yaxşı nümayəndələrini öz sıralarında birləşdirir.

Mən məruzəçi ilə razıyam ki, qurultaydan əvvəlki dövrdə partiyanın rəhbərliyi, yerli partiya təşkilatları onun sıralarının təşkilatca möhkəmlənməsi, respublika əhalisinə ideoloji təsirinə gücləndirilməsi sahəsində böyük iş görmüşlər.

Partiya öz təşəkkülünün müxtəlif mərhələlərində siyasi və iqtisadi hərc-mərclik şəraitində, əslində gizli fəaliyyətdən, ideoloji inzibati təqiblərlə üzləşməkdən tutmuş ölkədə liderlik mövqeyinədək çətin yol keçmişdir. Etiraf etmək lazımdır ki, partiyamızın yaradılması və bütün sonrakı fəaliyyəti cəmiyyətin ictimai-siyasi sabitliyinə əhəmiyyətli dərəcədə müsbət təsir göstərmişdir, partiya sağlam qüvvələri cəhalətə, siyasi və iqtisadi hərki-hərəkiliyə qarşı birləşdirmişdir.

Lakin partiya qarşısında ən çətin vəzifələr indiki şəraitdə- dövlətin demokratikcəsinə təşəkkülü, bazar iqtisadiyyatının ardıcıl inkişafı dövründə, istər öz şəxsi mənafehlərinə nail olmaq üçün hər cür çirkin fitnəkar üsul və vasitələrə əl atan müxtəlif partiya qruplaşmaları ilə ardı-arası kəsilməyən ideoloji mübarizə şəraitində, istərsə də xarici təcavüzün daim dəf edilməsi, respublikanın suverenliyi və ərazi bütövlüyünün qorunması şəraitində durur.

Xalq Yeni Azərbaycan Partiyasına demokratik, dünyəvi dövlət quruculuğu dövründə ictimai-siyasi proseslərin müsbət inkişafına əhəmiyyətli təsir göstərə bilən və göstərməli olan sabitləşdirici qüvvə kimi baxır.

Bax, buna görə də partiyamızın birinci qurultayını nəinki partiyadaxili həyatda, həm də öz dövlətinə xoşbəxtlik və tərəqqi arzulayan hər bir sakinin, vətəndaşın həyatında mühüm siyasi hadisə adlandırmaq olar.

Bu gün biz başlanğıc mərhələyə yekun vuraraq və partiyanın gələcək fəaliyyət proqramını müəyyənləşdirərək dərk edirik ki, partiyanın, həm də nəinki partiyanın, eləcə də Azərbaycanın mövcudluğu bütün həyatını xalqına, ölkəsinə xidmətə həsr etmiş bir insanın adı ilə — Prezident Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır.

Heydər Əliyev, respublikamızın vətəndaşları sakit, sabit şəraitə, dövlətin iqtisadi vəziyyətinin yaxşılaşmasına olan ümidlərini Sizin adınızla bağlayır.

Yaxşı yadımızdadır, 90-cı illərin əvvəllərində Azərbaycanda son dərəcə ağır iqtisadi, sosial və siyasi böhran yarandığı dövrdə silah gücünə hakimiyyətə gələn rejim bir illik hakimiyyəti ərzində ölkəni fəlakətə düşür etdi, onu parçalanmaq və dağılmaq həddinə gətirib çıxartdı. Hakimiyyət orqanlarının fəaliyyətsizliyi və səriştəsizliyi dövlət strukturlarını iflic halına saldı. Müxtəlif siyasi qrupların hakimiyyət üstündə çəkişmələri, anarxiya, talançılıq, korrupsiya, ordu adı ilə yaradılan silahlı dəstələrin özbaşınalığı Azərbaycanın varlığı üçün real təhlükə törətmişdi. Ermənistanın silahlı qüvvələri Azərbaycanın yeni-yeni torpaqlarını işğal edir, qaçqınların sayı gündəngünə artırıldı. Bütün bunlar bir insanın — Heydər Əliyev Əliyevin sarsılmaz iradəsi, qətiyyəti və cəsarəti sayəsində dayandırıldı.

Ötən illərdə dövlətçiliyimizin itirilməsinə səbəb ola biləcək bir çox ciddi problemlər Heydər Əliyev Əliyevin siyasi məharəti, zəngin dövlət təcrübəsi, əzmkarlığı və uzaqgörənliyi sayəsində həll edilmiş, dövlət böhranı və hakimiyyət böhranı aradan qaldırılmış, torpaqlarımızın işğalı dayandırılmış, Azərbaycan dünya birliyinin tam hüquqlu üzvü kimi öz layiqli yerini tutmuşdur. Ölkənin daxilində ictimai-siyasi vəziyyətin sabitləşdirilməsi nəticəsində neft yataqlarının işlənilməsi haqqında xarici dövlətlərin iri neft şirkətləri ilə sazişlər imzalanmışdır. Qədim İpək yolunun bərpası üçün mühüm tədbirlər görülmüş və Azərbaycan bu prosesdə öz aparıcı rolunu beynəlxalq miqyasda təsdiqləmişdir. Ölkədə siyasi və iqtisadi islahatların, özəlləşdirmənin aparılması və torpaq islahatının həyata keçirilməsi üçün imkan yaranmışdır. İqtisadiyyatın inkişafına çox böyük məbləğdə sərmayə cəlb edilmiş, yeni iş yerləri açılmışdır. Ümumxalq səsverməsi yolu ilə yeni Konstitusiya qəbul olunmuşdur və bu Konstitusiya

Azərbaycanda hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyəti qurulmasına, insan hüquqları və azadlıqlarının qorunmasına, hakimiyyət bölgüsünə və demokratik təsisatlar yaradılmasına təminat verir.

Məhz Heydər Əliyevin respublikaya rəhbərliyə gəlməsi, onun milli məsələlərə gündəlik diqqəti sayəsində ölkəmizdə çoxmillətli mədəniyyətin inkişafı üçün, millətlərin və xalqların özünüifadəsi, azad dini etiqad, vətəndaşların konstitusiya hüquqları və təminatlarına əməl olunması üçün hər cür şərait yaradılmışdır.

Bax, buna görə də bizim məsuliyyətimiz- ölkəmizin hər bir vətəndaşının taleyi üçün, bütövlükdə dövlətin müqəddaratı üçün partiyanın məsuliyyəti xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Mənə elə gəlir ki, ötən dövrdə biz partiyanın idarə heyətinin fəaliyyət dairəsini genişləndirmək üçün öz imkanlarımızdan tam istifadə etməmişik. Zənnimcə, idarə heyətinin say tərkibini artırmaq, onun strukturunda partiya fəaliyyətinin mühüm istiqamətləri üzrə komissiyalar nəzərdə tutmaq olar. Bu komissiyaların və yerlərdə şəhər, rayon təşkilatlarının birgə işi partiyanın kütlələrə təsirinin xeyli genişlənməsinə təkan verərdi. Hazırda respublikada əhalinin xeyli hissəsi ictimai-siyasi həyatdan kənarda qalır. Zənnimcə, idarə heyəti çərçivəsində bu problemlə yaxından məşğul olan, onu təhlil edən və əhalinin həmin hissəsi arasında təbliğat və izahat işi aparılmasına dair təkliflər irəli sürən bir komissiya yaratmaq mümkün idi.

Biz bu məsələdə orta və kiçik sahibkarlıq sinfi arasında fəal izahat işi aparılmasında da hələ geri qalıyıq. Yaxşı olar ki, şəhər və rayon partiya təşkilatlarının işinə daha çox diqqət yetirilsin, bu vasitələrin rəhbərlərinin təhsili təşkil edilsin, xidməti informasiya bülletenləri buraxılsın. Bu, təşkilatların fəaliyyətini gücləndirməyin, onların yerlərdə təsirini keyfiyyətcə artırmağın üsullarından biri olardı.

Bəlkə də buna görədir ki, biz kadr problemlərini həll etməyə, partiya təşkilatlarına rəhbərlik üçün layiqli adamlar seçməyə heç də hər yerdə və axıradək müvəffəq olmuruq.

Hesabat — seçki konfranslarının işində iştirakımız, ilk partiya təşkilatlarının yığıncaqlarında olmağımız elə təəvvür yaratmışdır ki, partiya üzvlərimizin fəallığı hələ aşağıdır. Onların əksəriyyətinin çıxışlarında tənqidi mülahizələr yoxdur, partiya təşkilatlarının fəaliyyətini yaxşılaşdırmağa dair təkliflər verilmişdir.

Bu gün biz qurultaya hesabat məruzəsində, təftiş komissiyasının hesabatında xeyli özünütənqid fikirləri eşitdik. Eyni zamanda bütövlükdə partiyanın və yerli partiya təşkilatlarının fəaliyyətinə dərin obyektiv təhlil verildi. Deməli, elə nöqsanların aradan qaldırılması üçün hələ çox işləməliyik.

Partiyanın proqramının və nizamnaməsinin yeni redaksiyasına gəldikdə isə, mənim qeydlərim yoxdur. Yalnız onu deyə bilərəm ki, bu sənədlər yüksək səviyyədə hazırlanmışdır.

Hörmətli nümayəndələr!

Bu gün bu salona öz liderlərinə və öz partiyasına hədsiz dərəcədə inanən, öz vətəninə xidmət işinə sadıq olan insanlar toplaşmışlar və bizim vəzifəmiz yeni proqramı və qurultayın materiallarını respublikanın hər bir sakininə çatdırmaqdan, qurultayın qərarlarının əməli surətdə həyata keçirilməsində bilavasitə və ön fəal surətdə iştirak etməkdən ibarətdir. Daim yadda saxlamaq lazımdır ki, vətənin rifahı naminə fəaliyyətimiz Azərbaycanın görkəmli oğlu Heydər Əlirza oğlu Əliyevin adı ilə bağlıdır. *(Alqışlar)*.

Sədr: Gürcüstan Vətəndaşları İttifaqı Partiyası sədrinin birinci müavini Nikoloz Lekişviliyə söz verilir.

N.Lekişvili — Gürcüstan Vətəndaşları İttifaqı Partiyası sədrinin birinci müavini:

Hörmətli cənab Prezident!

Hörmətli xanımlar və cənablar!

İcazə verin, bu əlamətdar bayram günündə Yeni Azərbaycan Partiyasının birinci qurultayının nümayəndələrini Gürcüstan prezidenti Eduard Amvrosiyeviç Şevardnadzenin adından, Gürcüstan parlamenti, partiyamızın rəhbərliyi, nümayəndə heyətimizin üzvləri adından ürəkdən salamlayım.

Həmkarlarım, Gürcüstan parlamentinin üzvləri, Gürcüstan Vətəndaşları İttifaqı Partiyasının rəhbərləri xüsusi səmimiyyət və minnətdarlıq hissləri ilə xeyir-dua verib məni yola salmışlar. Onlar Gürcüstanın və gürcü xalqının böyük dostu, zamanəmizin görkəmli siyasi xadimi, Azərbaycan xalqının sınaqmış lideri, çox hörmətli Heydər Əliyeviç Əliyevə cəsağılığı, uğurlar və yeni qələbələr arzularını yetirməyi xahiş etmişlər.

Prezidentlərimiz Heydər Əliyevin və Eduard Şevardnadzenin müəyyən etdikləri yol çox qədim xalqlarımızın həyatında yeni dövr açır. Ümidvarıq ki, əsrlərin dərinliklərindən gələn bu dostluq əbədi olacaq, təkcə Qafqaz bölgəsində deyil, ümumən bütün Avrasiya məkanında sabitliyin, sülhün və firavanlığın rəhni olacaqdır.

Bu qarşılıqlı münasibətlər postsovet məkanında yaşayan xalqların tarixində hadisələrin gedişinin dönməzliyinin, bu xalqların həqiqi müstəqilliyə, demokratiya və tərəqqiyə doğru qətiyyətlə irəliləməsinin sanballı amilinə və çox mühüm məqamına çevrilmişdir.

Azərbaycan xalqının bütün məşəqqətlərinin və qələbələrinin iştirakçısı olan, oddan-alovdan şərəflə keçən partiyanız ağılasığmaz çətinliklərə və mənəələrə baxmayaraq, keşməkeşli bir zamanədə öz xalqı, öz ölkəsi üçün, bütövlükdə Qafqaz üçün təsəvvüregəlməz dərəcədə böyük işlər görmüşdür. Ümumbəşəri amallara və milli dəyərlərə əsaslanan yeni demokratik cəmiyyət qurulması işində partiyanızın rolu misilsizdir.

Fürsətdən istifadə edərək, yerli özünüidarə orqanlarına bu yaxınlarda keçirilmiş seçkilərdə layiqli qələbə münasibətilə sizi ürəkdən təbrik edirəm. Öz seçimi vasitəsilə qardaş Azərbaycan xalqı öz qədim torpağında əmin-amanlıq, haqq-ədalət və firavanlıq şəraitində yaşamaq iradəsini bir daha aydın ifadə etdi, öz xalqını, öz dövlətini Qafqazda azadlıq və müstəqillik ideyalarının qələbəsinə doğru inamla və uzaqgörənliklə, səhsiz aparmağa müvəffəq olmuş görkəmli liderin — Azərbaycan Prezidenti hörmətli Heydər Əliyevin xəttinə etimad göstərdiyini, ona minnətdarlığımı və dəstək verdiyini bildirdi.

Gürcüstanla Azərbaycan arasında dostluq nəinki prezidentlər səviyyəsində, həm də parlamentlər, hökumətlər, partiyalar, ictimai təşkilatlar və hökumət təşkilatları səviyyəsində inkişaf edir.

Bütün sahələrdə səmərəli əməkdaşlığın nəticələri artıq göz qabağındadır. İlk Xəzər neftinin nəql edildiyi Bakı - Supsa neft magistralı işləyir. Prezidentlərimizin müdrikliyi və siyasi iradəsi neft kəməri və Transxəzər qaz kəməri çəkilməsi haqqında İstanbulda həqiqətən böyük tarixi saziş imzalanmasına sanballı töhfə verdi. Bu müqavilələrin həyata keçirilməsi Azərbaycanın və Gürcüstanın həqiqi müstəqilliyinin daha bir sanballı amili və təminatı olacaqdır.

Belə əlaqələrin müxtəlifliyi və intensivliyi Qafqazın bütün dövlətləri və xalqlarının xeyrinədir. Əminəm ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının qurultayı müvəffəqiyyətlə keçəcək və iqtisadiyyat sahəsində də əməkdaşlığın dərinləşməsinə kömək edəcəkdir. Qafqaz öz təbii sərvətləri və çox böyük əmək bazarı ilə - işçi qüvvəsinin artıqlığı ilə deyil, məhz insan resursları ilə, intellektual imkanları, yüksək və qədim mədəni ənənələri ilə vahid iqtisadi məkandır. Biz bütün bu xəzinəni yalnız birgə söylərlə xalqlarımızın rifahının mənbəyinə çevirə bilərik.

Əziz dostlar, icazə verin, xoş və şərəfli bir tapşırığı yerinə yetirib, Gürcüstan prezidenti Eduard Amvrosiyeviç Şevardnadzenin qurultayınıza təbrikini oxuyum:

"Yeni Azərbaycan Partiyası qurultayının iştirakçalarına

Əziz Heydər Əliyeviç, əziz dostlar!

Mənim üçün yaranmış imkandan istifadə edərək, icazə verin, Heydər Əliyeviç, şəxsən Sizi və forumun bütün iştirakçılarını ürəkdən salamlayım və Sizə səmimi hörmət bəslədiyimi əmin edirəm.

Mənim möhkəm inamıma görə, əsaslı sosial və iqtisadi dəyişikliklərin zəruriliyi qarşısında duran və öz vətəninin taleyi və gələcəyi üçün bütün məsuliyyəti öz üzərində daşıyan ölkənin prezidenti demokratik islahatların dəstəklənməsindən ötrü millətin bütün intellektual elitasını əhatə edən və ictimaiyyətin ən geniş təbəqələrinə arxalanan hərəkəti nəinki yaratmaq hüququna malikdir, həm də bu hərəkəti yaratmağa borcludur.

Gürcüstanda biz eynilə bu yolla getmişik və tamamilə təbiidir ki, Gürcüstan Vətəndaşları İttifaqı ilə Yeni Azərbaycan Partiyası arasında ən sıx tərəfdaşlıq və dostluq münasibətləri yaranmışdır.

Yeni Azərbaycan Partiyası vətənin rifahı naminə yorulmaz fəaliyyəti ilə istər öz həmvətənləri arasında, istərsə də beynəlxalq aləmdə özünə yüksək nüfuz qazanmışdır.

Xalqlarımızı əzəldən birləşdirən qədim dostluq və qardaşlıq telləri Azərbaycanın hər uğurlu addımı üçün bizdə məmnunluq və sevinc hissi doğurur.

Sizə və qurultayın bütün iştirakçalarına səmimi qəlbdən səmərəli iş və gözəl vətəninizin daha da çiçəklənməsini arzulayıram.

Hörmətlə, Eduard Şevardnadze, Gürcüstan Prezidenti". *(Alqışlar)*.

Sədr: Hörmətli cənab Lekişvili, bu gün bizə dediyiniz xoş, səmimi sözlərə görə sizə təşəkkürümü bildirməklə, zənnimcə, qurultayımızın iştirakçılarının ümumi rəyini ifadə etmiş olaram.

Qurultayımıza və respublikamızın Prezidenti Heydər Əliyevə təbrik göndərdiyinə görə Eduard Amvrosiyeviç Şevardnadzeyə səmimi minnətdarlığımızı bildirmək istəyirik.

YAP Gənclər Birliyinin sədr müavini Ağəli Əhmədova söz verilir.

A.Əhmədov — YAP Gənclər Birliyinin sədr müavini:

Möhtərəm sədr!

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar!

Bu gün özünün birinci qurultayını keçirən Yeni Azərbaycan Partiyası yeddi il əvvəl — 1992-ci ilin noyabrında blokada şəraitində yaşayan Naxçıvanda cənab Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında təsis olunmuşdur. Mən partiyanın yaranması tarixini və o vaxtkı şəraiti xatırlamaqla Azərbaycanın bütün regionlarından vətəndaşların blokada vəziyyətində olan Naxçıvana - cənab Heydər Əliyevin yanına axışdığını, son ümid yeri kimi cənab Heydər Əliyevə üz tutduğunu yada salarkən, eyni zamanda həmin çətin, ağır bir məqamda cənab Heydər Əliyevin gəncləri unutmadığının, gənclərə əvvəlki illərdə olduğu kimi xüsusi diqqət göstərdiyinin bir daha şahidi olduğumuzu qeyd etmək istəyirəm.

Yeni Azərbaycan Partiyası yaradılarkən cənab Heydər Əliyev partiyada gənclərin və qadınların da fəaliyyətinə geniş imkan yaradılmasını tövsiyə etmiş və bununla da partiyanın nəsillərdən-nəsillərə daim təcrübəli kadrlarla təmin olunmasının əsasını qoyan uzaqgörənliyini bir daha nümayiş etdirmişdir. Əvəzsiz liderimiz cənab Heydər Əliyevin tövsiyə və göstərişlərini rəhbər tutaraq 1993-cü ildə partiyanın gənclər təşkilatını təsis etmək məqsədi ilə müzakirələr aparılmış və təşkilat komitəsi yaradılmışdır. Yeni Azərbaycan Partiyasının 1995-ci ildə təsis olunan Gənclər Birliyi qısa zamanda sürətlə təşkilatlanmağa başlayaraq partiya üzvü olan gənclərin bu qurumda birləşib daha geniş fəaliyyətini təmin etmişdir.

1993-cü ildə xalqın çağırışı ilə yenidən hakimiyyətə qayıdan cənab Heydər Əliyev gənclərlə mütəmadi görüşlər keçirmiş, onların prob-

lemlərinin həllində öz köməyini əsirgəməmişdir. Respublika gənclərinin nümayəndələri ilə dəfələrlə keçirilən görüşlər, Gənclər və İdman Nazirliyinin yaradılması, fevralın 2-sinin "Gənclər günü" kimi təqvimə salınması, Prezident tərəfindən "Dövlət gənclər siyasəti haqqında" fərmanının imzalanması və s. tədbirlər cənab Heydər Əliyevin gənclərə göstərdiyi diqqət və qayğının yalnız bir hissəsidir.

Eyni zamanda, heç bir hərbi təlim görməyən gənclərimizin əvvəlki səbatsız rəhbərlər tərəfindən döyüş meydanına sürüklənərək kütləvi surətdə məhv edilmələri də xalqımızın genefonduna qəsd kimi qiymətləndirilməlidir ki, bunun da qarşısını hörmətli Prezidentimiz Heydər Əliyev aldı.

Möhtərəm Prezidentimizin gənclərə göstərdiyi diqqət və qayğıdan çox danışmaq olar. Lakin vaxtın məhdudluğunu nəzərə alaraq mən yalnız Yeni Azərbaycan Partiyası Gənclər Birliyinin fəaliyyətindən danışmaq istəyirəm.

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Yeni Azərbaycan Partiyasının Gənclər Birliyi 1995-ci ildə təsis edilmişdir. Həmin ildən də Gənclər Birliyi təşkilatlanmağa başlayaraq hazırda Yeni Azərbaycan Partiyasının 81 rayon və şəhər təşkilatının hamısında fəaliyyətini təmin edə bilmiş və deməli, təşkilatlanma prosesini müvəffəqiyyətlə başa çatdırmışdır. Sıralarında 48.282 nəfəri birləşdirən Gənclər Birliyi Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvlərinin 30,3 faizini təşkil edirlər. Eyni zamanda qeyd etmək istəyirəm ki, partiyaımızın Gənclər Birliyi respublikanın ən güclü gənclər təşkilatlarından biridir.

Gənclər Birliyi təsis edildiyi vaxtdan keçən müddətdə parlament, prezident və bələdiyyə seçkilərində təbliğat kampaniyasında fəal iştirak edərək partiyaımızın qələbə çalmasında müəyyən rol oynamışdır. Eyni zamanda Gənclər Birliyi parlamentdə də təmsil olunur və son bələdiyyə seçkilərində Yeni Azərbaycan Partiyası tərəfindən iştirak edənlərin əksəriyyəti Gənclər Birliyinin üzvləridir.

Yeni Azərbaycan Partiyasının Gənclər Birliyi respublikanın ictimai-siyasi həyatında rolu olan digər ictimai, siyasi, xüsusilə gənclər təşkilatları ilə sıx əlaqələr saxlayır.

Yeni Azərbaycan Partiyasının Gənclər Birliyi həm də geniş beynəlxalq əlaqələrə malikdir. Bu əlaqələrin əsası 1995-ci ildə

Gənclər Birliyi təsis olunduğu vaxtdan Gürcüstan Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının Gənclər Birliyi ilə əməkdaşlıq sayəsində qoyulmuşdur və sonrakı illərdə beynəlxalq əlaqələrimiz genişlənməmişdir. Hazırda Almaniyanın "Gənc liberallar" təşkilatı, Beynəlxalq Liberallar və Radikallar İttifaqı, Danimarkanın "Gənc avropalılar təhlükəsizlik uğrunda" və s. təşkilatlarla sıx əlaqələrimiz mövcuddur. Keçən illər ərzində YUNESKO, Milli Demokratiya İnstitutu, Fridrix Nauman Fondu kimi beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələr qurulması nəticəsində YAP Gənclər Birliyinin üzvləri dəfələrlə ABŞ-da, Almaniyada, Rusiyada, Hollandiyada, Danimarkada, Gürcüstanda və sair ölkələrdə təşkil olunmuş beynəlxalq konfranslarda, simpoziumlarda, trening kurslarında iştirak etmişlər.

Yeni Azərbaycan Partiyasının Gənclər Birliyinin fəaliyyətindən danışarkən rayon və şəhər təşkilatlarındakı vəziyyətə də toxunmaq istərdim. Belə ki, partiyanın bir çox rayon təşkilatlarında gənclərin irəli çəkilməsinə diqqət yetirilməmişdir. Hətta bəzi hallarda partiyanın rayon təşkilatlarında gənclərin irəliləməsinə əngəllər törədilmişdir və ümumiyyətlə gənclərə öz potensial imkanını göstərmələri üçün şərait yaradılmamışdır. Lakin bu ilin sentyabrın 4-də möhtərəm sədrimiz cənab Heydər Əliyevin göstəriş və tövsiyələrindən sonra partiya gənclərə münasibət xeyli dəyişmişdir. Bundan sonra rayon təşkilatlarında gənclərə müəyyən qədər meydan verilmiş və hazırda partiyanın rayon təşkilatlarının seçkili orqanlarında gənclərin iştirakı 1 faizə qalxmışdır. Hörmətli sədrimizin tövsiyələrindən sonra gənclərin qurultaya nümayəndə seçilməsi məsələsinə də diqqət artırılmış və hazırda Gənclər Birliyinin üzvü olan qurultay nümayəndələri ümumi nümayəndələrin sayının 28,7 faizini təşkil edirlər.

Əlbəttə, partiya gənclərə öz potensial imkanlarını göstərmək üçün şəraitin yaradılması təcrübəli partiya kadrlarının yetişməsi və partiyanın varislik prinsipinin qorunub saxlanmasına xidmət edir. Ona görə də biz istərdik ki, partiya rəhbərliyinə gənclərin irəli çəkilməsinə daha geniş yer verilsin. Sadəcə olaraq, yaşlı nəsil bacarıqlı, savadlı gənclərin irəli çəkilməsinə süni maneələr törətməməli və partiyanın inkişafında varislik prinsipinin pozulmaması

üçün yaşlı nəsillə gənc nəslin vəhdəti, birgə fəaliyyəti təmin olunmalıdır. Lakin hələlik heç də belə deyildir. Bəzi rayonlarda isə böyük potensial olmasına baxmayaraq gənclərin fəaliyyətinə lazımı səviyyədə imkan yaradılmamışdır. Məsələn üçün bildirmək istəyirəm ki, Yasamal, Gədəbəy, Xanlar, Salyan, Zaqatala, Kürdəmir rayonlarında gənclərin seçkili orqanlarda iştirak faizi aşağı olmuşdur.

Bütün bunlarla yanaşı qeyd etməyi vacib sayıram ki, partiyamızda gənclərin rolunun artması, Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti, Dövlət Neft Şirkətinin birinci vitse-prezidenti, Milli Məclisin deputatı İlham Əliyevin partiya tədbirlərində iştirakı və bu tədbirlərdəki dərin məzmunlu çıxışları gəncləri xeyli ruhlandırmış və partiyamızın sıralarına qoşulmalarına səbəb olmuşdur. Neçə illərdən bəri İlham Əliyevin siyasi və idarəçilik təcrübəsinə bələd olan gənclər onun şəxsində özlərinin layiqli liderinin böyük siyasətdə uğur qazanacağına şübhə etmirlər.

Hörmətli sədr!

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Möhtərəm Prezidentimiz cənab Heydər Əliyevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə son illərdə həyata keçirilən beynəlxalq layihələr ölkəmizin gələcək iqtisadi inkişafına, Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunun artmasına və müstəqilliyimizin dönməzliyinə xidmət edir. Biz gənclər çox gözəl başa düşürük ki, dünyanın nüfuzlu şirkətləri ilə bağlanmış neft müqavilələri qədim İpək yolunun bərpası, Bakı—Ceyhan əsas ixrac neft boru kəməri marşrutunun imzalanması və digər iri beynəlxalq layihələrin gerçəkləşməsi heç də asan başa gəlməmiş, xalqımızın əvəzsiz lideri cənab Heydər Əliyevin gərgin zəhməti, ardıcıl siyasəti, dönməz iradəsi hesabına mümkün olmuşdur. Bütün bunlar, gənclərə göstərilən xüsusi diqqət və qayğı yalnız və yalnız Azərbaycanın xoşbəxt gələcəyi naminə həyata keçirilir və biz gəncləri gələcəyə daha inamla, daha nikbin baxmağa ruhlandırır.

Mən partiyanın hesabat dövründəki fəaliyyətini ümumiyyətlə qənaətbəxş hesab edir və fürsətdən istifadə edib, Yeni Azərbaycan Partiyasının bütün üzvlərini, gəncləri təbrik edirəm, hörmətli liderimiz cənab Heydər Əliyevi əmin edirəm ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının gəncləri bütün Azərbaycan gəncləri kimi, möhtərəm

Heydər Əliyevin həyata keçirdiyi ideyaların davamçısı olacaq və cənab Heydər Əliyevin əsgəri olduğumuzu öz işimizlə, öz əməlimizlə sübut edəcəyik.

Yaşasın Yeni Azərbaycan Partiyası!

Yaşasın Azərbaycan gəncliyi!

Yaşasın xalqımızın əvəzsiz lideri Heydər Əliyev cənabları!

S ə d r : YAP-ın Naxçıvan Muxtar Respublikası təşkilatının sədri, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri, Milli Məclisin deputatı Vəlif Qasımlı söz verilir.

V.Y.Talıbov — YAP-ın Naxçıvan Muxtar Respublikası təşkilatının sədri, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri, Milli Məclisin deputatı:

Möhtərəm Zəti-əllələri!

Hörmətli qonaqlar!

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Yeni Azərbaycan Partiyası ictimai-siyasi həyatda, ölkənin dövlətçilik əsaslarının qorunmasında, inkişaf etməsində həlledici qüvvəyə malik siyasi təşkilatdır. Yeni Azərbaycan Partiyası dövlətimizin varlığını qoruyub saxlayan, onu XXI əsrə, yeni tarixi eraya doğru aparan xalqımızın böyük oğlu möhtərəm Heydər Əliyev fədailərinin partiyasıdır.

Möhtərəm Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis olunması ölkəmizin siyasi tarixində ön mühüm hadisə kimi yaşayacaqdır. Siyasi təşkilat kimi fəaliyyət göstərdiyi bütün dövrlərdə Heydər Əliyev partiyası dövlətçiliyimizə və tarixi maraqlarımıza sadiqliyini dəfələrlə sübut etmişdir. Bu partiyanın gücü və qüdrəti onun möhtərəm sədri ilə birlikdə xalqla bağlı olmasında, ümumillə mənafeyə xidmət etməsindədir.

Partiyamızın yaranmasından ötən yeddi il ərzində Azərbaycan xalqı tarixi haqqı olan öz həqiqi dövlət müstəqilliyinə qovuşmuş, hüquqi quruculuğu, vətəndaş cəmiyyətinin formalaşması sahəsində mühüm tədbirlər görülmüş, demokratik seçkilər keçirilmiş, ölkənin Əsas Qanunu olan Konstitusiyə qəbul edilmiş, Azərbaycan dünya dövlətləri içərisində öz layiqli yerini tutmuşdur.

Əsas Qanunumuzda müəyyən edilmiş hüquqi, demokratik təsisatlardan biri çoxpartiyalılıq sistemidir. İndi 30-dan çox siyasi partiyanın fəaliyyət göstərdiyi şəraitdə Yeni Azərbaycan Partiyası öz mövqeyi və istiqaməti ilə seçilir. Azərbaycan xalqının arzu və istəklərinin ifadəçisi kimi birləşdirici qüvvə rolunda çıxış edir. Bu partiyanın mütəşəkkil və kütləvi fəaliyyətinin indiki mərhələsi heç də təsədüfi deyildir. Bu, onun qarşıya qoyduğu tarixi missiyadan irəli gəlir. Həmin missiya isə möhtərəm Heydər Əliyevin öz əli ilə işləyib yaratdığı Yeni Azərbaycan Partiyasının proqram sənədində dəqiq ifadə olunmuşdur.

Məhz belə bir prinsiplə mövqeyə malik Yeni Azərbaycan Partiyasının 1992-ci il noyabrın 21-də Naxçıvanda yaranması o dövrə qədərki Azərbaycan mühitində baş verən siyasi proseslərdən çıxan labüd, gerçək və məntiqi nəticə idi. Həmin dövrdə mövcud olan tarixi və siyasi proseslərin təhlili bu partiyanın nə üçün məhz Naxçıvanda yarandığını bir daha açıb göstərir.

Möhtərəm Heydər Əliyevin istefası nəticəsində Azərbaycanın üzləşdiyi problemlər daha da artmışdı. Dağlıq Qarabağ problemi getdikcə daha təhlükəli xarakter alır, hakimiyyətin Moskvadan asılılığı güclənir, azadlıq tələbi ilə meydana çıxan xalq isə sonu görünməyən müdhiş faciə ilə üz-üzə dayanırdı.

Möhtərəm Heydər Əliyevin siyasi təqib ucbatından Naxçıvana gəlməsi, sırayı vətəndaş, millət vəkili, sonra muxtar respublikanın rəhbəri kimi cəmiyyətin demokratikləşməsi, milli dövlətçilik ənənələrinin bərpası istiqamətində gördüyü əməli işlər xalqın ümidini Naxçıvana döndərirdi. Bu dövrdə möhtərəm Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin üçrəngli bayrağı dövlət bayrağı kimi qəbul edildi. Keçmiş sovet məkanında və SSRİ-nin hələ yaşadığı bir dövrdə ən cəsarətli addım kimi Naxçıvan Muxtar Respublikasının adından "Sovet Sosialist" sözləri götürüldü, milli şüurun dirçəlişi istiqamətində ən zəruri tədbirlər görüldü.

Möhtərəm Heydər Əliyevin siyasi fəaliyyətinin Naxçıvan dövrünü bir-iki kəlmə ilə xarakterizə etmək çətindir. Lakin möhtərəm Heydər Əliyevin bu dövrdə həyata keçirdiyi tədbirlər, hazırladığı siyasi sənədlər Naxçıvanın, bütün Azərbaycanın xilasına xidmət edirdi, dövlət müstəqilliyinin gerçəkləşməsinə layiqli töhfə idi. Milli ordunun yaradılması, aqrar islahatın həyata keçirilməsi, atəşkəs

rejiminin tətbiq olunması, keçmiş sovet məkanında yeni ittifaq yaratmaq cəhdlərinin qarşısının alınması, bununla əlaqədar keçirilən referendumda Naxçıvanın iştirak etməməsi Heydər Əliyev şəxsiyyəti ilə bağlı nəhəng siyasi fəaliyyətin yalnız adı gözlə görünən ümumi cizgiləri idi.

Blokada nəticəsində ağır güzəran keçirən muxtar respublikanın həyat qabiliyyətini təmin etmək üçün İran və Türkiyə ilə iqtisadi əlaqələr yaradılması, Araz çayı üzərində körpülərin salınması, diplomatiya sahəsində tarazlaşdırılmış siyasət xəttinin müəyyən edilməsi elə zəruri bir amil idi ki, o vaxtlar hakimiyyətdə olan iqtidar sahibləri bunu bacarmadıqlarına görə böyük dövlətlərin əlində alətə çevrilmişdilər. Həyat göstərdi ki, möhtərəm Heydər Əliyevin Naxçıvanda başladığı tamamilə yeni xətt, yeni yanaşma tərzini və demokratik dəyişikliklər bugünkü müstəqil Azərbaycan dövləti kimi nəhəng bir əbidənin ana xətti idi.

Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranmasının tarixi zərurəti də bununla bağlı idi. Bunun ikinci səbəbi isə naşı Xalq Cəbhəsi iqtidarının yeritdiyi siyasətlə xalqın barışmaması idi. Bu iqtidarın hakimiyyətə gəlməsi ilə cəmiyyətin qütbləşməsi elə bir şokil almışdı ki, "Kim bizimlə deyil, bizim düşmənimizdir" tezisi az qala hakim ideologiyaya çevrilmişdi.

Xalqı parçalayan bu siyasət ölkənin siyasi varlığını təhlükə qarşısında qoymuşdu. Xalqın ümumi narazılığı getdikcə daha çox vahid siyasi axarda birləşir, siyasi hərəkətə çevrilirdi. Xalqın içindən, onun qəlbindən gələn bu güclü axını duyan Azərbaycanın mütərəqqi ziyalıları 1992-ci il oktyabrın 16-da Naxçıvana, möhtərəm Heydər Əliyevə müraciət edərək, yeni yaranmaqda olan siyasi hərəkətə rəhbərliyi öz üzərinə götürməyi təkidlə xahiş etdilər. Bu müraciəti 91 nəfər ziyalı imzalamışdı. Əslində isə bu, bütün xalqın ürəyinin səsi və arzusu idi.

Ziyalıların 1992-ci il 16 oktyabr müraciətindən doqquz gün sonra, yəni 1992-ci il oktyabr ayının 24-də Azərbaycanda hakimiyyətdə olan Xalq Cəbhəsinin fitvası ilə Naxçıvanda möhtərəm Heydər Əliyevə qarşı ilk dövlət çevrilişi cəhdinə əl atıldı. Daxili İşlər Nazirliyinin və Dövlət Televiziyasının binaları zəbt edildi.

Bu qanlı-qadalı günlərdə siyasi iradə və təmkin nümayiş etdirən möhtərəm Heydər Əliyev yeni partiya rəhbərlik etmək barədə 91-

ləre məşhur cavabını yazdı. Həmin cavab 1992-ci il oktyabrın 24-də Naxçıvanda dövlət çevrilişinə cəhd günündə yazılmış və imzalanmışdır. Həmin gün möhtərəm Heydər Əliyevin çağırışı ilə, dövlətçiliyə qarşı qiyam etmiş silahlı dəstənin üzərinə gedərək onu zərərsizləşdirən insanların əksəriyyəti sonradan xalqımızın böyük oğlunun rəhbərlik etdiyi siyasi partiyanın fəal üzvləri oldu. Bu tarix bir daha sübut edir ki, Yeni Azərbaycan Partiyası yaranmamışdan əvvəl artıq onun sosial bazası formalaşmışdı.

Möhtərəm Heydər Əliyev yeni Azərbaycan Partiyasının yaranması ilə əlaqədar tarixi prosesləri xatırlayaraq belə demişdir: "Mən sizə açıq deyirəm, Yeni Azərbaycan Partiyasının da o qədər təşəbbüskarı deyildim. Sadəcə, mən vəziyyəti gördüm, gördüm ki, bu partiyanın pərəstişkarları, mənim siyasətimə, şəxsiyyətimə hörmət edən adamlar hansısa bir təşkilatda toplaşmaq istəyirlər. Mən də razılıq verdim ki, Yeni Azərbaycan Partiyası yaransın".

Beləliklə, 1990-1992-ci illər ərzində Azərbaycanın ictimai həyatında baş verən hadisələrin qanunauyğun yekunu kimi, müstəqilliyə, suverenliyə, hüquqi dövlətin qurulmasına təkan verəcək yeni tipli siyasi partiya — Yeni Azərbaycan Partiyası 1992-ci il noyabr ayının 21-də Naxçıvanda yaradıldı.

Heydər Əliyev şəxsiyyətinə hörmətin əlaməti idi ki, Azərbaycanın bütün intellektual və regional potensialı blokada şəraitində olan Naxçıvanda təmsil edildi. Bu partiyanın yaranma şəraitinin özü tarixi hadisə olmaqla bərabər eyni zamanda heç bir yanacağı olmayan, elektrik təchizatından məhrum olan Naxçıvanın soyuq, ağır bir günündə şam işığında yaradılması ilə yaddaşlara həkk edildi. Həmin gün Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranması ilə Azərbaycanın gələcək siyasi həyatının əsası qoyuldu.

Möhtərəm Heydər Əliyev partiyanın yarandığı tarixi şəraiti belə xarakterizə edir: "Siz bilərsiniz ki, Yeni Azərbaycan Partiyası yarananda biz hakimiyyətdə deyildik, əksinə, təqib olunurduq. Ona görə də biz bu partiyayı Naxçıvanda yaratmaq imkanı əldə etdik. Çünki başqa yerdə bizə bu partiyayı yaratmağa imkan verməyəcəkdilər".

Yeni Azərbaycan Partiyası Naxçıvanda təsis olunduqdan sonra, əvvəlcədən görüldüyü kimi, o dövrün iqtidarı və onun ətrafındakılar

tərəfindən partiyaya və onun liderinə qarşı qərəzli təxribat kampaniyası başlandı. Lakin bu hədə-qorxulara, dövlət çevrilişi cəhdlərinə baxmayaraq, xalq öz gələcəyini möhtərəm Heydər Əliyevin rəhbərlik etdiyi partiya ilə bağlayırdı. Azərbaycanın bəzi rayonlarında partiyanın ilk təşkilatlarının təsis yığıncaqları qeyri-qanun şərəitdə, çox ağır vəziyyətdə keçirilirdi. Müstəqil və yeni Azərbaycan uğrunda ayağa qalxan Yeni Azərbaycan Partiyası üzvlərinin vətəndaş hüquqları addımbaşı tapdalanırdı.

Yeni Azərbaycan Partiyası böyük təzyiqlər və təhqirlər şəraitində öz məqsədi uğrunda cəpşirdi. Hətta bu şəraitdə də partiya üzvlərinin sayı durmadan artır, onun sıraları möhkəmlənirdi. Bu dövrdə Yeni Azərbaycan Partiyasının ən mütəşəkkil və fəal dəstəsinin Naxçıvan Muxtar Respublikasında formalaşması təsadüfi deyildir. Şərur, Babək, Culfa və Şahbuz rayonlarında keçirilən təsis konfranslarında möhtərəm Heydər Əliyev şəxsən iştirak və çıxış etmiş, tövsiyə və tapşırıqlarını vermiş, qarşıda duran vəzifələri geniş şərh etmişdi.

Bir sözlə, 1992-ci il noyabr ayının 21-dən 1993-cü il iyun ayının 15-dək — Milli Qurtuluş gününədək olan dövr Yeni Azərbaycan Partiyasının tarixində ən məsuliyyətli dövrdür. Bu dövrdə Yeni Azərbaycan Partiyası mühüm siyasi mübarizə və təşkilatlanma yolu keçmiş, məhz Heydər Əliyev dühası sayəsində müxalifət partiyasından iqtidar partiyasına çevrilmişdir.

Möhtərəm Zati-aliləri! Yeni Azərbaycan Partiyası Sizin övladınızdır. Lakin o, bu ailənin, Azərbaycan siyasi mühitinin ərköyün övladı deyil, bərkə-boşa düşmüş, mətinləşmiş, çətinlikləri öz qüvvəsi ilə dəf etməyi bacaran övladdır. Xüsusi imtiyazlar içində deyil, həyatın reallıqları şəraitində böyüyən və özünəməxsus inkişaf yolu keçən partiyadır.

Möhtərəm Heydər Əliyevin özü partiyanızın keçdiyi yol haqqında belə deyir: "Partiyanın formalaşması dövrü tamamilə təbii keçibdir. Lazım idi ki, bizim partiya özü təkamül yolu ilə inkişaf etsin. Mən indi sevinirəm ki, partiya inkişaf edib, genişlənidir. Ona görə yox ki, partiyanın sədri respublikanın Prezidentidir, ona görə yox ki, partiyanın üzvlərinin çoxu icra orqanlarında, yaxud parlamentdə fəaliyyət göstərir. Ona görə ki, — tam hamısı üçün deyə bilmərəm, —

əksər insanlar partiyaya öz əqidələrinə görə gəlirlər. Mən bu fikirləri söyləyərək, bir tərəfdən, partiyanın bugünkü səviyyədə olmasını yüksək qiymətləndirirəm. İkinci tərəfdən isə Yeni Azərbaycan Partiyasının bundan sonra ideya, əqidə sağlamlığını təmin etmək vəzifəsini bir daha bütün partiya təşkilatları qarşısında qoyuram".

Yeni Azərbaycan Partiyasının Naxçıvan MR təşkilatı özünün liderinin və qurucusunun qarşıya qoyduğu vəzifələri əsas fəaliyyət proqramı kimi qəbul edərək ciddi təşkilatlanma yolu keçmişdir. Muxtar respublikada Yeni Azərbaycan Partiyasının 352 təşkilatı fəaliyyət göstərir. Bu təşkilatlarda 17.776 nəfər partiya üzvü birləşmişdir. 1995-ci ilin iyun ayından muxtar respublikada Yeni Azərbaycan Partiyasının gənclər təşkilatı fəaliyyət göstərir. Gənclərin arzusunu və tələbini nəzərə alaraq, 1997-ci ilin noyabrında — Gənclər Təşkilatının ikinci konfransında Yeni Azərbaycan Partiyasının muxtar respublika təşkilatına möhtərəm Heydər Əliyevin adı verilmişdir. Partiyanın gənclərlə bağlı siyasətinin həyata keçirilməsində bu təşkilatın xidmətləri çoxdur. Hazırda muxtar respublikada YAP üzvlərinin 5.155 nəfərini və ya 28,8 faizini gənclər təşkil edir.

Hörmətli siyasi həmfikirilər, çıxışımı möhtərəm Prezidentimizin Yeni Azərbaycan Partiyasının bugünkü fəaliyyətini dəqiq şəkildə xarakterizə edən aşağıdakı kolamı ilə bitirmək istəyirəm: "Mən Yeni Azərbaycan Partiyası ilə bərabərəm və partiyanın bugünkü vəziyyətini görürkən çox sevinirəm və hesab edirəm ki, Yeni Azərbaycan Partiyası yaşayacaq və fəaliyyət göstərəcəkdir".

Sağ olun. *(Alqışlar)*.

Sədr: Türkiyə Demokratik Sol Partiyasının nümayəndəsi, Ankara millət vəkili Aydın Tümenə söz verilir.

A.Tümen — Türkiyə Demokratik Sol Partiyasının nümayəndəsi, Ankara millət vəkili:

Azərbaycan xalqının böyük öndəri, cümhur başqanı hörmətli cənab Heydər Əliyev!

Yeni Azərbaycan Partiyasının çox dəyərli nümayəndələri, üzvləri və hörmətli qonaqlar!

Hamınızı hörmət və ehtiramla salamlayıram.

Əvvəlcə, Türkiyə Cümhuriyyətinin Baş naziri və Demokratik Sol Partiyasının sədri hörmətli Bülənd Ecevitin Yeni Azərbaycan Partiyasının birinci qurultayının işə başlanması münasibətilə sizə, dəyərli nümayəndələrə, Azərbaycan xalqına ön xoş diləklərini, hörmət və sevgilərini çatdırıram.

Müstəqil Azərbaycan xalqının qurduğu, Azərbaycan xalqının öz bağrından qopan böyük öndərinin — hörmətli cənab Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə yaradılan Yeni Azərbaycan Partiyasının birinci qurultayının işində sizinlə birlikdə iştirak etməkdən duyduğum məmnunluğu, sevinci sizlərlə bölüşmək istəyirəm.

Türkiyədən Demokratik Sol Partiyası adından qurultayınızda qonaq olaraq iki nəfər iştirak edir: biri mən, biri də İstanbul millət vəkili. O da sizin aranızdadır. Bu münasibətlə dost və qardaş Azərbaycan xalqının müstəqillik və demokratiya uğrunda şərəfli mübarizəsində sizlərlə birlikdə olmaq bizə xüsusilə xoş təsir bağışlayır.

Azərbaycan və Türkiyə cümhuriyyətləri arasında qırılmaz tellərlə bağlanan əlaqələr — iqtisadi, sosial və insani əlaqələr sizlərin də dediyi kimi, hər gün möhkəmlənməkdədir. Bütün bu işlərdə cümhur başqanı hörmətli cənab Heydər Əliyevin töhfəsi misilsizdir. Ona dərin təşəkkürümü bildirirəm.

Azərbaycan xalqı öz müstəqilliyinə asan qovuşmadı. Hər millət kimi, Azərbaycan da böyük mücadilələrlə, böyük çətinliklərlə indiki vəziyyətinə gəldi. Azərbaycan xalqı hörmətli cənab Heydər Əliyevin öndərliyi ilə dünyada öz yerini tapdı, Azərbaycan demokratiyası, zəngin iqtisadiyyatı, gözəl insanları ilə bir dünya dövləti kimi tanındı.

Sevimli azərbaycanlı qardaşlar!

Bildiyiniz kimi, biz bir neçə ay əvvəl Türkiyədə bir fəlakət yaşadığımız. Amma böyük türk milləti ən qısa müddət ərzində bu fəlakətin altından qalxacaqdır. Çoxlu insan tələfatı oldu, böyük iqtisadi zərərə uğradıq və bütün dünya Türkiyəyə yardım və dəstək göstərdi. Amma Azərbaycan xalqının qayğısı tamam başqa idi, qardaşlarımızın diqqəti tamam başqa idi, yardımlarınız, köməyiniz və hörmətiniz tamam başqa idi. Hamınıza təşəkkürümü və minnətdarlığımı bildirirəm. Sağ olun, var olun.

Mən çox danışmaq istəmirəm. Dəyərli dostum Süleyman Yavuz bəyin bir şəri vardır. Onu sizə oxuyaraq çıxışımı tamamlamaq istəyirəm:

Mən sənə qardaş deyərəm,
Mən sənə yoldaş.
Mən sənə can deyərəm,
Ey can, Azərbaycan!

Gözüm üstə deyərəm,
Qucaqlamaq istərəm,
Mən sənə mən deyərəm,
Ey can, Azərbaycan!

Kağız yetməz qələmə,
Yazsam neçə kəlmə,
Dünən də, bu gün də sevirəm səni,
Ey can, Azərbaycan!

Hamınıza hörmət və ehtiramımı bildirir, birinci qurultayınızın uğurlu və xeyirli olmasını diləyirəm.

Sağ olun. *(Alqışlar)*.

S ə d r : YAP Şəki rayon təşkilatı sədrinin birinci müavini Məcnun Şükürova söz verilir.

M.Şükürov — YAP Şəki rayon təşkilatı sədrinin birinci müavini:

Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli Sədr!

Hörmətli qurultay nümayəndələri, xanımlar və cənablar!

İcazə verin, sizi 9.500 nəfərlik şəkili siyasi həmfikirləriniz adından salamlayım, işinizə uğurlar diləyim!

Zəngin tarixə malik, Hacı Çələbi xanın, Mirzə Fətəli Axundovun, Rəşid bəy Əfəndiyevin vətəni olan Şəkiddə milli dövlətçiliyimiz hər şeydən üstün tutulur. Məhz bu baxımdan müstəqil dövlətçiliyimizin mövcudluğunun təzahürü olan bugünkü siyasi mərasim təkcə partiya daşlarımız tərəfindən deyil, bütünlükdə Şəki camaatı tərəfindən əlamətdar bir hadisə kimi dəyərləndirilir.

Qurultay hər bir siyasi partiyanın həyatında müəyyən zaman kəsiyində qət olunmuş yolu, görülmüş işləri təhlil etmək, yekunlaşdırmaq, gələcək mübarizənin strategiyasını və taktikasını müəyyənləşdirmək üçün çağırılır. Bu baxımdan, Yeni Azərbaycan Partiyasının keçdiyi yola, yaranma tarixinə nəzər salmaq zərurəti

varandır. Bu məqsədlə mən sizi son dövrünü yaşadığımız XX əsrin əvvəllərində Çar Rusiyası imperiyasında, Azərbaycan və onun ətrafında baş verən siyasi proseslərə qayıtmağa dəvət etmək istəyirəm.

Birinci dünya müharibəsi, 1917-ci ilin fevral və oktyabr hadisələri nəticəsində bu imperiya dağılmağa başladı. Yaranmış Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətində, digər milli respublikalarda daxili xəyanətkar qüvvələrə, imperiyanın bərpasına çalışan xarici gücə tab gətirəcək siyasi qüvvələrin olmaması bu xalqların milli dövlətçiliyinin süqutuna gətirib çıxaran amillərdən biri idi.

Əlbəttə, o vaxtkı dünyanın siyasi mənzərəsi də başqa idi. Nəticədə imperiya yeni bir formada nəinki bərpa olundu, hətta öz sərhədlərini daha da genişləndirdi. Yəqin ki, razılaşırsınız, 1990-cı illərin əvvəllərində SSRİ-də, həmçinin Azərbaycanda və onun ətrafında baş verən siyasi proseslər 17-20-ci illərdəki hadisələrdən o qədər də fərqlənmirdi: yenə də həmin daxili xəyanətçilik, imperiyanın bu və ya digər formada bərpasına çalışan xarici təzyiqlər. Məhz belə bir dövrdə iqtisadiyyatımızın xəyanət qurbanı olduğu, torpaqlarımızın düşmən tapdağında qaldığı bir vaxtda, daxili çəkişmələr girdabında qovrulduğumuz bir zamanda Azərbaycan xalqı bu faciələrə qarşı dura biləcək yeganə insana — Heydər Əliyevə üz tutdu. O, Azərbaycanın çox ağır bir vəziyyətində, müstəqilliyimizin və hətta dövlətçiliyimizin tamamilə məhv olmaq təhlükəsi qarşısında qaldığı bir dövrdə siyasi hakimiyyətə gəldi və bu, Azərbaycanı, milli dövlətçiliyimizi 1920-ci il faciəsinin 93-cü ildə təkrarlanmasından qorudu.

Beləliklə, cənab Heydər Əliyevin rəhbərlik etdiyi Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycan üçün həlledici məqamlarda tarixi zərurətdən və milli dövlətçiliyimizin qorunub saxlanması ehtiyacından yarandı. Bu siyasi qurum qısa müddətdə yüz minlərlə insanı ətrafında birləşdirərək xalqın həyatı dayaqlarını, həyatı zəminlərini qaytara bildi.

Hörmətli siyasi həmfikirlər!

Mənə elə gəlir ki, dövlətimizin başçısı, partiyamızın rəhbəri cənab Heydər Əliyevin fəaliyyətinin görünməyən, deyilməyən bir cəhəti də vardır. Bu, dünyanın yeni siyasi mənzərəsinin formalaşmasına, XXI əsrdə müsəlman, türk dünyasının yüksəlişinə, Qərb sivilizasiyasına

qovuşmağa xidmət edən bir fəaliyyətdir. Məhz buna görə də biz Bakı-Ceyhan neft kəmərinin çəkilişinə, İpək Yolunun bərpaşına, Transxəzər qaz borusu haqqındakı razılaşmaya yeni əsrdə dünyanın siyasi mənzərəsini formalaşdıracaq mühüm amillər kimi baxırıq.

Qeyd etməliyəm ki, Yeni Azərbaycan Partiyası bu gün Şəkiddə öz ətrafında 10 minə yaxın insanı birləşdirir. Doğrudur, son illərdə Şəki təşkilatında müəyyən xoşagəlməz hallar baş versə də, artıq onlar geridə qalmışdır. Yeni Azərbaycan Partiyasının Şəki təşkilatı vahid, canlı bir orqanizm kimi möhkəmlənmiş, Şəkinin bütün həyatına nüfuz edən böyük bir qüvvəyə çevrilmişdir.

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Biz sizinlə çox mühüm tarixi mərhələnin iştirakçısıyıq. Ölkənin siyasi rəhbərliyinin dəfələrlə böyan etdiyi kimi, Azərbaycanın strateji inkişaf yolu demokratik, hüquqi, sivil dövlət qurmaqdan ibarətdir. Belə bir dövlətçiliyin əsas prinsipi ölkədə hakimiyyətin bölüşdürülməsi və sərbəstləşdirilməsidir. Xalqımız üçün mühüm əhəmiyyət daşıyan sivil, dünyəvi dövlət quruculuğu yolunda ciddi addım hesab olunan yerli özünüidarəetmənin formalaşması bu istiqamətdə aparılan məqsədyönlü işin mühüm mərhələsidir. Ölkəmizdə bu məqsədlə keçirilən, yenidən başa çatan bələdiyyə seçkilərində Yeni Azərbaycan Partiyasının Şəki təşkilatı mühüm uğurlar qazanmışdır. Seçki marafonunun iştirakçısı kimi təsdiq edə bilərəm ki, bölgəmizdə ən böyük şura olacaq Şəki şəhər bələdiyyəsinin üzvü seçilmək uğrunda mübarizə Yeni Azərbaycan Partiyası Şəki təşkilatının irəli sürdüyü namizədlərin yüksək siyasi fəallığı şəraitində keçmişdir. Seçkiqabağı təbliğat kampaniyası bu namizədlərin əksəriyyətinin Şəki camaatı arasında böyük nüfuzla malik olduğunu təsdiq etdi. "Seçkilər siyasi partiyaların güzgüsüdür" aforizmi sözün həqiqi mənasında Şəkiddə öz təsdiqini tapmışdır.

Təvəzökarlıqdan kənar olsa da deməliyəm ki, hətta müxtəlif partiyaların yerli təşkilatlarının etiraf etdiyi kimi, ən çox seçici səsini Yeni Azərbaycan Partiyasının Şəki təşkilatı aparatının liderləri qazanmışlar. Şəki şəhər bələdiyyəsinə seçilmiş 17 nəfərdən 10 nəfəri Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvü, 4 nəfəri bitərəf, 3 nəfəri müxalif partiyaların nümayəndələri olmuşlar.

Ümumiyyətlə, Şəki orazisi üzrə 66 kənd və qəsəbə bələdiyyəsi formalaşmış və bu şuralara seçilən 522 bələdiyyə üzvünün 317 nəfəri və yaxud 60,7 faizi Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvləridir. Bələdiyyə üzvü kimi Müsavat partiyasından 31, Milli İstiqlal Partiyasından 10, Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasından 8, Demokratik Sahibkarlar Partiyasından 4, Kommunist Partiyasından 2, Vəhdət Partiyasından 1 nəfər qeydə alınmışdır. Bu demokratiyanın təntənəsi deməkdir.

Ədalət naminə qeyd etmək lazımdır ki, bələdiyyə seçkilərinin Şəki rayonu üzrə texniki təşkili və təchizatı icra aparatı tərəfindən yüksək səviyyədə təmin edilmiş və bütün xidmət təşkilatları bu işə cəlb olunmuşdur. Sözün həqiqi mənasında, Şəkiddə beynəlxalq standartlara cavab verən seçki kampaniyası keçirilmişdir.

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Sivil, demokratik dövlətçiliyin ikinci əsas prinsipi artıq bir çox ölkələrin təcrübəsində sınaqdan çıxmış, məhz bazar münasibətlərinə söykənən möhkəm iqtisadi mexanizm qurmaqdan ibarətdir. Möhtərəm Prezidentimizin, partiyamızın liderinin son altı ildə apardığı iqtisadi siyasət ölkəmizdə məhz belə bir iqtisadi təməl yaratmağa xidmət edir. Bunun üçün bazar münasibətlərini tənzimləyən qanunlar qəbul edilmiş, ölkədaxili ictimai-siyasi sabitlik təmin olunmuş, həyatımızın bütün sahələrini bürüyən islahatlar həyata keçirilmişdir. Mən qəti əminəm ki, yaxın illərdə biz dünyanı Azərbaycan iqtisadi möcüzəsi ilə heyətləndirə biləcək bir iqtisadiyyat qura biləcəyik. Cəmiyyətin bütün sahələrində aparılan islahatların ilkin uğurları bunu bir daha sübut edir.

Bir neçə il bundan qabaq şəhərdə ot novbəsinə dayanan Şəki kəndlisi indi ot satmaq üçün novbəyə dayanıbdir. Aparılan islahatlar nəticəsində indi Şəki kəndlisinin özünə inamı, torpağa bağlılığı, sahibkarlıq hissi özünə qayıtmışdır. Kəndlə, torpaqla bağlı bir insan, alim kimi məmnunluqla bildirirəm ki, bu il Şəkiddə keçən ildəkindən 30 min tondan çox taxıl istehsal edilmiş, payızlıq dənli bitkilərin əkinə məqsədi ilə 2000-ci ilin məhsulu üçün 45.000 hektara yaxın sahədə şum qaldırılmış və 41 min hektar sahədə payızlıq taxıl səpilmişdir. Bu da Şəkinin kənd təsərrüfatı tarixində görünməmiş rəqəmlərdir. Tütünçülüyə, baramaçılığa münasibət köklü surətdə dəyişilmişdir.

Rayonda ilk dəfə olaraq faras tərəvəz yetişdirilmiş, bostan tərəvəz məhsulları 17 dəfədən çox artdığından bazarlarda xeyli ucuzluq yaranmışdır. Bütün bu nailiyyətlərin yeganə səbəbini Şeki kəndində bazar münasibətlərinin formalaşmasında axtarmaq olar.

Yaxşı bilirsiniz ki, Şeki həm də sənaye şəhəridir. Təəssüf hissi ilə qeyd etməliyəm ki, şəhər iqtisadiyyatının dirçəlişi sahəsindəki uğurlarımız kənddəki müvəffəqiyyətlərimizlə heç cür uzlaşmır. Tütün, taxıl məhsulları istehsalı istiqamətində bəzi irəliləyişlər olsa da, buranın ən böyük müəssisəsi, cənab Prezident, Sizin 70-ci illərdə "İpək nəhəngi" adlandırdığınız, o illər şəxsi nəzarətiniz altında yenidən qurulmuş, təbii ipəyi dünyanın bir çox yarmarkalarında dəfələrlə qızıl, gümüş mükafatlara layiq görülmüş ipək kombinatı yarıflic vəziyyətindədir. Qədim ipəkçilik ənənəsinə söykənən Şekidə yeni bazar münasibətləri çərçivəsində ipək istehsalı formalaşdırmaq mümkün olmamışdır. Nəticədə ipək satışı bazarından da məhrum olmuşuq.

Möhtərəm Prezident!

Şekidə qədim ipəkçilik ənənələrinin bərpası, ölkəmizin dünya ipək bazarına yenidən qayıtması üçün bu müəssisənin dövlət tərəfindən təkana, şəxsən Sizin saygınıza ehtiyacı var.

Hörmətli həmfikirler!

Məhz öz rayonumuzun təmsalında söylədiyim bu fikirlər məni bir daha o qənaətə gəlməyə sövq edir ki, bu gün üzləşdiyimiz iqtisadi sarsıntılar yeni bazar münasibətlərinə keçidlə yox, bu münasibətlərin tam bərqərar olunmaması ilə bağlıdır.

Ona görə də bütün partiyadaşlarımızı möhtərəm Prezidentimizin ölkədə bazar iqtisadiyyatının formalaşması üçün yaratdığı tarixi imkandan maksimum istifadə etməyə, təmasda olduqları bütün iqtisadi sahələrdə bazar münasibətlərinin yaranmasına tökan verməyə çağırıram. Məncə, bu, bizim siyasi liderimiz, milli dövlətçiliyimiz və xalqımız qarşısında ən vacib xidmətimiz olardı.

Yeni Azərbaycan Partiyasının Şeki təşkilatı adından partiyanın qurultayaqədərki fəaliyyətini qənaətbəxş hesab edir, qurultay nümayəndələrini partiyamızın xidmətlərini belə qiymətləndirməyə çağırıram. Yaşadığımız bu mübarək ramazan ayında Tanrıdan diləyim budur ki, Allah-Təala bu gözəl mərasimi möhtərəm Prezidentimiz, xalqımız üçün sayalı etsin. Sağ olun. *(Alqışlar)*.

Sədr: YAP-ın Masallı rayon təşkilatı sədrinin müavini Əminə Seyidzadəyə söz verilir.

Ə.Seyidzadə — YAP-ın Masallı rayon təşkilatı sədrinin müavini:

Çox hörmətli, möhtərəm Prezident!

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Əziz qonaqlar!

İcazə verin, sizi — 150 mindən çox insanı birləşdirən, ölkənin aparıcı siyasi partiyası olan Yeni Azərbaycan Partiyasının lideri, böyük və qüdrətli şəxsiyyət, dünya siyasətində bərabəri olmayan cənab Heydər Əliyevi və bu ali məclisin iştirakçılarını Masallı rayonunun zəhmət adamları adından salamlayım və qurultayın işinə müvəffəqiyyətlər arzulayım.

Bu gün Azərbaycan xalqının taleyində doğrudan da çox şərəfli və yaddaqalan bir gündür. Bu gün Azərbaycan xalqını, dövlətçiliyini və Heydər Əliyevi sevənlərin bayramıdır. Ancaq gəlin bizi bu günə gətirib çıxaran yollara tərəf boylanaq. Tarix o günləri bizdən ayırmır. 1992-ci il noyabrın 21-i yeni azərbaycanlıların və bütün Azərbaycan xalqının yaddaşında əbədi qalan bir gündür.

O zamankı iqtidarın səriştəsiz və düşünülməmiş siyasəti nəticəsində o dövrdə Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi böyük təhlükə qarşısında qalmışdı. Azərbaycan adlı məmləkətin dünyanın siyasi xəritəsindən silinmək təhlükəsi yaranmışdı. Ən dəhşətlisi isə o idi ki, xalqımız gələcəyə olan inamı itirmişdi. Belə bir dövrdə ölkəni və xalqı düşmüş olduğu böyük bəlalardan qurtarmaq üçün müdrik bir şəxsiyyətə, təcrübəli siyasətçiye ehtiyac duyulurdu. Məhz bu cür nadir keyfiyyətlərə malik şəxsiyyət isə yalnız və yalnız cənab Heydər Əliyev idi.

O vaxtkı iqtidarın özbaşınalıqlarına, qanunsuz hərəkətlərinə, cənab Heydər Əliyevin və onun tərəfdarlarının təqiblərə və təzyiqlərə məruz qalmasına baxmayaraq Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasının qarşısını almaq mümkün olmadı.

Böyük dövlətçilik təcrübəsinə malik nəhəng siyasətçi, Azərbaycan xalqının böyük oğlu cənab Heydər Əliyevin sədrliyi ilə qədim Naxçıvan elində çox çətin və ağır şəraitdə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması Azərbaycan tarixində yeni bir mərhələnin başlanğıcı oldu.

Ölkəmizdə hərc-mərcliyin, hakimiyyətsizliyin baş alıb getdiyi bir dövrdə, vətəndaş müharibəsinin başlanması və kəskinləşməsi, Azərbaycanın bir neçə yerə parçalanması təhlükəsi qarşıya çıxanda YAP-ın Masallı rayon təşkilatı yarandı. Yarandığı vaxtdan bu günə qədər partiyanın proqram və nizamnaməsini əldə rəhbər tutan təşkilatımız rayonun iqtisadi və siyasi həyatında, islahatların müvəffəqiyyətlə həyata keçirilməsində fəal iştirak edir, bütün seçkilərdə demokratik qaydada mübarizə aparır.

Mən tam məsuliyyətlə deyə bilərəm ki, partiya üzvləri ilə bərabər, rayonumuzun bütün vətənpərvər insanları Azərbaycan dövlətçiliyinə, bu dövlətin əvəzsiz lideri cənab Heydər Əliyevə sədaqətlə xidmət edir və onu dəstəkləyirlər.

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Əziz qonaqlar!

Məlumdur ki, 1990-cı illər Azərbaycan tarixində bir neçə keçməkeşli və təlatümlü hadisələrlə yadda qalmışdır. 1992-ci ilin sonunda, 1993-cü ilin əvvəllərində ölkəmizdə baş vermiş hadisələri hansı vətənpərvər azərbaycanlı unuda bilər? Bu, elə bir an idi ki, Azərbaycan alçaldılırdı, qan içində idi, ölkəmiz parçalanmaq təhlükəsi qarşısında idi. O günləri xatırlayarkən şəxsən mənəm təəvvürümdə Azərbaycanımız od içində yanan məmləkət kimi canlanır. Xalqımızın xilaskar oğlu cənab Heydər Əliyev məhz elə bir dövrdə yenə də özünü bu odun içində ataraq ölkəmizi məhv olmaqdan, parçalanmaqdan qurtardı.

Cənab Prezident, mən qəlbimdən, ürəyimdən qopan fikirlərimi qısa olaraq Sizə çatdırmaq istəyirəm. Azərbaycan Respublikasının gənc bir vətəndaşı kimi dərk edirəm ki, əgər 1993-cü ilin iyununda Siz, Allah eləməmiş, respublikamızın rəhbərliyinə qayıtmasaydınız, bizim aqibətimiz, kim bilir, indi necə olacaqdı.

XX əsrin əvvəllərində azadlıq mücahidlərimizdən biri olan Əhməd Cavadın yazdığı bu misralar, cənab Prezident, sanki Sizə həsr olunmuşdur:

Şu qarşıdan gələn duman bacadan,
Sən gəlməsən iniltilər çıxardı.
Gəlməsəydin, məzlumların feryadı
Yeri, göyü, kainatı yığardı.

Xalqımızın hörmətli ziyalı oğul və qızları!

Partiyamıza sədaqətli insanlar!

Mən Azərbaycanımızın hər oğulları Babəkin, Cavanşirin, Şah İsmayılın qəhrəmanlıqları haqqında kitablardan oxumuşamsa, Heydər Əliyevin 1993-cü ildəki qəhrəmanlığını öz gözlərimlə görmüşəm. Belə bir qəhrəmanla eyni bir dövrdə yaşamağımla qürur hissi keçirirəm.

Cənab Prezident, biz Azərbaycan gəncləri fəxr edirik ki, Sizin açdığınız şərəfli yol ilə gedirik. Biz Sizi müdafiə etməklə və dəstəkləməklə eyni zamanda özümüzü müdafiə edirik və dəstəkləyirik. Başa düşürük ki, Siz varsinizsa, biz də varıq. Siz varsinizsa, Azərbaycan xalqı, Azərbaycan gəncliyi də vardır. Siz varsinizsa, azad Azərbaycan dövləti də vardır. Nəhayət, Siz varsinizsa, Sizin ideyalarınız yaşayırsa, deməli, müstəqil Azərbaycan və onun xoşbəxtliyi də əbədi olacaqdır.

Möhtərəm Prezidentimiz Heydər Əliyevin böyük zəhməti sayəsində Azərbaycan gəncləri bu gün ölkəmizin quruculuq işlərində düzgün istiqamət götürmüş və bu yolla gedirlər. Cənab Prezident, Sizi əmin etmək istəyirəm ki, biz gənclər qarşıya qoyduğunuz bütün vəzifələri həyata keçirməyə qadırıq. Biz Sizin varlığınızla ruhlanırıq və minnətdarıq ki, Siz Azərbaycan gəncliyinin ən parlaq nümayəndəsi olan İlham Əliyevi ölkəmizə bəxş etmişiniz.

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Xalqımızın xilaskar oğlu Heydər Əliyevin Azərbaycana siyasi rəhbərliyinin 30 ilindən son 7 ilinin bəzi məqamlarını sizin diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm. Bu dövrün canlı şahidi kimi, mən Azərbaycanı hər dəqiqə çaxnaşmaya salmağa cəhd göstərən şəxslərlə cənab Heydər Əliyevin apardığı mübarizələrdənmi, ölkəmizin müstəqil bir dövlət kimi təşəkkül tapmasında və möhkəmlənməsində əvəzsiz xidmətlərindənmi, Azərbaycan adlı bir məmləkətin bütün dünyada tanınması və nüfuzlu bir ölkə olması üçün öz haqq səsini ucaltmasındanmi, Lissabon zirvə görüşündə, Amerika Birləşmiş Ştatları, Böyük Britaniya, Fransa, Türkiyə və digər qüdrətli ölkələrdə dəfələrlə keçirdiyi görüşlərdə qazandığı nailiyyətlərdənmi, imzalanmış tarixi neft müqavilələri ilə bağlı qazandığı uğurlardanmi, son günlər tarixə qızıl hərflərlə düşmüş İstanbul sammitində əldə etdiyi müvəffəqiyyətlərdənmi danışım? Bütün bunlar Azərbaycan xalqının xoşbəxt gələcəyini təmin etmək üçün atılan addımlardır.

Əlbəttə, bu o demək deyildir ki, bütün problemlərimiz həll edilə bilər. Ancaq möhtərəm Prezidentimizin dediyi kimi, addımlarımız xırda olsa da, biz irəli gedirik.

Mən təəccüb edirəm ki, bütün bunları görmək yəni o qədər çətinidir? Onsuz da tarix görülməş bu işləri öz səhifələrinə qızıl hərflərlə köçürmüşdür. Siyasi opponentlər niyə Heydər Əliyevin apardığı işlərə göz yumur, bütün dünyanın gördüklərini görmək istəməirlər? Buna cavab olaraq böyük ədəbi simalardan birinin kəlamını burada xatırlatmaq istəyirəm:

Gündüz yarasalar görmürsə əgər,
Bununçün varmıdır günəşdə nöqsan?
Kor olsun minlərlə qoy elə gözlər,
Qaranlıq çəkməsin günəşə hər an.

Bizim günəşimiz yanır və əbədi olaraq yanacaqdır.

Cənab Heydər Əliyev təkcə XX əsrin deyil, XXI əsrin də qüdrətli şəxsiyyəti olacaqdır. Mən inanıram ki, zaman gələcək, Heydər Əliyev kimi tarixi bir şəxsiyyətin siyasi fəaliyyətini tədqiq edən alim onu ilin adamı kimi deyil, əsrin adamı kimi qiymətləndirəcəkdir. Çünki bu dahi insan Azərbaycan xalqının taleyində ən böyük, global məsələləri həll etməklə bərabər, eyni zamanda xalqımızın güzəranının da qayğısına qalmağı heç vaxt unutmamışdır.

Möhtərəm Prezidentimiz Heydər Əliyevin əhəlinin sosial rifah halının yaxşılaşdırılması sahəsində atdığı növbəti humanist addımları xalq yüksək qiymətləndirir. Təkcə təhsil işçilərinin əmək haqqının 25 faiz artırılmasını dövlətimizin başçısının gənc nəslin tərbiyəçilərinə diqqət və qayğısının bariz nümunəsi hesab edirəm.

Bir faktı da demək istəyirəm. Bizim rayonda 3000 müəllimin aylıq əmək haqqı təqribən 50-60 min manat artıb. Elə ailələr var ki, onun üzvlərindən 2-3 nəfəri müəllimdir. Deməli, bu artım 3000 müəllimin, təqribən 15 min ailənin dolanacaq problemini həll etmiş olur. Əlbəttə, mən bu misalı öz rayonumuz üçün gətirdim. Ancaq bu, bütün Azərbaycana aiddir.

Bütün bunları görməyən, dildən yüyürək, əməldən seyrək müxalifət nümayəndələri vaxtilə müəllimləri dərindən uzaqlaşdırıb çörək

növbəsində uzun müddət saxladıqlarını nə tez unutdular? Böyüyə böyük kimi baxmaq, əməllərinə layiqli qiymət vermək Allaha da xoş gedər. Amma nə gizlədək, bəzən elə olur ki, müxalifət partiyaları nümayəndələrinin yalan və böhtanlarına ya tutarlı cavab vermirik, ya da vermək istəmirik, nədənsə bu işi də Prezidentimizin üzərinə qoyuruq. Ancaq bilməliyik ki, xalq dövlətimizin başçısından yalnız birinci dərəcəli işlərin həll olunmasını istəyir. Ona görə də müxalifət nümayəndələrinin yalan və böhtanlarına mən, sən - biz hamımız cavab verməliyik.

Sizin icazənilə, nəhayət, çıxışının sonunda bir məqama da toxunmaq istəyirəm. Mənə elə gəlir ki, Azərbaycanımızın dövlət müstəqilliyini bizimlə birgə görmək arzuları ilə dünyalarını dəyişmiş Məmmədamin Rəsulzadələrin, Əhməd Cavadların, Məhəmməd Hadilərin, Hüseyn Cavidlərin azad ruhları bu gün bu əzəmətli və möhtəşəm salonda dolaşır. Sanki onlar da Azərbaycan xalqını özlərinin də arzuladıqları belə bir günə gətirib çıxaran, xalqımızın xilaskar oğlu, bütün türk dünyasının iftixarı Heydər Əliyevə dua edir və onu qoruyurlar.

Mən XX əsrin əvvəllərində azadlıq aşıqlərimizdən biri olan Məhəmməd Hadinin "Nə üçün mənim xalqımın imzası dünya xalqlarının imzaları arasında görünməsin" sualına cavab olaraq deyirəm ki, rahat uyu, şair, sən xalqının imzası artıq dünyanın ən qüdrətli ölkələrinin imzaları arasında öz işığını saçır.

Bir arzum var və güman edirəm ki, möhtərəm Prezidentimiz bu bayram günündə mənim arzumı ürəyimdə qoymayacaqdır.

Cənab Prezident, adlarını çəkdiyim bu azadlıq mücahidlərinin artıq azad olmuş ruhları xatirinə, bir azərbaycanlı gənc kimi mənə Sizə olan sonsuz və yüksək ehtiramım xatirinə, Azərbaycan adlı məmləkətin bütün dünyada varlığını təsdiq etmək üçün imza atan o müqəddəs əlinizi sıxmaq istəyirəm. Bu, mənə üçün böyük şərəf olmaqla bərabər, eyni zamanda Azərbaycanımızın bundan sonra daha da inkişaf etməsi sahəsində apardığınız ədalətli mübarizə yollarında Sizə yeni uğurlar arzulamağımın təzahürü olacaqdır.

Diqqətinizə görə sağ olun. *(Alqışlar)*.

S ə d r : Özbəkistan Xalq Demokratik Partiyası Mərkəzi Təftiş Komissiyasının sədri Siracəddin Ayjanova söz verilir.

S.Ayjanov — Özbəkistan Xalq Demokratik Partiyası Mərkəzi Təftiş Komissiyasının sədri:

Çox hörmətli Heydər Əliyev!

Hörmətli qurultay iştirakçıları, xanımlar və cənablar!

Qardaş Azərbaycan xalqı!

İcazə verin, partiyanızın birinci qurultayının işə başlaması münasibətilə Özbəkistan Xalq Demokratik Partiyası adından sizi ürəkdən və hərətlə təbrik edirəm, sizə uğurlu və səmərəli iş, yeni Azərbaycan yaradılması sahəsindəki çətin, lakin nəcib əməyinizdə bundan sonra da müvəffəqiyyətlər arzulayım.

İcazənizlə, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının banisi və lideri, İslam Əbdüqəniyev Kərimovun, bütün özbək xalqının böyük dostu, bizim hamımızın əzizi Heydər Əliyev Əliyevə Özbəkistan Xalq Demokratik Partiyasının təbrik məktubunu oxuyum.

"Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri cənab **Heydər Əliyev Əliyevə**

Çox hörmətli Heydər Əliyev!

Özbəkistan Xalq Demokratik Partiyasının Mərkəzi Şurası Sizi və başçılıq etdiyiniz partiyanın bütün üzvlərini ölkənizin ictimai-siyasi həyatında əlamətdar hadisə - Yeni Azərbaycan Partiyasının birinci qurultayının keçirilməsi münasibətilə təbrik edir.

Biz Sizi görkəmli dövlət xadimi və siyasi xadim, Yeni Azərbaycan Partiyasının banisi və lideri kimi tanıyıq. Azərbaycan xalqı ötən müstəqillik illəri ərzində Sizin yorulmaz rəhbərliyinizlə demokratik, dünyəvi və həqiqətən yeni Azərbaycan yaradılması yolu ilə qətiyyətlə və inamla gedir.

Cənab Prezident, fürsətdən istifadə edərək, Sizə möhkəm cansağlığı, gümrahlıq və böyük şəxsi səadət arzulayırıq.

Əminik ki, ölkələrimiz, dövlətlərimiz və partiyalarımız arasındakı qardaşlıq telləri, ənənəvi dostluq və sıx əməkdaşlığın inkişafı xalqlarımızın rifahı naminə daim genişlənəcək və möhkəmlənəcəkdir.

Dərin hörmətlə,

Özbəkistan Xalq Demokratik Partiyasının
Mərkəzi Şurasının birinci katibi
Əbdülhəfiz Cəlalov".

Hörmətli cənab Prezident, Azərbaycan xalqının rifahı naminə Sizə cansağlığı arzulayıram, qoy Allah Sizə yar olsun. Sağ olun. *(Alqışlar)*

Sədr: Baş nazirin müavini, Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvü Yaqub Eyyubova söz verilir.

Y.A.Eyyubov — Baş nazirin müavini, Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvü:

Möhtərəm Prezident!

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Yeni Azərbaycan Partiyasının birinci qurultayı hər bir partiya üzvünün həyatında, bütövlükdə respublikamızın ictimai-siyasi həyatında böyük, mühüm və tarixi hadisədir.

Azərbaycan xalqının və dövlətçiliyinin tarixində, artıq öz silinməz izini qoymuş Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycanın müstəqilliyi və tərəqqisinin rəmzi olan Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə ötən dövrdə çox çətin və şərəfli bir yol keçmişdir. Bu yolun hər bir səhifəsi, Azərbaycanın ən yeni tarixinin səhifələri ilə qoşa vərəqlənəcəkdir.

Bu gün məmnunluq hissi ilə vurğulayıram ki, yeni, XXI əsrə əvəzsiz liderimiz, zamanımızın görkəmli siyasi xadimlərindən və dahi şəxsiyyətlərindən biri olan, tükənməz enerjisi və titanik zəhməti ilə uzun illərdən bəri xalqa böyük xidmətlər göstərmiş Heydər Əliyevlə birgə gedirik. Bu, bizi həm sevindirir, həm də xalqda özünün işıqlı gələcəyinə böyük inam yaradır.

1993-cü il hamının yadındadır. Tariximizin ən sort dövründə, ölkədə qardaş qanı axıdılanda, faktiki olaraq vətəndaş müharibəsi başlananda xalq vəziyyətdən çıxış yolu tapmaq üçün üzünü Heydər Əliyevə tutdu, ondan ümid, kömək dilədi. O da dövlətin ən ağır vaxtında xalqımızın saysız-hesabsız müraciətlərini, təkid və xahişlərini nəzərə alaraq, iyunun 9-da Bakıya döndü, Azərbaycan dövlətinə yenidən rəhbərlik etməyə başladı, ölkədə gedən prosesləri nəzarətə gətirdi. Həmin vaxtdan bəri xalqın böyük əksəriyyətinin səsi ilə daldadal iki dəfə ölkə Prezidenti seçilən Heydər Əliyev otuz il əvvəldə olduğu kimi, yenə də coşğun enerji ilə, müstəqil Azərbaycanı demokratiya, azad bazar münasibətləri yolu ilə aparmağa, ölkədə ictimai-siyasi mühiti sağlamlaşdırmağa, sabitliyi bərqərar etməyə, iqtisadiyyatı dirçəltməyə - bir sözlə, insanların həyatını və güzaranını yaxşılaşdırmağa doğru gecəli-gündüzlü gərgin fəaliyyətə başladı.

Möhtərəm Prezidentimiz öz qətiyyətli və müdrik siyasəti ilə Azərbaycanı parçalanmaqdan və dağılmaqdan qorudu. Vətənimizin əsrlər boyu həsrətini çəkdiyi və yenidən qazandığı ən böyük sərvəti olan kövrək müstəqilliyini yaşatdı. Azərbaycanı müstəqillik yolundan döndərmək istəyən qüvvələrin, irimiqyaslı dövlət çevrilişi cəhdlərinin qarşısını aldı və müstəqilliyimizi bu günə qədər gətirib çıxararaq, möhkəmləndirdi, onu dönməz və əbədi etdi.

Azərbaycan geniş iqtisadi, aqrar islahatlar yoluna qədəm qoydu, ölkəyə xarici investisiyaların axını gücləndi. Heydər Əliyevin neft strategiyası Azərbaycanın siyasi müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi, iqtisadi qüdrətinin artması və əhalinin sosial rifahı üçün başlıca təminat mənbəyinə çevrildi.

Beş il bundan əvvəl cənab Heydər Əliyevin böyük söyləri və qətiyyəti hesabına imzalanmış "Əsrin müqaviləsi" Azərbaycanın xoşbəxt gələcəyinə yol açdı.

Bakı-Ceyhan əsas ixrac boru kəmərinin çəkilməsi haqqında sazişin ATƏT-in İstanbul sammitinin gedişində yüksək səviyyədə, o cümlədən dünyanın ən nüfuzlu ölkəsi olan Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti — Bill Klintonun iştirakı ilə imzalanması Heydər Əliyev siyasətinin ən yüksək nəticələrindən biridir.

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Mənə verilmiş tarixi imkandan istifadə edərək, çıxışımın bir hissəsini də gəncliyimə və gənclərə həsr etmək istəyirəm.

Ömrümün arxada qalan illərinə baxdıqca qürur hissi ilə görürəm ki, tale mənə daim bu böyük insanın qayğısı ilə əhatə etmiş, bütün həyatım onun diqqəti və nəzarəti altında olmuşdur.

İndiyə kimi yadımdadır. 1971-ci il idi. Politeknik İnstitutunun inşaat fakültəsinin dördüncü kurs tələbəsi, Lenin təqaüddəsi, həm də fakültə komsomol komitəsinin katibi idim.

Həmişə olduğu kimi, ictimai-siyasi həyatımızın bütün sahələrinə daim yeniliklər gətirən Heydər Əliyev yenə də öz şəxsi təşəbbüsü ilə Ali Sovetdə gəncləri təmsil etmək üçün, respublika tələbələrindən bir nəfərinin deputat seçilməsi ideyasını irəli sürmüşdü. Bu, tarixdə bənzəri olmayan yeniliklərdən biri idi.

Ali Sovetə deputat seçiləcək tələbə ən azı dörd şərtə cavab verməli idi: o, fəhlə ailəsindən çıxmalı, əskərlik çəkmiş, fəal ictimaiyyətçi, komsomolun üzvü və ən əsası işə əlaçı olmalı idi. Bütün ali mək-

təblərdən namizədlər irəli sürüldü. Möhtərəm Prezident, Siz o vaxt çoxminlik tələbə ordusu sırasından mənim namizədliyim üzərində dayandınız. Mən Mərkəzi Komitəyə dəvət olundum. Adi bir tələbəni qəbul edib, 40 dəqiqə söhbət etdiniz, bir ata kimi nəsihət verdiniz, yol göstərdiniz, həyata, gələcəyə məndə böyük inam yaratdınız.

Beləliklə, Azərbaycanın tarixində ilk dəfə olaraq tələbə Ali Sovetə deputat seçildi. Bu, gəncliyimizə verilən yüksək qiymət, göstərilən atalıq qayğısı, böyük etimad idi. Deməliyəm ki, məhz həmin "tələbə-deputat" missiyası ömrüm boyu mənim, necə deyirlər, vizit kartım, tanınma nişanım oldu.

"Yaqub Eyyubov" deyiləndə çoxları heç məni tanımır, ancaq ilk tələbə deputat hamının yadına düşür.

Əziz və hörmətli cənab Prezident!

İnsan görək vicdanını itirsin ki, bunu unutsun, yaxud yadından çıxarsın. Siz o vaxt respublikamıza rəhbərlik edəndə də, Moskvada yüksək rəhbər vəzifəyə təyin olunanda da, bədnam Qorbaçovun hakimiyyəti zamanı vəzifədən uzaqlaşdırılanda da mən daim Heydər Əliyev prinsiplərinə, ideyalarına sadıq və sədaqətli qalmışam.

Siz müstəqil Azərbaycana Prezident kimi rəhbərlik etdiyiniz dövrdə yenə də həmin o ilk "tələbə-deputatınızı", yaddan çıxarmadınız. Doğrudur, 1995-ci ildə Milli Məclisə keçirilən seçkilərdə deputat seçilə bilməsəm də, qısa bir müddətdən sonra, Siz məni əvvəlcə dövlət komitəsinin sədri, yəni nazir vəzifəsinə, daha sonra isə Baş nazirin müavini vəzifəsinə təyin edərək mənə böyük etimad göstərdiniz.

Etiraf etmək istəyirəm ki, bu təyinat mənim üçün nə qədər şərəfli, şöhrətlidirsə, o qədər də məsuliyyətlidir. Sizin kimi dahi bir şəxsiyyətin yanında bilavasitə işləmək hər bir insan üçün böyük şərəf, xoşbəxtlik və böyük məktəbdir.

Hörmətli cənab Prezident, mənə göstərdiyiniz etimadı doğrultmaq üçün var qüvvəmlə çalışacağım və Sizə daim necə sadıq və sədaqətli olmuşdumsa, bundan sonra da elə qalacağım bütün xalqımız qarşısında söz verirəm.

Mən bu gün gənclərimizə məsləhət görürəm ki, heç bir təmənnə güdmədən, vicdanla işləsinlər, çalışsınlar, Vətənə, xalqa, ləyaqətlə xidmət etsinlər, Prezidentimizə etibarlı dayaq olsunlar. Əziz gənclər, inanın ki, müdrik Prezidentimiz bunu görüb qiymət verəcəkdir. Mən sizin üçün canlı nümunəyəm.

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Son vaxtlar mətbuatda, ictimai-siyasi həyatda İlham Əliyev haqqında bu və ya digər səpgidə aparılan müxtəlif müzakirələrə, xüsusən də müxalifət qəzetlərində siyasi möhtəkirlik məqsədi daşıyan yazılara öz münasibətimi bildirmək istəyirəm.

İlham Əliyev keçmiş SSRİ-nin ən nüfuzlu təhsil ocağı olan Moskva Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunu bitirmişdir. Uzun illər ali təhsil sistemində çalışmış bir müəllim, professor kimi, demək istəyirəm ki, belə bir institutu bitirib, sonra isə tezliklə dissertasiya müdafiə etməyi, eləcə də orada qalıb müəllim kimi öz həmyaşıdlarına dərs deməyi ancaq və ancaq fitri istedadı olan adamlar bacarır. İlham Əliyev möhtərəm Prezidentimizin oğlu olduğuna görə yox, öz biliyi, istedadı, bacarığı, işgüzarlığı, təşkilatçılıq qabiliyyəti, intellektual səviyyəsi, mədəniyyəti ilə Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında özünəməxsus yer tutmuş, xalqın rəğbətini və məhəbbətini qazanmış bir şəxsdir.

İlham Əliyev həyatda düzgün mövqə seçmiş, atası kimi öz həyatını xalqına həsr etmiş və bununla da sübut etmişdir ki, Heydər Əliyev irsinin, Heydər Əliyev məktəbinin, dövlətçiliyinin layiqli davamçısıdır.

Məhz buna görə də Azərbaycan gəncləri İlham Əliyevi özlərinə lider qəbul edib və onun fəaliyyətini dəstəkləyirlər.

Çıxışımın sonunda bir daha bəyan etmək istərdim ki, mən Heydər Əliyevə daim sadıq və sədaqətli olmuşam, varam, olacağam. Bu möhtəşəm salonda oturan gəncləri və onların təmsalında bütün Azərbaycan gənclərini bu böyük, dahi şəxsiyyətə sadıq və sədaqətli olmağa çağırıram.

Möhtərəm Prezident!

Çıxışımı Naxçıvan Muxtar Respublikasının 75 illiyi ilə əlaqədar keçirilən görüşlərdə Sizə həsr edilmiş və mənə xüsusən xoş gəlmiş bir şeirlə bitirmək istəyirəm:

Neçə dəfə ağlamışıq, gülmüşük,
Neçə dəfə ölmüşük, dirilmişik,
Şükür, bu gün görüşünə gəlmişik,
Haqq işini Sən çəkdiyə düzünə.
Sözün qılinc, batsın düşmən gözüne.

(Alqışlar)

Sədr: YAP-ın Siyasi Şurasının üzvü, Milli Məclisin Komissiya sədri Asya Mənafovaya söz verilir.

A.Mənafova — YAP-ın Siyasi Şurasının üzvü, Milli Məclisin Komissiya sədri:

Yeni Azərbaycan Partiyasının əvəzolunmaz lideri, möhtərəm Prezident!

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar!

Bu gün Yeni Azərbaycan Partiyasının həyatında mühüm bir dövrüdür. Yeddi ildən sonra biz birinci qurultaya yığılmışıq. Bu yeddi ildə keçdiyimiz keşməkeşli günlər barədə hesabat məruzəsində və məndən əvvəl çıxış edən həmkarlarım öz fikirlərini bildirdilər. Bununla əlaqədar mən də öz fikirlərimi sizə çatdırmaq istəyirəm.

Partiyanın hər bir üzvü özü-öz qarşısında hesabat verməli, özünə sual verməlidir ki, bu yeddi il ərzində müstəqil Azərbaycanın inkişafı, xalqımızın yüksəlişi üçün mən nə etmişəm və bundan sonra nə edəcəyəm? Əgər burada əyləşən və burada iştirak etməyən hər bir partiya üzvü bu sualı özüne verərsə, mənə elə gəlir ki, Azərbaycanın çiçəklənməsinə şübhə ola bilməz.

Ötən yeddi il ərzində 81 ərazi təşkilatında üzvlərini birləşdirən və Azərbaycanda yaşayan bütün xalqları özüne cəlb edən bir partiya artıq bu gün xalqın partiyası adlandırılmalıdır. Bununla əlaqədar mən bir məsələni heç vaxt yaddan çıxara bilmərəm. Hörmətli Prezidentimiz, əgər yadınızadırsa, Siz təsis konfransında mənə belə bir sualla müraciət etdiniz: Asya xanım, siz uzun müddət partiya işində çalışmışsınız. Yaxşı bilirsiniz ki, yeni partiyanın təşkil edilməsi nə deməkdir. Buna görə mən gərək fikirləşəm ki, bu yeni partiya necə rəhbərlik etməliyəm və onu necə təşkil etməliyəm.

Təəssüflər olsun ki, beş-altı qohum-əqrəbasını ətrafına toplayaraq yağışdan sonra bitən göbələklər kimi partiyalar yaradan "liderlər" bunu heç yada da salmırlar. Amma Sizin sözləriniz hələ də qulaqlarımda cingildəyir və mən deyirəm. Belə bir həyat yolu keçmiş şəxsiyyət yeni partiyanın yaranmasında bu qədər ehtiyatlı addımlar atırdı. Bu, bir daha sübut edir ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması, onun fəaliyyət dövrü nə qədər keşməkeşli, çətin yollar-

dan keçibdir. Məruzədə bütün bunlara toxunulduğu üçün mən onların üzərində dayanmaq fikrində deyiləm.

Mən bu gün iftixarla deyə bilərəm ki, Yeni Azərbaycan Partiyası xalqın partiyasıdır. Çünki qəbul olunmuş yeni Konstitusiya, demokratik qaydada keçirilmiş parlament, prezident, bələdiyyə seçkiləri, Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə tanınması, ölkəmizin iqtisadi inkişafının təməlinin qoyulması, neft müqavilələri, digər müqavilələr buna əyani sübutdur.

Biz, partiyanın hər bir üzvü, gördüyümüz işlərlə fəxr etməklə bərabər, eyni zamanda qarşımızda duran problemləri təhlil etməli və bu gün, bu qurultayda həmin problemlərin həlli yollarını aramalıyıq. Bunlar hansılardır? Mən bunların bir neçəsi barədə fikirlərimi Sizinlə bölüşmək istərdim.

Birincisi, mənə belə gəlir ki, partiya biletlərinin həlli məsələsi yeni seçiləcək heyətin ilkin vəzifələrindən biri olmalıdır. Çünki bu, partiya intizamının möhkəmlənməsində öz rolunu göstərəcəkdir. İkincisi, yaxşı bilirsiniz ki, mən deputatlığa Yeni Azərbaycan Partiyasından seçilmişəm. Təəssüflə demək istəyirəm ki, Yeni Azərbaycan Partiyasından deputat seçilənlərin böziləri - adları burada sadalandığı üçün təkrar etmək fikrində deyiləm, - partiya xəyanətkarçasına yanaşırlar və hələ də partiya üzvü olaraq qahırlar. Ona görə də təklif edirəm ki, partiyanın nizamnaməsinə bu barədə konkret təkliflər verilməlidir. Əgər partiya siyahısı ilə Milli Məclisə deputat seçilmiş hər hansı bir şəxs partiya naxələf çıxarsa, bu, onun partiya sıralarından xaric edilməsi, həm də deputatlıqdan xaric olunması deməkdir. Burada deputatlar öyləşiblər, yəqin ki, biz bunu parlamentə gələcək seçkilər haqqında qanuna da olavə edəcəyik.

Üçüncüsü, hamınız yaxşı bilirsiniz ki, partiya kadrların seçilib yerləşdirilməsi ən öncül problemlərdən biridir. Hamımız yaxşı bilir ki, respublikada iqtisadiyyatda müəyyən çətinliklər, işsizlik problemi yaranıb. Bununla əlaqədar olaraq, Yeni Azərbaycan Partiyasının ilk qurultayından və yeni seçiləcək idarə heyətindən xahişim ondan ibarətdir ki, bu problemlərin həlli barədə çox düşünsünlər, hamımız birgə düşünək və çıxış yollarını arayaq.

Onu da demək istəyirəm ki, kadrların seçilib yerləşdirilməsi məsələsində qadınların, gənclərin təmsil olunması da nəzərə alın-

malıdır. Fasilə zamanı qadın həmfikirilərim mənə yaxınlaşıb dedilər ki, bilirik, 13 nəfər rəqəmdir, ancaq idarə heyətinin üzvü kimi 12 kişi ilə yanaşı, rəyasət heyətində bir qadın da əyləşsə, yaxşı görünərdi. *(Alqışlar).*

Bu gün hamımızın ürəyi doludur. Biz bu günü çox səbirsizliklə gözləyirdik. Bu gün haqqında deyiləsi, danışılmalı problemlərimiz də olduqca çoxdur. Zənnimcə, adını çəkdiyim üç problemin üzərində dayanmaqla mən öz fikrimi konkret olaraq çatdırıram.

XX əsr sona yetir, tezliklə XXI əsrə qədəm qoyuruq. Mən burada əyləşən partiya həmkarlarıma, bütün Azərbaycan xalqına, bütün iştirak edən qonaqlarımıza və onların təmsil etdikləri xalqlara 2000-ci ildə uğurlar arzulayıram. Arzum odur ki, hər birimizin yaşadığı ölkədə əmin-amanlıq, şadlıq, daim uğurlar olsun.

Cox sağ olun, diqqətinizə görə minnətdaram. (Alqışlar)

S ə d r : YAP Gəncə şəhər təşkilatının sədri Nağı Əbdülozimova söz verilir.

N.Əbdülozimov — YAP Gəncə şəhər təşkilatının sədri:

Möhtərəm Prezident!

Hörmətli sədr!

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Bu gün bütün xalqımızın fikri və duyğuları bu möhtəşəm saraya, zamanın, dövrün tələbi, xalqın arzu- istəyi, müdrik ziyalıların müraciəti ilə yeddi il bundan əvvəl, çox mürəkkəb şəraitdə, vətən torpağının qana boyandığı anda eramızın böyük dühası, şəxsi nüfuzu vəzifəsindən qat-qat yüksəkdə dayanan Heydər Əliyev tərəfindən yaradılmış Yeni Azərbaycan Partiyasının Ali Məclisinə yönəlmişdir.

Bu tarixi gündə Yeni Azərbaycan Partiyasının əvəzsiz lideri, dünya tarixində iz qoymuş şəxsiyyətlər arasında müstəsna yeri olan Heydər Əlirza oğlunu, əziz nümayəndələr, sizin hamınızı Gəncənin çoxsaylı partiya üzvləri adından səmimi qəlbədən təbrik edir, qurultayın işinə uğurlar arzulayıram! Bu qurultay xalqımızın yaddaşına həkk olunan, həyatımızın ömür kitabına qızıl hərflərlə yazılacaq şərəfli tarixdir. Kortəbəi yaranan, milli təbliğat xarakteri olmayan tayfa partiyalarından fərqli olaraq, Yeni Azərbaycan Partiyası müdrik fəlsəfi fikirlərə, uzunmüddətli proqrama malik, xalqın ümidlərinin, gələcəyə inamının mənəbəyinə, düşüncə məbədgahına çevrilmiş bir təşkilatdır.

Bu gün təkcə yeddi il bundan öncə yaranan Yeni Azərbaycan Partiyasının hesabı deyil, həm də XX əsrin hesabıdır. Hər bir insanın sona çatmaqda olan yüzilliyə belə bir sual verməyə haqqı var: əsrarəngiz və keşməkeşli hadisələrlə zəngin olan XX əsr Azərbaycan xalqına nə vermişdir? Cavab çox sadədir: bu əsr Azərbaycan xalqına iki böyük nemət — Azərbaycanın müstəqilliyini, yeni müstəqil Azərbaycan uğrunda müdrik kəlamları öz proqramına həkk etmiş Yeni Azərbaycan Partiyasını, Azərbaycanın müstəqilliyini qoruyub saxlayan, bu partiyayı yaradan, türk dünyasının şöhrət tacının ön nadir incisi olan Heydər Əliyevi bəxş etmişdir.

Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranmasından ötən qısa dövr əsrə bərabər mühüm hadisələrlə zəngindir. Azərbaycanın müstəqilliyi təmin edilmiş, Azərbaycan adlı ölkə dünyada tanınmışdır. Bu illər ərzində "Əsrin müqaviləsi"nə, Bakı-Ceyhan kəməri haqqında sazişə imzalar atılmışdır. "Əsrin müqaviləsi" yaralı vətənin damarlarına qan verdisə, Bakı-Ceyhan onu əbədi yaşatmaq vasitəsi olacaqdır.

Hər bir nümayəndə kimi, mən də qurultay qarşısında böyük məsuliyyət hissi ilə bəyan edirəm ki, partiyanın təsis Konfransında qəbul olunmuş proqram və nizamnamənin tələbləri əsasən həyata keçirilmişdir. Ötən yeddi il ərzində partiyanın qurultayı çağırılmasa da, Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranmasının ildönümlərində, hörmətli sədr, Sizin tarixi nitqləriniz bir proqram sənədləri kimi fəaliyyətimizə düzgün istiqamət vermişdir.

"Sizin işiniz, partiyanın işi Azərbaycan dövlətinin, hökumətinin işidir. Bunlara nail olmaq üçün partiya təşkilatlarını daha da gücləndirmək, fəallaşdırmaq lazımdır", — sözlərinizə əməl edən Gəncə təşkilatı keçən illər ərzində böyümüş, mətinləşmiş, ideyasiyi təbii və təşkilatçılıq təcrübəsi ilə daha da zənginləşmişdir.

Hesabat dövründə YAP-ın sıralarına 10 minlərlə üzv qəbul edilmişdir. Bunlardan 70 faizi ali təhsilli həkim, müəllim, iqtisadçı, o cümlədən 44 nəfəri elmlər doktoru, professor, 180 nəfəri elmlər namizədi, 30 faizi qadınlar, 37 faizi gənclərdir.

YAP-ın Gəncə təşkilatı özündə 335 ərazi təşkilatını birləşdirir. Ərazi təşkilatlarında 1.026 nəfər idarə heyətinin üzvü seçilmişdir.

Partiya təşkilatının həyatında yadda qalan tarixi hadisələr çoxdur. 1993-cü ilin iyun ayı isə xüsusi vurğulanmalıdır. Heydər Əliyev o

qanlı-qadali vaxtda heç nədən qorxmayaaraq od-alov içində yanan Gəncəyə gəldi. O Gəncəyə ki, küçələri vətən oğullarının al-qanına boyanmış, vətəndaş müharibəsi başlanmışdı. Həmin vaxt əllərində topu-tüfəngi, ordusu olan qondarma dövlət başçıları qorxularından Gəncəyə ayaq basa bilmədilər. Amma indi onlar utanmadan böyük xülyalarla yaşayırlar. Qaçmaq yolunun yolçuları olan bu bədnamlar bilmirlər ki, bir dəfə aldanan xalq ikinci dəfə aldanmaz. Məhz o günlərdə qan içində çalxanan Gəncəyə Yeni Azərbaycan Partiyası sədrinin gəlməsi bu partiya üçün inanılmaz bir inamı daha da artırdı.

Partiya təşkilatının həyatında daha bir unudulmaz gün 1998-ci il oktyabrın 7-si oldu. Möhtərəm Prezidentimiz, hörmətli sədrimiz, həmin gün Gəncədə olarkən görüşlərdə söylədiyi fikirlər və nəhayət, yüzminlik izdihamın qarşısındakı tarixi nitqi gələcək işlərimizin proqramına çevrildi. Bu təəssürat indi də öz təzə-tərliliyini itirməyib.

Möhtərəm Heydər Əliyev 30 il bundan əvvəl olduğu kimi, indi də Gəncənin inkişafına böyük diqqət və qayğı ilə yanaşır. "Gəncə torpağı, gəncəlilər əbədi minnətdarlığa layiqdir" — deyən ulu öndərimiz Gəncəyə özünün doğma münasibətini bir daha bildirmişdir. Gəncə və gəncəlilər haqqında deyilən bu kəlamlar indi zərb-məsələ çevrilmiş, gəncəlilərin dövlətçiliyimizə, Yeni Azərbaycan Partiyasına, onun liderinə olan məhəbbət və cəhəddini daha da artırmışdır.

Hörmətli sədr! Siz partiyanın 6-cı il dönümündə qeyd etdiniz ki, partiya daimi fəaliyyət göstərən təşkilatlar yaranmalıdır. Gəncə təşkilatı bu dahiyənə fikrə əsaslanaraq özünün belə bir təşkilatını yaratmışdır. Onun 10 nəfərdən ibarət ştatlı işçiləri, kitabxanası, geniş oxu zalı, hər şəraitə olan iş otaqları, kompüter texnikası var. Partiyanın mətbu orqanı olan "Yeni Gəncə" qəzeti nəşr edilir. Hesabat dövründə mərkəzi aparata 68 milyon manat köçürülmüş, habelə Türkiyədə zəlzələdən zərər çəkənlərə yardım olunmuşdur.

Partiya təşkilatında gənclərə daha çox diqqət və qayğı ilə yanaşılır. Aparatda işləyənlərin 90 faizi gənclərdir.

Bu yaxınlarda keçirilən bələdiyyə seçkilərində Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri əksər səs toplayaraq bələdiyyə üzvü seçilmişlər. Onların 20 faizi Yeni Azərbaycan Partiyası Gənclər Birliyinin üzvləridir. Biz möhtərəm Heydər Əliyevin sözlərini inamla təkrar edirik: "Gənclərə yol açmaq lazımdır". Möhtərəm Prezident, Gəncədə bu yol açılmışdır.

Gənclərin böyük hissəsi ali məktəblərdə təhsil alır, vətəndaş mütəxəssis kimi formalaşır. Onların 20-25 faizi Yeni Azərbaycan Partiyasının Gənclər Birliyinin üzvləridir. Lakin yaranmış bir çox özəl təhsil müəssisələrində milli ideologiyanın prinsipləri kobud şəkildə pozulur. Məlumdur ki, milli olmayan maarif, mədəniyyət bəşəri deyil, şəxsidir. Müəmmalı himayədarlıq nəticəsində yaranan özəl təhsil müəssisələri sözün əsl mənasında hərc-mərclik doğurmuşdur. Xüsusən, bu ali məktəblərdə, - əgər bunlara ali məktəb demək mümkündürsə, - kiçik dalanlarda fərarilər hazırlandığını da yaddan çıxarmaq olmaz. İndi yeni axın başlamışdır: qızlar dövlət ali məktəblərinə, oğlanlar isə özəl institutlara axışır. Bir özəl təhsil müəssisəsinin elanını nəzərinizə çatdırıram: "Universitet sertifikat alıb, buradan əsgər aparmırlar". Məncə, izahata ehtiyac yoxdur.

Yaxud, başqa bir misal. Məlumdur ki, Azərbaycan Konstitusiyasına görə respublikamızın ərazisində manatdan başqa pul vahidinin işlənməsi qadağandır. Bu il test imtahanlarından sonra çıxan "Abituriyent" jurnalında özəl institutlar yenə elan verirlər ki, təhsil haqqının ödənişi ABŞ dolları ilədir. Bunlar ilk baxışda bəlkə də xırda məsələlərdir, əslində isə milli mənaqiyyatımıza dəyən ağır zərbələrdir.

Hörmətli həmfikirilər, biz müstəqilliyimizin 8-ci ilinə qədəm qoymuşuq. Bu illərdə əldə etdiyimiz mənaqi nəmətlərdən biri də Heydər Əliyev tərəfindən yaradılmış milli ideologiyanın konsepsiyasıdır. YAP-ın Gəncə təşkilatı Gəncə Dövlət Pedaqoji İnstitutu, Azərbaycan Elmlər Akademiyası Milli Mənasibətlər İnstitutu ilə birlikdə milli ideologiyanın problemlərinə həsr olunmuş elmi-praktiki konfranslar və bir sıra silsilə tədbirlər keçirir. Ölkəmizin Prezidenti Yeni Azərbaycan Partiyasının 6-cı ildönümündə milli ideologiyanın əsas prinsiplərini, onun konsepsiyasını açıqlamışdır. Lakin dahiyənə şəkildə deyilmiş dəyərli fəlsəfi fikirlərlə bağlı bu sahənin əsas sahibləri tərəfindən fikirlər söylənilmədi. Ya bu müdrik fikrin mənası onlara çatmadı, yaxud bu məsələyə qayıtmaq istəmədilər. Halbuki bu, çox böyük nəzəri və əməli praktiki əhəmiyyətə malikdir.

Hörmətli sədr! Sizin "Partiya inkişaf etdikcə eyni zamanda təmizlənməlidir" fikrinizə Gəncə təşkilatı əməli fəaliyyəti ilə cavab verir. Məlumdur ki, bəzi adamlar Yeni Azərbaycan Partiyasının sıralarına vəzifə almaq, yaxud vəzifədə qalmaq xatirinə gəlirlər. Bu da son-

radan partiya mənaqi zərbələr vurur. Yeni Azərbaycan Partiyasının nizamnaməsinin tələblərinə əməl etmədiyənə, fəaliyyətlərində dövlətçiliyə zidd mövqe tutduqlarına görə millət vəkili Şamil Yusifov, Dram Teatrının direktoru Vəqif Şərifov, Pedaqoji İnstitutun sabiq prorektoru Nadir İbadov, universamın direktoru İsmayıl Hüseynov və başqaları YAP sıralarından xaric olunmuşlar. YAP-ın sıraları təsadüfi əqidəsiz adamlardan təmizlənməlidir və bu iş gedir.

Tarix bizim üzərimizə çox mühüm vəzifə qoymuşdur. Partiyam hər bir üzvü kimi, gəncəli üzvləri də bu vəzifəni ləyaqətlə yerinə yetirəcəklər. Yeni Azərbaycan Partiyası Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə yaşayacaq, inkişaf edəcək, müstəqil dövlətimizi xoşbəxt gələcəyə doğru aparacaqdır.

Sağ olun. *(Alqışlar)*.

Sədr: Hörmətli qurultay iştirakçılar, xarici ölkələrdən qurultayın ünvanına çoxlu təbriklər göndərilmişdir. (Təbrikləri oxuyur).

Bununla qurultayın birinci günü öz işini başa çatdırdı. Sabah saat 9-da qurultay öz işini davam etdirəcəkdir.

YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASININ BİRİNCİ QURULTAYININ MATERIALLARI

Qurultayın ikinci günü
(21 dekabr 1999-cu il)

Qurultayın ikinci iş günü qurultaya sədrlik edir — YAP sədrinin müavini, Milli Məclisin deputatı, mətbuat və informasiya naziri **Sirus Təbrizli**.

S ə d r : Zati-aliləri möhtərəm Prezidentimiz Heydər Əlirza oğlu!

Siz dünyanın ən möhtəşəm partiyasının yüksək zirvəsində olmusunuz. Hətta belə bir imkan yaranmışdı ki, dünyanın yarısından çoxuna hegemonluq edən keçmiş Kommunist Partiyasının baş katibi Leonid İliç Brejnev dünyadan köçəndən sonra Siyasi Bürodə o yerə əslində ən layiqli şəxs Siz idiniz. Lakin Sizin yanınızda olanlar, Siyasi Büronun üzvləri bu həqiqəti anlasalar da, müəyyən səbəblərə görə bunu edə bilmədilər. Əgər onu edə bilsəydilər, keçmiş sovetlər ölkəsində yaşayan xalqların taleyi bu gün belə acınacaqlı olmayacaqdı. Ancaq Naxçıvanın Nəhrəm kəndinin camaatı Siyasi Büronun üzvlərindən ağıllı çıxdı. Ömrünüzü həsr etdiyiniz Kommunist Partiyası Sizi layiqincə qiymətləndirmədi. Hətta Sizə mənəvi, fiziki zərbələr vurdu. Həmin dövrdə Azərbaycan xalqı Sizin mənəvi, fiziki yaralarınıza məlhəm oldu. Eşq olsun Azərbaycan xalqına!

O zaman ki, Siz Naxçıvanda idiniz, Azərbaycanın şərqindən, qərbindən, şimalından, cənubundan, mərkəzindən kimin imkanı var idi. gəlib Sizi ziyarət edirdi. O ziyarətdən dönmələr, biz hamımız bir şey arzulayırdıq: Tanrı bu kişini hifz eləsin!

Çünki bizim bütün ümidlərimiz, arzularımız Azərbaycan xalqının ümid və arzuları idi. Bu ümidlər, arzular məhz Sizinlə, cənab Heydər Əlirza oğlu, bağlı idi!

Bu ümidlərdən və arzulardan Azərbaycanda fəaliyyət göstərən bir siyasi partiya yarandı. Bəli, Yeni Azərbaycan Partiyasını Azərbaycan xalqının dərdi, kədəri, bir də bu dərddən, kədərdən qurtuluş ümidləri, arzuları yaratdı. Bu gün həmin xalq öz oğlu və qızlarını bu salona yığıbdır. Bu gün xalqın diqqəti bu salondadır. Çünki Siz bu gün bizimləsiniz. *(Alqışlar)*.

Əziz Prezidentimiz, əziz sədrimiz! İcazə verin, bu gün də Azərbaycan xalqının Sizə möhkəm cansağlığı, var olmaq arzusu ilə qurultayımızın ikinci gününün işinə başlayaq.

YAP-ın Qaradağ rayon təşkilatı idarə heyətinin üzvü, Qaradağ rayonu İcra hakimiyyətinin başçısı Yaqub Əliyevə söz verilir.

Y.Əliyev — YAP Qaradağ rayon təşkilatının idarə heyətinin üzvü, Qaradağ rayonu İcra hakimiyyətinin başçısı:

Cənab Prezident!

Möhtərəm sədr!

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Azərbaycan Respublikasının siyasi həyatında və dövlətçiliyində tarixi rol oynayacaq bu mötəbər məclisdə — mənə və mənim simamda Yeni Azərbaycan Partiyasının Qaradağ rayon təşkilatına öz ürək sözlərini çatdırmaq imkanı verdiyinizə görə təşkilatın çoxsaylı üzvləri adından Sizə minnətdarlığımı bildirir, qaradağlıların qurultaya salamını yetirirəm.

Əvvəlcədən qaradağlıların bu yüksək foruma təklifini yetirib, xahiş edirik ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının hesabat dövründə fəaliyyəti qənaətbəxş sayılsın.

Hörmətli qurultay nümayəndələri! Hesabat məruzəsində, eləcə də nətiqlərin çıxışlarında partiyanın yaranma tarixindən, keçdiyi mübarizə yolundan və cəmiyyət üçün onun böyük əhəmiyyətindən ətraflı danışıldı. Buna baxmayaraq, indiyədək çıxış edən siyasi həmfikirlərim kimi, mən də bir məqama toxunmağı özümə borc bilirəm. Hesab edirəm ki, bu, təkrar yox, təkrir kimi qəbul ediləcəkdir.

XX əsrin əvvəllərində, gərgin ictimai-siyasi hadisələr axarında Azərbaycan öz müstəqilliyini əldə edərək, ilk dəfə cümhuriyyət qurdu. Bu cümhuriyyətin ömrü uzun olmasa da, o, xalqa azadlığın, müstəqil-

liyin nə demək olduğunu dadızdırı bildi. Aradan 70 il ötəndən sonra, əsrin sonunda dünyada baş vermiş məlum tarixi proseslər nəticəsində Azərbaycan dövlət müstəqilliyini yenidən bərpa etdi.

Amma qələbəni əldə saxlamaq qazanmaqdan çətin olduğu kimi, azadlığı qorumaq da onu əldə etməkdən daha müşküldür. Bunun nə demək olduğunu 1991-1993-cü illərdə biz öz acı təcrübəmizdə gördük. Böyük bir xalq kiçik siyasətçilərin cılız maraqları ucbatından tarixi nailiyyətlərini itirə bilərdi. Bir yandan torpaqların işğalı, iqtisadiyyatın acmacaqlı vəziyyətdə olması, digər tərəfdən milli ordu quruculuğundakı yaramazlıqlar xalqın səbrini son həddə çatdırmışdı.

Bəli, ərazimizin bir qismi zəbt edilmiş, yüz minlərlə soydaşımız ata-baba yurdundan didərgin düşmüşdü. Amma torpaqların itirilməsindən daha böyük bəla xalqın parçalanması idi. Tarixdə bölünüb tabe edilən xalqlar çox olubdur. İşğal olunmuş torpaqların sonralar geri qaytarılması, bölünən torpaqların yenidən bütövləşməsi də bizə məlumdur. Bölünən torpağı bölünməyən xalq azad edə bilər, birləşdirir, bütövləşdirir. Bölünüb parçalanan və bütövləşməyən xalq isə bütöv torpaq da lazım deyil.

Möhtərəm Prezidentimizin ən böyük tarixi xidməti ondan ibarətdir ki, o, ən çətin, ən gərgin anda xalqı bölünmək bəlasından qurtara bildi. Heydər Əliyevin tarixi missiyası o oldu ki, xalqı bütövləşdirər, bir ideya altında birləşdirər bildi. Onun ideyaları, idcalları əsasında Yeni Azərbaycan Partiyası yarandı. Təəssüf ki, bəzi partiya fəalları bizə həddən artıq hissə qapılaraq orada-burada deyirlər ki, biz onu hakimiyyətə gətirdik. Yox, dostlar, onu biz gətirmədik, O bizi bir araya gətirdi, birləşdirdi, vahid güc etdi.

Bu gün Azərbaycan xalqının, müstəqil Azərbaycan dövlətinin ictimai-siyasi həyatında Yeni Azərbaycan Partiyasının aparıcı qüvvə olmasına əsas səbəb də onun ilk və əvəzedilməz sədri Heydər Əliyev şəxsiyyətidir. Heydər Əliyevi Prezident edən xalqdır. Yeni Azərbaycan Partiyasını xalqın mənavi sərvətinə çevirən isə məhz Heydər Əlirza oğlu oldu.

Mən bir qədər keçmişə qayıtmaq istəyirəm, xalqın qan yaddaşına qara hərflərlə yazılan bəzi hadisələri xatırlatmaq istəyirəm. 1988-ci ildə Dağlıq Qarabağ ətrafında hadisələr gərginləşəndə muxtar

vilayətin idarə edilməsi faktiki olaraq nəzarətdən çıxmışdı. Əsgəran-da iki gənc - Əli və Bəxtiyar qətlə yetirildi. Ermənistandan azərbaycanlıların kütləvi şəkildə çıxarılması daha da genişləndi. Sumqayıt hadisələri, Bakıda baş alıb gedən hərə-mörelək, 1990-cı ilin yanvar qırğını, bir qədər sonra Xocalı faciəsi, respublikanın rəhbər işçilərini aparan vertolyotun vurulması Azərbaycanda kiçik zaman kəsiyində sürətli hakimiyyət dəyişmələri dövrü ilə nəticələndi.

Xalqdan xəbərsizlər sanki xalqa rəhbərlik etmək yarışına çıxmışdılar. Hərəkət isə vəd edirdi. Amma nəticədə bir şey olmadı. Əksinə, torpaqlar əldən getdi, şəhidlər artdı. Göz yaşı ilə suvarılan torpağın bərəkəti də qaçdı. Elə hey eşidirdik: bir-iki həftəlik taxıl cəhtiyatımız qalıbdır. Hamı sual edirdi: bəs sonra nə olacaq? Xaricdən bəla qiymətə alınan keyfiyyətsiz unu keyfiyyətsiz rəhbərlər xalqa yedirdirdilər. Bu qıtlıq oyunları hesabına nə qədər varlananlar oldu. Bütün bunları görmüş bəzi insanlar, qoribə də olsa, müstəqilliyimizi qurban verməyə hazır olub, keçmiş günlərin qayıtmasını arzulamağa başlamışdılar.

İqtisadiyyatı bərbad olan məmləkətdə müstəqillik toxumu cücərməz. Tarixi zərurət qeyrətli Azərbaycan oğullarının səyi ilə bütün xalqın arzu və istəyini ifadə edib Heydər Əliyevə ünvanlanan çoxsaylı müraciətləri meydana gətirdi. Müdrik rəhbər xeyli götür-qoy etdikdən sonra zaman, tarix, xalq qarşısında yüksək vətəndaşlıq borcunu vermək, xilaskar, qəhrəman missiyasını yerinə yetirmək üçün bu təklifi qəbul etdi, yenidən hakimiyyətə gəldi. İndi milli bayram kimi qeyd etdiyimiz Qayıdış, Qurtuluş günü bilavasitə onun adı ilə bağlıdır. Bu, Heydər Əliyev əməllərinin təntənəsinin bayramıdır.

Qaradağ zəhmətkeş adamların yaşadığı yerdir, fəhlə rayonudur. Burada yaşayanlar əsasən neftçilərdir. Onların əlləri mazutlu olsa da, ürəkləri təmizdir, alınları açıq, üzləri ağdır. Bizim sakinlərimiz üçün Heydər Əliyev şəxsiyyəti hər zaman hər kəsdən və hər şeydən uca olubdur. Bu gün qaradağlıların burada bunu deməyə haqqı var. Çünki Qaradağ rayonunda bütün Əliyevsevərlərin istəyi ilə təşkilat yaradılmışdır.

Düzdür, indi adlarını demokrat qoyan bəzi adamlar o zaman vəzifə başında olanda dəfələrlə müraciət etməyimizə baxmayaraq, bu təşkilatı rəsmi qeydiyyatdan keçirmədilər.

Haqq-ədalət öz yerini tutur. Bu gün onlar özləri qeydiyyatdan keçməyə layiq deyillər. Biz isə ruhdan düşmədik, əksinə, fəaliyyətimizi daha da genişləndirərək, davam etdirdik. 1992-ci ilin axırları - 1993-cü ilin əvvəlində məhz həmin təşkilatın üzvləri bir araya gəlib Yeni Azərbaycan Partiyasının rayon təşkilatını yaratdılar.

İndi sıralarında 3.300-dən artıq insanı birləşdirən bu təşkilat say və keyfiyyət tərkibinə görə rayonda ən nüfuzlu siyasi quruma çevrilmişdir.

Ötən ilki Prezident seçkilərini və bu ilki bələdiyyə seçkilərinin nəticələri bunu bir daha nümayiş etdirdi.

YAP-ın Qaradağ rayon təşkilatı respublikada baş verən bütün ictimai-siyasi hadisələrə öz münasibətini həmişə birmənalı bildirmişdir. Vətən uğrunda, torpaq uğrunda həlak olmuş şəhidlərin ailələrinə qayğısını əsirgəməmiş, yaralı əsgərlərə, Qarabağ əlillərinə daim əməli kömək göstərmişdir.

Möhtərəm Prezident! 1999-cu il iyunun 30-da Qaradağ rayonu 75 illik yubileyini təmtəraqlı tədbirlərlə yox, yeni əmək töhfələri ilə qarşıladı. Millət vəkili İlah Əliyevin təşəbbüsü ilə şəhid və əlil ailələri üçün tikilmiş yeni yaşayış binasının, Qaradağ olimpiya bazasının birinci korpusunun istifadəyə verilməsi də həmin yubileyə böyük töhfə olmuşdur. Bu tədbirdə şəxsən Sizin iştirakınız, açılış mərasimindəki dərin məzmunlu nitqiniz və qaradağlıların əməyinə verdiyiniz yüksək qiymət bizi hədsiz sevindirməklə yanaşı, həm də işimizdə daha ciddi olmağa, adamların dərd-sərinə daha həssas yanaşmağa səfərbər etdi.

Biz gündəlik işimizdə ilk növbədə mümkün olduğu qədər əhalinin sosial problemlərinin həllinə çalışırıq. Rayon zəhmətkeşləri qışda elektrik və istilik enerjisindən, qazdan korluq çəkmədikləri kimi, yayda da içməli suya möhtac deyillər. Daxili yolların vəziyyəti xeyli yaxşılaşıb. Nəqliyyat problemi tam aradan qaldırılıb. Fərdi inşaat sektoru genişləniib. Rayon ərazisinin sanitariya vəziyyəti hamının qayğısına çevrildiyi üçün bu sahədə nəzərə cərpacaq dəyişikliklər hiss olunur.

Rayonun sosial problemlərindən danışarkən, mən ilk növbədə millət vəkili, ARDNŞ-nin birinci vitse-prezidenti İlah Əliyevin adını çəkmək istədim. Məhz onun təşəbbüsü ilə Qaradağ rayonunda sosial-iqtisadi inkişafa yardım fondu yaradılıb. İş adamlarının

qüvvəsini, xeyriyyə məqsədi ilə ayrılan vəsaitini düzgün istiqamətləndirməsi, ətrafında olan insanları, xeyirxah işlərə səfərbər etməsi nəticəsində yeni yaranan fond rayonun ərazisində az bir vaxtda böyük işlər görmüşdür.

Lökbatan qəsəbəsində şəhid və əlil ailələri üçün istifadəyə verilmiş 50 mənzilli beşmərtəbəli yaşayış binası və təhvilə 2000-ci ilin əvvəllərində nəzərdə tutulan 50 mənzilli daha bir bina, Sahil qəsəbəsində qaçqınlar və məcburi köçkünlər üçün kompleks tipli 110 fərdi yaşayış evi, Qaradağ olimpiya bazasının inkişafı millət vəkili cənab İlah Əliyevin rayonumuzda gördüyü böyük işlərin kiçik xülasəsidir.

İşin çoxluğuna, vaxtın azlığına baxmayaraq, bizim deputatımız öz seçiciləri ilə mütəmadi olaraq görüşür. Onun himayəsi ilə ucaldılan binaları hamı görür, haqlı olaraq bəyənir. Amma onun səmimi rəftarı, qayğıkeşliyi, canıyananlıqı nəticəsində sadə qaradağlıların ürəyində alovlandırılan inam, ümid çırağından çoxlarının xəbəri yoxdur. Çünki İlah müəllim gördüyü işlərdən danışmağı, özünü reklam etməyi xoşlamır. O, bütün bu yaxşılıqları kiminsə, nəyinsə naminə etmir, bunu xalqı üçün edir. Ona etimad göstərən insanlara minnətdarlığını sözlə yox, əməlləri ilə bildirməyə çalışır.

Qaradağlılar bütün bunları görür və yüksək qiymətləndirirlər. Qaradağlılar sevinirlər ki, həqiqətən böyük gələcəyi olan siyasi xadim İlah Əliyev Heydər Əliyev məktəbindən aldığı tükənməz mənəvi sərvəti, zəngin nəzəri bilik və bacarığı məhz bizim Qaradağ rayonunda həyata keçirməyə başlamışdır.

İlah Əliyev böyük siyasətçi kimi inamla fəaliyyət göstərir, cəmiyyətdə onun nüfuzu günbəgün artır. Təsədüfi deyil ki, bu günlərdə "Gənc islahatçılar hərəkatı" kimi meydana çıxan təşkilatın üzvləri hərəkata rəhbərlik etmək xahişi ilə cənab İlah Əliyevə müraciət etmişlər.

İlah müəllimin işi onsuz da çoxdur. İş adamlarının tökləfinə necə baxacağı da onun öz işidir. Amma bir məsələnin hamımıza aidiyyəti var. Bu da odur ki, cəmiyyətin müxtəlif təbəqələri İlah Əliyev şəxsiyyətinə yüksək qiymət verirlər, onun şəxsi keyfiyyətlərini,

potensial qüvvəsini nəzərə alaraq, respublikanın gələcək inkişaf mərhələsində yeniləşmə, islahatlar prosesini məhz onun adı və fəaliyyəti ilə bağlayırlar.

Bu faktın özü bizim üçün çox vacib və sevindiricidir. Ona görə ki, İlham müəllim bizim Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvüdür. Əlbəttə, bir də ona görə ki, - mən bunu gizlətmirəm, - hörmətli İlham Əliyev bizim millət vəkilibizdir.

YAP-ın Qaradağ təşkilatının üzvləri dünyada baş verən hadisələri yaxından izləyirlər, respublikada mövcud olan sağlam mənəvi iqlimi, siyasi və iqtisadi sabitliyi qoruyub saxlamağın nə qədər çətin olduğunu yaxşı başa düşürlər. Biz buna möhtərəm Heydər Əliyevin fədakarlığı sayəsində nail olmuşuq. Amma çətinliklə qazanan bu nailiyyəti, sözün əsl mənasında milli sərvəti bir daha əldən verməmək hamımızın ən ümdə vəzifəsi olmalıdır. YAP-ın Qaradağ rayon təşkilatı əhali arasında apardığı siyasi təbliğat-təşviqat işində bu cəhəti hər zaman əsas tutur.

Bu gün Qaradağ rayonu nəhəng tikinti meydançasını xatırladır. Rayonun cənub qapısı olan Ələt qəsəbəsindən tutmuş, şimal qapısına - Müşfiq qəsəbəsinə qədər böyük bir ərazidə abadlıq, yaşıllaşdırma, təmir-tikinti işləri aparılır. Lökbatan qəsəbəsində özəmətli park salınır.

Sahil qəsəbəsində dəniz boyu 3 km məsafədə sahilbərkətmə işləri görülmüş, bataqlıqlar qurudulmuşdur. Millət vəkili İlham Əliyevin rəhbərliyi, rayon zəhmətkeşlərinin yaxından iştirakı ilə burada salınan yeni Dənizkənarı parkın da yaxın zamanlarda istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Son illərdə respublikada gedən iqtisadi islahatlar bizim rayonda da öz müsbət əksini tapmışdır. YAP üzvlərinin rəhbərlik etdiyi müəssisə və təşkilatlarda durğunluq, geriləmə hallarını aradan qaldırmağa nail ola bilmişik. İnsanların işləməsi və istirahəti üçün lazımı şərait yaratmağa çalışırıq.

Xüsusən gənclərin tərbiyəsi bizim təşkilatın daim diqqət mərkəzindədir. Onları milli-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə etmək üçün yeni və inandırıcı təsir vasitələri tapmaq əsas məsələdir.

İndi kitab oxuyanların sayı azalmışdır. Qəzetlərin sayı çoxalsa da, mənəvi tərbiyə məsələlərinə həsr olunmuş mövzulara rast gəlmək

nadir haldır. Çoxsaylı televiziya kanallarında vətənpərvərlikdən daha çox zorakılıq, şəhvet hissi aşılardan filmlər nümayiş etdirilir.

Bütün bunlar yeniyetmələrin vətəndaş kimi formalaşmasına mənfi təsir göstərməyə bilməz. Siyasi təşkilat olaraq bizi bu məsələlər daha ciddi düşündürür.

Möhtərəm Prezident!

Siz həmişə hər bir işdə xalqa arxalanmısınız. Doğma Azərbaycan xalqı da ən çətin məqamlarda pənahını Sizde görüb, ümidini Sizə bağlayıbdır. Siz bizim birimizin yox, hamımızın dayağısınız. Biz bu sağlam dəstəyi Sizdən gördüyümüz üçün işimizi düzgün qurmağa və müəyyən nəticələr əldə etməyə çalışırıq.

Bu gün sinəsinə döyən çox "lider"lərin ömrü boyu etdiklərini tərəzinin bir gözünə yığıb o biri gözünə də adi tərəzi daşı qoysaq, bəlkə çox yuxarı qalxarlar. Amma bu "nailiyyətə" sevinməyə dəyməz. Çünki tərəzidə yuxarı qalxmaq ucalıq əlaməti deyil, yüngüllüyün göstəricisidir.

Başqa bir tərəzi də var: bu, elin gözüdür. Bunu mən demirəm, atalar deyib: elin gözü tərəzidir!

Möhtərəm Prezident! Sizin Azərbaycan xalqına, Azərbaycan dövlətinə əvəzsiz xidmətləriniz elin gözü ilə ölçülür. Bu tərəzidə ucalmaq şərəfdir! Əsl meyar odur. Bu, ancaq Sizin qismətinizdir, Sizin təmənnasız xidmətinizin ölçüsü, qiymətidir!

Biz fəxr edirik ki, Sizin müasirinizik.

Biz fəxr edirik ki, Sizin yaratdığımız və rəhbərlik etdiyiniz partiyanın sıralarındayıq.

Biz iftixar duyuruq ki, XXI əsrə — yeni əsrə Sizin kimi, yenilməz müdrik rəhbərin bayrağı altında birləşərək qədəm basırıq.

Sizin işıqlı fikirlərinizə, nurlu əməllərinizə, müqəddəs məqsədinizə eşq olsun! (*Alqışlar*).

Sədr: YAP-ın Sumqayıt şəhər təşkilatının sədri Xıdır Aloyevə söz verilir.

X.Aloyev — YAP-ın Sumqayıt şəhər təşkilatının sədri:

Möhtərəm Prezident!

Partiyamızın hörmətli sədri!

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Xanımlar və cənablar!

Çox şadam ki, partiyamızın çoxdan gözlədiyi birinci qurultayında çıxış edirəm. Sumqayıt şəhər təşkilatı partiyamızın ilkin yaranan, müəşəkkilliyyə malik təşkilatlarından biridir. Heydər Əliyev ənənələrinə sadıq qalan fəaliyyəti ilə onun arzu və istəklərini, göstəriş və tapşırıqlarını yerinə yetirən təşkilatımız qarşısına çıxan bütün çətinlikləri aradan qaldıraraq, ildən - ilə fəaliyyətini artırmış, mətin və müəşəkkil təşkilat olduğunu döndə-döndə sübut etmişdir.

Ötən müddət ərzində partiya üzvlərinin nəşr etdirdikləri onlarca kitab və məqalə Heydər Əliyevin millətimiz qarşısında göstərdiyi tarixi xidmətlərin geniş oxucu kütlələrinə çatdırılmasında əhəmiyyətli rol oynamışdır.

Təşkilatımız üzvlük haqlarından yığılan vəsait hesabına özünü maliyyələşdirir, ştatda olan işçilərini əmək haqqı ilə təmin edir, "Məslək" adlı qəzeti vasitəsi ilə ideologiyamızı uğurla oxuculara çatdırır.

Bu gün hamı yaxşı bilir ki, Heydər Əliyevin əlləri ilə inkişaf edən, bütövləşən Azərbaycan səltənətinin bünövrəsi qoyulur. Bu gün hamı yaxşı bilir ki, 1993-cü ildə tarixdən silinməkdə olan Azərbaycanı yenidən həyata qaytaran Heydər Əliyevin şəxsiyyəti bircə sözlə - "XİLASKAR" sözü ilə ifadə olunur.

Azərbaycanın taleyinə bağlı olan milyonlarla vətəndaşlar kimi, biz də Heydər Əliyevi təkcə Heydər Əliyev olduğu üçün deyil, həm də xilaskar olduğu üçün sevmiş, onun tükənməz fəvqəlbəşər ideyalarının, amallarının daşıyıcısına çevrilmişik.

Hörmətli həmfikirler, bir məsələni xüsusi olaraq nəzərinizə çatdırmağı vacib bilirəm. Bildiyiniz kimi, Sumqayıt sosial münasibətlərə həssas olan şəhərdir. Son dövrlərdə müəssisələrin bəzilərinin tam gücü ilə işləməməsi, bəzilərinin dayanması işsizlik probleminin xeyli artmasına, sosial problemlərin çoxalmasına səbəb olmuşdur.

Belə bir şəraitdə biz, aramızda bəzi işgüzar mübahisələrin olması baxmayaraq, şəhərin İcra hakimiyyəti və digər təşkilatları ilə YAP-ın Sumqayıt şəhər təşkilatının əlbir işini təşkil edə bilmişik. Biz sakitliyin, sabitliyin istər respublikamızda, istərsə də onun hər hansı bir digər guşəsində qorunub saxlanmasının necə əhəmiyyətli olması

haqqında Heydər Əliyev ənənələrini əsas iş prinsipimiz kimi qəbul etmişik. Sabitlik olmayan yerdə heç nəyi həll etməyin mümkün olmadığını yaxşı bilirik. Məhz buna görə də hamınızı ziddiyyətləri şisirdib böyütməyə yox, aradan qaldırıb ləğv etməyə çağırıram.

Hörmətli qurultay iştirakçıları! Sumqayıt böyük sənaye şəhəridir. Ölkəmizin hər yerindəki kimi, burada da Heydər Əliyev əməyinin bəhrəsi olan onlarca zavod, fabriklər və sənaye vardır. Sumqayıt möhtərəm Prezidentimizin həmişə qayğı göstərdiyi, diqqət mərkəzində saxladığı şəhərdir. İşinin gərginliyinə baxmayaraq o, son illərdə dörd dəfə şəhərimizdə olmuş, hər gəlişi ilə xeyirxah bir işin əsasını qoymuşdur.

Bu il etilən-poliyetilən zavodunun işini yaxşılaşdırmaq üçün Yaponiyanın "İtoçu" və "Niçimen" şirkətlərinin güzəştli investisiyaları hesabına tikilən buxar-generator qurğusunun təməlinin qoyulması münasibəti ilə Prezidentimizin, partiyamızın sədrinin Sumqayıta gəlişi buna parlaq misaldır. Məhz onun göstərişi ilə şəhərimizin sənaye müəssisələrinin inkişafı üçün çoxlu tədbir görülür, yeni müəssisələrin inşasından ötrü xarici şirkətlərlə müqavilələr bağlanır. Mən Sumqayıtın iqtisadiyyatı ilə yaxından tanış olan, uzun müddət istehsalatda işləyən, bu sahəyə rəhbərlik edən adam kimi tam yəqinliklə bildirirəm ki, Prezidentimizin qayğısı nəticəsində yaxın bir-iki ilə Sumqayıt əvvəlki vəziyyətinə qayıdacaq, şöhrətini daha da artıracaqdır.

Möhtərəm Prezident, partiyamızın hörmətli sədri!

Sumqayıt iqtisadiyyatının aşağı düşməsində hamıya bəlli olan obyektiv səbəblərin olmasını qeyd etməklə yanaşı, vaxtında qarşısı alınmayan subyektiv səbəblərin varlığını da xüsusi vurğulamaq istəyirəm. Sumqayıtın mövcud iqtisadi durumunu yaxşılaşdırmaq məqsədi ilə şəhər İcra hakimiyyətinin Nazirlər Kabinetinə konkret təkliflərlə etdiyi müraciətdən irəli gələn məsələlərin həlli üçün hökumət səviyyəsində komissiya təşkil edilməsinə, səlahiyyətli mütəxəssislər tərəfindən Sumqayıt iqtisadiyyatının dirçəlməsi planının hazırlanmasına böyük ehtiyac duyulur. İnamıram ki, Sumqayıt və sumqayıtlılara olan səmimi münasibətiniz və böyük qaygınız bu işin yaxın vaxtlarda həyata keçirilməsinə imkan verəcəkdir.

Hörmətli qurultay iştirakçıları, biz hamımız yüksək amalları, əqidələri özündə əks etdirən partiyamızın əsgərləriyik. Hamımız bilməliyik ki, partiya bizə vəzifə tutmaq, mənəb sahibi olmaq üçün deyil, inama, əqidəyə, məsləkə xidmət etmək üçün lazımdır.

Dünyada gedən qlobal proseslərə Heydər Əliyev kimi qlobal düşüncə tərzinə malik olan şəxsiyyətlər təsir edə bilər. Eynşteynin nisbilik, Lütfizadənin qeyri-səlislik nəzəriyyələri hələ hamı tərəfindən tam qavranılmadığı kimi Heydər Əliyevin də inkişaf, oyanış, başqa sözlə desək, intibah nəzəriyyəsi hələ hamı tərəfindən tam qavranılmamışdır. Hələ atəşkəs yaradılmasının, Qarabağ probleminin Lissabon sammiti prinsipləri əsasında həll edilməsinin, enerji ehtiyatları ilə bağlı dünya miqyaslı tədbirlərin keçirilməsinin, ATƏT-in İstanbul sammitində Heydər Əliyevin diplomatik uğurlarının təkcə Azərbaycanda və ümumən Qafqazda deyil, həm də dünyada gedən proseslərə edəcəyi müsbət təsiri çoxları hələ tam dərk edə, qavraya bilmir.

Ömrü boyu təmiz, təbii, saf və müqəddəs yaşayan Heydər Əliyev tərifə, tərənnümə sığışmayan şəxsiyyətdir. Onun tərfi də, tərənnümü də millətə xidmət etmək vəzifəsini həyata keçirməkdən ibarət olmuşdur. Odur ki, bizim vəzifəmiz onun bütün sahələrdə, xüsusən dövlətçilik sahəsində yaratdığı zəngin təcrübəni öyrənməkdən və geniş xalq kütləsinə öyrətməkdən ibarət olmalıdır. Bunun üçün təkcə Heydər Əliyevin deyil, həm də millətimizin oğlu olan İlham Əliyev kimi gənclər yetişdirməyə böyük ehtiyacımız var.

Hörmətli həmfikirilər!

Dağlıq Qarabağ probleminin yaxınlaşmaqda olan həllini dayandırmaq üçün ölkəmizin həm daxilində, həm də xaricdə Heydər Əliyevə tuşlanan çox təhlükəli oyunlar oynanılır. Biz Dağlıq Qarabağ probleminin həlli ilə bağlı heyrətamiz bir hadisə ilə üzləşmişik. Bu hadisə ondan ibarətdir ki, Dağlıq Qarabağ problemi ətrafında gedən müharibə meydanının bir tərəfində bütün dünya erməniləri və onların arxasında dayanan çoxsaylı ölkələr, o biri tərəfində isə arxasında özümüzdən başqa heç kəs dayanmayan Heydər Əliyev üz-üzə, qarşı-qarşıya durmuşdur. Belə bir müharibədə Heydər Əliyevin təkbaşına vuruşub üstünlük qazanması dünya tarixində analoqu olmayan fəvqəltəbii hadisədir.

Bu çətin günlərdə sevincimizlə faciəmiz üz-üzə, qarşı-qarşıya dayanmışdır. Sevincimiz odur ki, bu müharibəni qələbə ilə başa çatdıracağına şübhə etmədiyimiz Heydər Əliyev kimi sərkərdəmiz var. Faciəmiz odur ki, özünü müxalifət adlandıran daxili düşmənlərimiz vətənimizin taleyini həll edən bu ölüm-dirim müharibəsində içərimizdə özümüzə qarşı ikinci bir müharibə meydanı yaratmaqla ermənilərə kömək edir. Dağlıq Qarabağ probleminin tezliklə həllinə mane olurlar.

"Azərbaycan" qəzetində dərc olunmuş "Yeni Azərbaycan Partiyası Heydər Əliyev əqidələrindən yaranmışdır" sərlövhəli məqaləmdə düşmən mövqei müxalifətə kəskin münasibətimi bildirdiyimə görə burada təkrarən vaxtınızı almaq istəmirəm. Bu gün hamının güvənci, inancı Heydər Əliyevdir. Bu gün üzümü Heydər Əliyevə varis axtaranlara tutub deyirəm: bilin, Heydər Əliyevin bir varisi var, o da Heydər Əliyevin özüdür!

Hamı bir həqiqəti bilməlidir ki, Amerikada Vaşinqton, Türkiyədə Atatürk, Almaniyada Adenauer həmin ölkələrin tarixində həmişəlik prezident, rəhbər olaraq sevidikləri kimi, Azərbaycanın tarixində də Heydər Əliyev həmişəlik prezident, rəhbər olaraq seviləcəkdir.

Bu gün hamının, o cümlədən, birinci qurultayını keçirən Yeni Azərbaycan Partiyasının çoxsaylı üzvlərinin qarşısında duran ən ümdə vəzifə bütün varlığı ilə taleyini Azərbaycann taleyinə bağlayan Heydər Əliyevin ətrafında birləşməkdən ibarət olmalıdır. Tam əminliklə inamram ki, bu, belə də olacaqdır. Biz Heydər Əliyev özəmətinə inanır, onunla fəxr edir, ona sağ olsun, eşq olsun deyirik.

Sağ olun. (*Alqışlar*).

Sədr: Türkiyənin "Ana Vətən" partiyasının nümayəndəsi, İstanbul millət vəkili Şamil Ayrıma söz verilir.

Ş.Ayrim — Türkiyənin "Ana Vətən" partiyasının nümayəndəsi, İstanbul millət vəkili:

Hörmətli Prezident cənab Heydər Əliyev!

Yeni Azərbaycan Partiyasının dəyərli nümayəndələri!

Qiymətli qonaqlar, xanımlar və cənablar!

Hamınızı hörmət və ehtiramla salamlayıram.

Hörmətli Prezident, bildiyiniz kimi, Türkiyə 1991-ci ildə

Azərbaycanın müstəqilliyini tanıyan ilk ölkə olmuşdur. O dövrdə nazir işləmiş, hazırda Qars millət vəkili olan İlhan Aküzüm də indi burada, aramızdadır. Mən və hörmətli Aküzüm həmin dövrdə Baş nazir olmuş, partiyamızın lideri, hörmətli Məsud Yılmazın sizin qurultaya təbrik diləklərini, salamlarını, sevgilərini gətirdik.

Biz Yeni Azərbaycan Partiyasının birinci qurultayının Azərbaycanın gələcəyi üçün son dərəcə önəmli irəliləyişlərə yol açacağına inanırıq.

Hörmətli Prezidentim!

Azərbaycan Türkiyə üçün bir çox baxımdan özəl bir önəm daşıyır. Məqsədləri bir, tarixi bir, mədəniyyəti bir, kökü bir olan iki ölkə — Azərbaycan - Türkiyə. Şəhriyarın dediyi kimi, bizlər qəlbi bir, dili bir qan qardaşıyıq, insanıq, yoldaşıq.

Azərbaycan Avropa ilə Asiya arasında Qafqaz bölgəsində olamətdar mövqeyi olan bir ölkədir. Neft kimi strateji xammala sahib olduğu üçün dünyanın diqqət mərkəzindədir. Sovetlər Birliyinin dağılması nəticəsində torpaqları işğal edilmişdir. Böyük bir çətinlik, təcavüz halında yaşamaqdadır. Çətin bir coğrafi mövqedə yaşayır. Bir yanda müstəqillik və ərazi bütövlüyünü qorumaqla, digər yanda iqtisadiyyatını inkişaf etdirməklə məşğuldur. Bunları hamımız bilirik.

Yeni Azərbaycan Partiyasının dəyərli nümayəndələri, amma hörmətli Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə bu çətinlikləri aradan qaldırmaq üçün heç bir problem yoxdur. Azərbaycan bu gün hörmətli Heydər Əliyevin zəngin dövlət təcrübəsi, keçmişdə qazandığı nailiyyətləri, biliyi, hünəri, təcrübəsi ilə bütün bu çətinlikləri dəf etmək gücünə qadirdir və dünya dövlətləri arasında qazandığı yeri çoxdan almışdır.

Baxın, bundan bir ay əvvəl Bakı - Ceyhan boru xətti ilə bağlı saziş İstanbulda imzalandı. O sazişə imza atanlardan biri, əlbəttə ki, bizim dəyərli Cümhur başqanımız, hörmətli Heydər Əliyevin böyük dostu, can dostu Süleyman Dəmirəldir. Bakı - Ceyhan boru xətti sadəcə iki ölkəni birləşdirməyəcəkdir, Qafqazda sülhün təminatçısı olacaqdır.

Dağlıq Qarabağ probleminin sülh yolu ilə aradan qaldırılmasına biz inanırıq. Mənim partiyam və Türkiyə Cümhuriyyəti hökuməti bu problemin sülh yolu ilə həlli üçün əlindən nə gəlirsə edəcəkdir.

Türkiyə hər zaman olduğu kimi, Azərbaycanın bu haqlı mübarizəsində də hər zaman onun yanındadır.

Məmməd Əmin Rəsulzadənin dediyi kimi, "Bir dəfə yüksələn bayraq bir daha enməz". Mən də deyirəm ki, rəhbəri - Azərbaycanın böyük oğlu olan Heydər Əliyevin fikirləri, düşüncələri, təcrübəsi ilə yaşayan Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycanın gələcəyi olmalıdır. Bu düşüncə və duyğularla qurultayımızın bütün Azərbaycan xalqına xeyirli və uğurlu olmasını diləyir, ölkəmdən sizlərə qucaq dolu salamlar gətirdiyimi təkrar ifadə edirəm. Sağ olun, var olun. (Alqışlar)

Sədr: Azərbaycanın təhsil naziri Misir Mərdanova söz verilir.

M.C.Mərdanov - təhsil naziri:

Möhtərəm cənab Prezident!

Çox hörmətli sədr!

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar!

İcazə verin, sizi iki milyondan çox müəllim, tələbə və şagirdi özündə birləşdirən təhsil sistemi adından hərəkətlə salamlayım, Yeni Azərbaycan Partiyasının birinci qurultayına uğurlar arzulayım. Yeni Azərbaycan Partiyasının birinci qurultayı xalqımız üçün tarixi bir zaman kəsiyinə — müstəqilliyimizin doqquzuncu, partiyamızın yaradılmasının səkkizinci, iqtidar partiyası kimi fəaliyyətinin isə yeddinci ilinə, ölkəmizdə partiyamızın sədri, möhtərəm Prezidentimizin rəhbərliyi ilə müstəqilliyimizin daha da möhkəmləndiyi, bazar iqtisadiyyatının və demokratiyanın həyata keçirildiyi, həyatımızın bütün sahələrində islahatların aparıldığı, siyasi və iqtisadi sabitliyin bərqərar olduğu, ölkəmizin beynəlxalq aləmdə nüfuzunun artdığı bir dövrə təsadüf edir.

Yeni Azərbaycan Partiyası iqtidar partiyası olaraq ötən altı il yarım ərzində öz işini partiyanın Proqram və Nizamnaməsinə əsasən qurmuş, partiyanın sədri, möhtərəm Prezidentimiz Heydər Əliyevin partiyanın yubileylərinə hərs olunmuş yığıncaqlarda, İdarə Heyətinin və Siyasi Şuranın toplantılarında proqram xarakterli çıxışlarındakı tapşırıq və tövsiyələrinə uyğun aparmışdır.

Hörmətli sədr!

Hörmətli siyasi həmfikirilər!

Bu, bir həqiqətdir ki, Azərbaycan xalqı 30 ildən çoxdur öz taleyini dünya azərbaycanlılarının ümummilli lideri, xalqımızın böyük oğlu Heydər Əliyevlə bağlamışdır. Təsadüfi deyil ki, indi Azərbaycanda insanların şüurunda "Heydər-xalq, xalq-Heydər" anlayışı özünə geniş yer tapmışdır. Mən Azərbaycanın ayrı-ayrı şəhər və kəndlərində sadə zəhmət adamları ilə görüşərkən, üç gün bundan əvvəl Sabirabadda 1979-cu ildə Heydər Əliyevin şəxsi təşəbbüsü ilə tikilmiş və özünün bilavasitə iştirakı ilə açılmış Nizami Gəncəvi adına 5 nömrəli məktəbin yubiley şənliklərində iştirak edərkən, bu məktəbin direktorunun 1974-cü ildə Sabirabad kənd orta məktəbini bitirəndə son zəng zamanı Heydər Əliyevin həmin mərasimdə iştirakı barədə söylədiklərini dinləyərkən, Xaldan kənd məktəbinin direktoru, məşhur maarifçi Zəhid Şöyübovun 75 illik yubileyində iştirak edərkən, bu ağsaqqal müəllimin dediklərinə əsasən İlisu kənd orta məktəbinin 110 illiyinə möhtərəm Prezidentimizin təbrik məktubunu çatdırarkən, Tovuz rayonundakı Puşkin adına məktəbin yubileyində iştirak edərkən, Lahıc məktəbinin yubiley şənliklərində kəndin ağsaqqallarının 1970-ci illərin əvvəllərində məhz Heydər Əliyevin tapşırığına əsasən bu kəndə avtomobil yolunun salınması və körpülərin tikilməsi haqqında fikirlərini eşidərkən, Naxçıvanda, Lerikdə, Lənköranda, Masallıda, Astarada, Saatlıda, Sabirabadda, Əli Bayramlıda, Biləsuvar, Qubada, Qusarda, Xaçmazda, Gəncədə, Xanlarda, Ağdamda, Füzulidə və ölkəmizin digər bölgələrində qaçqın və məcburi köçkünlərimizin məskunlaşdığı yerlərdə olarkən bu həqiqətin şahidi olmuşam.

Bu həqiqət 1994-cü ilin 4 oktyabr hadisələri, 1995-ci ilin 17 mart hadisələri və 1998-ci il prezident seçkiləri zamanı özünü bir daha təsbit etdi.

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Cənab Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi 1970-80-ci illərdə ölkəmizin həyatında apardığı böyük işlər hər bir Azərbaycan vətəndaşına bəllidir. Həmin illərdə ölkəmizdə yüzlərlə orta məktəb və məktəbəqədər tərbiyə müəssisələrinin tikilməsi də, təhsil ocaqlarının

maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi də, ali məktəblərin sayının artması və yeni keyfiyyət daşması da, ümumi orta təhsilin icbariliyinin bərqərar olması da, ümumtəhsil müəssisələrində təhsil alan şagirdlər üçün dərslərlərin dövlət hesabına çap edilməsi də, ilk hərbi təhsil müəssisələrinin yaradılması da, hər il min nəfərdən çox azərbaycanlı gəncin keçmiş SSRİ-nin mülki və hərbi ali məktəblərinə göndərilməsi də, onlarca müəllimə, alimə, ədəbiyyat, mədəniyyət və incəsənət xadimlərinə fəxri adlar və mükafatlar verilməsi də Heydər Əliyevin həmin illərdə apardığı titanik işlərin yalnız bir hissəsidir.

Bu da bir həqiqətdir ki, 1987-ci ildə Heydər Əliyev hakimiyyətdən ədalətsizcəsinə uzaqlaşdırıldıqdan sonra millətin tərəqqisində mühüm rol oynamış quruculuq işləri, müsbət önəmlər unuduldu, nəticədə müstəqilliyimizin ilk illərində ölkənin sərəhsiz, yalnız öz şəxsi mənafeyini güdən, milli hisslərdən uzaq olan, yaranmış tarixi məqamın nadir əhəmiyyətini dərk edə bilməyən rəhbərlərinin "səyləri" nəticəsində torpaqlarımızın 20 faizini itirdik, bir milyondan çox qaçqın və məcburi köçkünlərimizin problemləri ilə qarşılaşdıq.

1993-cü ilin iyununda "olum, ya ölüm" dillemması qarşısında qalmış Azərbaycan xalqı o zaman Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri vəzifəsində çalışan, xalqımızın böyük oğlu Heydər Əliyevə müraciət etdi, onu Azərbaycanın ali rəhbərliyinə dəvət etdi.

1993-cü ilin o qanlı-qadalı günləri hər bir Azərbaycan vətəndaşının qan yaddaşına həkk olunmuşdur. Qısa bir zaman ərzində Heydər Əliyev yalnız və yalnız ona xas olan siyasi ustalığ və müdrikliklə ölkədə vətəndaş müharibəsinin qarşısını aldı, müharibədə atəşkəsə nail oldu, ölkədə dinc quruculuq işlərinin əsasını qoydu.

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri, ölkə Prezidenti cənab Heydər Əliyevin son altı ildə Azərbaycanda keçirdiyi tədbirlər nəticəsində bütün sahələrdə olduğu kimi, təhsil sahəsində də böyük nailiyyətlər əldə edilmişdir. Təhsil sahəsində çalışanların aylıq əmək haqqının artırılması haqqında Prezidentin doqquz sərəncamı imzalanmış, nəticədə müəllimlərin əmək haqqı 1993-cü illə müqayisədə 10 dəfədən çox artırılmış, ümumi icbari orta təhsilin müddəti 11 ilə çat-

dırılmış, ibtidai sinif şagirdlərinin dərslərlə təminatı əsasən dövlət hesabına həyata keçirilir.

Qaçqın və məcburi köçkün, eyni zamanda şəhid ailələrindən olan tələbələr təhsil xərcindən azad edilmişdir, gənc istedadlara, gənc yazıçı və şairlərə, 50-dən çox mədəniyyət, incəsənət, elm xadimlərinə ayda bir milyon manat məbləğində prezident təqaüdü verilir, görkəmli müəllimlərimizin, alimlərimizin, ədəbiyyat və incəsənət xadimlərimizin adları hörmətlə çəkilir, onların yubileyləri qeyd edilir, fəxri adlar verilir, ordenlərlə təltif olunurlar.

Təhsil sahəsində beynəlxalq əlaqələrimiz daha da genişlənir. İndi 4 mindən çox azərbaycanlı gənc dünyanın 20-dən artıq ölkəsində təhsilini müvəffəqiyyətlə davam etdirir.

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Bu gün partiyamızın birinci qurultayında bir həqiqət də hökmən qeyd olunmalıdır. Ölkəmizə rəhbərlik etdiyi 30 il ərzində Azərbaycan Prezidenti daim Azərbaycan ziyalıları ilə bir yerdə olmuş, alimlərə, ziyalılara, təhsil işçilərinə, bütövlükdə Azərbaycan məktəbinə həmişə olduğu kimi, bu illərdə də böyük hörmətlə yanaşmışdır. Bu da bir həqiqətdir ki, möhtərəm Prezidentimizin rəhbərlik etdiyi Yeni Azərbaycan Partiyası, onun tərkibinin əksər hissəsi ziyalılardan, alimlərdən, müəllimlərdən, incəsənət və ədəbiyyat xadimlərindən ibarətdir. Bu, onu göstərir ki, son 30 ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti möhtərəm cənab Heydər Əliyev həmişə Azərbaycan ziyalıları, alimləri, müəllimləri ilə bir olubdur. Eyni zamanda bu müddət ərzində ziyalılarımız da, alimlərimiz də, müəllimlərimiz də möhtərəm Prezidentimizin daim müdafiəçisi və ən yaxın köməkçiləri olublar və bu gün də olmaqdadırlar.

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Mən burada bir həqiqəti də söyləmək istəyirəm. Dünən və bu gün çıxış edən qurultay nümayəndələri və partiyanın qurultaya məruzəsini təqdim edən partiyamızın üzvləri birmənalı olaraq qeyd etdilər ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının bu gün respublikamızda ən nüfuzlu, ən tanınmış, əhali arasında ən geniş hörmətə malik partiya olmasının əsas səbəbkarı onun müdrik rəhbəri Heydər Əliyevdir. Mən buraya bir həqiqəti də əlavə etmək istəyirəm. Yeni Azərbaycan Partiyası ona

görə böyük nüfuza malikdir ki, əlbəttə, onun rəhbəri Heydər Əliyevdir və onun da davamçısı İlham Əliyevdir.

Burada Qaradağ rayonu nümayəndəsinin dediyi kimi, İlham Əliyev bu gün Azərbaycan ictimaiyyətinə özünəməxsus yer tutur. Xüsusən gənclər arasında, idmançılar, tələbələr arasında onun çox böyük hörməti vardır. Biz yeni il ərəfəsində İlham Əliyevin şəxsi təşəbbüsü ilə tikilmiş və artıq öz sakinlərini gözləyən, 120-dən çox qaçqın və məcburi köçkün ailəsini gözləyən qəsəbənin və məktəbin açılışına, möhtərəm cənab Prezident, Sizi də dəvət edirik. Biz onu yeni il ərəfəsində açmaq istəyirik.

Möhtərəm cənab Prezident!

Çox hörmətli sədrimiz!

Dünən və bu gün qurultayın hesabat məruzəsini və digər məruzə və çıxışları dinlədik, qurultay nümayəndələri Nizamnamə və Proqram haqqında öz tökliflərini bildirdilər. Biz də Nizamnamə və Proqramda edilən dəyişikliklərlə tanış, onları tamamilə bəyənir və dəstəkləyirik. Ötən müddət ərzində partiyanın işinin qənaətbəxş hesab olunmasını töklif edirik.

Eyni zamanda, mən bu gün üzümü Azərbaycanın müdrik ağsaqqalına, möhtərəm Prezidentimizə tutub deyirəm: möhtərəm Prezident, Siz əmin ola bilərsiniz ki, Azərbaycan əhalisinin 2 milyondan çox hissəsini təşkil edən təhsil işçiləri, alimlər, müəllimlər, ziyalılar dünən və bu gün olduğu kimi, həmişə Sizinlə olacaq, Sizin ən yaxın yardımçılarınız olacaqdır.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm. *(Alqışlar)*

Sədr: Avropa Yəhudiləri Dini İcması Rəyasət Heyətinin sədri Moisey Bekkerə söz verilir.

M.Bekker — Avropa Yəhudiləri Dini İcması Rəyasət Heyətinin sədri:

Hörmətli cənab Prezident!

Hörmətli cənab sədr!

Əziz qonaqlar, xanımlar və cənablar!

Suveren Azərbaycanın bütün xalqları kimi, yəhudi icması da dövlətimizdə yaşayan xalqların hamısının dillərinin, mədəniyyətləri və ənənələrinin qorunub saxlanılmasına və inkişaf etdirilməsinə

yönəldilmiş müdrik və ölçülüb-biçilmiş milli siyasətə görə öz səmimi təşəkkürünü və minnətdarlığını bildirir .

Partiyanın, onun görkəmli lideri, bizim hörmətli liderimiz cənab Heydər Əliyevin söyləri ilə qısa bir tarixi dövr ərzində torpağımızda sülhü, sabitliyi və millətlərarası həmrəyliyi, milliyyətindən, irqindən, dilindən və dini etiqadından asılı olmayaraq, ölkənin hər bir vətəndaşının hüquq və azadlıqlarının müdafiəsini bərpa və təmin etmək mümkün olmuşdur.

Belə bir fakt da həqiqətdir ki ,Azərbaycanda yaşayan xalqların birliyi və hüquq bərabərliyi ideyaları Azərbaycan xalqının tarixi ənənələri və yüksək etnik tolerantlığı yolu ilə gedən partiyamızın fəaliyyətinin əsasını təşkil edən cəhətlərdir. Bu da doğrudur.

İndi dünyada bəlkə də, üç-dörd Afrika dövləti istisna olmaqla, monomilli dövlət əslində yoxdur. Qalan bütün dövlətlər özlüyündə dinamik inkişaf edən çoxmillətli birliklərə nümunədir.

70-80-ci illərdə Amerika Birləşmiş Ştatlarının riyaziyyatçılar və proqramçılarla bağlı öz problemlərini keçmiş Sovet İttifaqından olan mühacirlərin hesabına necə həll etdiyi yadımızdadır. 30-cu illərdə həmin ölkə nasist Almaniyasından olan yəhudi fizikləri qəbul etməklə dünya elminin qaymağına malik olmuşdu. Belə siyasət indiyədək davam edir və bu, böyük dövlətin tərəqqisini və qüdrətini təmin edir.

Elə götürək planetimizdə məskunlaşmış əksər millətlərin və irqlərin nümayəndələrinin yaşadıkları fəvran Qərbi Avropanı. İndi bizim ölkəmizdə də baş verən hadisələr istisna deyil, qanunauyğun haldır. Ölkəmiz həmişə bir çox xalqların vətəni olub və vətəni olaraq qalacaqdır, biz hamımız ümumi evimizin çiçəklənməsinə öz töhfəmizi vermişik və verəcəyik.

Əziz Heydər Əliyeviç, Azərbaycanda yaşayan xalqlar Sizin Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin dincliklə həllinə yönəldilmiş siyasətinizi tamamilə dəstəkləyirlər. Çünki biz müharibənin nə demək olduğunu bilirik. Biz müharibə istəmirik, sülh istəyirik və buna görə də suveren Azərbaycan xalqı ətrafımızda yaşayan bütün xalqlara dostluq və yardım əlini uzatmağa hazırdır.

Bilirik ki, sülh mümkündür və ərəb - İsrail münaqişəsi və bir çox digər uzun sürən münaqişələr də sülh yolu ilə həll edilir. 1982-ci ildə

İsrailin Sinay yarımadasını Misirə necə qaytardığını xatırlayırıq, 1994-cü ildə İordaniya məmləkəti ilə sülh imzalandığını xatırlayırıq və fələstinlilərlə münaqişənin nizama salınması prosesi gözlərimiz qarşısında baş verir.

İnanırıq ki, qaçqınlar probleminin həllinin, işğal olunmuş torpaqların qaytarılmasının, möhkəm sülh bağlanmasının və hərbi qarşıdurmaya son qoyulmasının zəruriliyini qonşularımız da başa düşürlər.

Bilirik ki, bütün bölgəmizin çiçəklənməsi, iqtisadi və sosial tərəqqisi Dağlıq Qarabağ probleminin həllindən asılıdır. Müharibədən sonrakı yenidənqurmanın və bu yenidənqurmada Azərbaycanın layiqli və aparıcı yer tutacağını elə indinin özündə aydın təsəvvür edirik.

Biz gələcəkdə Cənubi Qafqazın ümumi bazarının yaradılacağını görürük. Dövlətimiz öz iqtisadi və intellektual potensialı ilə bu bazarda elə bir mərkəzə çevriləcək ki, indi Avropada olduğu kimi, bir çox ölkələr və xalqlar qurucu əmək üçün könüllü surətdə onun ətrafında birləşəcəklər.

İnanırıq ki, Yeni Azərbaycan Partiyası hörmətli Prezidentimizin xəttinin bundan sonra da dayağı və etibarlı köməkçisi olacaqdır. Yeni Azərbaycan Partiyası ümumbəşəri dəyərlərə və bazar iqtisadiyyatına əsaslanan güclü, demokratik dövlət quruculuğuna yönəldilmiş böyük amala həmişə sadıq qalacaqdır. Biz buna inanırıq, bu, bizim xəttimizdir və biz onu tamamilə dəstəkləyirik. Diqqətinizə görə sağ olun. *(Alqışlar)*

S ə d r : Çin Kommunist Partiyasının nümayəndəsi Tsao Vey Sino söz verirəm.

Tsao Vey Sin - Çin Kommunist Partiyasının nümayəndəsi:

Çox hörmətli cənab Prezident!

Əziz dostlar!

Sizin partiyanızın birinci qurultayında biz xüsusi fərəh hissi ilə iştirak edirik.

İlk öncə, səmimi dəvətə və mehriban qəbula görə sizə dərin minnətdarlığımızı bildirmək istəyirik.

Bilirik ki, bu qurultay olduqca mühüm tarixi vəzifələri yerinə yetirəcəkdir. Ürəkdən arzu edirik ki, qurultay uğurla keçsin.

Fürsətdən istifadə edərək, icazə verin, Çin Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin beynəlxalq şöbəsi adından qurultayınıza hədiyyə təqdim edirəm.

İndi isə icazə verin, partiyanızın birinci qurultayına ÇKP MK beynəlxalq şöbəsinin təbrik məktubunu oxuyum:

"Əziz dostlar!

Yeni Azərbaycan Partiyasının birinci qurultayının açılışı münasibətilə sizi Çin Kommunist Partiyası adından ürəkdən təbrik edirik. Biz səmimi qəlbədən qurultaya böyük uğurlar arzulayırıq, habelə bu qurultayın qarşıya qoyduğu vəzifələrin yerinə yetirilməsində sizə yeni nailiyyətlər diləyirik.

Çin və Azərbaycan xalqları arasında dostluğun kökləri uzaq keçmişə gedib çıxır. Çin xalqı bu dostluğu çox əziz tutur. Azərbaycan Respublikası müstəqillik elan etdikdən sonrakı ilk günlərdə Çin ilə Azərbaycan diplomatik münasibətlər yaratmışlar. Hər iki ölkənin bütün sahələrdə dostluq münasibətləri müvəffəqiyyətlə inkişaf edir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Çinə uğurlu səfəri və iki ölkənin ali rəhbərlərinin görüşləri ölkələrimiz və xalqlarımız arasında qarşılıqlı anlaşmanı və dostluğu xeyli möhkəmlətməmiş, ikitərəfli münasibətlərdə yeni inkişaf mərhələsi açmışdır.

ÇKP-nin rəhbərliyi altında islahatları, sosialistcəsinə modernləşdirməni, aşkarlığı və quruculuğu ürəkdən və xoş məramla aparan Çin xalqı Yeni Azərbaycan Partiyası ilə dostluğu, əlaqələri və əməkdaşlığı partiyalararası münasibətlərin dörd prinsipi əsasında, yəni azadlıq və müstəqillik, tam hüquq bərabərliyi, qarşılıqlı hörmət və bir-birinin daxili işlərinə qarışmamaq prinsipləri əsasında inkişaf etdirməyi arzulayır. Biz qəti əminik ki, partiyalarımız arasında münasibətlərin inkişaf etdirilməsi xalqlar arasında dostluğu hökumət möhkəmləndirəcək, iki ölkənin dostcasına əməkdaşlığına kömək edəcəkdir.

Yeni Azərbaycan Partiyasına xalqınızın rifahı naminə işdə böyük uğurlar arzulayırıq!

Azərbaycan Respublikasına tərəqqi, Azərbaycan xalqına xoşbəxtlik arzulayırıq!

Partiyalarımız, xalqlarımız və ölkələrimiz arasında dostluğun daim inkişaf etməsini arzulayırıq.

Çin Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin beynəlxalq şöbəsi. 15 dekabr 1999-cu il".

Sonda icazə verin, təbrik məktubumuzu çox hörmətli cənab Prezidentə öz əlimlə təqdim edirəm.

İcazə verin, Çin Kommunist Partiyasının 58 milyon üzvü adından hörmətli cənab Prezidentə ən xoş arzularımızı yetirirəm.

Prezident Heydər Əliyevə cəsağlığı və uzun ömür arzulayırıq! (Alqışlar).

Sədr: YAP-ın İdarə Heyətinin üzvü, Milli Məclisin Komissiya sədri Zəhid Qaralova söz verilir.

Z.Qaralov — YAP-ın İdarə Heyətinin üzvü, Milli Məclisin Komissiya sədri:

Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri, respublikanın Prezidenti əziz Heydər Əlirza oğlu!

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Siz İdarə Heyətinin qurultaya çox geniş hesabatını dinlədiniz. YAP-ın yarandığı gündən bəri görülmüş işlər bu məruzədə öz əksini tapmışdır.

Qeyd etmək lazımdır ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının meydana gəlməsi ideyası kiminsə partiya yaratmaq həvəsindən doğmamışdır. Həm məruzədə, həm də çıxışlarda deyildiyi kimi, bu partiyanın yaradılması ideyası Azərbaycanın son dərəcə ağır və çətin vəziyyətində ziyalılar ordusunun dünya şöhrəti qazanmış, dərindən təcrübəsi olan Heydər Əlirza oğluna müraciəti zamanı meydana gəlmişdi. Möhtərəm Prezidentimiz, sədrimiz cənab Heydər Əliyevə minnətdarıq ki, o zaman o, bizim bu təklifimizi qəbul etdi. Mənə belə gəlir ki, bizdən sonra gələn nəsillər də bunun üçün əsrlər boyu cənab Heydər Əliyevə minnətdar olacaqlar. Möhtərəm Prezidentimiz təkcə YAP-ın idarə edilməsində deyil, eyni zamanda Azərbaycanın böyük fəlakətlərdən xilasını üçün geniş miqyaslı iş aparır.

Yeni Azərbaycan Partiyası yarandı, ölkəmizin o ağır, çətin dövründə xalqımız partiyamızın hörmətli sədrini təkidli xahiş ilə Bakıya dəvət etdi və onu Azərbaycana Prezident seçdi. Bu, onu sübut etdi ki, bütün Azərbaycan xalqı möhtərəm Heydər Əlirza oğluna və onun indi bütün respublikanı əhatə edən siyasi partiyasına etibar edir, inanır.

Bildiyiniz kimi, Azərbaycanda Kommunist Partiyasının süqutundan sonra respublikamızda siyasi çəşqınlıq əmələ gəlmişdi. Azərbaycan xalqının, ziyalılarının haqqı tapdalanmışdı, sənətkarların, alimlərin, müəllimlərin, həkimlərin, xüsusilə böyük zəhmət çəkmiş, öz əməlləri ilə seçilmiş veteranlarımızın hüquqları ayaq altına atılmışdı. Bu hüquqları indi özlərini dünyaya və Azərbaycan xalqına demokrat adı ilə təqdim edən, amma demokratiyadan çox-çox uzaqda duranlar — məhz müxalifət qüvvələri tapdalanmışdılar.

Cənab Heydər Əliyev hakimiyyətə gəldikdən sonra, xalqımızın tapdalanmış hüquqları bərpa edildi. Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranması ölkəmizə yeni siyasi mədəniyyət gətirdi. Ölkəmizin həyatı üçün bu partiyanın böyük əhəmiyyəti göz qabağındadır.

Əlbəttə, ötən illərdə görülmüş işlər gələcək üçün başlanğıcdır. Mən hesab edirəm ki, hələ görüləsi işlərimiz çoxdur. Təklif edirəm ki, qurultay nümayəndələri, partiyaamızın rəhbər orqanları ilk təşkilatların işinə bundan sonra xüsusi diqqət və qayğı göstərsinlər. Hesabat məruzəsində də deyildiyi kimi, partiyaamızın 4300 ilk təşkilatı vardır.

Mən Yeni Azərbaycan Partiyası yaranandan bəri partiyanın Səbail rayon təşkilatının sədriyəm. Bizim təşkilatın 5 mindən artıq üzvü vardır və o öz ətrafında 106 ilk təşkilatı birləşdirir. Fikrimcə, ilk təşkilatlarda iş daha da canlandırılmalı və onlara xüsusi qayğı göstərilməlidir. Buna görə də rayon və şəhər təşkilatlarında az da olsa, ştatlı işçilər müəyyənləşdirilməlidir ki, onlar ilk təşkilatların fəaliyyətinə kömək edə bilsinlər.

Bildiyiniz kimi, partiyaamızın yeganə gəliri onun üzlük haqqından gələn gəlirdir. Mən təklif edirəm ki, toplanan üzlük haqqının 30 faizi əvəzinə heç olmasa 50 faizi rayon və şəhər təşkilatlarının hesabına qalsın və biz bunun hesabına kiçik ştatlar saxlaya bilək.

Partiyaamızın qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri də ölkədə fəaliyyət göstərən digər partiyalarla əlaqələri daha da yaxşılaşdırmaqdan ibarətdir. Təcrübə göstərir ki, ayrı-ayrı partiyalarla, hətta YAP-a düşmən mövqeyində olan partiyalarla sistemli dialoqlar aparmaqla onların həyatda daha düzgün mövqe tutmasına təsir göstərmək mümkündür. Ona görə də bizim fəaliyyətimizin əsas istiqamətlərindən birini də həmin partiyalarla iş təşkil etməlidir.

Bildiyiniz kimi, partiyaamızın imkanları son dərəcə genişdir. Ölkəmizdə ilk dəfə demokratik qaydada seçilmiş parlamentin üçdə iki hissəsini YAP-ın nümayəndələri təşkil edir. Amma açıq etiraf edək ki, biz hələ öz imkanlarımızdan lazımi səviyyədə istifadə edə bilmirik. Lakin bizim ümidlərimiz son dərəcə böyükdür. YAP-ın sədrinin partiyaımıza qayğısı gündən-günə artır.

YAP iqtidarda olduğuna görə onun üzvlərinin böyük əksəriyyəti müxtəlif məsul vəzifələrdə çalışır. Mənə elə gəlir ki, həmin vəzifələrdə çalışan YAP üzvlərinin əsas fəaliyyəti möhtərəm Prezidentimizin həyata keçirdiyi daxili və xarici siyasət istiqamətinə yönəldilsə, növbəti qurultaya qədər müvəffəqiyyətlərimiz daha da çox olar.

Möhtərəm sədrimiz, hörmətli Prezident, Sizə böyük müvəffəqiyyətlər diləyirik. Bilin ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının hər bir üzvü həmişə Sizinlədir.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm. *(Alqışlar)*.

Sədr: YAP-ın Siyasi Şurasının üzvü, Milli Məclisin deputatı Şahlar Əsgərova söz verilir.

Ş.Əsgərov - YAP-ın Siyasi Şurasının üzvü, Milli Məclisin deputatı:

Əziz sədrimiz Heydər Əlirza oğlu!

Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Xanımlar və cənablar!

Bu günlər Azərbaycanın ictimai - siyasi həyatında önəmli bir hadisə baş verir. Azərbaycanın yeni tarixində mütərəqqi rol oynamış Yeni Azərbaycan Partiyası öz qurultayını keçirir. Yeni Azərbaycan Partiyası öz birinci konfransından birinci qurultayınadək yeddi il yol gəlmişdir. Mən 7 illik tariximizin o dövrü ilə bu dövrünün qısaca müqayisəsini diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm.

7 il öncə Azərbaycan qeyri-sabitlik dərəcəsi yüksək olan bir məmləkət idi. İndi Azərbaycan sabitlik dərəcəsi yüksək olan bir dövlətdir.

7 il öncə Azərbaycanda dağıdıcı proseslər gedirdi. Bu gün Azərbaycanda global miqyaslı, böyük quruculuq prosesləri gedir.

7 il öncə Azərbaycanın düşdüyü bataqlıq günbəgün, aybaay dərinləşirdi. Tariximizin təkəri tərsinə, xalqımızın mənafeyinə zidd

istiqlamətdə fırlanırdı. İndi Azərbaycan o zamandan qalmış problemləri, böhranları günbəgün, aybaay aradan qaldıraraq yüksəlir. Tariximizin təkəri bu gün xalqımızın xeyrinə fırlanır.

7 il öncə Azərbaycan böyük dövlətlərin yedəyində gedirdi və xalqın mənafeyini qoruya bilmirdi. Bu gün Azərbaycan müstəqil dövlət olaraq xalqımızın mənafeyini tam qoruyur, beynəlxalq aləmdə yeni-yeni ideyalarla, təkliflərlə çıxış edir.

7 il öncə Azərbaycan emosiya, hissiyyatla idarə olunurdu. Bu gün Azərbaycan ağılla, elmlə idarə olunur.

7 il öncə Azərbaycan informasiya blokadası şəraitində yaşayırdı. Bu gün isə nəinki iqtidarın, həm də müxalifətin səsi uzaqlardan eşidilir.

7 il öncəki bataqlıqdan bugünkü yüksəlişə gedən yolun, körpünün salınmasında Yeni Azərbaycan Partiyası oynadığı rola və bu partiya ilə bağlı bəzi məqamlara diqqətinizi cəlb etmək istəyirəm.

1990-cı illərdən başlayaraq Azərbaycanda vulkanik siyasi proseslər gedirdi. Hakimiyyət əldən-ələ keçirdi. Daim baş verən hakimiyyət dəyişiklikləri Azərbaycanı məhvə aparırdı. Çünki hər dəfə hakimiyyət dəyişikliyinə sonra dövlətin siyasi, iqtisadi, mədəni dayaqları çürüyür, kadr ehtiyatı kəsilirdi. Azərbaycan dağılma həddinə çatmışdı. Əlavə bir-iki hakimiyyət dəyişikliyi Azərbaycan dövlətinin parçalanması, dağıdılması və xəritədən silinməsi demək idi.

O zaman Azərbaycanı idarə edənlər ölkəmizin problemlərini həll etmək iqtidarına malik deyildilər. O vaxt Azərbaycanın siyasi səhnəsindəki mürəkkəb oyunlar onların başa düşdüyü səviyyədən yuxarıda gedirdi. İlham Əliyev dünənki çıxışında haqlı olaraq dedi ki, Azərbaycanı o vəziyyətə salanların "kitabını arxivin ən uzaq küncünə qoymaq lazımdır ki, yaxın keçmişimizin rüsvayçı səhifələri daha heç vaxt yada düşməsin".

Elə bir şəraitdə ölkəmizdə yeni bir siyasi qüvvəyə, partiya ehtiyac duyulurdu. Azərbaycanın bir qrup vətənpərvər ziyalıları belə bir partiyayı yaratmaq üçün xalqımızın görkəmli oğlu, Sovetlər Birliyinin rəhbərlərindən biri olmuş və bu səbəbdən də Moskvada və dünyada gedən siyasi prosesləri dərindən duya bilən Heydər Əliyev oğlu Əliyevin ətrafında birləşməyi qarşılarına məqsəd qoydular və

Naxçıvanda onun işığına toplaşdılar. Bu yerdə bir fikri diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm. "Mövcud olmanın dönüş məntəqəsində o zamankı yol yeni quruluşa, yoxsa məhv olmağa aparır?-sualına cavab axtarırlar. Bu vaxt o şəxs hakimiyyəti ələ alaraq fəaliyyət göstərə bilər ki, kütlənin iradəsi ilə hesablaşmadan qərar qəbul edə bilər. Əgər belə insanların yaşamaq imkanı məhv edilərsə, onda ağla gəlməyən sonluq başa gələ bilər".

Bu fikir müasir Almaniyanın mədəni atası Karl Yaspersə məxsusdur. Bu fikirdə söylənilən keyfiyyətlər Azərbaycanda ancaq bir nəfərdə var. O, möhtərəm Heydər Əliyev oğlu Əliyevdir.

Azərbaycanın suverenliyini, bütövlüyünü, azadlığını yüksək tutan insanlar 1992-ci ildə çətin, ağır şəraitdə Heydər Əliyevin partiyasına yazıldılar. İndiki dövrdən fərqli olaraq, o zaman Əliyevçi olmaq çox çətin bir iş idi.

Ona görə ki, Azərbaycanın dəlbadal bir neçə hakimiyyəti cənab Heydər Əliyevin adının çəkilməsini, haqqında məqalə yazılmasını yasaq etmişdi.

Bir misal çəkmək istəyirəm. Heydər Əliyevin "Teatralnaya jizn" jurnalında Andrey Karaulova verdiyi "Mənim fikrim belədir" adlı müsahibəni 1990-cı ilin mart ayında tərcümə və dərc etmiş bir qəzetin redaktoru o zaman böyük təzyiqlərə, təqiblərə məruz qalmışdı.

Tarix unudulanda təkrarlanır. Biz ən azı yaxın tariximizi unutmalıyıq. Prezidentimiz bu il Türkiyənin Antalya şəhərindən Vətənə qayıtdıqdan sonra keçirdiyi ilk görüşlərinin birində keçmiş Sovet Azərbaycanı rəhbərlərinin ona necə qeyri-səmimi münasibət bəslədikləri haqqında fikirlərini söylədi.

Bəli, bu cür ədalətsizlik cəmiyyətin hər səviyyəsində var idi. Hakimiyyətə gəlməsinin 30 illik bayram tədbiri ilə bağlı sərgidə möhtərəm Prezidentimiz Ali Sovetinin sessiyasında tək oturduğu zaman çəkilmiş şəkili barmaqla göstərərək: - "Çox maraqlı şəkildir" - dedi. Bu cür təzyiqlər o zaman nəinki Ali Sovetdə, cəmiyyətin bir çox təbəqələrində hər bir Əliyevçiyə qarşı edilirdi.

O zamankı ictimai-siyasi mühit dolğun təsəvvür edilsin deyə 91-lər ilə bağlı onu bildirmək istəyirəm ki, BDU-nun 1200-dən çox müəllimindən ancaq 18 nəfər, Tusi adına Pedaqoji Universitetdən isə cəmi

11 nəfər 91-lərin sırasına qoşula bildilər. Ancaq belə təzyiqlərə baxmayaraq, on minlərlə insan Heydər Əliyev partiyasına üz tuturdu və onun ətrafında birləşirdi. Bu cür insanlar partiyanın qızıl fondu hesab edilir.

Mən bu fikirləri ona görə söyləyə bildim ki, Heydər Əliyevin haqqa və həqiqətə münasibəti mənə bəllidir. Hörmətli sədrimiz partiyanın ikiillik yubileyi tədbirində dedi ki, "mən həmişə həqiqəti sevmişəm və həyatım da həqiqət üzərində qurulmuşdur". 1998-ci il Prezident seçkiləri ərəfəsində isə möhtərəm sədrimiz bildirdi ki, "Mənə şirin yalan yox, acı həqiqəti söyləyin".

Bu deyilənlərdən belə nəticə çıxarmaq olar ki, biz irəliyə doğru hərəkət edə bilməyimiz üçün özümüzü tərifi etməkdən imtina etməliyik, özümüzlə tənqidi yanaşib zəif cəhətlərimizi axtarıb tapıb onunla mübarizə aparmalıyıq.

Partiyanın keçdiyi yol enişli - yoxuşlu, keşməkeşli olmuşdur. Bu isə Yeni Azərbaycan Partiyasına şərəf gətirir. Çünki atalar deyiblər ki, getdiyin yolda maneə yoxdursa, o yolda xeyir-bərəkət də yoxdur. İlk dövrdə edilən psixoloji və fiziki təzyiqlərə baxmayaraq, partiyamız çətin, ancaq ruh yüksəkliyi şəraitində formalaşırdı. Hörmətli sədrimiz partiyanın yarandığı ilk dövrü belə xatırlayır: "Siz bilirsiniz ki, Yeni Azərbaycan Partiyası yarananda biz hakimiyyətdə deyildik. Əksinə, biz təqib olunurduq. Ona görə də biz bu partiyayı Naxçıvanda yaratmaq imkanı əldə etdik. Çünki başqa bir yerdə bizə partiyayı yaratmağa imkan verməyəcəkdilər".

Hörmətli liderimiz partiyanın keçdiyi yolu 1994-cü il noyabrın 19-da keçirdiyi müşavirədə geniş təhlil etdi.

Mən partiyanın 1993-cü il oktyabrın 23-dən 1994-cü il mayın 25-dək olan dövrü haqqında bir neçə kəlmə demək istəyirəm. Bu dövrü partiyanın, belə demək mümkündürsə, "soyuq dövrü" adlandırmaq olar. Bu dövrdə partiya daxilində anlaşılmaqlıq, inciklik, fraksiyaçılıq cəhdləri baş verdi, birlik zəiflədi. Mənim fikrimcə "soyuq dövr"ün yaranmasının səbəbləri çoxdur və incədir. Bunların bəziləri haqqında mənim subyektiv fikrim belədir:

Hörmətli sədrimiz Heydər Əliyev Prezident seçildəndən sonra informasiya agentliklərinə verdiyi müsahibələrdə dedi ki, mənə hakimiyyətə xalq gətirdi. Çünki xalq Heydər Əliyevi özünə yekdil-

liklə Prezident seçmişdir. Yeni Azərbaycan Partiyasının da bu prosesdə rolu az olmamışdır. Ədalət naminə sədrimiz bu rolu həmişə qiymətləndirmişdir. Nəticədə Yeni Azərbaycan Partiyası oynadığı rola münasib olaraq ali hakimiyyət orqanlarında təmsil olundu.

Hakimiyyətə gedən Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvləri öz fəaliyyətlərində incə bir səhvə yol verdilər. Səhv də bundan ibarətdir ki, kadr siyasətində Prezidentə bənzər, oxşar hərəkət edərək rəhbər vəzifələrə müxtəlif qurumlardan, zümrələrdən, partiyalardan olan adamları təyin edirdilər. Onlar ətraflarındakı YAP üzvlərini görmək istəmirdilər. Onlar unudurdular ki, Prezident ümumxalq səsvermə yolu ilə, bunlar isə ancaq və ancaq partiya mənsubiyyətinə görə hakimiyyətə gəlmişdilər. Dövrün, zamanın ab-havası isə bu işə rəvac verirdi. Bu addımlar partiya daxilində soyuqluğa səbəb oldu. Çünki çoxlarının yaddaşında AXC-nin kadr siyasəti dururdu.

Bu gərginliyin yaranmasında Yeni Azərbaycan Partiyası üzvlərinin potensialının çox, YAP-dan hakimiyyətə gedənlərin sayının az olması da müəyyən rol oynadı. "Soyuq dövr"ün yaranmasında, çatların dərinləşməsində ictimai- siyasi mühitin təsiri az olmamışdır.

Yeni Azərbaycan Partiyasında daxili çatların dərinləşməsini istəyən kifayət qədər könər qüvvələr var idi. Hörmətli liderimiz heç də təsadüfi deyil ki, söhbətlərinin birində dedi ki, mənə zorla devirə bilməyən qüvvələr partiyayı daxildən parçalamaq istəyirdilər. Bunlara baxmayaraq, 1994-cü ilin oktyabrı, 1995-ci ilin mart hadisələri bir daha göstərdi ki, YAP Azərbaycan xalqının müəşəkkil bir hissəsidir.

Hörmətli sədrimiz partiyanın bugünkü vəziyyətini belə qiymətləndirir: "Partiyanın bugünkü səviyyədə olmasını yüksək qiymətləndirirəm... Biz bu gün deyə bilərik ki, Azərbaycanda olan heç bir siyasi partiyada bu qədər yüksək intellektə malik adamlar — alimlər, professorlar, elmlər doktorları və akademiklər yoxdur".

Hörmətli sədrimiz partiya yüksək qiymət verməklə bərabər, təbliğat və ideoloji işi yüksək səviyyəyə qaldırmağı tövsiyə etmişdir. Liderimiz son çıxışlarının birində dedi: "Bugünkü iqtidarın gördüyü işləri kütləyə çatdırmaq, əldə etdiyi nailiyyətləri insanların bilməsi üçün onlara çatdırmaq, cyni zamanda çatışmazlıqları, naqis cəhətləri, qüsurları obyektiv təhlil etmək lazımdır".

Heydər Əliyev bəşəri düşüncəli bir siyasətçidir. Onu tərifi etməyə ehtiyac yoxdur. Heydər Əliyevin fikirlərini şərh etməyə böyük ehtiyac vardır. Onun dediklərini xalqa izah etmək milli birlik və yüksəliş yolunda ən yaxşı addım olardı. Çünki onun birləşdirici və istiqamətverici ideyaları son dərəcə çoxdur.

Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti kimi, dünyanın aparıcı, idarəedici siyasətçiləri ilə onların dilində, onların səviyyəsində danışır. Bizim borcumuz budur ki, bu fikirləri şərh edərək vətəndaşlarımıza, geniş əhali kütləsinə, sırayı YAP-çılara çatdıraq.

Yeni Azərbaycan Partiyası Siyasi Şurasının bir üzvü kimi qurultaya hesabat verirəm ki, respublikamızın adlı-sanlı alimləri ilə birlikdə mən cənab Heydər Əliyevin fəlsəfi fikirlərini, müdrik kalamlarını seçib toplayaraq "Müstəqillik yolu", "Aforizmlər" kitabları şəklində nəşr etdirmişəm. Bu istiqamətdə başqa kitablar, çoxsaylı publisistik-analitik məqalələr yazaraq möhtərəm Prezidentimizin ideyalarını təbliğ və şərh etmişik. Ancaq bu azdır. Əgər yüksək rütbəli dövlət adamlarının ATƏT-in Lissabon, İstanbul zirvə görüşlərində qəbul edilən sənədlərdən xəbəri yoxdursa, bu həm də Yeni Azərbaycan Partiyasının ideoloji işinin qüsuru sayılmalıdır.

Görünür ki, ideoloji işin səviyyəsini yüksəltmək üçün Yeni Azərbaycan Partiyası Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Şirkəti, yaxud özəl televiziya şirkətləri ilə yeni formada bir iş birliyi qurmalıdır ki, Heydər Əliyevin fikirlərini xalqa daha geniş çatdıra bilək.

Çıxışımın sonunda ötən 7 ildə görülmüş işlər haqqında söylənilmiş bəzi ümumi fikirləri yada salmaq istəyirəm: Türkiyənin "Nərgiz-TV" kanalının Bakıda ofisinin açılışı mərasimində Sirus Təbrizli möhtərəm Prezidentimiz Heydər Əliyevə xitabən dedi: "Siz son bir ay ərzində Kamran Bağirovdan Əbülfəz Əliyevə qədər müddətdə görülmə işlərdən çox iş görmüsünüz". Yeni Azərbaycan Partiyasının 7 illik bayramında Əli Nəgıyev dedi ki, "son yeddi ildə görülmə işlər 70 ilə sığar". Həmin iclasda mən də çıxış edərək Prezidentimizin iki həftə ərzində gördüyü işlərdən söhbət açdım. Bu işlərin hər biri bir insan ömrünün bəzəyi və şərəfidir. O zaman söyləmədiyim bir fikri fürsətdən istifadə edərək indi demək istəyirəm. Bu yaxınlarda respublikamızda səfərdə olmuş Polşa Prezidenti Aleksandr Kvasnevski

Azərbaycan Prezidentinin rolunu belə qiymətləndirdi: "Azərbaycan qarşısızalmaz kimi görünən milli-ərazi münaqişələri barəsində müəyyən davranış standartı yaradır".

Bilmirəm politoloqlar bu fikrə niyə diqqət yetirmədilər, ancaq mən bu fikri çox bəyəniyəm. Çünki, Azərbaycan beynəlxalq aləmi sarsıdan milli-ərazi münaqişələri üçün davranış standartları yaradır. Bu isə o deməkdir ki, bəzi dünyəvi problemlərin həllində Azərbaycan Avropa ilə bir sırada addımlayır.

Son 7 ildə görülmüş işlərin siyahısını tutmaq asan bir iş deyildir. Ancaq mən bu işlərin bir qismini siyahıya ala bilməmişəm. Vaxt məhdud olduğuna görə mən bu siyahını tam oxuya bilmirəm. Amma bu siyahıya baxıb təsdiq edə bilərəm ki, həqiqətən, tarix bir tərəfdən tarixi şəxsiyyətlərin yaradıcılığıdır. Digər tərəfdən də tarix inam ulduzu altında insanların azadlığa doğru getdiyi yoldur. Heydər Əliyev təkcə Yeni Azərbaycan Partiyası üzvlərinin inam ulduzu deyildir. O, bütün Azərbaycan xalqının inam ulduzudur.

Mən qurultayın işinə müvəffəqiyyətlər arzulayıram və təklif edirəm ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyəti qənaətbəxş hesab edilsin.

Diqqətinizə görə sağ olun. (*Alqışlar*).

S ə d r : YAP-ın Şəmkir rayon təşkilatı gənclər birliyinin sədri Aybəniz Nəsimovaya söz verilir.

A.Nəsimova — YAP-ın Şəmkir rayon təşkilatı gənclər birliyinin sədri:

Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli sədr!

Hörmətli qurultay nümayəndələri və qonaqlarımız!

Yeni Azərbaycan Partiyasının Şəmkir rayon təşkilatı və bütün şəmkirliyə adından qurultay nümayəndələrini, onların şəxsinə partiyamızın bütün üzvlərini xalqımızı xoşbəxt gələcəyə aparan, bu günün və gələcəyin partiyası olan Yeni Azərbaycan Partiyasının I qurultayının keçirilməsi münasibətilə ürəkdən təbrik edir, qurultayı vüqarlı, ikiqat bayrama çevirən sədrimizə uğurlar diləyirəm.

Mən özümü xoşbəxt hesab edirəm ki, əmək fəaliyyətinə başladığım ilk gündən xalqımızın böyük ümidlər bəslədiyi, ölkəmizi

hər cür bələdlərdən xilas etmiş, böyük quruculuq işləri aparan, Azərbaycan Respublikasını bütün dünyaya tanıdan, əvəzolunmaz şəxsiyyət, möhtərəm Prezidentimiz cənab Heydər Əliyevin rəhbərliyi dövründə çalışmış və işləmişəm.

Mən 1980-ci ildə ilk dəfə 19 yaşında Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinə deputat seçilmişəm. Həmin ildən sonra ölkənin bir neçə ali mükafatına layiq görülmüşəm. Fikir verin, sadə fəhlə, dəmiryolu ailəsində böyüyüb boya-başa çatmış bir qızın səsi ali məclislərdən, qurultaylar sarayından, inkişaf etmiş xarici ölkələrdən gəlirdi. Möhtərəm cənab Heydər Əliyev, bütün bunları Siz etdiniz.

Möhtərəm Prezidentimiz Heydər Əliyevlə mənim bir neçə dəfə şəxsi görüşlərim olubdur. O, müqəddəs, əziz görüşlərimizdən biri haqqında hörmətli qurultay nümayəndələrinə söhbət açmaq istəyirəm. Mən Bakı hava limanından Gəncəyə gedirdim. Orada xeyli adam var idi. Qapı açıldı, möhtərəm Prezidentimiz hava limanının salonuna daxil oldu. İnanın, o qədər sevindim ki, sanki uzun illər ata həsrəti çəkmiş bir övlad öz atasını görürdü. Mən möhtərəm Prezidentimizə yaxınlaşıb əl uzatdım, özümü təqdim etdim. Dedim ki, möhtərəm Prezidentim, Siz 1980-ci illərdə respublikamıza rəhbərlik edərkən mən Şamaxor Rayon Komsomol Komitəsinin birinci katibi işləmişəm. Mən o dövrdə ən gənc deputat idim. Adımı isə demədim. Hörmətli Prezidentimiz məni dərhal tanıdı, boynumu qucaqlayıb: "Aybəniz bala, xoş gördük səni" - dedi. Əziz Prezidentimiz, biz Sizdə olan qeyrətə, yaddaşa vurğunluq. Sizə vurğunluğum, məhəbbətim nəticəsində mən Yeni Azərbaycan Partiyası yaranan kimi onun üzvü oldum.

Onu da deyim ki, 1993-cü ilin fevral ayında keçmiş iqtidarın hərc-mərcliyi dövründə YAP-ın Siyasi Şurasının üzvləri Məmmədtağı Cəfərov, Aslan Aslanov kimi ziyalılar bütün təzyiq və təqiblərə baxmayaraq, adamları ətraflarına toplayıb Yeni Azərbaycan Partiyasının Şəmkir rayon təşkilatını yaratdılar. Bu cəsarətli addım cənab Heydər Əliyevi sevən, onu Azərbaycanda rəhbər görmək istəyən minlərlə insanı ruhlandırdı, onlara ümid verdi. Xalqın ən ağır, ən çətin məqamında məhz cənab Heydər Əliyev Azərbaycanı məhv olmaq təhlükəsindən xilas etdi.

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Yeni Azərbaycan Partiyasının Şəmkir rayon təşkilatı özündə 3000 nəfərdən çox insanı birləşdirən ən nüfuzlu təşkilatdır. Yeni Azərbaycan Partiyasının birinci qurultayına hazırlıqla əlaqədar keçirilən yığıncaq zamanı partiyanın sədri, möhtərəm Prezidentimiz cənab Heydər Əliyevin dediyi bir fikri yada salmaq istəyirəm.

Möhtərəm sədrimiz demişdir: "Bəziləri düşünə bilirdi ki, partiyanın sədri Heydər Əliyev 1993-cü ilin iyun ayında Bakıya dövlət olunduqdan və respublikaya başçılıq etdikdən sonra qısa bir zamanda partiyayı hər yerdə genişləndirəcək, həm də onun üzvlərinin sayını artıracaqdır. Amma o, buna yol vermədi. Partiya sıralarına partiya ilə eyni fikirdə, eyni əqidədə olanlar, partiyanın Programını və Nizamnaməsini qəlbən qəbul edənlər qəbul olundular".

Cənab sədr, Sizə hesabat vermək istəyirəm ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının Şəmkir rayon təşkilatı yarandığı ilk gündən bu fikirlər əsasında genişlənir və inkişaf edir.

Cənab Heydər Əliyev!

Sizin rəhbərliyə yenidən qayıdışınızdan sonra Azərbaycanda demokratik, müstəqil dünyəvi dövlət quruldu, iqtisadiyyatın inkişafına təkan verən islahatlar aparıldı, torpaqlar təmənnaşsız olaraq xalqa verildi, kənd təsərrüfatının inkişaf etdirilməsi üçün güzəştli kreditlər, qrantlar alındı.

Respublikada və eləcə də rayonumuzda nümunəvi fermer təsərrüfatlarının yaradılması, onlara güzəştli kreditlərin verilməsi məhz Sizin yaratdığınız ictimai-siyasi və iqtisadi sabitliyə inamın nəticəsidir. Bütün bunlar kənd təsərrüfatının inkişafına böyük təkan verməkdədir. Rayonumuzdakı fermer təsərrüfatlarının rəhbərləri təcrübəli, bacarıqlı, savadlı adamlar, Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvləridir.

Qurultaydakı məruzə və çıxışlarda dünya ölkələrinin böyük maraq göstərdiyi neft və qaz müqavilələrinin imzalanması və həyata keçirilməsindən, böyük İpək Yolunun bərpasından, Bakı-Ceyhan əsas neft kəməri və Transxəzər qaz kəməridən ətraflı danışıldı. Neft və qaz sənayesi sahəsində atılan uğurlu addımlar və əldə edilən nailiyyətlər biz şəmkirliləri də ürəkdən sevindirir, gələcəyə ümidimizi bir daha artırır.

Respublikamızın hər yerində olduğu kimi, Şəmkir rayonunda da 1970-80-ci illərdə sənaye obyektləri, emal müəssisələri, səhiyyə, təhsil və mədəniyyət ocaqları cənab Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərliyi dövründə tikilmişdir.

Ölkəmizin sənaye xəritəsinə daxil olan Şəmkir SES-in istifadəyə verilməsi, bu günlərdə işə düşəcək Yenikənd SES-in tikintisinə Dünya Bankı tərəfindən investisiya qoyulması məhz cənab Heydər Əliyevin xidmətləri sayəsində mümkün olmuşdur.

Hərdən özümə sual verirəm ki, görəsən Azərbaycanda və eləcə də Şəmkir rayonunda Heydər Əliyevin tikdirdiyi sənaye obyektləri, fabriklər və zavodlar, emal müəssisələri olmasaydı, xalqımız özəlləşdirmə proqramını necə həyata keçirəcəkdik? Bu, tarixi faktdır, danılmaz həyatı reallıqdır. Bütün bunlara görə də xalq öz qəhrəman oğlu Heydər Əliyevi sevir və dəstəkləyir. Hamı yaxşı bilir ki, cənab Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının, daha dəqiq desək, bütün azərbaycanlıların gələcəyinin təminatçısıdır.

Azərbaycan dövlət müstəqilliyi əldə etdikdən sonra respublikamızın sıxışmaz rəhbərləri qonşu dövlətlərlə, xüsusilə İran, Rusiya və Gürcüstanla münasibətləri pozdular. Bu, Gürcüstanda yaşayan yarım milyondan çox soydaşımızın öz yurdundan qovulması üçün ciddi təhlükə yaratdı. Ölkəmizdə siyasi meydan çalxalandı. Gürcüstanda yaşayan soydaşlarımızı köçkünlük həyatı gözləyirdi.

Cənab Heydər Əliyev yenidən rəhbərliyə qayıtdıqdan sonra Azərbaycan dövlətinin qonşu dövlətlərlə, o cümlədən Gürcüstanla diplomatik əlaqələri, Azərbaycan - Gürcüstan dostluğu möhkəmləndi və özünün ən yüksək zirvəsinə çatdı. Məhz Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradıcısı Heydər Əliyevin göstərişi ilə Gürcüstanda Azərbaycan xalqının tarixi keçmişi ilə bağlı bir çox abidələr — böyük dövlət və elm xadimləri Fətəli Xan Xoyskinin, Mirzə Şəfi Vəzehin qəbirləri bərpa edildi. Tbilisi şəhərində Mirzə Fətəli Axundovun, Nəriman Nərimanovun və Cəlil Məmmədquluzadənin muzeyləri açıldı. Mirzə Şəfi Vəzehin, Mirzə Fətəli Axundovun, Azərbaycan Demokratik Respublikasının Baş naziri olmuş Fətəli Xan Xoyskinin büstləri qoyuldu.

Onu da deyim ki, Gürcüstan iqtisadi çətinlik şəraitində olduğuna görə orada fəaliyyət göstərən həmin muzeylərin işçilərinə əmək haqqını bir neçə ildir Azərbaycan-Gürcüstan Xeyriyyə Fondu verir.

Bu gün özlərini müxalifət adlandıran boşboğazlar ağızlarına gələni qəzetlərində yazır, xalqın qəzəbinə tuş gəlirlər. Mən soruşmaq istəyirəm, - görəsən, bizim o "çoxbilən" müxalifətçilərimiz bildirdilərmik ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Baş naziri Fətəli Xan Xoyskinin qəbri haradadır? Onlar demokratik, müstəqil dövlətdən danışirlər. Amma Fətəli Xan Xoyskinin qəbrinin yerini də bilmirdilər. Onu deyim, qoy bütün qurultay nümayəndələri bilsin: möhtərəm Heydər Əliyev yenidən hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra, məhz onun tapşırığı ilə Fətəli Xan Xoyskinin qəbri tapıldı, abadlaşdırıldı və onun büstü qoyuldu. Möhtərəm Prezidentimiz həmin büstün açılış mərasimində iştirak və çıxış etdi.

Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlı qardaşlarımızın dilinin, dininin qorunub saxlanması üçün cənab Heydər Əliyevin göstərişi ilə bir sıra digər tədbirlər görüldü, kəndlərdə məscidlər təmir edildi. Marneuli şəhərində yeni məscid istifadəyə verilməkdədir.

Azərbaycan Prezidenti, partiyamızın sədri Heydər Əliyevin bu böyük zəhməti Gürcüstan Prezidenti Eduard Şevardnadzenin "Mənim seçimim" kitabında belə qiymətləndirilir: "Qafqaz müstəqilliyi və azadlığı işində Heydər Əliyev fenomeninin böyük rol oynadığını xalq hələ sonra biləcəkdir. Ağır zamanda yaşayırdıq. Həyat bizi yenə də sınağa çəkir. Xilas yolu qıl körpüdən keçir. Əgər qədim qonşular kimi, dostlar kimi əl-ələ, çiyin-çiyinə versək, bu körpüdən keçmək mümkündür. İndi başlıcası geriye çəkilməmək, bədroməmək və müdrikcəsinə irəliləməkdir".

Bəli, cənab Şevardnadzenin dediyi bu sözlər əsrlər keçəcək, tarixdə daim yaşayacaqdır.

Dostluqdan söz düşmüşkən, demək istəyirəm ki, möhtərəm Heydər Əliyev Prezident seçildikdən bir gün sonra dost gürcü xalqının bir qrup gəncləri nümayəndəsi Şəmkirə gəldi. Biz onlara bildirdik ki, gözünüz aydın olsun, əziz qonşular, cənab Heydər Əliyev yenidən Azərbaycanın Prezidenti seçildi. Qonşunun xoş gününə sevinənlərlə əsl dostluq etmək olar.

Mən bu yüksək tribunadan demək istəyirəm ki, möhtərəm Prezidentimiz Heydər Əliyevin yaxın dostu və qardaşı cənab Eduard Şevardnadze gün o gün olsun ki, yenidən Gürcüstanın Prezidenti seçilsin, Azərbaycanın bir qrup gəncləri - biz onları təbrikə gedək.

Bütün xalq bilir ki, Azərbaycan dövləti yaxın vaxtlarda Avropa Şurasına üzv qəbul ediləcəkdir. Bu il dekabrın 12-də ölkəmizdə bələdiyyə seçkiləri keçirildi. Respublikamızın hər yerində olduğu kimi, Şəmkir rayonunda da demokratik şəraitdə keçirilmiş seçkilərdə siyasi partiyaların yerli təşkilatları yaxından iştirak etdilər. Yeni Azərbaycan Partiyasının Şəmkir rayon təşkilatının üzvləri bələdiyyə orqanlarında 80 faiz yer tutdular.

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

İcazə verin, rayonumuzda gənclərlə və idmanla bağlı görülən işlərdən də danışım. Respublikamız müstəqillik əldə etdikdən sonra uşaq və gəncləri birləşdirən təşkilatın olmaması, gənclərə məxsus binaların və idman qurğularının satılması və dağıdılması onların tərbiyəsi işi sahəsində böyük bəlalar yaratmışdı. Cənab Heydər Əliyevin yenidən respublikaya rəhbərliyə qayıdışı gənclərə də qayğı və diqqəti artırdı. Azərbaycanda Gənclər və İdman Nazirliyi yarandı, 2 fevral Gənclər günü elan edildi, idman qurğuları və binaları gənclərə qaytarıldı.

Şəmkir rayonunun nümayəndələri Saday İsmayılov, Qədir Hüseynov və Ayxan Səfərli gülüş və şahmat üzrə dünya birinciliklərində mükafata layiq yer tutdular, ölkəmizə qızıl medallarla qayıtdılar. Biz sevinirik ki, gələcəkdə daha böyük uğurlar qazanması üçün Prezident Fondundan 40 milyon manat pul ayrılmış gənc şahmatçılardan biri olan Qədir Hüseynov şəmkirlidir. Şəmkirin futbol komandası bu ilki Azərbaycan çempionatında liderlik edir.

Respublikamızda, eləcə də rayonumuzda idmanın belə sürətlə inkişaf etdirilməsində Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti, Milli Məclisin deputatı cənab İlham Əliyevin böyük əməyi vardır. Yaşa, yaşa, min yaşa, möhtərəm qardaşımız!

Mən Yeni Azərbaycan Partiyasının ötən dövrdəki fəaliyyətini qənaətbəxş hesab edirəm.

Çıxışımın sonunda sizin hamınızı, Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvlərini bütün şəmkirlilər adından təbrik edir, sizə möhkəm

cəsaətlə, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin qorunmasında sizə mərdlik, mübarizlik, birlik, yenə də birlik arzulayıram.

Yaşasın Azərbaycan xalqı!

Yaşasın Yeni Azərbaycan Partiyası!

Milli dövlətçiliyimizin banisi, partiyamızın sədri, Azərbaycana nur saçan Heydər Əliyevə eşq olsun! (Alqışlar).

Sədr: YAP Bərdə rayonu təşkilatının sədri Şahin Məmmədova söz verilir.

Ş.K.Məmmədov — YAP Bərdə rayon təşkilatının sədri:

Hörmətli cənab sədr!

Möhtərəm Prezident!

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Bu gün bizim həyatımızda ön əlamətdar gündür. Artıq ölkənin ön güclü və qüdrətli partiyası olan Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycan dövlətçiliyinin, eləcə də xalqımızın taleyinin həlledici məqamında, ölkədə hakimiyyət böhranının, ictimai-siyasi və iqtisadi böhranın dərinləşdiyi, xüsusilə torpaqlarımızın hərraca qoyulduğu, hakimiyyəti ələ keçirmiş naxışlar tərəfindən milli və mədəni sərvətlərimizin talan edildiyi, dövlətçiliyimizin dağılması təhlükəsinin artdığı bir vaxtda obyektiv zərurətdən yaranmışdır.

Həmin dövrdə cəmiyyəti böhrandan çıxara biləcək ümummillə liderə ciddi ehtiyac var idi. Xalqın, millətin gələcəyini düşünən görkəmli ziyalılar və respublikanın hər yerindən təmsil olunan vətənpərvər insanlar məhz həmin dövrdə, 1992-ci ildə ağır blokada şəraitində olan Naxçıvana üz tutdular. Azərbaycanımızın nicatını Heydər Əliyev cənablarında görən ziyalılarımız respublika əhalisinin tam əksəriyyətinin arzu və istəyini əsas götürərək müraciət qəbul etdilər və bu müraciət YAP-ın yaranmasının özülünü qoydu.

Böyük dövlətçilik təcrübəsinə malik görkəmli siyasətçi, möhtərəm Prezidentimizin müdrikliyi nəticəsində ötən dövrdə Azərbaycan çox bəlalardan qurtulmuş, ölkəmizin parçalanmasının qarşısı alınmış, xarici və daxili siyasət məsələlərində, ordu quruculuğunda, Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həllində, iqtisadi islahatların aparılmasında, daxili sabitliyin tam təmin olunmasında və digər sahələrdə çox mühüm nailiyyətlər qazanmışdır.

1994-cü ildə "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanması Azərbaycanımızın tarixində ən əlamətdar hadisələrdən biri idi. Ötən dövrdə Azərbaycan neft sənayesinin inkişafı, neft islahatlarının və ixracının artırılması, dünyanın nəhəng neft şirkətlərinin ölkəmizə cəlb olunması yönündə böyük işlər görülmüş, müqayisədilməz uğurlar qazanmışdır.

Qətiyyətlə qeyd etmək lazımdır ki, 1993-cü ildən bəri Azərbaycanın neft siyasəti, möhtərəm Prezidentimizin neft diplomatiyası xalqımızın rifah halının xeyli yüksəlməsinə güclü təkan vermiş, respublikamızda cəmiyyət həyatının müxtəlif sahələrinin inkişafına külli miqdarda xarici sərmayə cəlb edilməsinə səbəb olmuşdur.

Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin I vitse-prezidenti İlham Əliyev cənablarının "Əsrin müqaviləsi"nin 5-ci ildönümünə həsr olunmuş mərasimdəki çıxışı, neft sənayesinin xalqımızın gələcək taleyindəki rolu ilə bağlı proqnozları bu sahəyə gərgin əmək sərf edildiyini göstərir. Məhz görülməli işlər Azərbaycanın qüdrətli gələcəyinin möhkəm təməlinin qoyulduğunu sübut edir.

Ötən dövrdə Azərbaycanda hüquqi, demokrtaik, sivil dəyərlərə söykənən dövlət quruculuğu və cəmiyyət həyatının müxtəlif sahələrinin inkişaf etdirilməsi məqsədi ilə həyata keçirilən islahatlar prosesində bir əsrdə qazanılması mümkün olan qədər nailiyyətlər əldə edilmişdir.

Hörmətli sədr!

Cənab Prezident!

Dünyəvi, hüquqi dövlət quruculuğunda, demokratiyanın bərqərar olmasında və xalqımızın rifahının yüksəlməsi uğrunda Sizin apardığınız xarici və daxili siyasət müxalif qüvvələrin bəziləri tərəfindən birmənalı qarşılanmır. Belə ki, Sizin Lissabon sammitindəki göstərdiyiniz qətiyyət nəticəsində Azərbaycanımızın haqq işinin bir daha dünya dövlətləri tərəfindən dəstəklənməsinə baxmayaraq, özünü müxalif sayıb, görülməli işlərin mənasını dərk etməyən dar düşüncə sahibləri brifinqlər və mətbuat konfransları keçirərək düşmənlər dəyirmanına su tökməklə məşğul olurlar. Biz bunun İstanbul zirvə görüşündən sonra da şahidi olduq.

Siz hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra Azərbaycanın neft sənayesi mafioz qrupların əlindən alınaraq dövlət nəzarətinə keçirildi.

Hakimiyyətdə olarkən "Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının milli sərvətidir" söyləyən Rəsul Quliyev bu sahədə nəzarəti itirdikdən sonra müxalif qüvvələrlə birləşdi.

Bu gün okeanın o tayında qaçıb gizlənən Rəsul Quliyev Azərbaycan xalqının əleyhinə böhtan və iftiralar söyləməklə xalqımıza və onun lideri möhtərəm Prezidentimizə qarşı mənfur tənqibçiliklə məşğul olur. Belə yerdə ataların zərb- məsəli yada düşür: "Ümmanlar atılan kiçik daşla dalğalanmaz".

Həm Rəsul Quliyev, həm də onun kimi özlərini müxalifət adlandıran üzdehəqiqət siyasətçilər dərk etməlidirlər ki, xalq heç vaxt onlara inanmır və həmişə onları və onlar kimiləri nifrətlə yad edəcəkdir.

Vaxtın məhdudluğunu nəzərə alaraq, sədri olduğum YAP-ın Bərdə rayon təşkilatının fəaliyyəti haqqında qurultaya qısa da olsa hesabat vermək istəyirəm.

1992-ci il dekabrın 4-də Bərdədə təşəbbüs qrupu yaradıldı. Bərdədə YAP-ın tərəfdarları dərhal müxtəlif təzyiqlərlə rastlaşdılar. O vaxt iqtidar YAP-ın üzvlərinin həbs edilməsi və vəzifədən azad olunması kampaniyasına başladı.

Xatirimdədir, 1993-cü ilin fevral ayında Bakıda, metronun "Nərimanov" stansiyası yaxınlığındakı elmi tədqiqat institutunda YAP-ın Siyasi Şurasının iclası keçirilirdi. Həmin iclasda mən də iştirak edirdim. Bu, o ərəfə idi ki, möhtərəm sədrimiz Heydər Əliyevin əleyhinə mətbuatda, televiziya müəyyən hədə-qorxular, təqiblər baş verirdi. Hörmətli sədrimiz Siyasi Şuranın iclasını açaraq dedi ki, "mən 1 saat 20 dəqiqədir ki, şəhərdə piyada gəzirdim". Bəli, bu söz bizə çox möhkəm təsir etdi. Biz öz qüvvələrimizi daha ciddi səfərbər edərək 1993-cü il martın 13-də Yeni Azərbaycan Partiyasını təsis etdik. Həmin vaxt partiyamızın sıralarında 1.200 nəfər üzv var idi. İyun hadisələri ərəfəsində partiyamızın tərkibi 1450 nəfərə çatdı.

1993-cü il avqust ayında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərini həyata keçirən Heydər Əliyev Bərdə rayonunda yeni başçı — YAP Bərdə rayon təşkilatının sədri mərhum Azay Abdıyevini təyin etdi. Bu, o günlər idi ki, mövcud iqtidar hakimiyyətdən gedərək Azərbaycana ancaq özbaşınalıq, hərc-mərclik, dağıncılıq qoyub getmişdi, ölkədə aclıq hökm sürürdü.

Xatirimdədir, biz bərdəlilər o vaxtlar qaçqınlarla birlikdə çox ağır günlər yaşadıq. Camaata çovdar unu verirdilər, bu da qalın bişiriləndə xəmir olurdu, nazik bişiriləndə qaxaca dönürdü. Qadınlar - analar, bacılar gündüz saat 12-dən axşamdan keçənədək mağazaların qabağında çörək növbəsində dururdular. Hərənin bir batalyonu vardı. Keçmiş iqtidarın hakimiyyəti dövründə respublikadakı hər bir nazir özünü prezident hesab edirdi. Ölkə açıq-aşkar talan olunurdu. Cəbhədən hər gün onlarca şəhid gəlirdi. Meyitləri yumağa yuyucu, kəfən üçün ağ tapılmırdı. Tabut, avtomaşın, yanacaq tapmaq müşkül məsələ idi.

Möhtərəm Heydər Əliyev hakimiyyətə gəldikdən sonra bütün bu çətinliklər aradan qaldırıldı. Ötən altı ili əvvəlki dövrə müqayisə edəndə indi Azərbaycanda yaranmış möhkəm sabitliyi, əmin-amanlığı, bolluğu görməmək olmur.

Möhtərəm sədr!

Hörmətli Prezident!

1999-cu il sentyabrın 22-də Bərdədə partiyanın qurultayqabağı konfransı keçirildi. Həmin gün YAP-ın Bərdə rayon təşkilatının uçotunda 2006 nəfər var idi. Konfransdan keçən üç ay ərzində partiyamızın sıraları xeyli artmışdır. Rayonumuzda YAP-ın 76 yeni ilk təşkilatı yaradılmış, partiyamıza daha 1364 nəfər qəbul olunmuşdur. Hazırda rayon təşkilatının sıralarında 3370 nəfər sadıq Əliyevçi vardır. Rayon təşkilatında qadınların sayı 141 nəfərdən 471 nəfərə, gənclərin sayı 261 nəfərdən 935 nəfərə çatmışdır. Bu gün fəxrli deyə bilərəm ki, Bərdənin 109 kəndinin hər birində YAP-ın özək təşkilatı vardır.

1999-cu ilin 9 ayı ərzində 827 min manat üzvlük haqqı toplandığı halda, son üç ay ərzində 7 milyon 572 min manat üzvlük haqqı toplanmışdır. Bu da rayon təşkilatında işlək aparatın formalaşmasına imkan yaratmışdır.

Hazırda rayon təşkilatı aparatında 6 ştat vahidi - idarə heyətinin sədr müavini, təşkilat şöbəsinin müdiri, uçot bölməsinin müdiri, təlimatçı, statist-kargüzar və texniki işçi ştatları vardır. Onlara 930 min manat əmək haqqı veririk. Bundan əlavə rayon təşkilatında ictimai əsaslarla ideoloji şöbə, analitik-informasiya bölməsi, gənclər birliyi və qadınlar şurası fəaliyyət göstərir. Rayon təşkilatının siyasi şurası 43, idarə heyəti 13 nəfərdən ibarətdir ki, onların da 40 faizini gənclər təşkil edir.

YAP-ın Bərdə rayon təşkilatı bələdiyyə seçkilərində də çox ciddi hazırlıqla iştirak etdi. Məlumat üçün bildirirəm ki, təşkilatımızın üzvlərindən 907 nəfəri bələdiyyə seçkilərində öz namizədliklərini irəli sürmüşdülər. Bu gün respublikamızdakı 500-ə yaxın siyasi partiya, ictimai təşkilat heç 500 nəfərin də namizədliyini irəli sürə bilməmişdi. Biz bu gün fəxr edirik ki, sədri Heydər Əliyev olan bir partiyanın rayon təşkilatı bələdiyyə seçkilərində belə təşkilatlardan təxminən iki dəfə çox namizəd irəli sürmüşdü. YAP-ın üzvləri bələdiyyə seçkilərində çoxluq təşkil etmiş, onların 65 faizi bələdiyyə şurası üzvlüyünə seçilmişlər.

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Hörmətli sədrimiz haqqında onun layiq olduğu sözü söyləməyimizi bədxahlarımız yarımaq kimi qiymətləndirirlər. Onlara xatırlatmaq istəyirəm ki, biz 1990-92-ci illərdə cənab Heydər Əliyevin müdafiəsi üçün çalışanda və siyasi əqidəmizə görə hər cür təqiblərə, təzyiqlərə məruz qalanda hadisələrin necə cərəyan edəcəyini bilmirdik. Biz o vaxt sadəcə, xalqın mənafeyini fikirləşirdik. O zaman Azərbaycan adlı məmləkət çox şey itirsə də xalq öz mənafeğini, dəyanətini itirmədi və cənab Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsinə nail oldu. Zaman göstərdi ki, bu seçim Azərbaycanı onu gözləyən parçalanmaq, dağılmaq, məhv olmaq təhlükəsindən qurtardı. Ona görə biz xoşbəxtlik ki, məhz bu amal uğrunda mübarizə aparmışıq.

Bu gün görülən bütün işlərə qara yaxmağa, onları hər vəchlə ləkələməyə çalışan, adlarını müxalifətçi qoyan siyasətçilərə ölməz Səməd Vurğunun bu misralarını xatırlatmaq yerinə düşər:

Günəşi örtərsə də qara buludlar,

Yenə günəş adlı bir qüdrəti var.

Bəli, mübalığosiz deyə bilərəm ki, möhtərəm Heydər Əliyev Azərbaycanın səmasında parlayan bir günəşdir. Biz onun dühasının işığında xoşbəxt, nurlu bir gələcəyə doğru gətdiyimizə inanırıq.

Çıxışının sonunda YAP-ın Bərdə rayon təşkilatı adından Yeni Azərbaycan Partiyasının hesabat dövründəki fəaliyyətinin qənaətbəxş qiymətləndirilməsini təklif edirəm.

Yaşasın dünənin, bu günün və gələcəyin partiyası olan YAP və onun əbədi lideri Heydər Əliyev cənabları!

Yaşasın müstəqil Azərbaycan Respublikası, onun əvəzsiz sərvəti olan Azərbaycan xalqı və ömrünün qalan hissəsini xalqına bağışlamağa hazır olan hörmətli Prezidentimiz Heydər Əliyev cənabları!

Diqqətinizə görə sağ olun. *(Alqışlar)*.

Sədr: Balakən rayonu İHB-nin Qabaqcöl qəsəbəsi üzrə nümayəndəsi Cənnət Papayevaya söz verilir.

C.Papayeva — Balakən rayonu İHB-nin Qabaqcöl qəsəbəsi üzrə nümayəndəsi:

Möhtərəm sədr!

Çox hörmətli Heydər Əliyev cənabları!

Hörmətli həmfikirilər, əziz qonaqlar!

İcazə verin, sizi çoxmillətli Balakən YAP-çıları adından səmimi qəlbdən təbrik edirəm, qurultayın işinə uğurlar arzulayım.

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Bu gün hamı haqlı olaraq xalqın xilaskarı, Azərbaycanın xoş gələcəyinin təməlini qoyan gənc nəslin, Azərbaycan xalqının gələcəyinə uzaqgörənliklə baxan dünya şöhrətli Prezidentimiz cənab Heydər Əliyevin, onun sədrlik etdiyi partiyanın ünvanına ən xoş ürək sözlərini söyləyir. Xalqın yolunda yanan ürəyini məşəl etmiş Prezidentimiz respublika rəhbərliyində 30 ildə üç əsrə bərabər fəaliyyəti ilə dünyada şöhrət tapmışdır. Odur ki, onun sədrlik etdiyi partiyanın — Yeni Azərbaycan Partiyasının respublikada ən nüfuzlu, ən intellektual, ən kütləvi və aparıcı partiya olduğu aksiomdur. Bunu görməyən, duymayan, hiss etməyən Azərbaycan vətəndaşlarının Azərbaycan torpağında yaşamağa haqqı yoxdur.

Xalq öz sevimli oğluna dərin inam bəsləyir, onu dəstəkləyir. Biz 1994-cü ilin oktyabr hadisələrini yaxşı xatırlayırıq. Sizin bir müraciətinizlə on minlərlə insan Prezident sarayının qarşısına gəldi və bütün Azərbaycan xalqı o çətin günlərdə Sizə arxa durdu. Biz bugünkü dinc həyatımız, respublikamızda yaranmış sabitlik və əmin-amanlıq üçün məhz Heydər Əliyev şəxsiyyətinə minnətdarıq.

Heydər Əliyev şəxsiyyəti bütün dünya ölkələrində birmənalı şəkildə qəbul edilmişdir. Azərbaycan üçün tələyüklü məsələnin

Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin sülh yolu ilə həll edilməsi naminə möhtərəm Prezidentimizin misilsiz söylərini Lissabon və İstanbul sammitlərində Azərbaycan diplomatiyasının uğurlarını biz balakənlilər də yüksək qiymətləndiririk. Partiyamızın sədri cənab Heydər Əliyev sülh adamıdır, Allah adamıdır. Qurultayımızın müsəlman dünyası üçün çox əziz olan Ramazan ayına düşməsi də xoş bir təsədüfdür və bütün YAP-çıların Allah adamları olmalarına, partiyamızın haqq-ədalət partiyası olmasına dəlalət edir.

Cənab Heydər Əliyevin gərgin söyləri ilə cəbhədə atəşkəsə nail olundu. Onun söyləri ilə cəbhə xəttindən şəhid tabutlarının gəlməsinin qarşısı alındı. Bu xalqa xidmətin parlaq təzahürüdür. Odur ki, möhtərəm Prezidentimiz cənab Heydər Əliyevə Beynəlxalq Atatürk Sülh Mükafatının verilməsini biz Heydər Əliyevçilər nə qədər yüksək hərarətlə qarşılayırıqsa, onu istəməyənlərin gözüne bu, ox kimi batmışdır.

Bununla belə bəzi müxalifət ünsürlərinin adamları müharibəyə çağırması, insanları Qarabağ pərdəsi altında mitinqlərə, küçə yürüşlərinə səsləməsi necə də gülünc görünür. Buna siyasi demoqoqiyaadan başqa ad vermək olmaz. Bu gün müxalifətçilərin heç bir sosial bazaya malik olmadığı hamıya aydındır. Möhtərəm Prezidentin obrazlı şəkildə dediyi kimi, "onları heç Biləcəridən o tərəfə tanıyan da yoxdur". Özləri isə stəkan içərisində "fırtına" qoparırlar.

Tarixdə liderin şəxsiyyəti həmişə aparıcı rol oynamışdır. Məhz cənab Heydər Əliyevin şəxsiyyəti az vaxtda Yeni Azərbaycan Partiyasını Azərbaycanda ən nüfuzlu və kütləvi partiya çevirdi və partiyanın sıraları getdikcə artır. Yeni Azərbaycan Partiyasının rayon təşkilatı hazırda özündə 1.742 nəfər partiya üzvünü birləşdirir. Son iki il yarımada partiyanın 19 yeni ilk təşkilatı yaranmış, partiya 700-dən çox üzv qəbul edilmişdir. Partiyaya yeni qəbul edilənlərin əksəriyyətinin gənclər olması partiyanın parlaq gələcəyindən xəbər verir.

Biz balakənlilər partiyamızın möhtərəm sədrinin, möhtərəm Prezidentimizin qayğı və diqqətini həmişə görmüşük. Balakən rayonu coğrafi mövqeyinə görə Gürcüstan və Rusiya ilə sərhəddə yerləşir. Rayonumuz şimal - qərbdə respublikamızın qapısı sayılır. Burada sabitliyin və əmin-amanlığın olmasının respublikamız üçün də müstəs-

na əhəmiyyəti vardır. Bəzən sabitliyi pozan ünsürlərin Balakəndə özlərinə məskən salması halları da olmuşdur. Möhtərəm Prezidentin Balakəndə olan vəziyyətlə şəxsən maraqlanması rayonda sabitliyin yaranmasına əməli köməklik göstərmişdir. Qurultayın bu yüksək tribunasından bildirmək istəyirəm ki, indi Balakəndə tam sabitlikdir. Adamlar çox sərbəst şəkildə öz iş- gücləri ilə məşğuldur. İqtisadi islahatlar uğurla həyata keçirilir. Demək olar ki, kəndlərimizin hamısında torpaq islahatları başa çatdırılmış, 16 mindən çox ailə torpaq paylarını almışdır. Torpağın natura şəkildə verilməsi davam edir. Sahibkarlıq, torpağa bağlılıq hissləri adamlarda daha çox inkişaf edir.

Balakən çox gözəl təbiəti və ondan da gözəl insanları olan rayondur. Rayonumuzda azərbaycanlılar, avarlar, ingiloylar və digər xalqların nümayəndələri əsrlərlə birgə yaşayıblar. Bu xalqlar artıq bir-birinə qaynayıb- qarışmışdır, onlar arasında çox sıx qohumluq əlaqələri var.

Mən milliyyətə avaram, lakin mən o qədər azərbaycanlılaşmışam ki, heç avar olduğumu hiss etmirəm. Biz, azsaylı xalqlar möhtərəm Prezidentin qayğı və diqqətini həmişə hiss edirik, onu yüksək qiymətləndiririk.

Mən fərsətdən istifadə edərək onu demək istəyirəm ki, bu gün ağızdolu danışan Xalq Cəbhəsinin bəzi liderləri 1991-1992-ci illərdə müxtəlif bayağı şüarlarla: "Azərbaycan yalnız türklərin vətənidir", "Azərbaycanda yalnız azərbaycanlılar yaşaya bilər" ifadələri ilə azsaylı xalqları az qala vətənlərindən didərgin salmışdılar. Lakin biz azsaylı xalqlar üçün əsl qurtuluş möhtərəm Prezidentimizin qaydışı ilə baş verdi.

Belə ki, möhtərəm Prezidentimiz cənab Heydər Əliyevin Azərbaycanda yaşayan hər bir azsaylı xalqa göstərdiyi diqqət və qayğı bu gün öz parlaq təzahürünü tapmışdır. Odur ki, rayonumuzda ağsaqqallar öllərini göyə qaldıraraq Allaha dua edərkən Allahdan sonra Prezidentin adını əziz tuturlar. Onu da qeyd edirəm ki, rayonda avarlar məskunlaşan kəndlərdəki orta məktəblərin ibtidai siniflərində avar dili tədris olunur.

Mən Balakəndə "Sevil" Qadınlar Məclisinin rayon şurasının üzvüyəm. Sizə bildirirəm ki, rayonumuzun qadınları fəal ictimaiyyətçi qadınlardır. Yeni Azərbaycan Partiyasının rayonumuzda olan 1.742 nəfər üzvündən 842 nəfəri qadındır. Qadınlarımız

partiyanın proqram tələblərinin, Azərbaycan qanunlarının, möhtərəm Prezidentin fərman və sərəncamlarının həyata keçirilməsində səylərini əsirgəmirlər.

Dekabrın 12-də respublikamızda bələdiyyə seçkiləri keçirildi. Azərbaycan üçün tamamilə yeni olan bu seçkilər demokratiyanın əsl təntənəsinə çevrildi. Yeni Azərbaycan Partiyasının rayonumuzdakı üzvləri bələdiyyə seçkilərində də fəal iştirak etdilər, ən layiqli nümayəndələrimiz bələdiyyə şuralarına üzv seçildilər. Bu, partiya ümumxalq inamının ifadəsidir və biz bununla fəxr edirik.

Hörmətli həmfikirilər!

Biz XXI əsrin astanasındayıq. Xalqımız gələcəyə böyük ümidlərlə baxır. Bu ümid çırağını onların qəlbində möhtərəm Prezidentimiz Heydər Əliyev, onun sədri olduğu Yeni Azərbaycan Partiyası yandırmışdır. Biz ictimaiyyət hissi duyuruq ki, XXI əsrə möhtərəm Prezidentimiz cənab Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında qədəm qoyuruq. Böyük ümid bəsləyirik ki, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi də cənab Heydər Əliyevin müdrik siyasəti ilə, sülh yolu ilə həll ediləcək və qaçqınlarımız öz doğma yurd-yuvalarına qayıdacaqlar.

Qurultayımız Azərbaycanın işıqlı gələcəyinə istiqamətlənmiş mühüm qərarlar qəbul edəcəkdir. Hər bir YAP-çının vəzifəsi bu qərarları dönmədən yerinə yetirməkdən ibarətdir. Yeni Azərbaycan Partiyasının Balakən rayon təşkilatı gələcəkdə də partiyanın ən müştəkkil təşkilatlarından biri olacaq, öz üzərinə düşən vəzifəni yerinə yetirmək üçün qüvvəsini əsirgəməyəcəkdir.

Mən, Balakən YAP-çıları, ümumiyyətlə Balakən zəhmətkeşləri adından möhtərəm sədrimiz cənab Heydər Əliyevə uzun ömür, möhkəm cansağlığı, Azərbaycan xalqının rifahı naminə, dövlətçiliyimizin möhkəmlənməsi, demokratiyanın hər yerdə bərqərar olması naminə apardığı çox məsul və şərəfli işində yeni-yeni uğurlar arzulayıram.

Yaşasın bizim həmişə cavan Prezidentimiz cənab Heydər Əliyev və onun obyektiv davamçısı olan cənab İlham Əliyev!

Diqqətinizə görə sağ olun! (*Alqışlar*).

Sədr: YAP Lənkəran rayon təşkilatı qadınlar şurasının sədri Ofelya Qəmbərovaya söz verilir.

O. Qəmbərova — YAP Lənkəran rayon təşkilatı qadınlar şurasının sədri:

Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli xanımlar və cənablar!

Bu gün hər bir xalq, hər bir dövlət XXI əsrə öz uğur və nailiyyətləri ilə, eləcə də öz qayğı və problemləri ilə üz tutmaqdadır.

Azərbaycan xalqı öz tarixinin ən şərəfli və ən gərgin bir dövrünü yaşayır. Əsrimizin sonunda Azərbaycan dövlət müstəqilliyinə nail oldu. Bu müstəqillik Azərbaycan xalqına verilən bir qismət idi. Bu qisməti qoruyub saxlamaq onu qazanmaqdan qat-qat çətin idi. Məhz buna görə də xalqın təkidli tələbi ilə ikinci dəfə respublikamızda hakimiyyətə qayıdan cənab Heydər Əliyev Azərbaycanda uzun illərdən bəri davam edən qanlı müharibəyə son qoyulması üçün bütün mümkün vasitələrdən, beynəlxalq birliyin, sülhsevər dünya dövlətlərinin və beynəlxalq təşkilatların imkanlarından hərtərəfli istifadə etdi.

1993-cü ilin avqust ayında doğma Azərbaycanımızın ən çətin günlərində xalqımızın, Vətənimizin, orazi bütövlüyümüzün, müstəqilliyimizin, milli dövlətçiliyimizin taleyi həll olunanda lənkəranlılar öz hünərini, qeyrətini, dönməzliyini göstərdilər. Separatçılıq bayrağı altında mahiyyəti Azərbaycan xalqına və dövlətinə xəyanətdən ibarət olan çirkin oyunlara qarşı Lənkərandə mübarizə aparan qüvvələr bir cəbhədə birləşdilər.

1993-cü ilin Lənkəran hadisələri artıq tarixə çevrilmişdir. Lənkəranlılar tarixin bu amansız imtahanından ləyaqətlə çıxmışlar. O dövrdə bütün lənkəranlılar Yeni Azərbaycan Partiyası üzvləri başda olmaqla ayağa qalxmış, öz insanlıq, vətəndaşlıq məniyyətini, namus və şərəfini, Azərbaycanın bütövlüyünü, Azərbaycan dövlətçiliyini qorumuşlar.

Lənkəran respublikamızın cənubunda Azərbaycanın möhkəm qalasıdır və burada törədilən hər hansı bir siyasi oyun müəllifinin məğlubiyyəti ilə nəticələnməkdədir.

Göründüyü kimi, əldə edilmiş müstəqillik dəfələrlə əldən gedirdi, onu qoruyub saxlamaq üçün isə hünər, şəxsiyyət, lider lazım idi. Belə bir liderimiz möhtərəm Prezidentimiz cənab Heydər Əliyev oldu. Məhz onun müdrik və təmkinli siyasəti nəticəsində bu problemin yeganə ağrısız həlli, variantı tapıldı. Qısa bir zamanda ölkədə vətən-

daş müharibəsinin alovları söndürüldü. Xalqın birliyini təmin etmək üçün əməli işlər görülməyə başlandı, etnik zəmində baş qaldırmış separatçılıq meyilləri aradan götürüldü.

Ermənistanla üzücü müharibənin ölkəmizə fəlakətlər gətirdiyini yaxşı başa düşən müdrik rəhbərimiz özünün şəxsi nüfuzundan və beynəlxalq əlaqələrindən məharətlə istifadə edərək 1994-cü il mayın 12-də cəbhədə atəşkəsə nail oldu və həmin gündən başlayaraq ölkəmiz Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin sülh yolu ilə həll edilməsi xəttini tutdu və bu yolda Azərbaycanın sülh məramlı missiyasının beynəlxalq birlik tərəfindən dəstəklənməsinə nail olundu.

Həmin məşəqqətli günləri yada salan hər bir vicdanlı Vətən övladı ölkə, xalq naminə keçirmiş olduğu qorxu, həyəcan dolu anları bir daha yaşamadığı üçün məhz Heydər Əliyevin mübarizliyinə, polad iradəsinə, qırılmaz özünə, bir də müdrik rəhbərə həmişə sədaqətli olmuş, Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranmasının təşəbbüsçülərinə, əsl xalq ziyalılarına minnətdardır. Çünki Yeni Azərbaycan Partiyası 1992-ci ildən, yəni yarandığı gündən başlayaraq istiqlaliyyət və azadlığımızın qorunması, yaşadılması yolunda aparılan mübarizədə özünün əvəzsiz lideri, hörmətli sədrimiz cənab Heydər Əliyevin sınaqmış silahdaşı kimi misilsiz xidmətlər göstərmişdir.

Qeyd etmək istəyirəm ki, kövrək addımlarını atan istiqlalımızın şirinliyini dadmamış çox güclü daxili və xarici düşmənlə üz-üzə dayanan Azərbaycan xalqının mübarizliyinin siyasi təminatçısı kimi yaranmış Yeni Azərbaycan Partiyası özünün tarixi missiyasını şərəflə yerinə yetirərək ölkə rəhbərliyinin həyata keçirdiyi əhəmiyyətli, nəhəng işlərdə yaxından iştirak edir.

Yeni Azərbaycan Partiyasının qabaqcıl dəstələrindən biri olan Lənkəran şəhər təşkilatı yarandığı gündən ən layiqli insanların hesabına öz sıralarının artırılmasını qarşısına məqsəd qoydu və hazırda Yeni Azərbaycan Partiyası Lənkəran şəhər təşkilatının tərkibində 100 orazi ilk təşkilatında 4.902 nəfər partiya üzvü birləşir ki, bunların da 48 faizini gənclər təşkil edir.

Yeni Azərbaycan Partiyasının Lənkəran şəhər təşkilatı iş planları əsasında fəaliyyət göstərir, yarandığı gündən dövlətimizin daxili və xarici siyasətinin təbliği sahəsində Azərbaycan xalqının xilaskarı,

Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri Heydər Əlirza oğlu Əliyevin yorulmaz və misilsiz fəaliyyətini geniş işıqlandırmaq məqsədilə bir sıra təşkilati, ideoloji işlər görmüşdür. Hələ bundan əvvəl Lənkəranda yaradılmış "Heydər Əlirza oğlu Əliyev və milli ideologiyamız" məktəbinin minlərlə məzunu Heydər Əliyev ideyalarının fəal təbliğatçıları kimi siyasi iş aparırlar.

Hörmətli siyasi həmfikirilər!

Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında mühüm rol oynayan islahatlar Lənkəranda sürətlə, ən başlıcası isə qanunvericilik və respublika Prezidenti cənab Heydər Əliyevin tövsiyə və tapşırıqları əsasında aparılır və artıq öz nəticələrini göstərməkdədir. Təkcə Lənkəranda 1993-cü illə müqayisədə ümumi məhsul istehsalının həcmi əvvəlki illərə nisbətən bir neçə dəfə artmışdır.

Kənd adamlarına dərin hörmət və qayğı göstərən Prezidentimiz cənab Heydər Əliyevin kəndlilin, fermerin, torpaqla işləyənlərin çətinliklərini həll etmək üçün vergilərin güzəştə, yanacağın qiymətinin aşağı salınması barədə imzaladığı sərəncamları xalqın ona olan böyük məhəbbətini bir daha artıraraq, onların üzünü böyük maraqla torpağa döndərdi.

Bu il keçən ildən 3 dəfə çox məhsul əldə edilmişdir. 100 min tondan yuxarı tərəvəz, 920 tondan çox yaşıl çay yarpağı yığılmışdır.

Heydər Əliyev cənablarının xalqın rifah halının yaxşılaşması yolunda apardığı məqsədyönlü fəaliyyətdən danışarkən bir müəllim kimi, iftixar hissi keçirirəm ki, müəllimlərin əmək haqlarım 25 faiz artırmaqla ölkə rəhbərliyi xalqın balalarının təlim-tərbiyəsi ilə məşğul olan təhsil işçilərini ən çətin anlarda belə diqqət və qayğıdan kənarda qoymadığını sübut etdi. Cənab Prezident, icazə verin, Lənkəranın çoxminli müəllimlər ordusu adından bu böyük qayğıya görə Sizə öz minnətdarlığımı bildirim.

Hörmətli xanımlar və cənablar!

Yeddi ildir ki, hörmətli Prezidentimiz Azərbaycana rəhbərlik edir, vaxtilə sürətlə parçalanmağa, məhv olmağa doğru gedən, artıq fəlakət həddində olan ölkəni öz kəskin zəkası, polad iradəsi, incə siyasəti ilə dirçəldir, möhkəmləndirir, öz yeri, öz səsi olan, dünya ölkələrinin hesablaşdığı dünya subyektinə çevirir.

Hamı bilir ki, bu, asanlıqla başa gəlməyib. Daxildə təlatüm yaratmaq istəyən, sapı özümüzədən olan baltalar, xaricdə Azərbaycanı öz iradəsinə tabe etmək istəyən neçə-neçə qruplar, ölkələr bu illərdə nələr etmədilər? Neçə-neçə dövlət çevrilişi və sui-qəsd cəhdləri, iqtisadi blokada və sanksiyalar siyasi və iqtisadi yüksəlişimizin qarşısını kəsmək üçün edilən diplomatik və siyasi demarşlar, mətbuat müharibəsi son nəticədə möhtəşəm bir səddə çırpılıb parçalandı, zərərələrə bölünüb yox oldu. Bu sədd Heydər Əliyev fenomenidir.

Azərbaycan adlı bir məmləkətin, ölkənin bütün ağırlığını öz çiyində gəzdirən, xalqının dərdinə bütün dünyada nicat axtaran möhtərəm Prezidentimiz cənab Heydər Əliyevin ürəyi Azərbaycanla bir vurur. Bu gün heç kəsə Azərbaycan Prezidentinə qalib gələcək qüdrəti yoxdur. Çünki onun səngəri və qalası da bu xalqın ürəyidir. Bu dünyada tək alınmaz bir qala varsa, o da Azərbaycan xalqının cənab Heydər Əliyevə olan əbədi məhəbbətidir.

On illər keçəcək, gələcəkdə yəqin ki, Azərbaycanda çox böyük, əzəmətli və yaxşı işlər görülməkdir. Lakin biz belə hesab edirik ki, cənab Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı qarşısında böyük xidmətləri qədərbilən nəsillərin qəlbində daim yaşayacaqdır.

Dünəndir, bu gündür və sabahdır Azərbaycan! Cənab Heydər Əliyev Azərbaycan adlı sabahın qurucusu və yaradıcısıdır! (*Alqışlar*).

Sədr: YAP Binəqədi rayon təşkilatının sədri Fuad Hacızadəyə söz verilir.

F.Hacızadə — YAP Binəqədi rayon təşkilatının sədri:

Cənab Prezident!

Hörmətli sədr!

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Xanımlar və cənablar!

Əvvəl, Yeni Azərbaycan Partiyasının bütün üzvlərini I qurultay münasibəti ilə səmimi təbrik edir, qurultayın işinə uğurlar arzulayıram.

Azərbaycanın ən möhtəşəm, qüdrətli, siyasi təşkilatı olan Yeni Azərbaycan Partiyası özünün I qurultayını bu gün böyük iftixar hissi ilə keçirir. Cəmiyyətdə ən aparıcı partiya olan Yeni Azərbaycan Partiyasının sosial bazası gündən-günə genişlənir və ölkədə demokratik

dəyərlərə söykənən bir siyasi təşkilatın əsl nümunəsi yaranır. İqtidarda olan Yeni Azərbaycan Partiyası möhtərəm Heydər Əlirza oğlu Əliyevin sədrliyi ilə inkişafının yeni mərhələsini yaşayır. Partiyamızın sıraları möhkəmlənir və təşkilatımızın monolit birliyi yaranır.

Azərbaycan Respublikası müstəqil dövlət kimi möhtərəm Heydər Əliyev cənablarının sayəsində möhkəmlənir və yeni-yeni nailiyyətlər əldə edir. Biz artıq qətiyyətlə deyirik: Yeni Azərbaycan Partiyası — xalqın partiyasıdır! Yarandığı gündən Yeni Azərbaycan Partiyası, onun rəhbəri Azərbaycanın çiçəklənməsi, inkişafı, sosial-iqtisadi tərəqqisi uğrunda çalışmış, cəmiyyətimizin sabitliyini və fikir ayrılığını təmin etmişdir, dövlətimizin dayanıqlı inkişafının əsaslarını yaratmışdır. Yeddi il əvvəl partiya axın-axın gələn sadə insanlar əslində Heydər Əliyev cənablarına sonsuz sevgi və məhəbbətlərini izhar edirdilər. Lakin bununla yanaşı, onu da etiraf etməliyik ki, partiyaımıza məqsədli şəkildə gələnlər də az deyildi. Elələri, müəyyən zaman məsafəsində özlərinin xislətini tezliklə büruzə verir və məqsədlərinə çatmadıqda partiya daxilində hay-küy yaratmağa çalışırdılar. Guya ki, partiyadaxili proseslərə ciddi yanaşırlar və yaxud da ki, özlərinin cılız hisslərindən irəli gələn pafoslu çıxışlarına sədaqətlik donu geydirirdilər. Bu cür insanlar daim cəmiyyətdə qarşıdurma, çaxnaşma yaratmaq cəhdlərindən usanmır, əksinə ucuz şöhrət qazanmaq arxasında gedirlər. Yeni Azərbaycan Partiyası elələrini süzgəcdən keçirə-keçirə məhz bugünkü qurultayına iradəli, qətiyyətli üzlərini toplamışdır.

Hörmətli siyasi həmfikirilər!

Hər yerdə olduğu kimi, Binəqədi rayonunda da partiya üzvləri möhtərəm Heydər Əliyevin idcalarına sədaqətlə xidmət edir və partiya Nizamnaməsi prinsiplərinin qorunub saxlanmasına çalışırlar. Lakin təəssüf hissi ilə qeyd etməliyəm ki, sıralarımızda yuxarıda söylədiyim mənfi keyfiyyətləri özlərində cəmləşdirən müəyyən ünsürlərin törətdikləri ağrı-acıların döşətlərini Binəqədi YAP-çıları bu gün də yaşamaqdadırlar. Yəqin ki, söhbətin bu məqamının Binəqədi rayon təşkilatında mövcud olmuş olaylara işarə olduğu qurultay nümayəndələrinə də aydın oldu. Bəli, təbii ki, mən bu məsələdən yan keçə bilmərəm. Partiyamızın ali orqanı olan qurultay-

da məlum hadisələrə və onun xoşagəlməz nəticələrinə toxunmağı özümə bir üzv kimi borc hesab edirəm.

1993-cü ilin martında təsis edilmiş YAP-ın Binəqədi rayon təşkilatı öz ətrafında 2665 nəfər üzvünü birləşdirmişdir. Bunlar 61 ərazi ilk partiya təşkilatında təmsil olunurlar. Əfsuslar olsun ki, YAP-ın Binəqədi rayon təşkilatı yarandığı ilk günlərdə göstərdiyi təşəbbüskarlığı, aktivliyi, eləcə də müəyyən müxtəlif tədbirləri məlum səbəblər üzündən axıradək davam etdirə bilmədi. Rayon təşkilatına bir neçə il rəhbərlik etmiş sabiq YAP-çı Abbas Mustafayevin özbaşınalığı Binəqədi YAP-çılarını bu əhəmətlərdən tamamilə məhrum etmişdi.

O, cürbəcür iddialar irəli sürür və qanunsuz hərəkətlərə yol verirdi, YAP-ın mərkəzi aparatı qarşısında müxtəlif şərtlər də qoydu. Öncə YAP Binəqədi rayon təşkilatının təşəbbüsü ilə təsis olunmuş Müstəqil Azərbaycan Universitetinin qeydiyyatdan keçməsi tələbləri ilə ultimatum xarakterli çıxışlar edir və hətta bir az da dərinə gedərək YAP İdarə Heyətinin ayrı-ayrı üzvlərini, eləcə də respublikada məsul vəzifələrdə çalışan ziyalıları ədalətsiz tənqid atəşinə məruz qoyurdu. Təəccüblüsü də o idi ki, bütün bunları müxalifət mətbuatında edirdi. Partiya üzvlərinin, xüsusilə də onun ali orqanları — Siyasi Şura və İdarə Heyətinin fikirləri ilə razılaşmadan təkbəşinə qərarlar qəbul edir, müxtəlif ünvanlara hədə dolu bəyanatlar və müraciətlər göndərirdi. Bir sözlə, partiya üzvünə yaraşmayan hərəkətləri genişləndirir, Nizamnamə prinsiplərini kobud surətdə pozurdu.

Təsəvvür edin ki, 1998-ci ilin oktyabr ayında keçirilən prezident seçkilərində rayon üzrə yaradılmış seçki qərargahına ayrılmış vəsaitləri və eləcə də ayrı-ayrı imkanlı şəxslərin qərargahın normal fəaliyyət göstərməsi üçün etdikləri yardımları demək olar ki, mənim-səmişdir. Rayon İcra hakimiyyəti tərəfindən qərargah üçün ayrılmış binanı üzvlərin istifadəsindən alıb, orada seçki gününə qədər təmir işləri aparmış və əlinə düşən fürsətdən öz mənafeyi üçün kifayət qədər istifadə edərək, həmin binanı da öz əlinə keçirmişdir. İş o həddə çatmışdı ki, partiyadakı ziyalılar artıq başqa rayon təşkilatlarına üz tutub, onlarda qeydiyyatda durmağa çalışırdılar.

Binəqədi rayonunun YAP təşkilatının sağlam qüvvələri bu hərəkətlərə qarşı mübarizəyə qalxdılar, YAP İdarə Heyətinə bu

hərəkətlərə son qoymaq üçün dəfələrlə müraciət qəbul etdilər. YAP İdarə Heyəti çoxmüddətli və obyektiv araşdırmalardan sonra ədalətli qərar qəbul etdi. Yeni Azərbaycan Partiyası İdarə Heyətinin 7 sentyabr 1999-cu il tarixli qərarı ilə Abbas Mustafayev partiya sıralarından xaric olundu.

İdarə Heyətinin bu obyektiv qərarı Binəqədi təşkilatının üzvləri tərəfindən çox razılıqla qarşılanmış, onlarda haqqın, ədalətin gec-tez öz yerini tapacağına bir daha əminlik yaratmışdır. İndi partiya sıralarına qəbul edilmək barədə hər gün rayon təşkilatına ərizə və müraciətlər daxil olur. Vaxtilə başqa rayon təşkilatlarına üz tutanlar yenidən bizim rayonda qeydiyyatda durmaq istədiklərini bildirirlər.

Lakin adını yuxarıda çəkdiyim şəxs bu gün də yaramaz əməllərini davam etdirir. Partiyaya məxsus olan qərargahı, möhür, ştamplı və digər sənədləri verməkdən imtina edir, ətrafında bir qrup adamı toplayaraq yeni bir qondarma partiya təşkilatı yaradır. Ətrafında aldanılmış, onun əməllərindən və imkanlarından asılı olan bir neçə şəxsi partiyanın fəal üzvlərinə qarşı böhtan və şərhləri yenə də müxalifət mətbuatında dərc etməyə indiyədək sövq edir, Prezident Aparatına, dövlət strukturlarına yalan, saxta məlumatlarla dolu müraciətləri maliyyələşdirir. Bu barədə rayon partiya təşkilatı YAP İdarə Heyətinə və müvafiq orqanlara məlumat vermişdir.

Hörmətli siyasi həmfikirilər! Hələ 2500 il əvvəl aqillər deyiblər: "Keçid dövründə yaşamaq ən çətindir". Lakin keçid dövrünün bu və digər çətinliklərinə baxmayaraq Binəqədi rayon partiya təşkilatı, onun idarə heyəti öz işini ardıcıl və mütəşəkkil qaydada həyata keçirir, rayonun ilk partiya təşkilatları vasitəsilə müəssisələrdə, elm, təhsil, səhiyyə və digər strukturlarda ideoloji işini, təbliğat işini aparır, bugünkü iqtidarın gördüyü işləri vətəndaşlara düzgün çatdırır. Rayon partiya təşkilatında artıq sağlam prinsiplilik və tənqid şəraitini, sağlam əhval-ruhiyyə, səmimi yoldaşlıq əhval-ruhiyyəsi yaradılmışdır. Keçmiş vaxtlardan fərqli olaraq rayon partiya təşkilatı və icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərliyi arasında sağlam münasibətlər yaranmışdır.

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Bu gün Yeni Azərbaycan Partiyası yaşadığı ağır, çətin, eyni zamanda şərəfli günlərinin hesabatını verir. Bəli, biz fəxr edirik ki,

Heydər Əlirza oğlu Əliyev kimi böyük şəxsiyyətin yaratdığı və rəhbərlik etdiyi partiyanın üzvləriyik. Bu hər bir YAP-çı üçün böyük siyasi məktəbdir. O məktəbin müdavimi olmaq isə insandan səbr, təmkin, dözümlü və iradə tələb edir. Sizi əmin etmək istəyirəm ki, Binəqədi rayonunun bütün sahələrində çalışan partiyaçılar — alimlər, səhiyyə, təhsil işçiləri, digər sahələrdə çalışanlar mövcud çətinliklərdən şərəflə çıxacaq və ölkəmizin qüdrətli olması, dünyəvi ölkələrin sıralarında layiqli yer tutması üçün səylərini əsirgəməyəcəklər.

I qurultay münasibətilə Binəqədinin YAP-çıları adından sizi bir daha səmimi təbrik edir və inanıram ki, bir çox problemlərin həllində qurultay lazımı, faydalı qərarlar qəbul edəcəkdir. Binəqədi rayon YAP təşkilatının adından təklif edirəm ki, dinlənən hesabat məruzəsi qənaətbəxş hesab olunsun.

Yaşasın Yeni Azərbaycan Partiyası!

Yeni Azərbaycanın Partiyasının əbədi lideri Heydər Əlirza oğlu Əliyevə eşq olsun! (Alqışlar).

Sədr: Bir saatlıq tənəffüs clan olunur.

TƏNƏFFÜSDƏN SONRA

Qurultaya sədrlik edir: YAP sədrinin müavini, Milli Məclisin sədri Murtuz Ələsgərov.

Sədr: Möhtərəm cənab Prezident, hörmətli qurultay nümayəndələri!

Yeni Azərbaycan Partiyasının qurultayı öz işini davam etdirir. Çıxış üçün YAP Şamaxı rayon təşkilatının sədri Qürbət Əzizova söz verilir.

Q.Əzizov — YAP-ın Şamaxı rayon təşkilatının sədri:

Möhtərəm və əziz Prezident!

Yeni Azərbaycan Partiyasının çox hörmətli sədri!

Hörmətli qonaqlar!

Əziz və hörmətli əqidə yoldaşlarım!

Yeni Azərbaycan Partiyasının I qurultayı həm də bizim böyük bayramımızdır. Çox böyük əqidə, dəyanət və inam bayramımızdır. Bu

gün münasibətilə sizin hamınızı Heydər Əliyevin əməyi sayəsində çiçəklənən, inkişaf edən və doğma Azərbaycanın ən gözəl regionlarından birinə çevrilən Şirvan regionu, onun bütün əhalisi və YAP-çıları adından, o cümlədən Şamaxı rayonunun əhalisi və partiya üzvləri adından təbrik edirəm.

Hörmətli qurultay iştirakçıları! Bu gün şəxsən mənim üçün ikiqat bayramdır. Çünki düz yeddi il əvvəl, 1992-ci il dekabrın 21-də Şamaxı rayonunda Yeni Azərbaycan Partiyası yerli təşkilatının yaradılması üçün təşəbbüs qrupu təşkil edilmişdi. Bu, bir də ona görə yadımdan çıxmır ki, bu gün mənim ad günüdür. Ona görə də bu gözəl gündə sevincimin həddi-hüdudu yoxdur. Eyni zamanda bu gün yubiley çıxışımdır. İyirmi il əvvəl, 1979-cu ildə mən əziz və möhtərəm Prezidentimizin, o zamankı Mərkəzi Komitənin birinci katibinin qarşısında çıxış etmişdim. İyirmi ildən sonra, hörmətli cənab Heydər Əliyev müstəqil dövlətimizin başçısı, Azərbaycan xalqının yeganə ümidi və pənahı, Azərbaycanı dünya miqyasında suveren, demokratik dövlət kimi tanıdan rəhbər olduğu bir vaxtda yenidən bu tribunadan çıxış etdiyim üçün özümü çox xoşbəxt sayıram.

Əgər belə demək mümkündürsə, Şamaxı rayon partiya təşkilatı Yeni Azərbaycan Partiyasının ən qocaman təşkilatlarından biridir. Bizim təsis konfransımız 1993-cü ilin fevralında olmuşdur. O zaman bizim konfransda hörmətli cənab Əli Nağıyev iştirak etmiş və işimizə istiqamət vermiş və çox böyük kömək göstərmişdir. Sonra isə İdarə Heyətinin üzvlərindən Kərim Kərimov, Şahlar Əsgərov, Sirus Təbrizli və digər hörmətli yoldaşlarımız Şamaxı rayonuna gəlmiş, yenidən ayaq açmağa başlayan təşkilatımıza çox böyük kömək etmişlər. Bu fürsətdən istifadə edib onların hamısına dərin minnətdarlığımı və təşəkkürümü bildirirəm.

Təşkilatımız Şamaxı rayonunda ən aparıcı siyasi təşkilat kimi böyük nüfuz və hörmət qazanmışdır. Bunun ən birinci səbəbi odur ki, biz bu partiyağa məhz əliyevsevərləri, əliyevçiləri və Əliyev dühası nəticəsində meydana gəlmiş, kamala dolmuş insanları cəlb edirik. Eyni zamanda bu gün YAP-ın Şamaxı rayon təşkilatı ən qüdrətli siyasi qüvvə kimi hamının inandığı təşkilatdır. Yerli özünüidarə orqanlarına keçirilmiş seçkilər bunu açıq-aydın göstərdi. Rayonda 50 bələdiyyəyə

372 üzv seçilməli idi. Onların 284 nəfəri və ya 76,4 faizi YAP-ın partiya siyahısı üzrə seçilmişdir. Zənnimcə, bu, bizim çox böyük qələbəmizdir və təşkilatımızın necə böyük nüfuza malik olduğunu aydın göstərir.

Hörmətli qurultay iştirakçıları! Məruzələrdə və çıxışlarda partiyamızın cəmiyyətdə tutduğu yer haqqında geniş danışıldı. Mən gənclər barədə danışmaq istəyirəm. Şübhə yoxdur ki, biz veteranlar özümüzdə aid olan işləri görmüşük və görürük. Amma söhbət ondan gedir ki, partiyanın sabahı üçün onun sıralarına gənclərin gəlməsi olduqca vacibdir.

Mən bir faktı xüsusi qeyd etmək istəyirəm. Vaxtilə uzun illər Sov.İKP-nin üzvü olmuşam. Bu gün sizin qarşınızda etiraf edirəm ki, kommunist kimi mən həmişə əqidəmə sadıq qalmağa çalışmışam. Lakin bu gün o partiya yoxdur, amma, çox şükürlər olsun ki, onun əvəzində bizim doğma, əziz, milli, əsl xalqı partiyamız olan Yeni Azərbaycan Partiyası var.

Əgər o partiya bizə idxal olunmuşdusa, yəni o tərəfdən gəlmişdisə, bu partiya Heydər Əliyev qüdrətindən güc alan, bizim xalqımızın, ağıllı, zəkali insanlarımızın yaratdığı partiyadır. Ona görə də mən öz partiyamla, yəni özümüzün, öz əllərimizlə yaratdığımız partiya ilə fəxr edirəm. Eyni zamanda bunu gələcək nəsillərə ötürə bildiyimiz üçün iftixar hissi keçirirəm.

Partiyamızın tərkibində gənclərin sayı 40 faizə yaxındır. Şübhə yoxdur ki, biz gələcəkdə onların sayını daha da artıracağıq. Lakin biz gənclərin qədrini bilmək və onların həyat təcrübəsini artırmaq məsələsində möhtərəm Prezidentimizin gənclərə göstərdiyi qayğı və diqqətdən bəhrələnməklə hələ çox işlər görməliyik. Gəncləri irəli çəkməklə məsələ heç də bitmir, çünki söhbət müstəqil Azərbaycan dövlətini gələcəkdə idarə etməkdən gedir.

Burada milli ideologiyanın yaranmasından çox söhbət getdi. Əlbəttə, bizim milli ideologiyamız öz bayrağımızda da əks olunubdur. Yəni türkçülük, müasirlik, islamçılıq bizim simvollarımızdır. Ancaq bununla belə, gənclərə, yeni nəsə əsl, mükəmməl milli ideologiya lazımdır. Şübhəsiz ki, kabinetlərdə yazılan milli ideologiyayı heç kəs mənimsəyə bilməz. Ancaq bunun üçün bizim çox böyük bazamız var. Bu baza da ondan ibarətdir ki, bizim milli ideologiyamızın əsasını

əliyevçilik və azərbaycançılıq təşkil etməlidir. Heydər Əliyevin çıxışları, nitqləri, dövlətçiliyimizin inkişafı ilə əlaqədar gördüyü işlər milli ideologiyamızın əsas hissəsini təşkil edir.

Biz bunu təbliğ etməklə məşğuluq. Ancaq açığını deyim ki, bu, pərakəndə vəziyyətdədir. Onu küll halında cəmləyib bir ideologiya şəklində nəsilərə ötürməklə müstəqil dövlətimizin gələcəyini təmin etmiş olarıq. Şübhə yoxdur ki, bu işdə özünü veteran sayan insanların çox böyük xidməti, rolu olmalıdır.

Demək istəyirəm ki, partiya haqqında çoxlu fikirlərim var. Ancaq bilərəm ki, reqlament var və ona əməl etmək lazımdır. Lakin fürsətdən istifadə edib, gələcəkdə partiya işinin yaxşılaşdırılması, təkmilləşdirilməsi ilə əlaqədar öz təkliflərimi vermək istəyirəm. Bunlar təkcə partiya işinə aid deyil, eyni zamanda respublikamızın problemlərinə dair, hamımızı narahat edən bəzi məsələlərdir.

Birinci növbədə regionlardan, rayonlardan partiyanın rəhbər orqanlarına adamların daxil edilməsinin çox böyük əhəmiyyəti olar. Hazırda rəhbər orqanlarda olanların çoxu Bakı şəhərində yaşayan adamlardır. Bu isə regionlarda partiya işinin canlanmasına lazımınca şərait yaratmır. Ona görə də rəhbərliyə regionlardan bacarıqlı, təcrübəli, partiya işini dərinlən bilən adamların daxil edilməsinə diqqət yetirmək lazımdır.

İkincisi, respublikada, xüsusən kənd rayonlarında işsizlik mövcuddur, mən deyərdim ki, çoxdur. Bəzən müxalif qüvvələr də bu məsələdən geniş istifadə edirlər. Bizdə aqrar islahat aparıblar, torpaq, əmlak kəndliyə verilib, onun əl-qolu açılıb, öz işinin sahibidir. Amma bununla yanaşı, mənə elə gəlir ki, işsizliyin aradan qaldırılması və fermerin özünü dirçəltməsi üçün dövlət, hökumət tərəfindən müəyyən proqram hazırlanmalıdır. Həmin proqramda texniki bitkilərin ekilməsinə çox yer verilməlidir.

Burada əyləşənlərin çoxu kənd rayonlarındandır. Bilirsiniz ki, kənddə heyvandarlığa və taxılçılığa daha çox fikir verirlər. Amma vaxtilə Azərbaycanda kənd təsərrüfatı istehsalının əsasını təşkil edən üzümçülük, pambıqçılıq, çayçılıq, tütünçülük, şərabçılıq, — Şamaxının taleyi onunla həll olunurdu, - sahəsində çətinliklər var. Zənnimcə, bu sahələrə diqqət daha da artırılmalıdır.

Ekoloji vəziyyətlə əlaqədar həyəcan signalı vermək lazımdır. Vaxtilə mərhum akademik Həsən Əliyev bu sahədə çox böyük işlər görmüşdür. Onun " Həyəcan təbili" kitabı doğrudan da Azərbaycan ekologiyasının, təbiətinin, mən deyərdim ki, konstitusiyası idi . Lakin son vaxtlar bu həyəcan təbili, nədənsə bir qədər zəifləyibdir. Bizim meşələrimiz, torpaqlarımız, bulaqlarımız ekoloji baxımdan lazımınca qorunmur. Bu isə gələcəkdə çox böyük mənfi nəticələrə səbəb ola bilər. Mütəxəssislər deyər bilirlər, hər il nə qədər qiymətli torpaq əkin dövrüyəsindən çıxır. Çünki eroziya gedir, meşələrə qayğı göstərilmir, ağaclar qırılır. Son vaxtlar dəb düşübdür: Bakıda, Abşeronda yaşayan bəzi imkanlı adamlar dağ rayonlarının torpağını daşıdırıb həyətlərinə gətirirlər. Bu, xüsusən Şamaxı rayonunda acınacaqlı vəziyyət yaradıbdir.

Hesab edirəm ki, partiya təşkilatları sərbəst, müstəqil olmalıdır. Yerli strukturların rəhbərləri yalnız partiya işi ilə məşğul olmalıdırlar. Burada Gəncə və Bərdə partiya təşkilatları sədrlərinin çıxışlarını dinləyərkən çox şad oldum, - onlar buna imkan tapıblar. Mən rayon İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müaviniyəm. Etiraf etmək istəyirəm ki, İcra Hakimiyyətində çalışan adamın partiya təşkilatının rəhbəri işləməsinə müsbət hal saymıram. Çünki partiya işi ilə daim məşğul olan ayrıca adam lazımdır. Əgər minimum miqdarda əmək haqqı olarsa, sizi inandırırıam, mən bu gün ərizəmi yazıb partiya işinə keçməyə hazıram. Amma bu vəsaiti də öldürmək lazımdır. Aydın məsələdir ki, bunu bizə kənardan heç kəs verməyəcəkdir, özümüz qazanmalıyıq. Ona görə də həmin vəsaitin mənbəyini axtarmalıyıq. Bəlkə də kommersiya, yaxud əkin - biçinlə məşğul olmaq, hansısa gəlir mənbəyi tapmaq lazımdır ki, himayəçilikdən uzaqlaşaq.

Burada söhbət oldu ki , bəzi yerlərdə icra hakimiyyəti başçıları ilə partiya təşkilatlarının rəhbərləri arasında müəyyən anlaşmazlıq və hətta soyuqluq əmələ gəlir. Bu, ondan irəli gəlir ki, təşkilat rəhbərinin heç bir şeyi yoxdur, müəyyən məsələ alınmayanda, şübhəsiz ki, onların arasında narazılıq yaranır. Allaha şükür ki, bizdə belə hal yoxdur. Bizim İcra Hakimiyyətinin başçısı partiya təşkilatının idarə heyətinin üzvüdür, məsələləri həll edirik. Amma, görünür, həll olunmayan yerlər də var. Deməli, müstəqil ştatlı partiya təşkilatı sədri olmalıdır.

Qərargahlar haqqında söhbət getdi. Amma rayonlarda qərargahlar üçün otaqları mütləq öz balansımıza keçirməliyik ki, gələcəkdə

onları bizdən almasınlar. Lakin bunu qanuni yolla rəsmiləşdirməliyik: onları ya pulla almalıyıq, yaxud da icarəyə götürməliyik.

Hörmətli qurultay iştirakçıları! Mən partiyamızın Nizamnamə və Programının layihələrini diqqətlə oxudum. Çox gözəl, yüksək səviyyədə yazılmışdır, müasir dövrün tələblərinə cavab verir. Mən onların qəbul olunmasına tərəfdaram. Ancaq bir təklifim var. Nizamnamə layihəsində deyilir ki, bizim qurultayımız hər iki ildən bir keçirilsin. Mənə elə gəlir ki, indiki şəraitdə iki ildən bir qurultay keçirmək çətinlik törədən bilər. Ona görə də təklif edirəm ki, qurultaylarımız dörd ildən bir keçirilsin. Belə olarsa, biz hesabat dövründə daha çox iş görə bilərik.

Hörmətli Baş nazirin müavini cənab Yaqub Eyyubov dünən çox təsirli çıxış etdi, möhtərəm Prezidentimizin ona göstərdiyi atalıq qayğısından çox səmimi danışdı və mən bu fikrə tam tərəfdaram. Ancaq onu demək istəyirəm ki, bizim Prezidentimiz təkə ayrı - ayrı adamlara yox, bütöv nəsillərə atalıq edibdir. Şəxsən mən bunu öz təcrübəmi - halımda görmüşəm. Ona görə ki, bizim nəsil, mənim mənsub olduğum nəsil müharibədən sonrakı nəsildir. Bunlar ataları Böyük Vətən müharibəsində həlak olmuş, çoxunun anaları aclıqdan, xəstəlikdən və sairədən vəfat etmiş adamlardır. Bizim xoşbəxtliyimiz o oldu ki, İkinci Dünya müharibəsinin taleyimizə vurduğu zərbəni Heydər Əliyev hakimiyyəti aradan qaldırdı. Çünki orta məktəbdə, institutda oxuduğumuz və sonrakı illər Heydər Əliyev hakimiyyətinə təsadüf elədi və o, İkinci Dünya müharibəsinin yetimlərini əsl insan kimi böyütmək üçün bütün imkanlardan istifadə etdi. Ona görə də yalnız bir adama qayğıdan söhbət gədirsə, bu, zənnimcə, düzgün fikir ola bilməz. Heydər Əliyevin yüksək rəhbərlik və qayğıkeşlik missiyasını tarix özü sübut etmişdir. Ona görə də möhtərəm Prezidentimizə, əziz rəhbərimizə mənim nəslimə mənsub olan insanların adından cənaətləri arzulaıram. Böyük Allahdan arzu edirəm ki, kəş elə olsun ki, o, XXI əsrdə də yeni doğulacaq nəsillərin taleyini yüksək səviyyədə həll etmək imkanına malik olsun.

Mən Heydər Əliyev haqqında həm publisistik məqalələr, həm də şeirlər yazmışam. Çox təəssüf ki, bunlar bəzən qısqançılıqla qarşılınıb və hətta özümə qarşı çevrilən hallar da olubdur. Çünki bəzən məhəbbətə də qısqançlıq eləyənlər var. Bəzən bunları maddəhliq kimi qiymətləndirirlər. Amma mən deyirdim ki, adam heç vaxt öz atasına

maddəhliq eləməz. Çünki ata elə varlıqdır ki, ona ancaq söz demək olar, məhəbbəti bildirmək olar. Bizim də hörmətli Heydər Əliyevə sözlərimiz maddəhliq deyil, yalnız və yalnız övlad məhəbbətidir.

Keçən il prezident seçkiləri zamanı Moskvadan, Rusiya Dövlət Dumasından müşahidəçilər gəlmişdilər. Səhv etmərsə, Milli Məclisin deputatı hörmətli Eldar Qəhrəmanov onları müşayiət edirdi. Qonaqları yaxşı qarşıladıq və çay süfrəsinə dəvət etdik. Orada mən prezidentlər haqqında bir neçə kəlmə söz dedim və onların şərafinə ayağa qalxdıq. Gələnlərdən biri Dumanın Əmək və Sosial Müdafiə Komitəsi sədrinin müavini İvan Stepanoviç Aniskin idi. Biz oturandan sonra o, əyləşmədi. Dedi ki, Siz prezidentlərin şərafinə söz dediniz, bizim prezidentə görə mən ayağa qalxmazdım. Mən Heydər Əliyevin şərafinə ayağa qalxıram və sizə deyirəm ki, çox xoşbəxt xalqsınız ki, belə nəhəng rəhbəriniz var. Ancaq bədbəxtliyiniz odur ki, siz bu insanın möhtəşəmliyini, nəhəngliyini olduğu kimi dərk edə bilmirsiniz. Çünki o, sizindir, sizin olduğu üçün dərk edə bilmirsiniz.

Sözlərimi möhtərəm Prezidentimiz haqqında yazdığım bir şərlə bitirmək istəyirəm. Bu şərlə 1994-cü il oktyabrın 4-cü gecəsi yazılıb. Soyuz bir payız günündə evə gəldim. Ən həyəcanlı, müdhiş bir vaxt idi. O dəyədə sarsılmışdım ki, sabahın nə vaxt açılacağını da bilmirdim. Televiziya ilə tez-tez elan verirdilər ki, Prezident çıxış edəcək. Heydər Əliyev həmin gecə çıxış elədi. Onun qalib, qüdrətli səsi Azərbaycan ellərinin başı üzərində gurlayaraq insanları, bütün Azərbaycan xalqını yumruq kimi birləşdirdi, qiyamçıları, terrorçuları, dövlət xainlərini süpürüb atdı.

Həmin gecə mən ilk dəfə arxanın, dayağın, əsl müdrik, böyük, nəhəng şəxsiyyətin kim olduğunu gördüm. O zaman Azərbaycan dövlətçiliyinin, o cümlədən Prezidentin özünün taleyi təhlükə altında idi. Televizora baxan adamlar fikirləşirdilər ki, bəlkə Heydər Əliyevdə bir həyəcan hissi görə bilərlər. Amma bütün Azərbaycan xalqı gördü ki, Heydər Əliyev özünün polad, mətin iradəsi ilə, tam qətiyyətlə Azərbaycan xalqını birləşə, mübarizəyə səslədi.

Mən həmin gecə şəri yazdım. Möhtərəm Prezidentimiz bu yaxınlarda Naxçıvan Muxtar Respublikasının 75 illik yubileyində iştirak edərkən balaca uşaqlar onu misra-misra deyirdilər. Amma mən indi fürsətdən istifadə edib bu şəri oxumaq istəyirəm.

Böyük bir millətin qan yaddaşı tək,
Vətən torpağı tək, Vətən daşı tək,
Bütün bu dünyanın vətəndaşı tək, -
Bir Heydər qalacaq, bir Azərbaycan.

Çıxacaq aradan aravuranlar,
Tələyə düşəcək tələquranlar,
Çürüyüb gedəcək cələqıranlar,
Bir Heydər qalacaq, bir Azərbaycan.

Bu gün əsir olan neçə kənd, şəhər
Bir gün qələbədən verəcək xəbər,
Yenə də güləcək Laçın, Kəlbəcər,
Bir Heydər qalacaq, bir Azərbaycan.

Bərgüşad tapacaq öz bozatını,
Ağdam qaytaracaq toy-büsatını,
Şuşa oxuyacaq muğamatını,
Bir Heydər qalacaq, bir Azərbaycan.

Şamlar düzüləcək Qız qalasına,
Qarabağ dönəcək öz qalasına,
Dönüb Füzulinin söz qalasına,
Bir Heydər qalacaq, bir Azərbaycan.

Hər gün açılacaq qızıl dan təki,
Vətənə, millətə komandan təki,
Bütün nəsillərə ərməğan təki, -
Bir Heydər qalacaq, bir Azərbaycan.

Min il yaşayacaq Şah dağı kimi,
Duracaq düşməyə göz dağı kimi,
Vətənin öz himni, bayrağı kimi, -
Bir Heydər qalacaq, bir Azərbaycan.

Heydər günəş kimi, Heydər türk kimi,
Saxlayıb çiyində Vətən mülkünü,
Qoruyaq millətin Atatürkünü,
Bir Heydər qalacaq, bir Azərbaycan. *(Alqışlar)*

S ə d r : Bakı Dövlət Universiteti tarix fakültəsinin dekanı, əmək-
dar elm xadimi, professor Yaqub Mahmudova söz verilir.

Y.Mahmudov — Bakı Dövlət Universiteti tarix fakültəsinin
dekanı, əməkdar elm xadimi, professor:

Yeni Azərbaycan Partiyasının hörmətli sədri, möhtərəm Prezident,
Zati-aliləri Heydər Əliyev!

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Əziz qonaqlar, xanımlar və cənablar!

Yeni Azərbaycan Partiyasının bu möhtəşəm sarayda keçirilən
birinci, tarixi qurultayının iştirakçıları, əziz həmvətənlər!

Azərbaycan tarixində, istiqlal mübarizəmizin tarixində xüsusi yeri
olan, bu gün Azərbaycanımızın tarixi taleyində mühüm rol oynayan,
Azərbaycanın böyük oğlu Heydər Əliyevi bütün addımlarında yaxın-
dan dəstəkləyən Bakı Dövlət Universitetinin çoxsaylı professor-
müəllim heyəti, tələbələri adından sizin hamınızı ürəkdən salamlayır
və qurultayınıza uğurlu yekun arzulayıram.

Bu gün Azərbaycan ziyalıları, o cümlədən Bakı Dövlət
Universitetində çalışan ziyalılar dərin ictimai hissi duyurlar ki, Yeni
Azərbaycan Partiyası öz banisinin öli ilə yazılmış proqramını həyata
keçirərək, onun elan etdiyi yolla getdi, ötən dövr ərzində xalqımızın
taleyüklü problemlərinin həllində misilsiz rol oynadı, nəhayət, müasir
Azərbaycan cəmiyyətinin aparıcı və istiqamətverici qüvvəsinə çevrildi.

Əziz həmvətənlər, partiyanın fəaliyyət göstərdiyi ötən yeddi il
xalqımızın, Azərbaycanımızın bütün tarixi ərzində ən ağır sınaq illəri
olmuşdur. Xalqımız bu dövrdə dəfələrlə fəlakət uçurumları ilə üz-üzə
qalmış, "olum, ya ölüm" sınağının ağır anlarını yaşamışdır.

Bu gün ümummilli mənafeyi, ümumdövlət mənafeyini öz şəxsi
maraqlarından uca tutmağı bacaran hər kəs, yanında qeyrət ruhu, Vətən
sevgisi gözdirən hər bir azərbaycanlı açıq etiraf etməlidir ki, mil-
lətimizi, Vətənimizi bütün bu ağır sınaqlardan, tarixin ən qanlı
burulğanlarından Yeni Azərbaycan Partiyasının banisi, xalqımızın
dünyaya bəxş etdiyi dahi şəxsiyyət Heydər Əliyev dühası çıxara bildi.

Hamımızın yaxşı yadındadır ki, bundan cəmi altı il əvvəl - 1993-cü
ildə Azərbaycanın ənənəvi xarici düşmənləri və onların ölkə
daxilindəki əlaltıları dövlətçiliyimizi yox olmaq həddinə çatdır-
mışdılar.

mişdirlər. Daşnakların "böyük Ermənistan" yaratmaq niyyətləri, qonşu dövlətlərin paytaxtlarında hazırlanmış məkrli planlar artıq həyata keçirilməkdə idi. Azərbaycanımız etnik əlamətə görə parçalanıb yox olmaq təhlükəsi qarşısında qalmışdı. Bakı yaxınlığında - Navahı kəndində vətəndaş müharibəsinin ilk güllələri atılmış, qardaş qanı axıdılmışdı. Mən bu qanlı hadisələrin şahidiyəm. Azərbaycan bir siyasi varlıq kimi Qafqazın xəritəsindən silinmək üzrə idi.

İnkərolunmaz bir həqiqətdir ki, məhz belə bir ağır tarixi şəraitdə, demək olar, ümitsiz bir vəziyyətdə xalqımızı tarix boyunca dəfələrlə qan içində boğmuş ənənəvi düşmənlərin, onların bitib-tükənməyən məkr, hiylələrinin, ən müasir silahlarının qarşısında məhz Heydər Əliyev şəxsiyyəti duruş gətirə bildi, Heydər Əliyev zəkası qalib gəldi!

Bu böyük şəxsiyyətin qədərbilən xalqımız qarşısında ən böyük tarixi xidməti budur ki, doğma torpaqlarımıza yiyələnmək üstündə ən kəskin coğrafi-siyasi ziddiyyətlərin mövcud olduğu bir şəraitdə o. Azərbaycan dövlətçiliyini xilas etdi, Azərbaycan varlığını parçalanıb yox olmaq təhlükəsindən qurtardı! Yaratdığı partiya, bütün xalqa arxalanan bu müdrik şəxsiyyət öz qətiyyəti ilə Vətəni 1994-cü ilin oktyabr və 1995-ci ilin mart sınaqlarından çıxardı, ölkəni çapıltalayan quldur dəstələrini tərkisilah etdi, Vətənimizdə sabitlik və əmin-amanlıq yaratdı, xalqımızda sabaha inam oyatdı. O zaman xalqımıza məhz bu lazım idi. Bu, o zaman sözün əsl mənasında çox böyük siyasi hünər idi!

Bu gün mən bir ziyalı, həm də bir tarixçi kimi bütün xalqıma bir daha bildirmək istəyirəm ki, o zaman Heydər Əliyev müharibə məsələsində düzgün mövqə tutdu. Müdrik bir strateq kimi, bir sərkərdə kimi real vəziyyətlə, tarixi şəraitlə hesablaşdı. Düşmənin və onun beynəlxalq havadarlarının gücünü, planlarını, Azərbaycanın düşdüyü qanlı burulğanın nə qədər təhlükəli olduğunu nəzərə aldı. Real vəziyyətdən çıxış edərək atəşkəs rejiminə nail oldu. Bununla da Azərbaycanın gənc, sağlam qüvvələrinin mənasız yerə qırılıb məhv edilməsinin qarşısını aldı - genefondumuzu xilas etdi. Bu, Azərbaycan xalqının yaşaması, gələcəyi demək idi. Belə addımı o zaman Vətənin xalqın gələcəyini düşünən, bunun üçün bütün varlığı ilə yanan dövlət xadimi ata bilərdi!

Azərbaycanın tarixini dərinləndirən və ölkəmizin reallıqlarını bütün incəlikləri ilə düzgün qiymətləndirən Heydər Əliyev şəxsiyyəti yaratdığı partiya və bütün xalqa arxalanaraq, Vətəni milli-mənəvi parçalanmanın pəncəsindən çəkib çıxardı. Özündən əvvəl qəbul olunmuş səhv qərarların icrasını dayandırdı. Torpağımızın, xalqımızın, dilimizin üzərindəki özəli və əbədi "Azərbaycan" adını, yurdumuzun bütün guşələrini, bütün etnoslarını birləşdirən müqəddəs "Azərbaycan" möhürünü özümüzə qaytardı. Yüz illərlə tarixin sınaqlarından çıxmış olan, qüdrətimizin, vahidliyimizin, bölünməzliyimizin əsasında duran islam-türk birliyi bərpa olundu. Bununla da o zaman reallaşmaqda olan etnik toqquşmalar ehtimalı aradan qaldırıldı, düşmənlərin daha bir oxu daşa döyüldü.

Cənab Prezident, icazə verin, bütün ömrünüz boyu Azərbaycanın böyük təəssübkeşi olan, bu gün isə zəmanəmizin böyük azərbaycanlısı kimi şərəfli bir adı daşıyan Sizin bütün bunlara görə qurultayın bu uca kürsüsündən dərin ziyalı minnətdarlığı bildirim!

Hörmətli qurultay iştirakçıları! Bu gün inamla demək olar ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri, xalqımızın lideri Heydər Əliyevin öz əli ilə yazdığı partiya proqramını dönmədən, zərgər dəqiqliyi ilə həyata keçirməsi nəticəsində Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə nüfuzu durmadan artmaqdadır. Azərbaycan Respublikası bütün dünyada demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət nüfuzu qazanmışdır. Konstitusiyamız dünyanın ən mükəmməl konstitusiyalarından biridir. Yurdumuzda hökm sürən sabitlik, həyata keçirilən daxili islahatlar xarici ölkələrlə əlaqələrimizin genişlənməsinə müsbət təsir göstərir.

Fikrimizcə, ötən illərin xarici siyasət sahəsində ən böyük uğuru bundan ibarətdir ki, partiyanın sədri, ölkə Prezidenti Heydər Əliyev tərəfindən qarşıdan gələn XXI yüzillik üçün müstəqil Azərbaycanın uzunmüddətli xarici siyasət strategiyası hazırlandı. Azərbaycanın türk dünyası ilə ənənəvi qardaşlıq və dostluq əlaqələri bərpa olundu. Ölkəmiz islam dünyasında böyük nüfuz qazandı. Bu gün bütün Cənubi Qafqaz regionunda təkə Azərbaycanı xarici dövlətlərdən heç birinin hərbi bazası yoxdur. Yaxud, bu gün Azərbaycan vaxtilə ermənilərin ona qarşı yaratdığı informasiya blokadasını yarmışsa, dünya Azərbaycan həqiqətini qəbul etməyə başlamışsa, bu, əlində

Azərbaycanın xəritəsi ilə bütün dünyanı dolaşib Vətənin dərdlərini bəyan edən böyük azərbaycanlının — Heydər Əliyevin öz xalqı qarşısında misilsiz xidmətidir.

Danılmaz həqiqətdir ki, bu tarixi dövrlərdə ənənəvi düşmənlərimizin Azərbaycanı diz çökdürmək üçün istifadə etdikləri "erməni kartı"na qarşı partiya rəhbərimiz neft siyasəti strategiyasını işləyib hazırladı. Bizim üçün milli qürur mənbəyidir ki, lap bu yaxınlarda keçirilmiş İstanbul sammitində neft siyasəti "erməni kartı"na öldürücü zərbə vurdu. Bütün türk dünyasını qardaş Türkiyə Cümhuriyyəti ilə birləşdirəcək Bakı-Ceyhan boru xəttinin çəkilməsi reallaşdı.

Son dərəcə çətin və müəkkəb mübarizədən sonra çaldığı bu böyük zəfər münasibəti ilə gəlin, dahi siyasətçimizi — Yeni Azərbaycan Partiyasının liderini səmimi qəlbədən təbrik edək! Ona Şərq-Qərb dəhlizinin açılması, böyük İpək Yolunun dirçəldilməsi, Gürcüstan - Ukrayna - Özbəkistan - Azərbaycan - Moldova ittifaqı ilə bağlı uzaqgörən planlarını başa çatdırması üçün yeni böyük uğurlar və möhkəm cansağlığı arzulayaq!

Azərbaycan vətəndaşlarının, o cümlədən də partiya üzvlərinin yaxşı yadındadır ki, Heydər Əliyev ikinci dəfə hakimiyyətə qayıtdığı o ağır günlərdə üzünü doğma xalqına tutaraq, sözlərini isə xarici düşmənlərə və daxildəki dönüklərə ünvanlayaraq öz zəhmli səsi ilə demişdi: "Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi əbədi olacaqdır, sarsılmaz olacaqdır, dönməz olacaqdır".

Artıq bu gün tarixi faktdır ki, rahatlıq və yorulmaq bilməyən qüdrətli siyasətçi gecəli-gündüzlü gərgin əməyi və sağlamlığı bahasına doğma xalqına verdiyi sözün üstündə durdu. İndi heç kəsin şübhəsi yoxdur ki, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi əbədidir, sarsılmazdır, dönməzdir! Bu tarixi nailiyyət üçün millətimiz, qədirbilən nəsilər dünya durduqca öz dahi siyasətçisinə minnətdar olacaqdır!

Hörmətli qurultay iştirakçıları, çox çətin və müəkkəb, ağırlı-acılı keçid dövründə qazanılmış qələbələr artıq yaşanılmış tarixdir, keçilmiş mərhələdir. Sizinlə gələcək üçün bəzi mülahizələrimi də bölüşmək istərdim.

Mən təhsil sahəsində çalışıram, gənclərlə işləyirəm. Gündəlik fəaliyyətimdə çox aydın hiss edirəm ki, ötən illərdə bu sahədə xeyli

iş görülməsinə baxmayaraq, cəmiyyətimizdə ideoloji boşluq vardır. Çoxpartiyalılıq, müxtəlif siyasi qrupların gəncləri öz arxalarında aparmaq üçün bir-biri ilə bəhsə girməsi vəziyyəti daha da müəkkəbləşdirir. Bu gün cəmiyyətimizin, xalqımızın hamı üçün müqəddəs olan ümumi istiqamətlər, dəyərlər, prinsiplər ətrafında birləşməsinə böyük ehtiyac var.

Dünyanın müxtəlif ölkələrinə səpələnmiş 50 milyonluq Azərbaycan xalqı üçün yaşadığımız dövrün ümumi mənası, mahiyyəti bundan ibarətdir ki, tarixi Azərbaycan torpaqlarının bir hissəsində - şimalında müstəqil Azərbaycan dövləti yaranmışdır. Tarixdə yeni Azərbaycan intibahı — Azərbaycanın dirçəlişi dövrü başlanmışdır. Partiyamızın başçısı öz çıxışları və nitqlərində bu mühüm məsələyə xüsusi diqqət yetirmiş, əslində, dirçəliş ideologiyamızın əsas müddəalarını müəyyən etmişdir.

Möhtərəm cənab Heydər Əliyevin dəfələrlə qeyd etdiyi kimi, azərbaycançılıq, başqa sözlə, vətənpəşilik, müqəddəs ata yurduna bağlılıq, kökə qayıdış bu ideologiyanın təməlində durmalı, dünyanın bütün azərbaycanlıları bu bayraq altında birləşməlidir. Harada yaşamasından asılı olmayaraq, hər bir azərbaycanlı milli dövlətçiliyimizi göz bəbəyi kimi qorumaqdadır. Ata yurduna, dövlətçiliyimizə bağlılıqla yanaşı, hamımızın ümumi məkanı olan türk dünyasına dərin məhəbbət hissi aşılmasına, islam aləmi və islam mədəniyyətinin dərinədən öyrənilməsinə, mübarək dinimizin təməlində duran prinsiplər əsasında tərbiyəyə diqqət artırılma, dünya xalqlarının yaratdıqları ümumbəşəri dəyərlərin mənimsənilməsi və onlara hörmət gənc nəslin təlim-tərbiyəsində müntəzəm olaraq diqqət mərkəzində saxlanmalıdır. Fikrimizcə, yeni Azərbaycan intibahı ideologiyasının - azərbaycançılığın əsas prinsiplərinin qətiləşdirilməsi və kütləvi təbliğat vasitələrinin ixtiyarına verilməsi, gəncliyimizin bu ruhda tərbiyə olunması gələcəkdə partiyanın diqqət mərkəzində olmalıdır.

Bundan başqa, elmimiz, təhsilimiz, müxtəlif yaradıcılıq sahələri düşmən təbliğatına qarşı passiv, sönük müdafiə mövqeyindən fəal mübarizə mövqeyinə çıxmalıdır. Biz adətən, necə dəyərlər, bostanımıza daş atılmamış hərəkətə gəlmirik. Vaxtdır, hamı partiya rəhbərimiz, ölkə başçısı Heydər Əliyevin xalqımıza qarşı kütləvi

deportasiyalar, soyqırımlar, "Kitabi-Dədə Qorqud"un 1300 illiyi ilə bağlı fərmanlarından dərs alınmalıdır. Bu tarixi sənədlər əslində elm, təhsil və başqa sahələrdən olan ziyalılardan ötrü çağırışdır. Partiyamız öz başçısının bu çağırışına layiqincə cavab verməli, bütün ziyalıları, elmi-pedaqoji kollektivləri düşmənlə təbliğatına qarşı fəal mübarizə mövqeyinə çıxarmalıdır.

Bu gün ciddi narahatlıq doğuran hallardan biri də budur ki, gənclərin xeyli hissəsində Vətənin, xalqın ümumi taleyinə laqeydlik, biganəlik nəzərə çarpır. Azərbaycanda siyasi mövqə qazanmağa çalışan xarici qüvvələr cürbəcür dini təriqətlər, o cümlədən islam cərəyanları vasitəsilə gənclərimizi öz tərəflərinə çəkməyə çalışırlar. Ən təhlükəlisi budur ki, ölkədə fəaliyyət göstərən saysız-hesabsız xarici şirkətlərdə işləmək üçün öcnəbi dilləri öyrənmiş çox istedadlı gənclərimizin də xeyli hissəsi yad təsirlərə məruz qalmağa, özgələşməyə başlamışlar. Bu baxımdan biz yaxın keçmişin acı ibrət dərslərini unutmamalıyıq, dilimizi, mədəniyyətimizi, kökümüzü, ənənələrimizi qorumağıq. Azərbaycan gəncliyində vətənpərvərlik tərbiyəsi ön plana çıxarılmalıdır. Ali məktəb tələbələrimiz beynəlxalq elektron-informasiya sistemi - internet vasitəsilə Vətənin mənafeyini müdafiə etməyə qoşulmalıdırlar.

Örnek üçün bir faktı qeyd etmək istəyirəm: bu günlərdə Bakı Dövlət Universitetinin bir qrup tələbəsi internet vasitəsilə erməni təbliğatının izinə düşmüş, erməni millətçiləri tərəfindən beynəlxalq təşkilatlara, dünyanın bütün dövlət xadimlərinə, parlamentlərinə, senatorlara, konqresmenlərə göndərilmiş neçə-neçə saxta sənədlər, o cümlədən Dağlıq Qarabağ və digər işğal olunmuş ərazilərimizin daxil edilmədiyini Azərbaycan xəritələri aşkar etmişlər. Tələbələrimiz elə həmin internet vasitəsilə beynəlxalq təşkilatlara müraciət etmiş, göstərilən xəritələrin informasiya bankından çıxarılmasına nail olmuşlar. Fikrimizcə, Azərbaycan gəncliyini primitiv mübarizə metodlarına çağırmaqdan əvvəl, Vətənin ümumi mənafeyi naminə bu cür beynəlxalq elektron-informasiya mübarizəsinə qoşmaq bu gün ən aktual vəzifələrdən biridir.

Vətənpərvərlik tərbiyəsində tarixi biliklərə, xüsusilə qəhrəmanlıq tariximizə, qüdrətli tarixi şəxsiyyətlərimizin, xalq qəhrəmanlarımızın həyat və fəaliyyətinin təbliğinə xüsusi diqqət yetirilməlidir. Bu

baxımdan dərsliklərimiz yenidən yazılmalıdır. Yeniyetmələrimiz, gənclərimiz üçün milli istiqlal muzeyi yaradılmalıdır. Partiyamızın başçısı, yeni Azərbaycanın qurucusu Heydər Əliyevin xalqına həsr olunmuş ömrü nəsilərə nümunə deyilmi?! Yeri gəlmişkən, bu günlərdə Həsən Şirinov adlı bir polis işçisi ilə görüşümüz oldu. Bu qeyrətli vətəndaşımız öz təşəbbüsü ilə Heydər Əliyev barədə minlərlə nadir eksponat toplamışdır. Lakin bu qiymətli mədəni sərvətin bir hissəsi dərəcəli bir otaqda yerləşdirilmiş, qalanlarını isə saxlamağa yer yoxdur. Sual doğur, biz vaxtilə nə üçün Stalindən ötrü muzey tikdik, Lenin üçün muzey yaratdıq? Ancaq Azərbaycanın qurtuluş mücahidləsinin qalibi üçün, öz dəli dövlət xadimimizdən ötrü muzey yaratmırıq! Bizə belə gəlir ki, dəniz sahilində vaxtilə Lenin muzeyi adlanan muzey binasında Heydər Əliyev muzeyinin açılması hamının ürəyindən olardı!

Hörmətli həmfikirilər, mən bu qurultayda Bakı Dövlət Universitetini təmsil edirəm. Sizə məmnuniyyətlə məlumat verirəm ki, bütün tarixi dövrlərdə olduğu kimi, universitetimiz ötən 7 il ərzində istiqlal mübarizəmizin önündə getmişdir. Qurtuluş savaşının bütün mərhələlərində universitetin professor-müəllim heyəti, tələbələri partiya rəhbərimizlə, xalqımızın lideri ilə birlikdə olmuşdur. Universitet təşkilatı Yeni Azərbaycan Partiyasının ən sanballı, yüksək intellektual səviyyəyə malik olan, həm də gənclərin geniş təmsil olunduğu yetkin təşkilatlarından biridir. Universitetdə daimi fəaliyyət göstərən "Heydər Əliyev məktəbi" bütün respublikada mühüm ideoloji mərkəzə çevrilmişdir. Xalqımızın liderinin mübarizə yoluna həsr olunmuş "Heydər Əliyev muzeyi" isə tələbələrimizin ən sevimli yeridir. Universitet kollektivi özünün dünya şöhrətli mütəxəssisinə qayğısını daim hiss edir. Xalqımızın ilk müasir tipli universiteti olan Bakı Dövlət Universitetinin 50, 60 və 75 illik yubileyləri məhz Heydər Əliyevin təşəbbüsü və bilavasitə iştirakı ilə keçirilmişdir. Uzaq 1969-cu ildə — o zamanın mürokkəb şəraitində Heydər Əliyevin universitet ziyalıları qarşısında doğma dildə çıxış etdiyini biz heç zaman unutmuruq.

Universitetə qayğı bütün təhsil sistemimizi qayğıdır. Lap bu yaxınlarda universitetin 2 nəfər aliminin "Şöhrət" ordeni ilə təltif olunması,

daha 2 nəfərə isə "Əməkdar elm xadimi" fəxri adının verilməsi buna parlaq sübutdur. Bu gün universitet özünün yüksəliş dövrünü yaşayır. Prezidentin universitet ziyalıları içərisindən bacarıqlı, işgüzar və yüksək təşkilatçılıq qabiliyyəti olan görkəmli bir kimyaçı alimimizə — professor Abel Məhərrəmovə rektor kürsüsünü etibar etməsi hamımızın ürəyindən olmuşdur. Yeni rektorun islahatçılıq fəaliyyəti, quruculuq işləri nəticəsində Bakı Dövlət Universiteti tanınmaz olmuşdur. Az vaxt içərisində universitet beynəlxalq internet sistemə qoşulmuş, təhsil ocağımızda analoqu olmayan, 152 dayaq məntəqəsinə malik olan kompüter şəbəkəsi yaradılmışdır. Hazırda Bakı Dövlət Universiteti özünün maddi-texniki bazasına görə dünyanın ön qabaqcıl universitetlərinin səviyyəsinə yüksəlmişdir. Universitetimiz ABŞ, Fransa, İtaliya, Yaponiya və bir çox başqa ölkələrin tanınmış universitetləri, şirkətləri ilə 1 milyon dollarlıq proqramlar üzərində işləyir. Bizim təcrübəmiz sübut edir ki, xarici ölkələr təkcə təbii sərvətlərimizə deyil, artıq Azərbaycanın elminə də sərmayə qoyurlar. Bakı Dövlət Universiteti hazırda özünün ön qaynar günlərini yaşayır. Xalqımızın bu müqəddəs elm-təhsil ocağı özünün şanlı 80 illiyinə və dahi məzunu Heydər Əliyevi qarşılamağa hazırlaşır.

Hörmətli qurultay nümayəndələri, universitet həmişə özünün dünya şöhrətli məzunu, Azərbaycan dövlətinin başçısı, dahi siyasətçi Heydər Əliyev ilə birlikdə olacaqdır!

Mən partiyanın nizamnaməsi və proqramına dəyişikliklərlə əlaqədar da fikrimi bildirmək istərdim. Bu sənədlərin hazırlanması üçün çox böyük əmək sərf olunmuşdur. Şübhə etmirəm ki, bu sənədlər qəbul olunduqdan sonra partiyanın ahəngdar fəaliyyətini daha dolğun təmin edəcəkdir. Lakin iki ildən bir qurultay keçirilməsi məsələsinə, əvvəlki natiq kimi, mən də etiraz edirəm. Çünki hər hansı ciddi planları həyata keçirmək, yekunlaşdırmaq, ümumiləşdirmələr aparmaq üçün ən azı dörd il vaxt gərəkdir. Buna görə mən də təklif edirəm ki, partiya qurultayı dörd ildən bir keçirilsin.

Hörmətli qurultay iştirakçıları, əmin ola bilərsiniz ki, Bakı Dövlət Universiteti bütün tarixi dövrlərdə olduğu kimi, bundan sonra da Azərbaycan dövlətçiliyinin qorunub möhkəmləndirilməsində ön sırada olacaqdır.

Diqqətinizə görə sağ olun. *(Alqışlar)*.

Bu çıxışdan sonra çıxışların dayandırılmasını xahiş edirəm. *(Alqışlar)*.

Sizin alqışlarınızı buna razılıq əlaməti kimi qəbul edirəm. İndi isə partiyamızın fəaliyyətinə qiymət verməliyik.

Y e r d ə n s ə s : Qənaətbəxş qiymət verilsin.

S ə d r : Çıxış edən nümayəndələrin Yeni Azərbaycan Partiyasının hesabat dövründəki fəaliyyətinə qənaətbəxş qiymət verilməsi təklifini səsə qoyuram.

Kim bu təklifə razıdırsa, səs versin.

Etiraz edən, bitərəf qalan yoxdur? Yoxdur. *(Alqışlar)*.

Qurultayın qərar layihəsini oxumaq üçün YAP Siyasi Şurasının üzvü Əli Həsənova söz verilir.

Ə.M.Həsənov — YAP Siyasi Şurasının üzvü:

Yeni Azərbaycan Partiyası I qurultayının qətnaməsi

Yeni Azərbaycan Partiyasının I qurultayı partiya sədri cənab Heydər Əliyevin dərin məzmunlu, proqram xarakterli çıxışını, hesabat məruzəsini və məruzə ətrafındakı müzakirələri dinləyib ümumiləşdirərək qeyd edir ki, 1992-ci ildə tarixi zərurətdən yaranan YAP ötən yeddi il ərzində özünün Nizamnamə və Proqram müddəalarına, bəyan etdiyi prinsip və amallara tam sadiqlik nümayiş etdirərək Azərbaycan dövləti və xalqı qarşısında şərəflə xidmət etmiş, uğurlu fəaliyyət göstərmiş, dövrün, zamanın çətinliklərindən təşkilati və ideoloji cəhətcə mətinləşmiş şəkildə çıxmışdır.

Qurultay qeyd edir ki, Partiyanın yaranması üçün təsis konfransınadək çox ciddi hazırlıq işləri aparılmış, respublikanın gələcəyi üçün narahatlıq keçirən votənpərvər insanların, ziyalıların təşəbbüsü və iştirakı ilə Azərbaycanı düçar olduğu təhlükə və dağıntı girdabından qurtarmaq sahəsində məqsədyönlü fəaliyyət həyata keçirilmişdir.

1992-ci ildə partiyanın yaranması, Azərbaycanın ümummilli lideri, cənab Heydər Əliyevin ona sədr seçilməsi respublikanın o zamankı gərgin, təhlükəli ictimai-siyasi vəziyyətindən və getdikcə bu vəziyyətin daha da ağırlaşmasından irəli gələn zəruri tarixi hadisə olmuş, o zamankı hakimiyyət dairələrinin onun yaranmasına

göstərdikləri maneçiliklər, əsassız təzyiqlər bu yola qədəm qoyan insanların əzmini və iradəsini qıra bilməmişdir.

Azərbaycan xalqının iztirablarını, Azərbaycanın iflasa və məhvə sürüklənməsi təhlükəsini, Azərbaycan ziyalılarının ürək ağrısı və nigarançılığını və bununla bağlı bir qrup görkəmli ziyalının müraciətini nəzərə alan Heydər Əliyev 24 oktyabr 1992-ci il tarixli cavab məktubunda YAP-ın yaradılmasına və ona rəhbərlik etməyə öz razılığını vermişdir.

Qurultay ziyalıların 16 oktyabr 1992-ci il tarixli müraciətində göstərilmiş Azərbaycanda mövcud olan ictimai-siyasi və sosial-iqtisadi durumun son dərəcə ağır, ölkənin qarşısında duran vəzifələrin - müstəqil dövlətin qurulması, milli-demokratik dövlət atributlarının formalaşdırılması, bu dövlətin suverenliyinin, təhlükəsizliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunması, vətəndaşların dinc, fəridən həyat şəraitinin təmin edilməsi və sairənin o dövr üçün tələyüklü məsələlər olduğunu və bütün bunların hamı ölkə rəhbərliyindən, hamı da hər bir vətəndaşdan ciddi söz tələb etdiyini təsdiqləyərək, YAP-ın yaranmasının zəruriliyini bir daha qeyd edir.

Qurultay cəmiyyətində cənab Heydər Əliyevin o zamankı vəziyyəti dərindən təhlil edərək, ondan konkret çıxış yollarını göstərməsini, yeni yaranacaq partiyanın fəaliyyətində iştirak etməyə razılıq verməklə Azərbaycanın siyasi həyatına yeni məzmun gətirməsini, xalqın müstəqillik və dövlətçilik arzusunun reallaşmasına, onun tam bədbinlik əhval - ruhiyyəindən çıxarılmasına tökan verməsini yüksək qiymətləndirir və bunu əsl vətəndaşlıq mövqeyi hesab edir.

Qurultay təsdiq edir ki, Partiyanın yarandığı dövrdə onun Programında və respublika əhəlisinə ünvanlanmış müraciətdə göstəriləndi kimi Azərbaycan çox ağır siyasi, iqtisadi, sosial və mədəni böhran keçirmiş, dövlətçiliyimiz təhlükə qarşısında olmuşdur. Ölkədə milli və vətəndaş qarşılıqlı, silahlı dövlətlərin özbaşınalığı. Ölkənin var-dövlətinin talan edilməsi dözülməz həddə çatmışdı. Vəziyyətin ağırlığı, çıxılmazlığı, həyatın qeyri-sabitliyi gələcəyə ümitsizlik yaradırdı. Mühüm dövlət vəzifələrinə cinayətkar dövlətlərə havadarlıq edən şəxslərin irəli çəkilməsi nəticəsində ölkədə hökm sürən özbaşınalıq, mədəniyyət, xalqın istəkləri və arzularına etinasızlıq, ifrat millətçi və yarıtmaz milli siyasət nəticəsində, ölkədə baş alıb gedən separatçı

hərəkətlər ölkəmizi 1993-cü ilin iyun fəlakəti ilə qarşılaşdırmış və AXC — Müsavat hakimiyyətinin aqibətini həll etmişdir.

Qurultay hamı daxili, hamı da xarici irticaçı qüvvələrin üst-üstə düşən mənaflarının mənkonosində parçalanmaq və yox olmaq təhlükəsinin Azərbaycan üçün mövcud olduğu çətin məqamda xalqın istəyi və tələbi ilə Partiyanın lideri Heydər Əliyevin cəsarətlə böyük qurtuluş missiyasını 1993-cü ilin iyununda öz üzərinə götürməsinə, qısa müddət ərzində görülməli mühüm işlər nəticəsində Azərbaycanda dövlətçilik və qanunçuluğu möhkəmləndirməsini, siyasi böhranı, milli və vətəndaş qarşılıqlı aradan qaldırməsini, xaos, anarxiya və hakimiyyətsizliyə son qoymasını yüksək qiymətləndirir və bütün bunları Azərbaycanın xilasını hesab edir.

Qurultay 1993-cü ilin ikinci yarısını dövlətçiliyin xilasını, milli və vətəndaş qarşılıqlı dayandırılması, Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunması dövrü kimi qiymətləndirir. Xalqımızın böyük müəşəkkillik və yekdillik nümayiş etdirərək həmin ilin oktyabr ayının 3-də Heydər Əliyev oğlunu Azərbaycanın Prezidenti seçməsinə bunun məntiqi nəticəsi hesab edir. Bütün bu proseslərdə YAP-ın iştirakını və öz sədrinə yaxından kömək göstərməsini müsbət qiymətləndirir.

Qurultay hesab edir ki, Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə qayıdışı 1988—1993-cü illərdə yaranmış xaos və anarxiyaya son qoymaqla ölkəmizin və eləcə də Yeni Azərbaycan Partiyasının inkişaf tarixində yeni bir mərhələnin başlanğıcını qoymuşdur. Partiya və onun yüz minlərlə üzvü dövlət əhəmiyyətli məsələlərin həllinə səfərbər olaraq ölkədə gedən ictimai-siyasi proseslərə daha fəal surətdə qoşulmuşdur.

Qurultay 1993—1999-cü illərin nə qədər ziddiyyətli, ictimai-siyasi cəhətdən nə qədər gərgin bir dövr olmasını qeyd etməklə, məzmun etibarilə bu dövrü siyasi müdrikliyin, illərlə toplanmış böyük dövlətçilik təcrübəsinin, iradə yenilməzliyinin təntənəsi, Vətənin xilasını, xalqın müstəqilliyə və dövlətçiliyə inamının bərpası, Azərbaycanın gələcək tərəqqisinin əsası olan möhkəm sabitliyin, əmin-amanlığın yaranması və geniş milli dövlət quruculuğu dövrü kimi qiymətləndirir.

Bu illərdə Azərbaycan Prezidenti Yeni Azərbaycan Partiyasının əsas sənədlərində öz əksini tapmış dövlətçilik ideologiyasını—

Azərbaycan dövlətçiliyinin təməl prinsiplərini özündə birləşdirən yeni azərbaycançılıq ideologiyasını cəmiyyətə təqdim etmiş və onun həyata keçirilməsi ilə bağlı böyük işlər görmüşdür.

Heydər Əliyevin Azərbaycanda yenidən hakimiyyətə qayıdışından sonra Partiyanın da yaxından iştirakı ilə həyata keçirilən bütün tədbirlər, görülən bütün işlər Azərbaycanın milli maraqlarına tam cavab verən, onun dövlət müstəqilliyini, milli təhlükəsizliyini təmin edən, əhalinin sabit, dinc və firavan həyatına, ölkənin tərəqqisinə xidmət edən işlər olmuşdur. Qurultay həm bütün görülən işləri, həm də hakimiyyət orqanlarının, partiyanın bu işlərin həyata keçirilməsindəki rolunu yüksək qiymətləndirir.

Bu sahədə görülmüş işlərin müsbət nəticəsi kimi qurultay Azərbaycanın müstəqilliyinin və dövlətçiliyinin dönməz xarakter almasını, möhkəm sabitliyin təmin edilməsini, milli ordunun yaradılmasını, respublikamızın ərazi bütövlüyünün qorunmasını, Dağlıq Qarabağ probleminin dinc yolla həll edilməsi sahəsində atılan mühüm addımları, atəşkəs rejiminə nail olunmasını və bunun əsasında da milli dövlət quruculuğu üçün real şərait yaradılmasını xüsusi qeyd edir.

Qurultay hesab edir ki, Azərbaycanın xarici siyasət sahəsindəki fəaliyyəti keçən illərdə bütünlükdə ölkəmizin müstəqilliyinin və təhlükəsizliyinin qorunmasına, global beynəlxalq siyasi proseslərdə iştirakına, dünya birliyinə inteqrasiyasına xidmət etmiş, bütün dünya dövlətləri ilə bərabərhüquqlu, qarşılıqlı faydalı münasibətlər yaradılmışdır.

Qurultay öz dərin inamını bildirərək qeyd edir ki, müasir beynəlxalq həyatda cərəyan edən proseslər, müəyyən olunmuş siyasi xətt qısa vaxtda öz bəhrələrini verəcək, Dağlıq Qarabağ problemi ədalətli prinsiplər əsasında nizama salınacaqdır.

Partiyanın proqramında göstərilmişdi ki, respublikamız tükənməz təbii sərvətlərə, zəngin sənaye, kənd təsərrüfatı və intellektual potensiala, əsaslı istehsal fondlarına, istənilən qədər ixtisaslaşmış işçi qüvvəsinə malikdir. Bütün bunlardan Azərbaycanın müstəqilliyini möhkəmlətmək və əhalinin həyat səviyyəsini yaxşılaşdırmaq üçün səmərəli istifadə olunmalıdır.

Qurultay Prezident Heydər Əliyevin altı illik iqtidarı dövründə əldə edilən ən mühüm və strateji nailiyyətlər sırasına Azərbaycanın

təbii ehtiyatlarından və əlverişli coğrafi-strateji mövqeyinin üstünlüklərindən ölkənin milli mənafeələrinə yönəldilmiş siyasətin işlənilib hazırlanmasını və uğurla həyata keçirilməsini təsdiq edir.

Qurultay hesab edir ki, ölkədə bazar iqtisadiyyatının bərqərar olması məqsədi ilə həyata keçirilən cəsarətli, düşünülmüş və ardıcıl islahatlar, dünya dövlətləri ilə iqtisadi əməkdaşlıq və Azərbaycanın qabaqcıl dünya iqtisadiyyatına inteqrasiya edilməsi 1993—1999-cu illərdə Azərbaycan Prezidentinin həyata keçirdiyi yeni iqtisadi strategiyanın əsasını təşkil etmişdir və bu sahədə böyük nailiyyətlər qazanılmışdır.

Qurultay dünyanın aparıcı neft şirkətləri ilə 1994-cü ilin sentyabr ayında bağlanan "Əsrin müqaviləsi" və sonrakı sazişləri Azərbaycanda yeni neft siyasətinin və strategiyasının əsası kimi, Azərbaycan neftinin Bakı-Ceyhan boru kəməri ilə dünya bazarına çıxarılması ilə bağlı Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə arasında imzalanan sazişi və ABŞ-ın bunu xüsusi dəstəkləməsini bir daha Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə rolunun və nüfuzunun artmasının, onun müstəqilliyinin dönməz xarakter almasının göstəricisi kimi qiymətləndirir.

Qurultay ölkədə aparılan iqtisadi islahatlar və onların nəticələrini qənaətbəxş hesab edərək bu nəticələrin xalqın güzəranının yaxşılaşdırılması, sosial müdafiəsi məsələlərinə yönəldilməsinin vacibliyini qeyd edir və bu işlərin davam etdirilməsini zəruri sayır.

Qurultay razılıq hissi ilə qeyd edir ki, partiyanın fəaliyyət proqramında aparıcı vəzifələrdən biri kimi göstərilmiş hər bir Azərbaycan vətəndaşına dinc, firavan və layiqli həyat bəxş etmək məqsədinin həyata keçirilməsi istiqamətində keçən illərdə bir sıra mühüm tədbirlər həyata keçirilmiş, onlarla mühüm qərar, sərəncam və forman imzalanmışdır. Qaçqın və köçkün vəziyyətinə düşmüş bir milyondan artıq soydaşımızın ağır vəziyyəti daim diqqət mərkəzində saxlanılmış, xarici ölkələrin, beynəlxalq təşkilatların diqqəti problemin həllinə cəlb edilmişdir.

Aparılan bu siyasəti müdafiə edərək qurultay qaçqınlarla işi daim diqqət mərkəzində saxlamağı, onların sosial problemlərinin həllində yaxından iştirak etməyi bir vəzifə kimi rayon (şəhər) və ilk partiya təşkilatları qarşısında qoyur.

Qurultay əhalinin həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması sahəsində mühüm dövlət tədbirlərinin həyata keçirilməsini, o cümlədən aztəminatlı ailələrin, əlillərin, şəhid ailələri və ailə başçısını itirənlərin pensiya

və müavinətlərinin artırılmasını, təhsil, səhiyyə, kütlovi informasiya vasitələri, bədən tərbiyəsi və sosial təminat sistemində çalışan işçilərin, eləcə də mədəniyyət, incəsənət və elm işçilərinin vəzifə maaşlarının artırılmasını böyük razılıq hissi ilə qeyd edir və bu istiqamətdə dövlətin və hökumətin, partiyanın sədri, respublika Prezidenti Heydər Əliyev cənablarının məqsədyönlü və səmərəli siyasətini dəstəkləyir.

Qurultay partiyamızın sədrinin ötən illər ərzində həyata keçirdiyi siyasətin xarakterik keyfiyyətlərindən biri olan idarəçilikdə demokratik metodlara, aşkarlığa, kadrların təşəbbüskarlığına geniş meydan verməsini dəstəkləyir.

Qurultay bununla belə qazanılmış uğurlarla kifayətlənməyərək bu işin davam etdirilməsinə ciddi diqqət yetirilməsini dövlət quruculuğu siyasətində aparıcı xətlərdən biri hesab edir.

Qurultay razılıq hissi ilə qeyd edir ki, ötən dövr ərzində Respublikada qəbul edilmiş müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyası Azərbaycanın demokratik, dünyəvi, humanist dövlət kimi inkişafının təməlini qoymuş, siyasi idarəçilikdə və cəmiyyət həyatının bütün digər sahələrində demokratiyanın bərqərar olması üçün zəmin yaratmışdır. Bu zəmin üzərində ölkədə ali qanunverici, icraedici və məhkəmə orqanları formalaşmış, yerli bələdiyyə seçkiləri keçirilmişdir.

Qurultay Milli Məclisdə partiya deputat qrupunun və bütövlükdə bu qurumun fəaliyyətini müsbət qiymətləndirir, qazanılmış təcrübənin ümumiləşdirilməsini və gələcək fəaliyyətdə istifadə olunmasını vacib sayır.

2000-ci ilin payızında Milli Məclisə keçiriləcək seçkilərə hazırlığı qurultay bütün partiya qarşısında ciddi və məsul bir vəzifə kimi qoyur.

Qurultay insan hüquqları və azadlıqları sahəsində Azərbaycanda mühüm tədbirlərin həyata keçirilməsini və bunun YAP-ın əsas ideyalarından biri olan insana qayğı, insan ləyaqətinə hörmət prinsiplərinə söykədiyini qeyd edir.

Qurultay belə hesab edir ki, ölkədə ciddi hazırlıqdan sonra bələdiyyə seçkilərinin keçirilməsi, mütəmadi olaraq amnistiya və əfv etmə haqda fərmanların verilməsi, ölüm cəzasının ləğv edilməsi, vətəndaşların Konstitusiyaya hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi üçün praktik addımların atılması, cəmiyyətdə azad siyasi fəaliyyət üçün şəraitin yaradılması bu sahədə aparılan çoxşaxəli işin təzahürləridir.

Qurultay hesabat dövründə dövlətçiliyin möhkəmləndirilməsi yolunda 1994-cü il oktyabr, 1995-ci il mart dövlət çevrilişlərinin qarşısının alınmasını, dövlət başçısına qarşı sonrakı sui-qəsd cəhdlərinin, cinayətkarlığın, anarxiya və xaosun qarşısının alınmasını yüksək qiymətləndirir.

Qurultay həyata keçirilən tədbirlər sırasında ideya-tərbiyə işinin, milli şüurun, milli təfəkkürün yüksəldilməsi istiqamətində aparılan işləri yüksək qiymətləndirərək Prezident Heydər Əliyevin irəli sürdüyü azərbaycançılıq ideyasının fundamental prinsiplərinin ardıcıl surətdə həyata keçirilməsinin vacibliyini qeyd edir.

Qurultay bu ideyaların açıqlanmasında və öyrənilməsində partiya üzvlərinin potensialından geniş istifadə edilməsini və bu sahədə gənclərlə işi partiyanın məsul vəzifələrindən biri hesab edir.

Qurultay qeyd edir ki, YAP-ın yaradılmasından keçən dövr ərzində partiyanın formalaşması, onun təşkilat strukturunun təkmilləşməsi istiqamətində görülən işlər qənaətbəxş hesab edilə bilər. Bununla olaqədər Siyasi Şuranın, İdarə Heyətinin və Partiya aparatının fəaliyyətini müsbət qiymətləndirmək olar.

Qurultay hesabat dövründə partiyanın ilk təşkilatlarının sayının 4300, partiya təşkilatlarının sayının 81, üzvlərinin sayının 159.556 nəfər olmasını təsdiq edir və bu sahədə fəaliyyəti qənaətbəxş hesab edir.

Qurultay ötən vaxt ərzində partiyanın təşkilat strukturunun təkmilləşdirilməsi istiqamətində həyata keçirilən işləri yüksək qiymətləndirərək, partiyanın yeni seçilmiş mərkəzi orqanlarından bu işi daim diqqət mərkəzində saxlamağı tələb edir. Həmçinin qeyd edir ki, rayon (şəhər) təşkilatları ilə sıx əlaqələrin səviyyəsi yüksəldilməli, qarşıya çıxan hər bir problem operativ həll edilməlidir.

Qurultay hesab edir ki, partiya sıralarına qəbul ön plana çəkilməli, bu zaman təsadüfi adamların partiyaya düşməsinə yol verilməməlidir;

- ilk təşkilatların fəaliyyəti daim araşdırılmalı, mərkəzi orqanlar qarşısında onların hesabatları dinlənilməli, əldə edilmiş müsbət təcrübə ümumiləşdirilərək bütün təşkilatlarda yayılmalıdır;

- yerli təşkilatların müvafiq rayon icra hakimiyyəti orqanları və onların rəhbərləri ilə münasibətləri dövlətçilik maraqlarına və birgə əməkdaşlığa əsaslanmalıdır. Bu zaman partiyanın Nizamnamə və Proqramının müddəalarına ciddi əməl olunmalı, müəyyən vəzifələrə təyin edilmiş partiya üzvlərinin məsuliyyəti artırılmalıdır;

-yerli partiya təşkilatı aparatlarının formalaşdırılması, onların mənzil-qərgahla təmin edilməsi, üzvlük haqlarının toplanması, partiya uçuotu işinin qaydaya salınmasına nəzarətin artırılması vacib məsələlərdən hesab edilməlidir;

-rayon (şəhər) ilk təşkilatları fəallarının mütəmadi olaraq ümumrespublika kurslarında partiya işinə yiyələnməsinin təşkil edilməsi partiyanın mərkəzi rəhbər orqanları qarşısında bir vəzifə olaraq qoyulmalıdır;

-rəhbər partiya orqanlarının qərarlarının və fəaliyyət proqramının ərazi təşkilatlarına çatdırılması və onların icrasına nəzarət gücləndirilməlidir.

Qurultay partiyada gənclərin və qadınların fəaliyyətinin genişləndirilməsi, onların potensialından tam gücü ilə istifadə edilməsi üçün YAP Gənclər Birliyi və Qadınlar Şurasının təsis olunmasını partiya strukturunun təkmilləşdirilməsi istiqamətində əhəmiyyətli bir vasitə olduğunu qiymətləndirir və bu işi təsdiq edir.

Qurultay Heydər Əliyevin siyasi irsinin öyrənilməsinə YAP Gənclər Birliyi qarşısında bir vəzifə olaraq qoyur, respublika gənclər hərəkatında onun aparıcı mövqeyinin təmin edilməsini, qabaqcıl, istedadlı gənclərin YAP sıralarına cəlb edilməsini, onların potensialının açılması istiqamətində məqsədyönlü işin aparılmasını bu birliyin əsas fəaliyyət istiqaməti hesab edir.

Qurultay YAP-ın mərkəzi rəhbər orqanlarından partiyanın Qadınlar Şurasının işinə diqqətin artırılmasını, onun müasir tələblərə cavab verən səviyyədə fəaliyyət göstərməsi üçün müvafiq tədbirlər görülməsini, YAP üzvü olan qadınların potensialının partiyanın proqramında nəzərdə tutulan məqsədlərə daha fəal yönəldilməsini tələb edir.

Qurultay yüksək razılıq hissi ilə qeyd edir ki, ötən 7 il ərzində YAP təşkilatlanmış, güclənmiş, cəmiyyətə zamanda respublikanın ictimai-siyasi həyatında fəal iştirak etmişdir.

Qurultay hesabat dövründə qazanılan uğur və nailiyyətlərlə yanaşı bu dövrdə partiya həyatında mövcud olan demokratik ab-havadan, fikir azadlığından, tənqid və özünütənqid üçün yaradılmış geniş şəraitdən sui-istifadə edilməsini partiyanın nüfuzuna xələl gətirən bir hal kimi qiymətləndirir.

Bütün bunları qeyd edərək Qurultay Mərkəzi Nəzarət- Təftiş qrupundan partiya işinin Nizamnaməyə uyğun olaraq qurulması sahəsindəki fəaliyyətini gücləndirməyi tələb edir. Vəzifəsindən asılı olmayaraq hər bir partiya üzvünün Nizamnamə tələblərinə ciddi əməl etməsinə nəzarətin gücləndirilməsini ön plana çəkir.

Partiyanın yeni seçilmiş Siyasi Şurasından tələb edilir ki, ümumi partiya kursuna qarşı çıxan və ya üzərinə düşən vəzifələri yerinə yetirə bilməyən mərkəzi orqanların, rayon (şəhər) təşkilatlarının fəaliyyətində operativ qiymət versin, partiya nüfuzuna xələl gətirə biləcək halların aradan qaldırılması istiqamətində təsirli tədbirlər görsün.

Qurultay partiyanın digər ictimai-siyasi təşkilatlarla, əlaqələrinin gücləndirilməsinin vacibliyini qeyd edir.

Müttəfiq siyasi partiyalarla əməkdaşlığın gücləndirilməsi, dövlətçiliyin möhkəmləndirilməsi və müstəqilliyin qorunması istiqamətində cəmiyyətin bütün sağlam qüvvələri ilə əməkdaşlığa ciddi fikir verilməsi, mətbuat orqanları ilə iş aparılması bundan sonra da diqqət mərkəzində saxlanılmalıdır.

Qurultay hesab edir ki, partiyanın beynəlxalq əlaqələri genişləndirilməli, dünyada, regionda və qonşu ölkələrdə strateji maraqları, siyasi məqsəd və istiqamətləri YAP-la üst-üstə düşən siyasi partiyalarla əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulmasına və möhkəmlənməsinə xüsusi diqqət artırılmalıdır. *(Alqışlar)*.

S ə d r : Kim qətnamə layihəsinin əsasən qəbul edilməsi təklifinə razıdırsa, səs versin.

Etiraz edən, bitərəf qalan yoxdur? Yoxdur. *(Alqışlar)*.

Qurultay nümayəndələri tərəfindən YAP Nizamnamə və Proqramına əlavələr və dəyişikliklərlə əlaqədar verilmiş təkliflərin də nəzərə alınmasını və bu təkliflərin Redaksiya komissiyası tərəfindən işlənərək Nizamnamə və Proqrama əlavə olunmasını səsə qoyuram. Kim buna razıdırsa, səs versin.

Etiraz edən, bitərəf qalan yoxdur? Yoxdur. *(Alqışlar)*.

YAP üzvlük biletləri təsdiq edilir;

20 dəqiqəlik fasilə elan olunur.

Qurultaya sədrlik edir: YAP sədrinin müavini, Milli Məclisin deputatı, Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Əli Nağıyev.

Sədr: İndi də təşkilati məsələlərə keçirik. Təklif var ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri seçilsin. Kim bu təklifə razıdırsa, səs versin.

Hamı razıdır.

Təklif var ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri Heydər Əliyev cənabları seçilsin.

Etiraz edən, bitərəf qalan yoxdur? Yoxdur. *(Sürəkli alqışlar)*.

Hörmətli qurultay nümayəndələri! YAP Siyasi Şurasının say tərkibinin 195 nəfərdən ibarət olması təklif olunur. Səsə qoyuram.

Etiraz edən, bitərəf qalan yoxdur? Yoxdur. *(Alqışlar)*.

YAP Siyasi Şurasının üzvlüyünə namizədlərin tərkibini elan etmək üçün YAP İdarə Heyətinin üzvü Arif Rəhimzadəyə söz verilir.

A.Q.Rəhimzadə — YAP sədrinin müavini, Milli Məclis sədrinin müavini:

YAP Siyasi Şurasının tərkibini oxuyuram:

Əliyev Heydər Əlirza oğlu

Abdullazadə Fatma Hüseyn qızı

Abutalıbov Hacıbala İbrahim oğlu

Abdullayeva Vəlihə Böyükəğa qızı

Aydınov Məhəddin Haqverdi oğlu

Ağayev Elsevər Məmməd oğlu

Ağayev Zeynal Qurban oğlu

Ağayev Təriyel Hüseyn oğlu

Allahverdiyev Rəfael Xanəli oğlu

Allahverdiyev Elxan Həsən oğlu

Aloyev Xıdır Binnət oğlu

Aslanov Aslan Əli oğlu

Aslanov Elnur Kazım oğlu

Aslanov Sahib Həbib oğlu

Axundzadə Anar Seyran oğlu

Axundov Əli Qüdrət oğlu

Babaliyeva Sevdə Mövsüm qızı

Babayeva Sündüz Hacımirzə qızı

Bayramov Munis Məmməd oğlu

Bayramova Svetlana Qulam qızı

Bayramov Əli Nəriman oğlu

Balabəyov Mehdi Eyyub oğlu

Bekker Moisey Vladimiroviç

Budaqov Tahir Yaqub oğlu

Vahabov Rizvan Əkbər oğlu

Vəliyev Misirxan İzzət oğlu

Qaralov Zəhid İbrahim oğlu

Qafarov İbrahim Musa oğlu

Qasimov Elmar Eldar oğlu

Qasimov Tahir Cümşüd oğlu

Qənbərov Rasim Rəfael oğlu

Qəhrəmanova Sədaqət Məmmədyar qızı

Qəhrəmanov Eldəniz İlham oğlu

Qocayev Xeyrəddin Sayəddin oğlu

Quliyeva Zəhra Tahir qızı

Quliyev Ələkbər Nuru oğlu

Quliyev Vilayət Muxtar oğlu

Quliyev Musa İsa oğlu

Quliyev Nizaməddin Məhəmməd oğlu

Qurbanov Böyükəğa Cabir oğlu

Qurbanlı Mübarizə Qəhrəman oğlu

Daşdəmirov Rasim Bayram oğlu

Zabelin Mixail Yuryeviç

Zeynalov Həsən Sultan oğlu

Zeynalov İmran Sabir oğlu

Eyyubov Yaqub Abdulla oğlu

Əbdüləzimov Nağı Kərim oğlu

Əbilov Şirvan Rəşid oğlu

Əzəmmədov Həbil Həsən oğlu

Əzizov Qürbət Novruz oğlu

Əkbərov Sədrəddin Hüseyn oğlu
Ələkbərov Əvəz Əkbər oğlu
Əlirzayev Əli Qəmbərli oğlu
Ələsgərov Murtuz Nəcəf oğlu
Ələsgərov Fuad Murtuz oğlu
Əliyev Cəlal Əlirza oğlu
Əliyev Cəmil Əziz oğlu
Əliyev Firdovsi Şahmirzə oğlu
Əliyev Fərhad Şövlət oğlu
Əliyev İlham Heydər oğlu
Əliyeva Nurlana Müzəffər qızı
Əliyev Vaqif Qədir oğlu
Əliyev Yaqub Cənəhməd oğlu
Əliyev Yaşar Tofiqi
Əliyev Eyvaz Rza oğlu
Əliyev Azad Sani oğlu
Əliyev Aqil Əlirza oğlu
Əliyev İlqar İmran oğlu
Əliyev Əlibaba Nəcəf oğlu
Əliyev Emin Təvəkkül oğlu
Əliyev Qələndər Xanlar oğlu
Əliyev Qafar Məmməd oğlu
Əliyeva Nurlanə Telman qızı
Əliyev Vilayət Cuma oğlu
Əsədov Vüqar Həsən oğlu
Əsədov Əli Hidayət oğlu
Əsədov Oqtay Sabir oğlu
Əsgərov Ağabəy Məmməd oğlu
Əsgərov Şahlar Qaçay oğlu
Əsgərov Ziyafət Abbas oğlu
Əhmədov Ağəli Ələvsət oğlu
Əhmədov Əli Cavad oğlu
Əhmədov Namiq Məcid oğlu
Əhmədova Gülnar Mikayıl qızı
İbadov Rza Aydın oğlu

İbrahimov Eldar Rza oğlu
İbrahimov Mehman Cəfər oğlu
İmamquliyev Natiq İlham oğlu
İmamverdiyev Sudeif Bəşir oğlu
İmaməliyev Asif Ağalar oğlu
İnsanov Əli Binnət oğlu
İsmayilov Fikrət İsmayıl oğlu
İsmayilov İmamverdi İbiş oğlu
İsmayilov Nazim Mehdi oğlu
İsmayilov Süleyman Abbas oğlu
İsmayilova Şəmsiyyə Yusif qızı
İsmayilov Vüsal Qəşəm oğlu
Kazimov Mirkazım Mirməhəmməd oğlu
Kərimov Kərim Hacıxan oğlu
Kərimov Əfzələddin Kərim oğlu
Göyüşov Abbas Cahandar oğlu
Göyüşov Zakir Məhərrəm oğlu
Gülməmmədov Rafael Şirməmməd oğlu
Maqsudov Fərəməz Qəzənfər oğlu
Manafova Asya Sərdar qızı
Mahmudov Yaqub Mikayıl oğlu
Məhərrəmov Abel Məmmədəli oğlu
Məmmədhasənov Rafiq Musa oğlu
Məmmədov Məmməd Cümşüd oğlu
Məmmədov Seyfəddin Ağahüseyn oğlu
Məmmədov Şahin Kərim oğlu
Məmmədov Vidadi Məmməd oğlu
Məmmədov Novruz İsmayıl oğlu
Məmmədov Elbrus Niyaz oğlu
Mərdanov Misir Cumayıl oğlu
Məmmədov Hikmət Baba oğlu
Məmmədov Müstəqim Səyyad oğlu
Məmmədov Rəhim Məmməd oğlu
Məmmədov Gülhüseyn Şahhüseyn oğlu
Məhərrəmov Azər Müzəffər oğlu

Mehdiyev Əli Məhərrəm oğlu
Mehdiyev Ramiz Ənvər oğlu
Mehdiyev Rafiq Yusif oğlu
Mehrabov Şükür Həsən oğlu
Mirxaslı Mirsüleyman Mirismayıl oğlu
Mirzəyev Ramiz Şəmməd oğlu
Mirzəyev Həsən İbrahim oğlu
Mirzəzadə Aydın Böyükkeşi oğlu
Muradova Bahar Əvəz qızı
Muradverdiyev Akif Şəmsəddin oğlu
Musayev Maksim Talib oğlu
Musayev Musa Həzi oğlu
Musayev Mahir Müseyib oğlu
Musayev Fərrux Musa oğlu
Mustafazadə İsgəndər Ənvər oğlu
Mustafayev Rahim Niyaz oğlu
Nağıyev Əli Teymur oğlu
Nənəcanov Şəfayət Nadir oğlu
Novruzov Samur Həsən oğlu
Novruzov Siyavuş Dünyamalı oğlu
Orucov Fərman Elman oğlu
Pəşayev Hüseyn Məmməd oğlu
Ramazanov Kərim Nəzir oğlu
Radayeva Olqa Timofeyevna
Rəhimzadə Arif Qafar oğlu
Rəhimzadə Vüqar Gəncəli oğlu
Rzayev Qütbət İsmayıl oğlu
Rzazadə Kamran Qədimalı oğlu
Rüstəmov Təhmasib İbrahimxəlil oğlu
Salahov Səyyad Adil oğlu
Səlimov Vüqar Surxay oğlu
Səfərov Eldar Sabir oğlu
Səfərov Rafiq Şirzad oğlu
Seyidzadə Dilarə Bağır qızı
Seyidov Vüqar Səməndər oğlu

Səfiyeva Aynur Məmmədiyə qızı
Süleymanov Aslan Qurban oğlu
Talıbov Vəlif Yusif oğlu
Tağıyev Əhliman Savalan oğlu
Tatarov Ramiz Cahangir oğlu
Təbrizli Sürs Xudadət oğlu
Təhməzov Elbrus Halay oğlu
Fərzəliyev Abdin Ələsgər oğlu
Xəlilov Şahvələd Binnət oğlu
Xəlilov Səlahəddin Sədrəddin oğlu
Xudiyev Nizami Mənaif oğlu
Hacızadə Fəad Məhmud oğlu
Hacıyev Nəriman İmran oğlu
Həsənov Əli Şamil oğlu
Həsənov Əli Məhəmmədəli oğlu
Həsənov Rəmil Səhib oğlu
Həsənova Mələhət İbrahim qızı
Həsilov Bəxtiyar Məmməd oğlu
Heydərov Bəyram Mirabbas oğlu
Heydərov Etibar Pirmurad oğlu
Hümbətov Yusif Kərim oğlu
Hüseynov Hüseyn Bəşir oğlu
Hüseynova İradə Məhduqulu qızı
Hüseynov Məzdək Məmiş oğlu
Hüseynov Rəuf Nuridin oğlu
Hüseynov Vəqif Aslan oğlu
Hüseynzadə Zöhrə Hüseyn qızı
Hüseynov Aydın Nəsir oğlu
Hüseynov Vüqar Məsim oğlu
Hüseynov Elçin Məmməd oğlu
Camalova Dürubə Cəbrayıl qızı
Cəbbarov Fəxrəddin Hümbət oğlu
Cəbbarov Xudayət Məhəmməd oğlu
Cəbiyev Əlisəfa Səfəli oğlu
Cəlilov Nətiq Eldar oğlu

Cəfərov Məmmədağa İbrahim oğlu
Cəfərov Mübariz Fərman oğlu
Şahbazov Şakir Baxış oğlu
Şükürov Məcnun Şükür oğlu
Şükürov Sahib Yunus oğlu
Şıxəliyev Lütvəli İbrahim oğlu

S ə d r : Üzr istəyirik, bir nəfərin adı yaddan çıxıb. Zəhra Quliyeva da YAP Siyasi Şurasının üzvlüyünə seçilmişdir.

Bu tərkibdə YAP Siyasi Şurasının üzvlüyünə namizədlərin seçilməsinə kim tərəfdardırsa səs versin.

Etiraz edən, bitərəf qalan yoxdur?

Yoxdur. *(Alqışlar)*.

Partiyanın Mərkəzi Nəzarət-Təftiş Komissiyasının say tərkibinin 17 nəfərdən ibarət olması təklif olunur. Təklifi səsə qoyuram. Kim buna razıdırsa səs versin.

Etiraz edən, bitərəf qalan yoxdur. *(Alqışlar)*.

Təklif qəbul olunur.

YAP Mərkəzi Nəzarət-Təftiş Komissiyasının üzvlüyünə namizədlərin siyahısını oxumaq üçün YAP İdarə Heyətinin üzvü Hacıbala Abutalova söz verilir.

H.Abutalıbov — YAP İdarə Heyətinin üzvü: YAP Mərkəzi Nəzarət-Təftiş Komissiyasının üzvlüyünə namizədlərin siyahısını oxuyuram:

Baxışov Hüseynağa Eynulla oğlu
Qarayev Fərman Hüseyn oğlu
Quliyev Rasim Vaqif oğlu
Jidkova Nadejda İvanovna
Əliyeva İradə Yusif qızı
Əliyev Şaitdin Sərdar oğlu
Məmmədov Oruc Paşa oğlu
Mirzəyev Rasim Tofiq oğlu
Musayev Bağır Namaz oğlu
Nağıyev Muxtar Teymur oğlu
Novruzov Məhərrəm Dünyamalı oğlu

Hacıyeva Tamella Əli qızı
Hacıyev Qəzənfər Xuduş oğlu
Heydərov İbrahim Əli oğlu
Heydərov Mirisa Mirabbas oğlu
Xudadanov Araz Tofiq oğlu
Şəmsivari İndira İslam qızı

S ə d r : Kim YAP Mərkəzi Nəzarət-Təftiş Komissiyasının üzvlüyünə namizədlərin seçilməsinə razıdırsa səs versin.

Etiraz edən, bitərəf qalan yoxdur. *(Alqışlar)*.

Təklif qəbul olunur.

Qurultay iştirakçıları adından Azərbaycan xalqına müraciət qəbul olunması təklif olunur. Müraciətin mətnini oxumaq üçün YAP İdarə Heyətinin üzvü Nizami Xudiyevə söz verilir.

N.M.Xudiyev — YAP İdarə Heyətinin üzvü, Milli Məclisin deputatı, Televiziya və Radio Verilişləri Şirkətinin sədri:

Əziz həmvətənlər!

YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASI BİRİNCİ QURULTAYININ AZƏRBAYCAN XALQINA MÜRACİƏTİ

XX əsr sona yetməkdədir. Bu əsr bəşəriyyət üçün çox böyük tələtlər, fərtınalar, müharibələr əsri olmuşdur. XX əsr həm də dünya tarixində Sovetlər İttifaqının yaranması və dağılması, onun tərkibində olan millət və xalqların yenidən öz dövlət müstəqilliyini qazanması faktı ilə tarixi yaddaşlarda qalacaqdır.

1991-ci ilin oktyabrın 18-də dünyada və keçmiş Sovetlər İttifaqında gedən obyektiv tarixi və ictimai-siyasi proseslərin nəticəsində öz dövlət müstəqilliyini qazanan Azərbaycan Respublikası çox böyük hərbi-siyasi, iqtisadi və sosial-mənəvi sınaqlara məruz qaldı. Onun ərazisinin 20 faizi işğal olundu, əhalisinin bir milyondan artığı öz ata-baba yurdlarından didərgin salındı. Azərbaycan Respublikasının daxilində dərin ictimai-siyasi və iqtisadi böhran yarandı, ölkənin dövlətçiliyi, ərazi bütövlüyü, iqtisadi və mənəvi potensialı dağıdılmaq təhlükəsi ilə üzləşdi.

Ən başlıcası Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini istəməyən xarici və daxili qüvvələr Azərbaycan xalqının gözünü qorxutmaq, onu

müstəqillik yolundan döndərmək və yeni müstəmləkə siyasəti yeridərək onun zəngin təbii sərvətlərinə sahib olmaq məqsədi ilə xalqımıza qarşı dəfələrlə müxtəlif təxribatlar, o cümlədən XX əsrin ən böyük faciələrindən biri olan 20 Yanvar və Xocalı soyqırımlarını törətdilər. Torpaqları işğal olunmuş, güzaranı günü-gündən pisləşməkdə olan Azərbaycan xalqının müstəqilliyə bəslədiyi ümidləri tamamilə puça çıxmaqda, sabaha olan inamı itməkdə idi.

Hələ 1988-ci ildə xalq bu ağır vəziyyətdən qurtarmaq, parçalanmaqdan və məhv olmaqdan xilas olmaq üçün ayağa qalxdı, meydanlar milyonlarla insanla doldu, xalq hərəkatı başladı. Təlatümlü, fırtınalı xalq hərəkatının dalğasında hakimiyyətə gələn AXC—Müsavat iqtidarı da Azərbaycan xalqının ümidlərini doğrultmadı. Xalqın etimadından istifadə edərək hakimiyyəti ələ keçirmiş bu insanlar Dağlıq Qarabağ problemini həll etmək, əl-ələ verib torpaqlarımızı erməni təcavüzkarlarından qorumaq, dövlətin, millətin tərəqqisinə nail olmaq əvəzinə, bir-biri ilə hakimiyyət, pul, vəzifə, sərvət davasına qalxdılar.

1993-cü ilin yayında Azərbaycan Respublikası Şimalda, Gəncədə, Lənkəranda başlanmış separatçı hərəkatlar nəticəsində tam parçalanmaq ərəfəsində idi. Torpaqlarımız bir-birinin ardınca işğal olunurdu.

Belə bir dövrdə Azərbaycan xalqı, onun ən qabaqcıl oğul və qızları respublikanı üzleşdiyi bu bəlalardan xilas etmək, dövlət müstəqilliyini və ərazi bütövlüyünü qoruyub saxlamaq məqsədi ilə o zaman Naxçıvan MR Ali Məclisinin sədri işləyən, bütün ömrünü Azərbaycan xalqının rifahına, Azərbaycan dövlətinin möhkəmlənməsinə və tərəqqisinə sərf etmiş, görkəmli dövlət xadimi, xalqın milli lideri Heydər Əliyevə üz tutdular.

Uzun danışıqların, məsləhətləşmələrin nəticəsi olaraq cənab Heydər Əliyevin xeyir-duası ilə, Azərbaycanı düşdüyü bütün bəlalardan xilas etmək yolunda atılmış ilk addımlardan biri Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması oldu.

1992-ci ilin noyabrın 21-də Naxçıvan şəhərində keçirilən YAP-ın I təsis konfransında Azərbaycanın bütün bölgələrindən 550-dən artıq ən sağlam, Vətəninə və xalqını ən çox sevən ziyalılar iştirak edirdilər.

Konfransda yekdilliklə partiyanın sədri seçilən Heydər Əliyev Azərbaycanın mövcud hərbi-siyasi, sosial-iqtisadi vəziyyətinin obyektiv təhlilini verib, onu bu vəziyyətdən qurtarmağın yollarını, vasitələrini açıb göstərdi.

YAP-ın yaranması xəbərini eşidən bütün xalq, ziyalılar və digər ayrı-ayrı təbəqələr bu partiyanın sıralarına daxil olmağa başladılar. Qısa zaman kəsiyində partiyanın sıralarına 40 mindən çox Azərbaycanın ən qabaqcıl, sağlam düşüncəli oğul və qızları daxil oldu. Heydər Əliyevin dünya şöhrəti, onun şəxsi nüfuzu və hörməti YAP-ın sürətlə təşkilatlanmasına, necə deyirlər, bütün xalqın vahid bir cəbhədə bu partiyanın işığına toplaşmasına səbəb oldu.

Çox keçmədən səriştəsiz hakimiyyət dairələrinin naşı idarəetməsinin nəticəsində 1993-cü ilin iyununda Gəncədə baş verən qiyam nəticəsində vətəndaş müharibəsi başlandı və Azərbaycan təhlükəli bir vəziyyətə düşdü. Xalqı, hakimiyyəti, qayda-qanunu, dövlətçiliyi qorumalı olan Cəbhə-Müsavat hakimiyyəti vəzifələrini donduraraq aradan çıxdılar. Ölkə məhv olmaq təhlükəsi ilə üz-üzə qaldı.

Müdrək dövlət xadimi Heydər Əliyev ilk öncə maraqlı xarici dövlətlərin tozyiqlərini neytrallaşdıran beynəlxalq siyasət yeritdi, maraqlı xarici ölkələrlə diplomatik danışıqlar apararaq onları qismən neytrallaşdıra bildi.

Ölkənin daxili siyasətində isə mövcud olan əlisilahlı qeyri-qanuni dəstələr tərkisilah olundu. Heydər Əliyevin bir çağırışı ilə meydanlara toplaşan milyonların köməyi nəticəsində dövlətimiz qorundu, Azərbaycanda siyasi sabitliyin, milli birliyin və vətəndaş həmrəyliyinə təməli qoyuldu.

Daha sonra möhtərəm Prezident Heydər Əliyev Azərbaycan iqtisadiyyatını böhrandan xilas etmək üçün toxirəsalınmaz tədbirlər həyata keçirdi. Bu tədbirlərin nəticəsində iqtisadi geriləmələrin, inflyasiyanın qarşısı alındı, ölkə iqtisadiyyatı yenidən öz təbii inkişaf məcrasına qayıtdı.

Azərbaycan iqtisadiyyatını tənəzzüldən xilas etmək yolunda Prezident Heydər Əliyev tərəfindən atılmış ən cəsarətli, ən müdrək addım isə 1994-cü ildə dünyanın 7 ən qabaqcıl ölkəsinə məxsus olan 11 xarici şirkətlə bağlanmış "Əsrin müqaviləsi" oldu. Bu müqavilə və daha sonra imzalanmış 19 neft müqaviləsi üzrə iqtisadiyyatımıza qoyulacaq 60 milyard ABŞ dolları həcmində sərmayə Azərbaycanın XXI əsrdə xoşbəxt həyatının möhkəm təməlini qoymuşdur.

Cəmiyyətdə siyasi sabitliyi qoruyub saxlamaq üçün Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri, möhtərəm Prezident yenidən çox böyük enerji,

müdrlik, təmkin, qətiyyət və cəsarət nümayiş etdirməli oldu. Onun müdrlik siyasəti nəticəsində 1993-cü ilin sentyabr ayında Lənkəranda, 1994-cü ilin oktyabr ayında Gəncədə və 1995-ci ilin mart ayında Bakıda və Gəncəbasarda olmuş dövlət çevrilişi cəhdlərinin də qarşısı qətiyyətlə alındı. 1995-ci ilin martından sonra Azərbaycanda gələcək inkişafın əsası olan möhkəm siyasi sabitliyin bünövrəsi qoyulmuşdur.

Hərçənd ki, bu gün Azərbaycanın daxilində əvvəlki hakimiyyətlərinin xoş xülyaları ilə yaşayıb, yenidən qeyri-qanuni yollarla hakimiyyətə can atan və onu zəbt etmək niyyətinə düşənlər var. Bu qüvvələr vaxtilə Azərbaycanda müxtəlif dövlət vəzifələrində çalışmış, Azərbaycan xalqının əleyhinə fəaliyyət göstərərək onun sərvətlərini xaricə daşıyıb, daha sonra etdikləri əməllərə görə alaçaqları layiqli cəzalardan yaxa qurtarmaq üçün xarici dövlətlərdə özünə sığınacaq tapmış Ayaz Mütəllibov, Rəsul Quliyev və Mahir Cavadov kimiləri ilə əlbir fəaliyyət göstərirlər. Lakin bu qüvvələr unutmasınlar ki, indi möhtərəm Prezident Heydər Əliyevin apardığı hüquqi islahatlar həyatımıza möhkəm şəkildə daxil olmuş və öz siyasi-hüquqi nəticələrini verməkdədir.

1995-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycanın yeni Konstitusiyası, 1993—1998-ci ilin oktyabr ayında keçirilmiş prezident seçkiləri, 1995-ci ilin noyabr ayında keçirilmiş parlament və 1999-cu ilin dekabrında keçirilən bələdiyyə seçkiləri bütün dünyaya Azərbaycanın hüquqi, demokratik dövlət quruculuğu yolu ilə inamla addımladığını sübut edib. Bu tarixi yoldan bizi geri qaytarmağa heç bir qüvvə qadir deyildir.

Xarici siyasət sahəsində əldə edilmiş başlıca uğurlar sırasında təkcə o faktı qeyd etmək olar ki, 1994-cü ildə Ermənistan-Azərbaycan cəbhəsində atəşkəsə nail olunması və Heydər Əliyevin Dağlıq Qarabağ problemini sülh yolu ilə həll etmək istiqamətində göstərdiyi sonrakı diplomatik fəaliyyəti aparıcı dünya dövlətlərinin tam dəstəyini almışdır.

Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin böyük ustalıqla xarici siyasət kursunu müəyyən etməsi, beynəlxalq siyasətin perspektivlərinə uyğun xarici siyasət müəyyənləşdirməsi nəticəsində müstəqil Azərbaycan dövlətinin nüfuzu günü-gündən artmaqdadır.

1999-cu ilin noyabrında keçirilən ATƏT-in İstanbul sammiti və sammit zamanı Bakı—Tiblisi—Ceyhan neft kəmərinin çəkilməsi

haqqında saziş ABŞ prezidenti Bill Klintonun iştirakı və şahidliyi ilə imzalandı. Bu dünyanın super dövlətinin Azərbaycana olan hörmət və etibarının, bu layihənin reallaşdırılmasına, deməli bizim müstəqilliyimizə etdiyi kömək və göstərdiyi marağın sübutu və Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin diplomatiyasının təntənəsidir.

Əziz həmvətənlər!

Tam qətiyyətlə demək olar ki, bütün Azərbaycan xalqı Prezident Heydər Əliyevin müdrlik daxili və xarici siyasətini müdafiə edir və dəstəkləyir. Hakimiyyətlə xalqın monolit birliyi artıq möhkəm təməl üzərində qurulmuşdur və bu birliyi heç bir qüvvə sarsıda bilməz. Bizim əldə etdiyimiz bütün nailiyyətlər, qələbələr xalqın Heydər Əliyevə möhkəm şəkildə inanması və axıra qədər onu müdafiə etməsi nəticəsində mümkün olmuşdur. Sevindirici haldır ki, bu son yeddi ildə Yeni Azərbaycan Partiyasının çoxminli üzvləri Azərbaycanda gedən ictimai-siyasi proseslərin önündə getmişlər, daim xalqla birlikdə öz sədrini, Azərbaycan Prezidentinin rəhbərlik etdiyi hakimiyyətin siyasətini müdafiə etmiş, ona dəstək vermiş, bu siyasətin əleyhinə çıxan əks qüvvələrə qarşı bərk mübarizə aparmışlar.

Əziz soydaşlar!

Nəhayət ki, uzun fasilədən sonra əsrin son günlərini yaşayan xalqımızın həyatında çox mühüm əhəmiyyətli, əlamətdar bir hadisə baş verdi. Yeni Azərbaycan Partiyasının I Qurultayı keçirildi. Bu qurultay keçən dövr ərzində əldə edilmiş nailiyyətləri ciddi təhlil edib, yeni dövrdə — XXI əsrdə dövlətimizin və xalqımızın gələcək dinc, firavan həyatının əsas yolunu göstərən, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin əbədiliyini təmin etməyə imkan verən, ərəzi bütövlüyünü bərpa edəcək bir əməli fəaliyyət proqramı qəbul etmişdir.

Biz öz əməli fəaliyyətimizlə Azərbaycan dövlətçiliyinə olan sədaqətimizi nümayiş etdirmişik. Biz Azərbaycanı təkcə xoşbəxt görmək, onun müstəqilliyini qoruyub saxlamağı arzulamaq yox, öz praktik fəaliyyətimizlə bunu həyata keçirmişik və keçiririk.

Biz Yeni Azərbaycan Partiyasının bütün üzvləri bundan sonra da Azərbaycanın mövcud Konstitusiyasına və dövlət quruluşuna sədaqətlə xidmət edəcəyimizə, onu müstəqil, azad, demokratik və hüquqi bir dövlət kimi daha da inkişaf etdirəcəyimizə və möhkəm-

ləndirəcəyimizə, Azərbaycan xalqının görkəmli oğlu, zamanəmizin ən böyük tarixi şəxsiyyətlərindən biri olan möhtərəm Heydər Əliyevin qurub-yaratdığı müstəqil Azərbaycan dövlətini göz bəbəyi kimi qoruyacağımıza, onu əbədi edəcəyimizə və daim yaşadacağımıza bundan sonra da təminat veririk. Biz bu uğurlu, şərəfli yolda Azərbaycanın bütün sağlam əqidəli oğul və qızlarını öz cərgəmizə—Yeni Azərbaycan Partiyasının sıralarına qoşulmağa, onun proqram müddəalarını müdafiə etməyə çağırırıq.

Yaşasın müstəqil, azad, demokratik Azərbaycan Respublikası!

Yaşasın müstəqil Azərbaycan dövlətinin yaratıcısı və banisi Heydər Əliyev və onun müqəddəs ideyaları! (*Sürəkli alqışlar*).

Sədr: Müraciəti səsə qoyuram. Kim bu müraciətin qəbul olunması təklifinə razıdırsa səs versin.

Etiraz edən, bitərəf qalan yoxdur.

Təklif qəbul olunur. (*Alqışlar*).

20 dəqiqəlik fasilə elan olunur. YAP İdarə Heyəti üzvlərinin, Siyasi Şura üzvlərinin zalda qalmasını xahiş edirik.

Fasilə zamanı YAP sədrinin təklifi ilə YAP Siyasi Şurası İdarə Heyətini, sədr müavinləri, icraçı katibi və onun müavinlərini seçir.

TƏNƏFFÜSDƏN SONRA

Sədr: Tənəffüsdən sonra qurultay nümayəndələri zala dəvət olunur və partiyanın sədri qurultay nümayəndələrinə İdarə Heyətinin tərkibi, sədr müavinləri və icraçı katibi və onun müavinləri haqqında məlumat verir.

Yeni Azərbaycan Partiyasının birinci qurultayı öz işini başa çatdırdı və qurultay bağlı elan edildi.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndi.

YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASININ I QURULTAYINDA SEÇİLMİŞ RƏHBƏR ORQANLAR

Yeni Azərbaycan Partiyasının Siyasi Şurası

1. **Əliyev** Heydər Əlirza oğlu — Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri
2. **Abdullazadə** Fatma Hüseyn qızı
3. **Abutalıbov** Hacıbala İbrahim oğlu
4. **Abdullayeva** Vəlihə Böyükağa qızı
5. **Aydınov** Məhəddin Haqverdi oğlu
6. **Ağayev** Elşəvər Məmməd oğlu
7. **Ağayev** Zeynal Qurban oğlu
8. **Ağayev** Təriyel Hüseyn oğlu
9. **Allahverdiyev** Rəfael Xanəli oğlu
10. **Allahverdiyev** Elxan Həsən oğlu
11. **Aloyev** Xıdır Binnət oğlu
12. **Aslanov** Aslan Əli oğlu
13. **Aslanov** Elnur Kazım oğlu
14. **Aslanov** Sahib Həbib oğlu
15. **Axundzadə** Anar Seyran oğlu
16. **Axundov** Əli Qüdrət oğlu
17. **Babaliyeva** Sevdə Mövsüm qızı
18. **Babayeva** Sündüz Hacımirzə qızı
19. **Bayramov** Munis Məmməd oğlu
20. **Bayramova** Svetlana Qulam qızı
21. **Bayramov** Əli Nəriman oğlu
22. **Balabəyov** Mehdi Eyyub oğlu

23. **Bekker** Moisey Vladimiroviç
24. **Budaqov** Tahir Yaqub oğlu
25. **Vahabov** Rizvan Əkbər oğlu
26. **Vəliyev** Misirxan İzzət oğlu
27. **Qaralov** Zahid İbrahim oğlu
28. **Qafarov** İbrahim Musa oğlu
29. **Qasimov** Elmar Eldar oğlu
30. **Qasimov** Tahir Cümşüd oğlu
31. **Qənbərov** Rasim Rəfael oğlu
32. **Qəhrəmanova** Sədaqət Məmmədyar qızı
33. **Qəhrəmanov** Eldəniz İlham oğlu
34. **Qocayev** Xeyrəddin Sayəddin oğlu
35. **Quliyeva** Zəhra Tahir qızı
36. **Quliyev** Ələkbər Nuru oğlu
37. **Quliyev** Vilayət Muxtar oğlu
38. **Quliyev** Musa İsa oğlu
39. **Quliyev** Nizaməddin Məhəmməd oğlu
40. **Qurbanov** Böyükağa Cabir oğlu
41. **Qurbanlı** Mübariz Qəhrəman oğlu
42. **Daşdəmirov** Rasim Bayram oğlu
43. **Zabelin** Mixail Yuryeviç
44. **Zeynalov** Həsən Sultan oğlu
45. **Zeynalov** İmran Sabir oğlu
46. **Eyyubov** Yaqub Abdulla oğlu
47. **Əbdüləzimov** Nağı Kərim oğlu
48. **Əbilov** Şirvan Rəşid oğlu
49. **Əzənmədov** Həbil Həsən oğlu
50. **Əzizov** Qürbət Novruz oğlu
51. **Əkbərov** Sədrəddin Hüseyn oğlu
52. **Ələkbərov** Əvəz Əkbər oğlu
53. **Əlirzayev** Əli Qəmbərəli oğlu
54. **Ələsgərov** Murtuz Nəcəf oğlu
55. **Ələsgərov** Fuad Murtuz oğlu
56. **Əliyev** Cəlal Əlirza oğlu
57. **Əliyev** Cəmil Əziz oğlu

58. **Əliyev** Firdovsi Şahmirzə oğlu
59. **Əliyev** Fərhad Şövlət oğlu
60. **Əliyev** İlham Heydər oğlu
61. **Əliyeva** Nurlana Müzəffər qızı
62. **Əliyev** Vaqif Qədir oğlu
63. **Əliyev** Yaqub Cənəhməd oğlu
64. **Əliyev** Yaşar Tofiqi
65. **Əliyev** Eyvaz Rza oğlu
66. **Əliyev** Azad Sani oğlu
67. **Əliyev** Aqil Əlirza oğlu
68. **Əliyev** İlqar İmran oğlu
69. **Əliyev** Əlibaba Nəcəf oğlu
70. **Əliyev** Emin Təvəkkül oğlu
71. **Əliyev** Qələndar Xanlar oğlu
72. **Əliyev** Qafar Məmməd oğlu
73. **Əliyeva** Nurlanə Telman qızı
74. **Əliyev** Vilayət Cuma oğlu
75. **Əsədov** Vüqar Həsən oğlu
76. **Əsədov** Əli Hidayət oğlu
77. **Əsədov** Oqtay Sabir oğlu
78. **Əsgərov** Ağabəy Məmməd oğlu
79. **Əsgərov** Şahlar Qaçay oğlu
80. **Əsgərov** Ziyafət Abbas oğlu
81. **Əhmədov** Ağəli Əlövsət oğlu
82. **Əhmədov** Əli Cavad oğlu
83. **Əhmədov** Namiq Məcid oğlu
84. **Əhmədova** Gülər Mikayıl qızı
85. **İbadov** Rza Aydın oğlu
86. **İbrahimov** Eldar Rza oğlu
87. **İbrahimov** Mehman Cəfər oğlu
88. **İmamquliyev** Natiq İlham oğlu
89. **İmamverdiyev** Südeyif Bəşir oğlu
90. **İmaməliyev** Asif Ağalar oğlu
91. **İnsanov** Əli Binnət oğlu
92. **İsmayılov** Fikrət İsmayıl oğlu

93. **İsmayilov** İmamverdi İbiş oğlu
94. **İsmayilov** Nazim Mehdi oğlu
95. **İsmayilov** Süleyman Abbas oğlu
96. **İsmayilova** Şəmsiyyə Yusif qızı
97. **İsmayilov** Vüsal Qəşəm oğlu
98. **Kazimov** Mirkazım Mirməhəmməd oğlu
99. **Kərimov** Kərim Hacıxan oğlu
100. **Kərimov** Əfzələddin Kərim oğlu
101. **Göyüşov** Abbas Cahandar oğlu
102. **Göyüşov** Zakir Məhərrəm oğlu
103. **Gülməmmədov** Rəfael Şirməmməd oğlu
104. **Maqsudov** Fərəməz Qəzənfər oğlu
105. **Manafova** Asya Sərdar qızı
106. **Mahmudov** Yaqub Mikayıl oğlu
107. **Məhərrəmov** Abel Məmmədəli oğlu
108. **Məmmədhasənov** Rafiq Musa oğlu
109. **Məmmədov** Məmməd Cümşüd oğlu
110. **Məmmədov** Seyfəddin Ağahüseyn oğlu
111. **Məmmədov** Şahin Kərim oğlu
112. **Məmmədov** Vidadi Məmməd oğlu
113. **Məmmədov** Novruz İsmayıl oğlu
114. **Məmmədov** Elbrus Niyaz oğlu
115. **Mərdanov** Misir Cumayıl oğlu
116. **Məmmədov** Hikmət Baba oğlu
117. **Məmmədov** Müstəqim Səyyad oğlu
118. **Məmmədov** Rəhim Məmməd oğlu
119. **Məmmədov** Gülhüseyn Şahhüseyn oğlu
120. **Məhərrəmov** Azər Müzəffər oğlu
121. **Mehdiyev** Əli Məhərrəm oğlu
122. **Mehdiyev** Ramiz Ənvər oğlu
123. **Mehdiyev** Rafiq Yusif oğlu
124. **Mehrabov** Şükür Hasil oğlu
125. **Mirxaslı** Mirsüleyman Mirismayıl oğlu
126. **Mirzəyev** Ramiz Şəmməd oğlu
127. **Mirzəyev** Həsən İbrahim oğlu

128. **Mirzəzadə** Aydın Böyükkişi oğlu
129. **Muradova** Bahar Əvəz qızı
130. **Muradverdiyev** Akif Şəmsəddin oğlu
131. **Musayev** Alqış Həsən oğlu
132. **Musayev** Maksim Talib oğlu
133. **Musayev** Musa Həzi oğlu
134. **Musayev** Mahir Müseyib oğlu
135. **Musayev** Fərrux Musa oğlu
136. **Mustafazadə** İsgəndər Ənvər oğlu
137. **Mustafayev** Rahim Niyaz oğlu
138. **Nağıyev** Əli Teymur oğlu
139. **Nənəcanov** Şəfayət Nadir oğlu
140. **Novruzov** Samur Həsən oğlu
141. **Novruzov** Siyavuş Dünyamalı oğlu
142. **Orucov** Fərman Elman oğlu
143. **Paşayev** Hüseyn Məmməd oğlu
144. **Ramazanov** Kərim Nəzir oğlu
145. **Radayeva** Olqa Timofeyevna
146. **Rəhimzadə** Arif Qafar oğlu
147. **Rəhimzadə** Vüqar Gəncəli oğlu
148. **Rzayev** Qürbət İsmayıl oğlu
149. **Rzazadə** Kamran Qədimalı oğlu
150. **Rüstəmov** Təhmasib İbrahimxəlil oğlu
151. **Salahov** Səyyad Adil oğlu
152. **Səlimov** Vüqar Surxay oğlu
153. **Səfərov** Eldar Sabir oğlu
154. **Səfərov** Rafiq Şirzad oğlu
155. **Seyidzadə** Dilarə Bağır qızı
156. **Seyidov** Vüqar Səməndər oğlu
157. **Sofiyeva** Aynur Məmmədiyyə qızı
158. **Süleymanov** Aslan Qurban oğlu
159. **Talıbov** Vasif Yusif oğlu
160. **Tağıyev** Əhliman Savalan oğlu
161. **Tatarov** Ramiz Cahangir oğlu
162. **Təbrizli** Sirius Xudadat oğlu

163. **Təhməzov** Elbrus Halay oğlu
164. **Fərzəliyev** Abdin Ələsgər oğlu
165. **Xəlilov** Şahvələd Binnət oğlu
166. **Xəlilov** Səlahəddin Sədrəddin oğlu
167. **Xudiyev** Nizami Manaf oğlu
168. **Hacızadə** Fuad Mahmud oğlu
169. **Hacıyev** Nəriman İmran oğlu
170. **Həsənov** Əli Şamil oğlu
171. **Həsənov** Əli Məhəmmədəli oğlu
172. **Həsənov** Ramiz Sahib oğlu
173. **Həsənova** Mələhət İbrahim qızı
174. **Həsilov** Bəxtiyar Mamed oğlu
175. **Heydərov** Bayram Mirabbas oğlu
176. **Heydərov** Etiraf Pirmurad oğlu
177. **Hümbətov** Yusif Kərim oğlu
178. **Hüseynov** Hüseyn Bəşir oğlu
179. **Hüseynova** İradə Mehdiqulu qızı
180. **Hüseynov** Məzdək Məmiş oğlu
181. **Hüseynov** Rauf Nuriddin oğlu
182. **Hüseynov** Vaqif Aslan oğlu
183. **Hüseynzadə** Zöhrə Hüseyn qızı
184. **Hüseynov** Aydın Nəsir oğlu
185. **Hüseynov** Vüqar Məsim oğlu
186. **Hüseynov** Elçin Məmməd oğlu
187. **Cabbarov** Fəxrəddin Hümbət oğlu
188. **Camalova** Dilruba Cəbrayıl qızı
189. **Cabbarov** Xudayət Məhəmməd oğlu
190. **Cəbiyev** Əlisafa Səfalı oğlu
191. **Cəlilov** Natiq Eldar oğlu
192. **Cəfərov** Məmmədağlı İbrahim oğlu
193. **Cəfərov** Mübariz Fərman oğlu
194. **Şahbazov** Şakir Baxış oğlu
195. **Şükürov** Məcnun Şükür oğlu
196. **Şükürov** Sahib Yunis oğlu
197. **Şıxəliyev** Lütvəli İbrahim oğlu

Yeni Azərbaycan Partiyasının İdarə Heyəti

1. **Əliyev** Heydər Əlirza oğlu
2. **Abutalıbov** Hacıbala İbrahim oğlu
3. **Allahverdiyev** Rəfael Xanəli oğlu
4. **Qaralov** Zahid İbrahim oğlu
5. **Qurbanlı** Mübariz Qəhrəman oğlu
6. **Zabelin** Mixail Yuryeviç
7. **Əliyev** Vaqif Qədir oğlu
8. **Əliyev** İlham Heydər oğlu
9. **Əliyev** Yaqub Cənəhməd oğlu
10. **Ələsgərov** Murtuz Nəcəf oğlu
11. **Əsgərov** Şahlar Qaçay oğlu
12. **Əhmədov** Əli Cavad oğlu
13. **İnsanov** Əli Binnət oğlu
14. **Kərimov** Kərim Hacıxan oğlu
15. **Maqsudov** Fərəməz Qəzənfər oğlu
16. **Manafova** Asya Sərdar qızı
17. **Muradova** Bahar Əvəz qızı
18. **Mirzəyev** Ramiz Şəmməd oğlu
19. **Mərdanov** Misir Cumayıl oğlu
20. **Məhərrəmov** Abəl Məmmədəli oğlu
21. **Nağıyev** Əli Teymur oğlu
22. **Novruzov** Samur Həsən oğlu
23. **Novruzov** Siyavuş Dünyamalı oğlu
24. **Rəhimzadə** Arif Qafar oğlu
25. **Talıbov** Vasif Yusif oğlu
26. **Təbrizli** Sirus Xudadat oğlu
27. **Xudiyev** Nizami Mənaf oğlu
28. **Həsənov** Əli Məhəmmədəli oğlu
29. **Hümbətov** Yusif Kərim oğlu

**Yeni Azərbaycan Partiyasının Mərkəzi
Nəzarət-Təftiş Komissiyası**

1. **Baxışov** Hüseynağa Eynulla oğlu
2. **Qarayev** Fərman Hüseyn oğlu
3. **Quliyev** Rasim Vaqif oğlu
4. **Jidkova** Nadejda İvanovna
5. **Əliyeva** İradə Yusif qızı
6. **Əliyev** Şaitdin Sərdar oğlu
7. **Məmmədov** Oruc Paşa oğlu
8. **Mirzəyev** Rasim Təzəxan oğlu
9. **Musayev** Bağır Namaz oğlu
10. **Nağıyev** Muxtar Teymur oğlu
11. **Novruzov** Məhərrəm Dünyamalı oğlu
12. **Hacıyeva** Tamella Əli qızı
13. **Hacıyev** Qəzənfər Xuduş oğlu
14. **Heydərov** İbrahim Əli oğlu
15. **Heydərov** Mirisa Mirabbas oğlu
16. **Xudadanov** Araz Tofiq oğlu
17. **Şəmsivari** İndira İslam qızı

Çapa imzalanmış 02.05.2000. Kağız formatı 60x84 $\frac{1}{16}$. Şerti çap vərəqi 14,41.
Uçot-nəşr vərəqi 12,84. Tirajı 1000. Sifariş 1332. Müqavilə qiyməti ilə.

“Azərbaycan” nəşriyyatı. 370146 Bakı, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə.